

พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PALANG PRACHARATH PARTY AND POLITICS OF CO-OPTATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Government) in Government

Department of Government

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก
โดย	น.ส.จันจิรา ดิษเจริญ
สาขาวิชา	การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ เสี่ยงมพงษ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จันจิรา ดิษเจริญ : พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก. (THE PALANG PRACHARATH PARTY AND POLITICS OF CO-OPTATION) อ.ที่ปรึกษา
หลัก : รศ. ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาปฏิบัติการกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย คำถามในการศึกษาคือ พรรคพลังประชารัฐตั้งนัยการเมืองฝ่ายตรงเข้ามาเป็นพวกเพื่อรักษาและสืบทอดระบอบอำนาจนิยม ด้วยกลยุทธ์แบบใด? ใช้เครื่องมือใด? และปฏิบัติการอย่างไร? งานศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกและ 2) การศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์ผ่านแนวคิดกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของ Maria Josua ข้อค้นพบในการศึกษาคือ บริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. ควบคุมสถาบันรัฐธรรมนูญและกติกการเมือง สร้างการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม กีดกันผู้เห็นต่างและทำให้เป็นผู้แพ้ ใช้ทรัพยากรรัฐเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐได้รับความนิยมในการเลือกตั้ง ปูทางให้พรรคพลังประชารัฐรักษาระบอบอำนาจนิยม ด้วยปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ของพรรคพลังประชารัฐ ดังนี้ 1) เครือข่ายทางการเมือง 2) ตำแหน่งทางการเมือง 3) เงิน 4) นโยบายและงบประมาณ และ 5) ปัดเป่า/ยัดคตีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกทั้ง 5 ด้าน ทำให้พรรคพลังประชารัฐชนะการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และหวนคืนสถานะเป็นรัฐบาลสืบทอดอำนาจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6180604024 : MAJOR GOVERNMENT

KEYWORD: authoritarianism, political party, electoral process, co-optation

Jancjira Didcharoen : THE PALANG PRACHARATH PARTY AND POLITICS OF CO-OPTATION. Advisor: Assoc. Prof. Dr. Siripan Nogsuan sawasdee

This thesis aims to study the Palang Pracharath Party's political co-optation in the 2019 general election of Thailand within the undemocratic context. The questions asked by this study are: What kind of political context allowed the Palang Pracharath Party to preserve authoritarian rule via elections? How did the Palang Pracharath Party co-opt the elections into preserving the political power structure of the NCPO; what kind of tactics, tools, and operations were employed to achieve this? Using Maria Josue's theories on co-optation strategies as a framework, this study employed qualitative research methods and used two information gathering tools, 1) in depth interviews and 2) documentary analysis. The results found that the Palang Pacharath Party used the political context to create the unfair electoral competitions, to exclude political opposition, and defeat them in the electoral competitions. In this way, the loser has to lean on the government's resource inevitably, to make the Palang Pacharath to get popular votes and to hold power as authoritarianism. The co-optation tactics used by the Palang Pracharath Party in the 2019 were as follows: 1) Leveraging political codependencies 2) Political appointments 3) Money 4) Budget and policies 5) Weaponising the judiciary to eliminate political opposition through dubious charges. These five co-optation tactics allowed the Palang Pracharath Party to win the 2019 election form a government that would directly inherit the authoritarian power seized by the NCPO.

Field of Study: Government

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีอาจสำเร็จด้วยดีหากปราศจาก รศ. ดร. สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ ผู้เป็นที่ปรึกษาและครูที่เข้าใจผู้เขียนในห้วงเวลาการเขียนวิทยานิพนธ์และใช้ชีวิต ผู้เขียนขอบพระคุณครูที่ใช้เวลา อุดหนุน และทำงานหนักกับผู้เขียนมาโดยตลอด หากปราศจากกำลังใจและคำแนะนำจากครู วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจถูกพับเก็บในลิ้นชักเป็นเพียงความอยากที่มีวันสำเร็จได้ ต่อมาขอบพระคุณ รศ. ดร. พิษณุ เสี่ยงมพงษ์ ที่สละเวลารับเป็นประธานกรรมการโดยไม่ปฏิเสธ ทั้งยังให้มุมมองที่น่าสนใจในการปรับแก้รายงานชิ้นนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอบพระคุณ รศ. ดร. ประจักษ์ ก้องกีรติ เป็นอย่างยิ่งที่ตอบรับเป็นกรรมการภายนอก ทั้งยังให้คำแนะนำต่อการนำเสนอประเด็นศึกษาให้คมชัด ตลอดจนการปรับแก้และช่วยเสริมในส่วนที่ผู้เขียนละเลยไป ผู้เขียนขอบพระคุณทั้งสามท่านด้วยความเคารพ ขอบพระคุณอาจารย์ ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ทำให้ผู้เขียนได้รู้หลายสิ่งอย่างในชั้นเรียนของอาจารย์ จนรู้สึกได้ว่าที่นี่เป็นบ้านที่อบอุ่นอีกหลังหนึ่งของผู้เขียน

ขอบพระคุณอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่หล่อหลอมผู้เขียนให้ค้นพบความปรารถนาของตนเอง ด้วยการให้เสรีภาพทางความคิด การแสดงออก และการตั้งคำถามในชั้นปริญญาตรี จนได้รู้ว่าที่สุดแล้วผู้เขียนรักเรียนด้านรัฐศาสตร์ และอยากเห็นสังคมที่ดีขึ้น ขอบพระคุณ ผศ. ปฐวี โชติอนันต์ ที่แนะนำผู้เขียนศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หากไม่ได้อาจารย์ ผู้เขียนคงเลือกเดินทางใหม่ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาได้เลยว่า จะสวยงามเช่นทางนี้หรือไม่ ขอบพระคุณ ผศ. ดร. จันทรา ธนะวัฒน์วงศ์ ดร. กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น ดร. พิศมัย ศรีเนตร ดร. ศรันย์ สุดใจ ดร. ณรุจน์ วศินปิยมงคล และ ผศ. ดร.อรุณี สันธิจิตติ วนิชย์ ที่ถามไถ่เมื่อยามผู้เขียนกลับไปทีละคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่แห่งนี้จึงมิใช่เพียงสถานศึกษา แต่เป็นบ้านหลังแรกที่อบอุ่น เต็มไปด้วยความรัก และพลังทางปัญญา ตลอดจนเป็นที่พักพิงเมื่อยามท้อใจ ขอบพระคุณ ดร. สุรสม กฤษณะจู่ทะ พิภพศักดิ์ พิภูมิต และพีเนตติง ที่ช่วยเหลือในการติดต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และต้องขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์เพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จ และต้องขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาตำราที่ผู้เขียนจำเป็นต้องใช้ ทั้งยังให้กำลังใจผู้เขียนอยู่เสมอ

ขอบพระคุณพ่อและแม่ที่ให้อิสระและเข้าใจลูกในการตัดสินใจศึกษาต่อ นับว่าเป็นความโชคดีของลูกที่พ่อและแม่มอบการศึกษาให้เป็นต้นทุนชีวิต ขอบคุณพี่ชาย พี่สาว น้าปู่ น้าชย และป้า ที่เอ็นดูและช่วยเหลือในยามขัดสน ขอบคุณผู้เป็นที่รักที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนในการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอบคุณพี่สนัย สุขเจริญ ผู้เป็นทั้งพี่และเพื่อนในทุกช่วงเวลา แนะนำให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่

เต็มไฟให้เชื่อมั่นในตัวเอง อีกทั้งผลักดันให้ตั้งใจเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณพี่เกมส์ มัท พี่ตเทพ โบว์ น้ำตาล พี่จอน พี่ไส พี่ปาม พี่กริบ น้องนุ่น อีฟ พี่ปาน สอ แพทย์ น้อย ณี วัน พี่ข้าวปั้น พี่เฟิน พี่แพร พี่คริส และน้องเอน ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือในเรื่องการเรียน การทำงาน และจัดการธุระทางบ้านให้ ในห้วงที่ผู้เขียนไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ จนผ่านพ้นอุปสรรคทุกเรื่องด้วยดีเสมอมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นก้าวแรกทางวิชาการที่อบอุ่นด้วยความสุข ความทรงจำ และน้ำใจที่ทุกท่านมอบให้ จนผู้เขียนสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อย่างที่มุ่งหวัง ผู้เขียนขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้เป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายนี้หากมีความผิดพลาดด้วยประการทั้งปวง ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

จันจิรา ดิษเจริญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	15
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	15
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	16
1.7 ขอบเขตการศึกษา.....	17
1.7.1 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา.....	17
1.7.2 ขอบเขตทางด้านเวลา.....	17
1.8 วิธีการศึกษา.....	17
1.8.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	17
1.9 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา.....	20
บทที่ 2	21
2.1 แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก	21
2.1.1 คำและความหมายของแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก	21

2.1.2	ระบอบประชาธิปไตย เผด็จการ และการตั้งเข้ามาเป็นพวก	25
2.1.3	ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างอำนาจแบบลำดับชั้นแนวใหม่ ระบบอุปถัมภ์ และการตั้งเข้ามาเป็นพวก	27
2.1.4	ชนกิจการเมืองและการตั้งเข้ามาเป็นพวก	37
2.1.5	กลยุทธ์การตั้งเข้ามาเป็นพวก.....	42
2.2	แนวคิดสถาบันทางการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม	46
2.3	บทสำรวจวรรณกรรม ที่ว่าด้วยพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และทหาร	53
2.4	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	70
บทที่ 3	72
3.1.1	รัฐสภาแต่งตั้งภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2561.....	73
3.1.2	การเมืองของการทำประชามติ.....	76
3.1.3	โครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำในร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชามติ.....	78
3.1.4	รัฐธรรมนูญและกระบวนการประชามติ พ.ศ. 2559	79
3.2	บริบทการเมืองและการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562.....	83
3.2.1	ระบบเลือกตั้งและผลลัพธ์ทางการเมือง	83
3.2.2	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560	85
3.2.3	กติกาเลือกตั้ง พ.ศ. 2560	88
3.2.4	ระบบเลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสมและในภาวะการเมืองไม่ปกติ.....	91
3.2.5	การแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อเอาเปรียบและตัดกำลังพรรคอื่น.....	95
3.3	ฐานเสียงและภูมิทัศน์พรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562.....	97
3.3.1	โครงการประชารัฐและการเลือกตั้ง.....	98
3.3.2	ฝ่ายสนับสนุน คสช.	99
3.3.3	กลุ่มต่อต้าน คสช.....	101

3.3.4	กลุ่มที่ยังไม่ชัดเจน	103
3.4	จุดเริ่มต้นและการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน.....	106
3.4.1	ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน.....	106
3.4.2	ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน: บทบาทกลุ่มทุนและกลุ่มการเมือง	108
3.4.3	การจัดวางโครงสร้างภายในพรรคพลังประชาชนช่วงก่อนและหลังเลือกตั้ง	115
3.5	บทสรุป	118
บทที่ 4	120
4.1	กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก: แผนเพื่อปฏิบัติการ	120
4.2	รัฐบาล คสช. กระบวนการปรับทัศนคติ และการดึงเข้ามาเป็นพวก.....	122
4.3	พรรคพลังประชาชนและกลยุทธ์เลือกตั้ง.....	131
4.3.1	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง.....	132
4.3.1.1	เครือข่ายข้าราชการสนับสนุนการทำงานการเมือง.....	132
4.3.1.2	เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นสนับสนุนเลือกตั้ง	133
4.3.1.3	เครือข่ายราชการและการข่มขู่ไม่สนับสนุนเลือกตั้ง.....	134
4.3.3	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน	135
4.3.2	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง	140
4.3.4	กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการให้ประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ	143
4.3.5	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดเป่า ยัคคีตีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง	153
4.3.5.1	การปิดเป่าคคีตีความ	155
4.3.5.2	การยัคคีตีความ	157
4.3.5.2	การลงโทษในการเลือกตั้ง.....	161
4.4	บทสรุป	162
บทที่ 5	165

5.1	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	165
5.2	บริบทการเมืองและกระบวนการเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง	167
5.2.1	บริบทการเมืองที่นำไปสู่การแก้ไขระบบเลือกตั้ง พ.ศ. 2564	168
5.2.2.1	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบ บัตรสองใบ.....	174
5.2.2.2	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง ภายใต้ระบบเลือกตั้ง แบบบัตรสองใบ	176
5.2.2.3	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณ ภายใต้ระบบ เลือกตั้งแบบบัตรสองใบ.....	178
5.2.2.4	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ	180
5.2.2.5	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกการปิดเป้า ยัดคตติความ และลงโทษในการ เลือกตั้ง ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ	182
5.3	การย้ายพรรคของนักการเมือง พ.ศ. 2544 และการดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	186
5.4	การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562.....	192
5.5	ผลลัพธ์ของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกต่อระบบการเมืองไทย.....	197
5.6	บทสรุป	199
	บรรณานุกรม.....	203
	ประวัติผู้เขียน.....	220

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตทหารทำรัฐประหารและใช้กลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองสร้างความชอบธรรมให้ระบอบอำนาจนิยม รัฐบาลทหารสร้างภาพลักษณ์ว่า การปกครองโดยกองทัพเป็นการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย กลุ่มพลังทางสังคมสามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรีและเป็นธรรมภายใต้กติกาเดียวกัน กระนั้นการปกครองโดยรัฐบาลทหาร มีการแข่งขันทางการเมือง มีรัฐธรรมนูญ มีสภาโดยการเลือกตั้ง พร้อมด้วยสถาบันการเมืองที่คล้ายกับบริบทการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทว่าสถาบันการเมืองเหล่านี้กลับไม่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่า กองทัพจะปกครองประเทศภายใต้ประชาธิปไตยอย่างที่ทำให้ค้ำมั่นสัญญาเมื่อครั้งทำรัฐประหาร ในทางกลับกันหลังการรัฐประหารจบลง กองทัพออกแบบรัฐธรรมนูญเอื้อให้ผู้นำทหารได้หวนกลับมาครองอำนาจทางการเมืองอีกครั้ง ผลก็คือทหารได้เปรียบในพื้นที่การเมืองโดยเฉพาะอาณาบริเวณการเลือกตั้ง

ทหารแทรกแซงการเมืองโดยการทำรัฐประหารพร้อมกับสถาปนาตนเองและพวกพ้องให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ การศึกษาบทบาททางการเมืองของทหารในการเมืองไทย จึงไม่ควรจำกัดแค่การศึกษาบทบาทของทหารด้านการรัฐประหารเพียงด้านเดียว ทหารมีบทบาทในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง กล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่า การรัฐประหารทำให้กองทัพกุมอำนาจการเมืองส่วนที่สำคัญไว้ได้ ลักษณะการเมืองนี้ คือการเมืองแบบทหาร (military politics) (ช้อยอนันต์ สมุทวณิช, 2524) ซึ่งฝังรากลึกลงไปในบทบาทการเมืองของทหารไทย อันดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้งโดยประชาชน เพราะเหตุนี้ บทบาททางการเมืองของทหารจึงมีมากขึ้น ขณะที่ความผูกพันระหว่างทหารและประชาธิปไตยกลับลดน้อยถอยลงตามลำดับ

ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สังคมนิยมประวัติศาสตร์ทางการเมืองมาอย่างยาวนาน ระบอบเผด็จการที่มีการเลือกตั้ง คือระบอบการเมืองซึ่งเป็นผลจากการสังคมนิยมทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมของแต่ละประเทศ ฟิลิปปินส์ ในปี ค.ศ. 1972 ภายใต้ประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ เอ็มมานูเอลเอลเดรอลิน มาร์กอส ประกาศกฎอัยการศึก และจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อว่า พรรค Kilusang Bagong Lipunan (KBL) หรือ Movement for New Society เพื่อลงแข่งขันเลือกตั้ง กล่าวได้ว่ารัฐบาลทหารสืบทอดอำนาจการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง คำจูนระบอบการปกครองที่ตนเป็นใหญ่ให้ยาวนานและมีเสถียรภาพ ในปี ค.ศ. 1980 บริบทการเมืองพม่า ภายใต้การปกครองโดยกองทัพที่ยาวนานเป็นเวลากว่า 10 ปี จนกระทั่ง ค.ศ.

1990 รัฐบาลทหารจัดการเลือกตั้งและจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ พรรคเอกภาพแห่งชาติ National Unity Party (NUP) เพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ผลปรากฏว่าพรรคการเมืองโดยรัฐบาลทหารพ่ายแพ้พรรคคู่แข่ง คือพรรคสันนิบาตชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือ National League for Democracy (NLD) รัฐบาลไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งที่ตัดสินโดยประชาชน รัฐบาลทหารจับ นางอองซาน ซูจี หัวหน้าพรรคที่ชนะเลือกตั้ง จนสุดท้ายความพ่ายแพ้เลือกตั้งแก่พลเรือนจูงใจให้รัฐบาลทหารยึดอำนาจการเมืองพม่าจึงกลับเข้าสู่ระบอบเผด็จการทหารอีกครั้ง (Schedler, 2006) บทเรียนในต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ระบอบเผด็จการทหารสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง (Gandhi, 2008) แม้ทหารจะประสบความสำเร็จรักษาอำนาจได้ยาวนาน เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย แต่ในที่สุดก็พบว่าไม่ยั่งยืน และบางประเทศ เช่น เมียนมาร์ ก็ต้องหันไปใช้กำลังและกลับคืนสู่ระบอบทหาร

กรณีประเทศไทย ทหารแทรกแซงการเมืองด้วยการทำรัฐประหาร จนมีการวิเคราะห์ว่าการเมืองไทยมีลักษณะที่เรียกว่า วงจรอุบาทว์ในการเมืองไทย (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2530) รัฐบาลพลเรือนบริหารประเทศท่ามกลางความขัดแย้ง จนทำให้การเมืองเข้าขั้นวิกฤต นำไปสู่ความขัดแย้งและทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองนำมาซึ่งความสูญเสียและสร้างรอยร้าวทางสังคม (เอกพล ญัฐพัชโรดม, 2019) กองทัพยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนที่มาจากกาเลือกตั้ง กองทัพแต่งตั้งตนเองเป็นผู้นำสูงสุดทางการเมืองและบริหารประเทศอยู่ช่วงหนึ่ง จนเกิดปัญหาความชอบธรรมในเรื่องของการได้มาซึ่งอำนาจรัฐ อีกทั้งรัฐบาลทหารมีข้อจำกัดด้านความรู้และความสามารถในการบริหารประเทศ แต่ปกครองด้วยการรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง ภายใต้การปกครองโดนรัฐบาลทหารที่ไร้ประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเรียกร้องให้มีการจัดการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐบาลพลเรือนที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) และผ่อนคลายบริบททางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย อันนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองจากเผด็จการทหารเข้าสู่ประชาธิปไตยด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นกลไกเพื่อผ่านการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) กระนั้นก็ดี รัฐบาลทหารบางคณะกลับไม่ถอยจากการเมืองและจัดตั้งพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อหวังคืนเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง อย่างพรรคของผู้มีอำนาจในการเมืองไทย เช่น พรรคเสรีมนังคศิลา ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2500 พรรคสหภูมิ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2501 พรรคชาติสังคม พรรคสหประชาไทย ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2512 พรรคการเมืองที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้นำทหารให้ครองอำนาจต่อเนื่องยาวนานหลังเลือกตั้ง หลังการรัฐประหารบริบทการเมืองมักเข้าสู่ภาวะไม่เป็นประชาธิปไตย การเลือกตั้งและพรรคการเมืองจึงเป็นเครื่องมือสืบทอดอำนาจการเมืองที่เชื่อมโยงความชอบธรรมทางการเมืองจากประชาชนของผู้นำอำนาจนิยม เช่น จอมพล ป.

พิบูลสงคราม จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพล ถนอม กิตติขจร (ชัยวัฒน์ สารสมบัติ, 2529; ธงไชย แสงประดับ, 2517; ศุภชัย แสนยุติธรรม, 2537) อาจกล่าวได้ว่า กลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองเป็นกลไกสนับสนุนผู้นำทหารสืบทอดอำนาจการเมืองโดยชอบธรรม พรรคที่สนับสนุนรัฐบาลทหาร ได้แก่ พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคสหภูมิ พรรคชาติสังคม และพรรคสหประชาไทย ล้มเหลวเพราะกลุ่มในสังคมไม่ให้การสนับสนุนจนไม่สามารถสร้างความต่อเนื่องให้ระบอบการปกครองโดยรัฐบาลทหารได้ สุดท้ายความนิยมต่อผู้นำและพรรคทหารจึงลดลง พรรคการเมืองโดยทหารจึงอ่อนแอและยุบไปในที่สุด

ผู้นำทหารรักษาโครงสร้างการเมืองที่เอื้อประโยชน์แก่กองทัพด้วยสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแต่ในนาม (Gandhi, 2008) การเลือกตั้งและพรรคการเมืองเป็นกลไกรักษาอำนาจรัฐและสร้างความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม ลักษณะการเมืองนี้เกิดขึ้นในช่วง ปี พ.ศ. 2534 ภายใต้การปกครองโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. ที่ยึดอำนาจการเมืองจากรัฐบาลพลเรือน ทหารบริหารประเทศพักหนึ่ง จึงผันตัวมาเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง คณะรัฐประหาร รสช. จัดตั้งพรรคการเมืองชื่อว่า พรรคสามัคคีธรรม เพื่อลงแข่งขันลงเลือกตั้ง พ.ศ. 2535 บริบทการเมืองภายใต้การปกครองโดย รสช. ก่อนเลือกตั้ง รัฐบาลทหาร รสช. ร่างรัฐธรรมนูญเปิดทางให้ตนเองกลับมาเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง แทรกแซงการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งนำการร่างเนื้อหาในรัฐธรรมนูญโดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง ให้ข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เพิ่มอำนาจให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งเทียบเท่ากับสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้ง (เผด็จ ขำเลิศสกุล, 2020) รัฐบาลคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติร่างรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาโครงสร้างการเมืองของตน หลังการเลือกตั้ง การร่างรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นผู้ปกครอง ฝ่ายเห็นต่างถูกจำกัดเสรีภาพทางการเมือง รัฐบาลทหาร รสช. จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาสนับสนุนตน ใช้กติกาการเมืองที่ตนเองเป็นผู้ควบคุมกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง จนเรียกได้ว่าการปกครองโดย รสช. เป็นระบอบเผด็จการที่มีเลือกตั้ง (electoral authoritarianism) (Schedler, 2006)

บริบทการเมืองไทย พ.ศ. 2540 เป็นห้วงที่ระบอบประชาธิปไตยแบ่งบานที่สุดช่วงหนึ่ง สถาบันการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนได้อย่างเต็มที่ การพัฒนาการเมืองส่งเสริมประชาธิปไตย กลไกรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และกลไกรัฐทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ จนทำให้การเมืองในช่วง พ.ศ. 2540 เป็นระบอบประชาธิปไตย ลักษณะสำคัญของการเป็นประชาธิปไตยของระบอบการเมืองในห้วงดังกล่าวคือ รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดย ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภามาจากตัวแทนของแต่ละจังหวัด การเมือง

ที่ส่งเสริมการเลือกตั้ง ระบอบการเมืองจึงเป็นผลมาจากการออกแบบของประชาชน ขณะที่บทบาททางการเมืองของทหารน้อยลง ประชาชนตื่นตัวและตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองที่พึงได้รับมีการเรียกร้องให้ตัวแทนที่มาจากเลือกตั้งปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ความเป็นประชาธิปไตยที่พัฒนาจากการเมืองระดับฐานราก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความนิยมต่อพรรคการเมืองที่สนับสนุนทหารน้อยลง และหันเหไปสู่การให้ความสำคัญกลับผู้แทนที่มาจากเลือกตั้ง ทหารแทรกแซงการเมืองได้ยากขึ้น (Montesano, 2001) บริบทการเมืองประชาธิปไตย พ.ศ. 2540 ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนพรรคไทยรักไทย ที่ได้รับความนิยมจากการดำเนินนโยบายการเมืองซึ่งปฏิบัติได้จริง บทบาททางการเมืองของทหารและชนชั้นนำทางไทยจึงถดถอย จนก่อความไม่พอใจ อีกทั้งรัฐบาลพรรคไทยรักไทยไม่มีแนวโน้มจะเสื่อมความนิยม อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนที่เหนียวแน่นจากผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง กองทัพจึงรัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นการรัฐประหารเพื่อยุติบทบาทนักการเมืองที่มาจากเลือกตั้งให้อ่อนแอ และดึงความนิยมทางการเมืองกลับสู่ชนชั้นนำและกองทัพ ความมีเสถียรภาพในระบอบประชาธิปไตยเป็นภัยคุกคามฝ่ายชนชั้นนำถึงกองทัพ การรัฐประหารจึงเป็นกลไกดึงอำนาจการเมืองคืนจากรัฐบาลพลเรือน อันเป็นการควบคุมผู้สนับสนุนประชาธิปไตยที่ทำลายโครงสร้างการเมืองโดยกองทัพและชนชั้นนำ เพื่อเรียกคืนความเชื่อมั่นแก่ชนชั้นนำและกองทัพ (บัณฑิต จันทรโรจนกิจ, 2563)

การรัฐประหารครั้งแล้วครั้งเล่าในการเมืองไทย ย้อนบริบทการเมืองกลับไปสู่บริบทก่อน พ.ศ. 2540 ที่มีการวิเคราะห์ลักษณะการเมืองไทยเป็นวงจรอุบาทว์ทางการเมือง อันสะท้อนลักษณะการเมืองไทยที่ไร้เสถียรภาพ ระบอบการปกครองสลับไปมาระหว่างรัฐบาลพลเรือนและรัฐบาลทหาร กองทัพรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือน จากนั้นสร้างบริบทการเมืองให้เอื้อต่อการปกครองและรักษาโครงสร้างการเมืองที่ชนชั้นนำและตนได้ประโยชน์ จนนำมาสู่การเรียกร้องของประชาชนให้รัฐบาลรัฐประหารจัดการเลือกตั้งเพื่อเปิดโอกาสให้รัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง และปฏิรูประบอบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชนชั้นนำผู้ร่างรัฐธรรมนูญทำให้โครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นทางการมีความเป็นสถาบันผ่านกลไกสถาบันประชาธิปไตยเพียงในนาม เมื่อการเมืองไม่ย้อนกลับเข้าสู่สภาวะอย่างที่ชนชั้นนำคาดหวังไว้ กองทัพจึงใช้ข้ออ้างประเด็นความขัดแย้งสร้างสถานการณ์การเมือง จนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การรัฐประหารระบบการเมืองก่อน พ.ศ. 2540 จึงเต็มไปด้วยบริบทการเมืองที่ผันผวน ทหารและพลเรือนสลับกันขึ้นมาปกครองประเทศจนถึงปัจจุบัน นำมาสู่การที่รักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ชนชั้นนำและกองทัพได้ประโยชน์เอาไว้ผ่านกลไกการเลือกตั้ง บริบทการเมืองก่อน 2540 (จันจิรา ดิษเจริญ, 2563; ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2524; ลิขิต ธีรเวคิน, 2553)

ในทัศนะของกองทัพเห็นว่ารัฐบาลพลเรือนเป็นภัยคุกคามต่อโครงสร้างอำนาจชนชั้นนำ การพัฒนาประชาธิปไตยโดยรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งไม่เหมาะสมกับสังคมไทย อีกทั้งมีประเด็นเรื่องความต้องการแก้ไขความผิดพลาดจากอดีตที่ไม่สามารถทำลายฐานความนิยมต่อพรรคเพื่อไทยให้เสื่อมคลายลงได้ จนกลับมาครองอำนาจการเมืองเช่นเคย ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 ได้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีและบริหารประเทศได้เพียงช่วงหนึ่ง จึงมีการเสนอร่าง พรบ. นิรโทษกรรม จนนำมาสู่การประท้วงของผู้เห็นต่าง ซึ่งบานปลายสู่ประเด็นการบริหารงานของรัฐบาลและการประท้วงของฝ่ายที่สนับสนุนและต่อต้านรัฐบาล อันนำมาสู่การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ของกองทัพที่นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ยึดอำนาจรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่มาจากการเลือกตั้ง กองทัพสถาปนาตนเองเป็นรัฐบาล โดยใช้ชื่อว่า รัฐบาล คสช. เข้ารับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ในการนี้พลเอกประยุทธ์แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ หรือ คสช. การบริหารการเมืองภายใต้บริบทหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 มีการวิเคราะห์ว่ารัฐบาล คสช. อาจครองอำนาจในระยะเวลาอันสั้น เหมือนการคณะรัฐประหารในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลรัฐประหารอยู่ในตำแหน่งไม่นาน ก่อกบฏทางทางการเมืองและจัดให้มีการเลือกตั้ง (บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ, 2563) ทว่าคณะรัฐประหาร คสช. ทำให้การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ต่างจากการรัฐประหารในอดีต คณะรัฐประหาร คสช. ครองอำนาจการเมืองยาวนานกว่าทุกรอบ ทั้งนี้รัฐบาล คสช. สร้างบริบทการเมืองที่ปิดกั้นและทำลายเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของผู้ต่อต้านการรัฐประหาร กดปราบผู้เห็นต่างด้วยกฎหมายที่ร่างขึ้นมาให้อำนาจผู้นำรัฐบาล คสช. ตามมาตรา 44 ที่ระบุในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557 ควบคุมการเมือง ซึ่งออกคำสั่งกว่า 200 ฉบับ (iLaw, 2561c) ติดตามผู้เห็นต่างทางการเมืองโดยใช้กำลังจากฝ่ายความมั่นคง ใช้กระบวนการปรับทัศนคติทางการเมือง (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) จนอาจกล่าวได้ว่า บริบทการเมืองก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาลทหาร คสช. ปราบปรามผู้เห็นต่างให้อ่อนแอโดยการใช้กฎหมาย การควบคุม และการปิดกั้นการแสดงออกทางการเมือง เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจของตนให้คงอยู่ โดยการสร้างบริบทการเมืองที่ปูทางไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เพื่อใช้สร้างกติกการเมืองที่เอื้อให้รัฐบาลทหาร คสช. เป็นผู้ชนะในการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งที่มีความหมายต่อระบอบการเมืองไทยว่าจะดำเนินไปมณฑลทิศทางใด และเป็นจุดที่มากการจัดตั้งพรรคการเมืองสนับสนุนผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. ได้ครองอำนาจการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ชื่อพรรคว่า พรรคพลังประชารัฐ มีทิศทางการเมืองสนับสนุน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้ง บริบทการเมืองในแนวทางประชารัฐและแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี บริบทการเมืองก่อนการเลือกตั้ง ที่ปกครองโดยคณะรัฐบาลทหาร คสช. เป็นการเมืองที่ผู้ได้ปกครองถูกปราบปรามห้ามมิให้แสดงออกทางการเมือง ห้ามมิให้การ

รวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมือง สถาบันการศึกษาถูกสอดส่องดูแลจากฝ่ายความมั่นคง เข้มงวดการตรวจตราและปราบปรามการทุจริตในการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น (iLaw, 2561e) การติดตามนักกิจกรรมและสั่งห้ามยุติบทบาทการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐประหาร และคุกคามนักการเมืองที่ต่อต้านการรัฐประหาร บริบทการเมืองที่กล่าวมานี้ กองทัพสร้างขึ้นขณะที่ครองอำนาจรัฐ เพื่อปูทางให้ปฏิบัติการรักษาโครงสร้างทางการเมืองที่ตนได้ประโยชน์เอาไว้ จากข้างต้นชี้ได้ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคสนับสนุนให้รัฐบาลทหาร คสช. รักษาและสืบทอดโครงสร้างอำนาจการเมืองของตนให้ต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Nethipo, 2022; Siripan N., 2019; ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

จุดเริ่มต้นการฟื้นฟูระบอบทหารเป็นสัญญาณมาจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การรัฐประหารครั้งนี้คือการทำลายระบอบประชาธิปไตยที่เบ่งบานให้ถดถอย (Levitsky & Ziblatt, 2018) รัฐบาล คสช. ยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ครองอำนาจทางการเมืองเบ็ดเสร็จ แต่งตั้งพวกพ้องรับตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ควบคุมสถาบันและกลไกทางการเมือง ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน ผูกขาดอำนาจการเมืองปราบปรามผู้เห็นต่างที่ต่อต้านทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ปรับเปลี่ยนกติกาการเมืองและการเลือกตั้งด้วยกลไกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ใช้กลไกนโยบายประชารัฐสร้างฐานความนิยมจากผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในระดับท้องถิ่นให้พรรคพลังประชารัฐ ที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. ได้ครองอำนาจรัฐ การเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. นำมาสู่การนิยามการเมืองลักษณะข้างต้นว่าเป็นระบอบประยุทธ์ การเมืองภายใต้ระบอบประยุทธ์ นำมาสู่วิกฤตความชอบธรรมทางการเมืองเนื่องจากรัฐบาลทหาร คสช. ขาดทักษะและความสามารถด้านการบริหารเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม สภาพปัญหาดังกล่าว นำมาสู่การเรียกร้องให้รัฐบาล คสช. ถอยออกจากการเมือง และจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อเปิดทางให้ผู้ที่มีความรู้และความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง เข้ามาแก้ไขปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้น (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

รัฐบาล คสช. จัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 เพื่อร่างข้อกำหนดกติกาเลือกตั้ง เนื้อหาในรัฐธรรมนูญสะท้อนความต้องการรักษาระบอบการเมืองก่อนการเลือกตั้งให้คงอยู่ กล่าวคือ รัฐบาลทหาร แทรกแซงการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดโครงสร้างคณะกรรมการเลือกตั้ง โดยใช้อำนาจพิเศษ มาตรา 44 กำหนดแบ่งเขตเลือกตั้ง และร่างข้อกำหนดพรรคการเมืองที่ปูทางให้พรรคพลังประชารัฐชนะการเลือกตั้ง 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ดังนั้นร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 จึงจึงเป็นกติกาการเมืองและการเลือกตั้งที่รัฐบาล คสช. ชี้นำเนื้อหาใน กระนั้นก็ดีการเลือกตั้งยังคงเป็นความหวังของฝ่ายสนับสนุนประชาธิปไตยในฐานะกลไกยุติบทบาททางการเมืองของทหาร ขณะที่

สถาบันการเมืองที่เป็นทางการอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล คสช. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องการหวนคืนกลับมาเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 แม้ในทางปฏิบัติท่าจะสงวนท่าทีก็ตาม ส่วนปัญหาความท้าทายต่อพรรคผู้อำนาจคือ การเปลี่ยนคะแนนเลือกตั้งให้ได้เป็นฝ่ายชนะ เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของตนให้อย่างต่อเนื่องยาวนาน (Kanchoochat & Kongkirati, 2018; Nethipo & Yen, 2020; Siripan N., 2019) จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า บริบทการเมืองหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ถูกออกแบบเพื่อปูทางให้พรรคที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. ปฏิบัติการสืบทอดและรักษาโครงสร้างอำนาจที่ตนได้เปรียบ โดยการควบคุมกติกาและผลลัพธ์การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ให้พรรคพลังประชารัฐเป็นฝ่ายชนะ

ชนชั้นนำและรัฐบาล คสช. ออกแบบรัฐธรรมนูญที่เป็นอุปสรรคต่อพรรคเห็นต่างแต่สร้างความได้เปรียบให้ตนเอง รัฐธรรมนูญเป็นกติกาที่ให้คุณและโทษต่อกฎเลือกตั้ง ทั้งความสำเร็จหรือล้มเหลวของพรรคการเมือง ล้วนเป็นผลจากรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น สถาบันรัฐธรรมนูญจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระบอบการเมืองและการจัดโครงสร้างอำนาจในสังคม รัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการแพ้ชนะเลือกตั้ง และเป็นผลต่อการออกแบบยุทธศาสตร์เลือกตั้งของพรรคการเมืองเพื่อได้เป็นผู้ชนะ ยุทธศาสตร์การเลือกตั้งเป็นกลไกรวบรวมฐานสนับสนุนของประชาชนให้เลือกพรรคเข้าสภาสะท้อนเป็นผลเลือกตั้งในรูปแบบคะแนนเสียง และพัฒนาเป็นจำนวนที่นั่งของผู้สมัครเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมือง กล่าวคือ พรรคออกแบบยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เลือกตั้งอย่างไร ก็จะส่งต่อผลลัพธ์ในการเลือกตั้งและความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างพรรคการเมืองกับผู้แทนของพรรค รวมถึงประชาชน (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

กลยุทธ์การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญต่อพรรคการเมืองในฐานะเครื่องมือเพื่อได้มาซึ่งอำนาจรัฐและรักษาฐานความนิยมต่อพรรค ทั้งนี้ตั้งสมมติฐานได้ว่า พรรคพลังประชารัฐได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คสช. ขณะเดียวกันพรรคพลังประชารัฐก็สนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้เป็นผู้นำทางการเมืองต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐค้ำจุนโครงสร้างอำนาจที่รัฐบาล คสช. เป็นฝ่ายได้เปรียบให้คงอยู่หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จึงใช้ชื่อพรรคที่เป็นชื่อนโยบายการเมืองของรัฐบาล คสช. ได้ ทั้งยังสามารถใช้นโยบายประชารัฐหาเสียงเลือกตั้งได้ ขณะที่นักการเมืองพรรคอื่นไม่สามารถทำได้ พรรคพลังประชารัฐได้รับข้อยกเว้นในฐานะพรรคสนับสนุนรัฐบาล คสช. เป็นพรรคการเมืองของรัฐบาล ทั้งนี้พรรคพลังประชารัฐและรัฐบาล คสช. มีผู้ดำรงตำแหน่งในโครงสร้างอำนาจชุดเดียวกัน ซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพรรคพลังประชารัฐและรัฐบาล คสช. ในลักษณะที่ว่า พรรคใช้ทรัพยากรรัฐในการเข้าสู่อำนาจการเมือง ในแง่นี้ พรรคพลังประชารัฐจึงรักษาและสืบทอดโครงสร้างอำนาจการเมืองของชนชั้นนำและรัฐบาล คสช. ให้คงอยู่หลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ด้วยการวางกลยุทธ์เลือกตั้ง

ผ่านสถาบันการเมือง มีเป้าหมาย และฐานสนับสนุนที่เหนียวแน่น เพื่อผูกขาดผลประโยชน์ทางการเมืองไว้ที่ชนชั้นนำและทหารให้ได้ (Kongkirati, 2019a, 2019b; Nethipo & Yen, 2020; Siripan N., 2019)

ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การเมืองไทยภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. เป็นระบอบเผด็จการทหาร (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) เมื่อรัฐบาลทหาร คสช. ผ่อนคลายการเมือง และจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ทำให้การเมืองไทยเข้าสู่ระบอบอำนาจนิยมที่ยอมให้มีการแข่งขัน ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. ที่มี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จึงเป็นการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (Siripan N., 2019) คณะรัฐประหารผันตัวเป็นนักการเมืองผ่านการเลือกตั้ง เพื่อลบล้างภาพลักษณ์รัฐบาลทหารแทนที่ด้วยนักการเมืองที่มาจากเลือกตั้ง กระแสกดดันจากประชาชนที่เข้ามาท้าทายการปกครองรัฐบาล คสช. เรียกร้องจัดการเลือกตั้ง ขณะที่รัฐบาล คสช. ประธาณจะสร้างความชอบธรรมในการครองอำนาจการเมืองของตนผ่านการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ทำให้บริบทก่อนการเลือกตั้งทหารและพวกพ้องร่วมกันออกแบบกระบวนการเลือกตั้งผ่านสถาบันการเมือง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมายพรรคการเมือง และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจประชารัฐ แบ่งเขตเลือกตั้งเข้าข้างตนและเอาเปรียบพรรคคู่แข่ง ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากแต่งตั้งโดย คสช. มีสิทธิ์เลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ รัฐบาล คสช. ยังใช้ความนิยมจากนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจประชารัฐให้ผันเป็นคะแนนเลือกตั้งให้พรรคที่ใช้ชื่อเดียวกัน เพราะเป็นชื่อเรียกนโยบายประชารัฐแพร่หลายในทุกพื้นที่ยาวนานกว่า 5 ปี กลไกการเมืองภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติที่กล่าวข้างต้นคือการตั้งใจออกแบบให้สอดคล้องกับปฏิบัติการสืบทอดและรักษาโครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยโดย รัฐบาล คสช. ให้คงอยู่หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Kongkirati, 2019a)

เปิดฉากพรรคการเมืองของผู้มีอำนาจในแข่งขันเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ด้วยชื่อ นโยบายพัฒนาการเมืองหวังผลให้ความจดจำของประชาชนเปลี่ยนเป็นคะแนนนิยมแก่พรรคตน ชื่อว่า “พลังประชารัฐ” สอดคล้องกับชื่อ นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ (คสช.) แนวทางการเมืองของพรรคพลังประชารัฐ สนับสนุนให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้นำทหารกลับมาเป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง ความเชื่อมโยงของชื่อพรรคพลังประชารัฐและนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ สะท้อนว่า ชนชั้นนำและกองทัพจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อเตรียมปฏิบัติการเลือกตั้งโดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของตน จนกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองเฉพาะกิจ เพื่อสนับสนุนโครงสร้างการเมืองการปกครอง

โดย คสช. ให้ดำรงอยู่หลังการเลือกตั้ง (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) ชื่อพรรคพลังประชาชนจึงสะท้อนว่า พรรคพลังประชาชนสนับสนุนระบอบอำนาจนิยมทหาร ข้อยืนยันต่อข้อสังเกตนี้ อีกประการหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคพลังประชาชนและรัฐบาลทหาร คสช. ได้รับการยืนยันจากการที่ กลุ่มรัฐมนตรีในรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติส่วนหนึ่ง สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนและได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งคณะผู้บริหารพรรค กลุ่มรัฐมนตรีที่เข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนกลุ่มแรก ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม นายอดุลย์ สวายน เป็นหัวหน้าพรรค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รับตำแหน่งเลขาธิการพรรค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ ได้รับเลือกเป็นรองหัวหน้าพรรค และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล ดำรงตำแหน่งโฆษกพรรคพลังประชาชน (BBC, 2018a) นักการเมืองพรรคพลังประชาชนและรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติดำรงตำแหน่งการเมืองและฝ่ายบริหาร พร้อมกัน ข้อสังเกตได้ว่า รัฐบาลพลเอกประยุทธ์อาจใช้อำนาจรัฐเอื้อการเลือกตั้งให้ตนได้เปรียบเหนือฝ่ายอื่น (Kongkirati, 2019b; Nethipo & Yen, 2020)

นอกจากคณะรัฐมนตรีรัฐบาล คสช. ยังมีกลุ่มอดีตแกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. ได้แก่ นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง นายสกลธี ภัททิยะกุล รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่ได้รับเลือกเป็นรองหัวหน้าพรรค นักการเมืองกลุ่มนี้มาจากพรรคประชาธิปัตย์ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน (BBC, 2018a)

กลุ่มนักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นสนับสนุนการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน เช่น กลุ่มสามมิตร นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รับตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ อดีตเลขาธิการพรรคไทยรักไทย ปัจจุบันเป็นประธานกรรมการยุทธศาสตร์การเลือกตั้งพรรค ภาคอีสาน นายอนุชา นาคาศัย อดีตสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท สังกัดพรรคไทยรักไทย กลุ่มสามมิตรเป็นตัวแปรทางการเมืองที่สำคัญของพรรคพลังประชาชนในปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก เพราะมีเครือข่ายนักการเมืองที่เคยร่วมงานในหลายจังหวัด เช่น เลย์ ร้อยเอ็ด นครพนม ยโสธร สุรินทร์ และอุบลราชธานี กลุ่มสามมิตรมีบทบาทดึงนักการเมืองภาคอีสาน อดีตนักการเมืองพรรคไทยรักไทยมาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชาชน ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Spring, 2016) หัวหน้าพรรคพลังชล นายสนธยา คุณปลื้ม และนายอิทธิพล คุณปลื้ม ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งสองคนเป็นทายาทตระกูลการเมือง ผู้มีอิทธิพลแห่งภาคตะวันออกเฉียง

กลุ่มบ้านใหญ่ ร่วมสนับสนุนพรรคพลังประชาชน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2563) นักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นมีเครือข่ายการเมืองและฐานเสียงหนาแน่น มีบทบาทในปฏิบัติการดึงเครือข่ายนักการเมืองเข้าจัดตั้งพรรคพลังประชาชน

กลุ่มนักการเมืองในรัฐบาล คสช. มีบทบาทในการก่อตั้งพรรคช่วงแรกเริ่ม กลุ่มรัฐมนตรีรัฐบาล คสช. กลุ่มอดีตแกนนำ กปปส. และกลุ่มนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น นักวิชาการ นักแสดง และนักร้อง เข้าร่วมสนับสนุนพรรคพลังประชาชน พรรคได้รับเงินบริจาคจำนวนมาก จากเครือข่ายกลุ่มทุนผูกขาดและหน่วยงานรัฐที่ได้รับประโยชน์จากโครงการประชารัฐโดยรัฐบาล คสช. จนสร้างความมั่นใจให้สมาชิกพรรคท่านหนึ่งว่า “ชัยชนะต้องตกเป็นของ พรรคพลังประชาชน” (Kongkirati, 2019a) และความเห็นของนักการเมืองพรรคพลังประชาชนว่า “รัฐธรรมนูญนี้สร้างมาเพื่อพวกเรา” (komchadluek online, 2561) การแสดงความเห็นของนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐทั้งสองความเห็นข้างต้นชี้ว่า ภายใต้บริบทการเมืองและรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 นักการเมืองพรรคพลังประชาชนจะเป็นผู้ได้เปรียบในการเลือกตั้ง เพราะปัจจัยทางด้านการเงินที่ช่วยหนุนเสริมการหาเสียงของผู้สมัคร และเงื่อนไขเชิงสถาบันในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่ผู้มีอำนาจร่างขึ้นเอื้อให้ฝ่ายตนได้เปรียบโดยเฉพาะ ทั้งสองปัจจัยนี้ ช่วยให้ปฏิบัติการทางการเมืองพรรคพลังประชาชน เพื่อดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นผู้สมัคร ส.ส. พรรค ผู้ย้ายเข้าเป็นพวกขณะการเลือกตั้งอย่างแน่นอน ในแง่นี้ พรรคพลังประชารัฐเตรียมเลือกตั้งด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกและดึงกลุ่มการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อจัดตั้งพรรค ในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020)

รัฐสภาจึงกลายเป็นพื้นที่ประนีประนอมผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างกองทัพและนักการเมืองที่ชนะเลือกตั้ง (Ezrow & Frantz, 2011) ปฏิบัติการสืบทอดระบอบเผด็จการทหารบรรลุเป้าหมายภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งพรรคพลังประชาชนชนะเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จ (BBC, 2562) แต่หลังจากนั้น รัฐบาล คสช. ต้องเผชิญปัญหาความชอบธรรมในการจัดตั้งรัฐบาลเพราะไม่ใช่พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งยังรวมศูนย์อำนาจล้นเกิน การที่พรรคพลังประชารัฐมีจำนวนที่นั่งในสภาน้อย รัฐบาล คสช. จึงใช้อำนาจที่ไม่เป็นทางการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองแก่รัฐบาลผสม เพื่อให้รัฐบาล คสช. เป็นผู้นำการเมือง โดยใช้กลยุทธ์การเปลี่ยนผู้ต่อต้านรัฐประหาร ให้เป็นผู้สนับสนุนโครงสร้างการเมืองโดยรัฐบาล คสช. (คำพอง เทพาคำ, 20 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) รัฐสภาจึงเป็นพื้นที่ต่อรองผลประโยชน์การเมืองของรัฐบาล คสช. และนักการเมืองฝ่ายต่อต้านให้หันมาสนับสนุน กล่าวได้ว่า รัฐบาล คสช. จัดตั้งรัฐบาลด้วยการ

ตั้งพรรคอื่นมาสนับสนุนตน มีลักษณะเป็นรัฐบาลผสม (coalition government) ที่รวมกลุ่มและพรรคการเมืองหลายขนาดหลายพรรคเพื่อได้รับตำแหน่งฝ่ายบริหาร ได้แก่ พรรคภูมิใจไทย (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) พรรครวมพลังประชาชาติไทย พรรคชาติไทยพัฒนา และพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้น (Thai pbs news, 2562) การสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกเข้าสภา ทำให้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขันคงอยู่เป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง โดยพรรคพลังประชารัฐเป็นผู้จัดการได้สำเร็จส่งผลให้คณะรัฐมนตรี รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยที่ 2 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

คณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ชุดแรกภายหลังการเลือกตั้งมาจากการรวบรวมกลุ่มและพรรคการเมืองมาจัดตั้งคณะรัฐมนตรี การจัดตั้งรัฐบาลผสมสะท้อนถึงกระบวนการต่อรองทางอำนาจ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และการต่างตอบแทน ระหว่างผู้มีอำนาจในโครงสร้างการเมืองแบบเก่าและกับฝ่ายแข่งขันที่มาจากการเลือกตั้ง ในประเด็นนี้ ตั้งข้อสังเกตได้ว่า ลักษณะการดึงเข้ามาเป็นพวกไม่ได้พบในกระบวนการจัดตั้งฝ่ายบริหารเท่านั้น ก่อนการเลือกตั้งพรรคพลังประชารัฐใช้การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อต่อการควบคุมผลลัพธ์ทางการเมืองเช่นกัน ทั้งนี้ กระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์การเมืองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อรักษาสถานะทางอำนาจทางการเมืองของตนเอาไว้ผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง คำถามต่อมาคือกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐ พรรคใช้กลยุทธ์แบบใด ใช้เครื่องมือแบบเอื้อการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่ควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง หากการรัฐประหารเป็นเครื่องมือของกองทัพเพื่อยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนการเลือกตั้งและพรรคการเมืองก็เป็นกลไกรักษาโครงสร้างอำนาจระบอบเผด็จการทหาร (Gandhi, 2008)

พรรคพลังประชารัฐจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จขณะที่เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่และไม่มีฐานเสียงเป็นทุนการเมืองเหมือนพรรคเก่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคใหม่ที่ปราศจากฐานสนับสนุนทางการเมืองเป็นทุนเดิม ต่างจากพรรคที่มีบทบาทการเมืองที่ต่อเนื่อง เช่น พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติไทยพัฒนา และพรรคพลังชล เป็นต้น การไม่มีฐานเสียงเลือกตั้งเป็นต้นทุนทางการเมือง ขณะที่พรรคพลังประชารัฐต้องการเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐใช้ยุทธศาสตร์การเมืองที่สอดคล้องกับระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ที่ให้รางวัลกับพรรคที่เป็นผู้แพ้ และเอาเปรียบพรรคที่เป็นผู้ชนะ (สิริพรรณ นกสวนสวัสดิ์, 2561b) พรรคพลังประชารัฐจึงใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองจากพรรคอื่นที่มีฐานเสียงหนาแน่นเข้ามาเป็นผู้สมัครให้มีจำนวนมาก เพื่อรวบรวมคะแนนเลือกตั้ง โดยใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกให้ได้รับเลือกตั้ง การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์ของพรรคพลังประชารัฐ

รัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งทำให้พรรคแข่งขันกับพรรคที่ฐานเสียงที่หนาแน่นได้ แม้จะเป็นพรรคการเมืองใหม่ที่เพิ่งจัดตั้งก็ตาม (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020; พิชาয় รัตนดิถก ฅญเก็ด, 2562)

นักรการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นที่ถูกดึงเข้ามาเป็นนักรการเมืองพรรคพลังประชารัฐต้องเอื้อประโยชน์ต่อการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองในระบอบเผด็จการทหาร คสช. นักรการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาในพรรคพลังประชารัฐลักษณะจุดเด่น ที่เรียกว่า “คนมีของ” มีลักษณะมีฐานเสียงที่หนาแน่นเป็นที่รู้จักกว้างขวาง มีต้นทุนทางการเมือง มีเครือข่ายการทำงานการเมือง เป็นทายาทตระกูลการเมืองในพื้นที่ พร้อมลงเลือกตั้งเป็นผู้สมัครของพรรคพลังประชารัฐ และมีแนวโน้มที่จะชนะเลือกตั้งสูง (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) การดึงนักรการเมืองที่มีฐานเสียงหนาแน่นเข้ามาเป็นพวก ทำให้พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่ได้เปรียบพรรคอื่นในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Nethipo & Yen, 2020) ระบบเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นกลไกผันคะแนนเสียงของประชาชนไปเป็นจำนวนที่นั่งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา (Sartori, 1997; สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่ร่างโดยรัฐบาล คสช. มีการออกแบบระบบเลือกตั้งใหม่ คือระบบจัดสรรปันส่วนผสม ระบบนี้บิดเบือนความต้องการและเจตนารมณ์ของประชาชนจนสร้างปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สถาบันพรรคการเมืองอ่อนแอ และการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าพรรค จนนำมาสู่การสร้างบริบทการเมืองที่ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมีบทบาทในการเลือกตั้ง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563; สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) บริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. บิดเบือนกติกาเลือกตั้งเอื้อประโยชน์ให้พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นผู้ชนะ

นักวิชาการวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองไทยหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อย่างน่าสนใจ ได้แก่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวว่า ระบอบเผด็จการอำนาจนิยมคงอยู่ได้ด้วยการแสวงหาค่าเช่าจากนโยบายการเมือง เพื่อดึงกลุ่มทุนเข้ามาค้ำจุนระบอบเผด็จการอำนาจนิยม ชนชั้นนำผูกขาดผลประโยชน์ทางการเมืองและเป็นผู้ครองอำนาจรัฐ ในบริบทประชาธิปไตยการแข่งขันในตลาดเป็นการแข่งขันที่เสรี กลุ่มทุนสามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจภายใต้กติกาเดียวกัน กลุ่มที่มีความสามารถน้อยได้รับผลกำไร ที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหมาย ส่วนกลุ่มทุนที่มีศักยภาพมากกว่าได้รับประโยชน์มากกว่ากลุ่มทุนกลุ่มแรก กลุ่มที่มีศักยภาพด้อยในการแข่งขันจึงรู้สึกถึงความไม่มั่นคงในผลประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้แสวงหาการสนับสนุนจากผู้ครองอำนาจรัฐ ทว่าในบริบทประชาธิปไตยไม่เอื้อให้กลุ่มทุนได้รับการสนับสนุนเหนือกลุ่มอื่น ภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยมกลุ่มทุนจึงผู้สนับสนุนระบอบเผด็จการเพื่อ

ผูกขาดผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจอันสร้างความมั่นคงและมั่งคั่ง ขณะที่เดียวกันระบอบเผด็จการอำนาจนิยมต้องการผู้สนับสนุน จนกล่าวได้ว่า ระบอบเผด็จการอำนาจนิยมคงอยู่ได้ด้วยการสนับสนุนจากกลุ่มทุนและการผูกขาดประโยชน์ทางการเมือง เพื่อตอบแทนความจงรักภักดีที่กลุ่มทุนมอบให้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2563) ภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทุนและผู้มีอำนาจจึงค้ำจุนซึ่งกันและกัน การเมืองลักษณะนี้เป็นการเมืองภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. ที่ปูทางให้โครงสร้างการเมืองโดย คสช. เป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยการจัดตั้งพรรคพลังประชารัฐขึ้นมาเป็นเครื่องจักรกลทางการเมือง (political machine) และดึงนักการเมืองเข้ามาสนับสนุน เพื่อควบคุมผลเลือกตั้งให้พรรคพลังประชารัฐเป็นผู้ชนะ (Kongkirati, 2019a) อาจกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาโดยมีเป้าหมายรักษาโครงสร้างการเมืองรัฐบาล คสช. ก่อนเลือกตั้งให้คงอยู่หลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เพื่อรักษาสถานะทางอำนาจของรัฐบาล คสช.

การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 ในประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งที่จัดขึ้นภายใต้รัฐบาล คสช. พรรคพลังประชารัฐสนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้เป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้งต่อเนื่อง ลักษณะโครงสร้างพรรคพลังประชารัฐในช่วงแรกมีความคล้ายกับพรรคทหารในอดีต พรรคพลังประชารัฐสนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้อยู่ในการเมืองต่อ (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2018) พรรคทหารในอดีตอายุสั้นเนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนทางจากกลุ่มทุน และกลุ่มพลังในสังคม (ชัยวัฒน์ สารสมบัติ, 2529; ศุภชัย แสนยุติธรรม, 2537) ขณะที่พรรคพลังประชารัฐรวบรวมกลุ่มการเมืองที่มีทรัพยากรเข้ามาเป็นฐานสนับสนุนพรรคให้มากที่สุด (Nethipo & Yen, 2020) จนพรรคมีเงินบริจาคสูงกว่าพรรคอื่น (ThaiPublica, 2018) รัฐบาล คสช. สร้างบริบทการเมืองที่ไม่เป็นธรรมในการแข่งขันเลือกตั้ง ควบคุมสถาบันการเมือง รัฐธรรมนูญ และกติกาเลือกตั้ง เอื้อพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่ชนะ ทั้งนี้พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกดั่งนักการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามาเป็นผู้สมัครในพรรค ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกคือการสร้างเงื่อนไขให้เอื้อต่อการตัดสินใจย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

การรวบรวมกลุ่มการเมืองและผู้ที่มีทรัพยากรในการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ คือความพยายามรักษาโครงสร้างการเมืองที่รัฐบาล คสช. เป็นผู้คุมการแข่งขัน ให้ได้เป็นรัฐบาลที่ต่อเนื่อง การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เป็นจุดเริ่มต้นของปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก หากรัฐบาล คสช. เปิดทางให้มีเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สนับสนุนทักษิณก็จะกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง จนโครงสร้างอำนาจที่รัฐบาลทหารเป็นฝ่ายได้เปรียบล่มสลาย กล่าวได้ว่า การรัฐประหาร พ.ศ. 2557

เป็นจุดเริ่มต้นความพยายามเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของชนชั้นนำ รัฐบาล คสช. จึงปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจโดยรวบรวมผู้สนับสนุนจากฝ่ายอื่น ทั้งนักการเมือง ระดับชาติและท้องถิ่น กลุ่มทุน กลุ่มอดีตแกนนำ กปปส. และกลุ่มนักวิชาการ ที่เคยทำงานร่วมกับ รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก่อนเลือกตั้ง มาเป็นฐานจัดตั้งพรรคพลังประชารัฐ พรรคจึง ประกอบด้วยหลายกลุ่ม พรรคพลังประชารัฐจึงแตกต่างจากพรรคสนับสนุนรัฐบาลทหารในอดีตที่ กล่าวข้างต้น เนื่องจากรัฐบาลทหารครองอำนาจยาวนานจนสร้างสถาบันขึ้นมารองรับการสืบทอด อำนาจ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทางสังคม การปกครองโดยรัฐบาล คสช. ก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาล คสช. จึงวางกลไกสืบทอดอำนาจผ่านสถาบันการเมืองเพื่อปูทางให้พรรคพลัง ประชาธิปไตยปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจที่กองทัพและชนชั้นนำได้ประโยชน์ผ่านการเลือกตั้งที่ ควบคุมโดยรัฐบาล คสช. (Kanchoochat & Kongkirati, 2018; Kongkirati, 2019b)

นักการเมืองที่ถูกดึงเข้าพรรคพลังประชารัฐเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐให้เป็นผู้ชนะในการ เลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลทักษิณและนักการเมือง ท้องถิ่นมาเป็นพวกสร้างฐานเสียงเลือกตั้ง เพราะเป็นพรรคใหม่ ไร้ทิศทางแนวร่วมอุดมการณ์ทาง การเมืองของสมาชิกในพรรค ไร้ฐานเสียงสนับสนุนเป็นทุนเดิมเหมือนพรรคเก่า ยุทธศาสตร์การดึงเข้า มาเป็นพวกจึงเป็นเครื่องมือเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐ คือพรรคคู่แข่งที่มีฐานเสียงสนับสนุน อยู่แล้ว เช่น พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย และพรรคพลังชล เป็นต้น ซึ่งมีผลงาน ด้านการเมืองเป็นที่ประจักษ์ มีฐานเสียงสนับสนุนที่มั่นคง (Nethipo & Yen, 2020) สอดคล้องกับ งานที่ชี้ถึง ปัจจัยที่ทำให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือการดึงอดีตนักการเมืองที่ ได้รับความนิยมนอกจากประชาชนของพรรคอื่นเข้าเป็นผู้สมัครของพรรค (พิชาย รัตนดิลล ฦ ภูเก็ต, 2562) การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นแนวทาง/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ทำให้พรรคพลังประชารัฐได้รับคะแนน เสียงเลือกตั้ง จากฐานเสียงที่ติดตามนักการเมืองระบบเขต และผันมาเป็นคะแนนในระบบบัญชี รายชื่อ ให้สมาชิกพรรคพลังประชารัฐ นำมาสู่คำถามการศึกษาว่า พรรคพลังประชารัฐดึงฝ่ายตรงเข้า มาเป็นพวกเพื่อรักษาระบอบอำนาจนิยมด้วยกลยุทธ์แบบใด? ใช้เครื่องมือใด? และปฏิบัติการอย่างไร?

การศึกษาพรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวกครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทและเงื่อนไขทางการเมืองที่ปูทางไปสู่การสืบทอดระบอบอำนาจนิยมของพรรคพลัง ประชาธิปไตย และทำความเข้าใจกลยุทธ์และเครื่องมือที่พรรคพลังประชารัฐใช้ดึงกลุ่มการเมืองต่าง เข้า มาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และแม้จะมีบทวิเคราะห์การเมืองไทยหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และยุทธศาสตร์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐอยู่จำนวนไม่น้อย (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) แต่พบว่าบทวิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้นเน้นหนักด้วย

การอธิบายว่า พระคพลังประชารัฐใช้ยุทธศาสตร์การดึงนักรการเมืองเข้ามาสนับสนุนโครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำเสียส่วนใหญ่ ทั้งยังไม่มีงานด้านรัฐศาสตร์ที่ใช้แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก วิเคราะห์ปฏิบัติทางการเมืองของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก โดยพระคพลังประชารัฐ วิเคราะห์อธิบายบริบทการเมืองช่วงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ภายใต้รัฐบาล คสช. งานศึกษานี้ จึงสำรวจในระดับกลยุทธ์ คือปฏิบัติการ/ วิธีการ เครื่องมือของพระคพลังประชารัฐที่ใช้ในการเลือกตั้ง อันเป็นการพัฒนาข้อเสนอจากบทวิเคราะห์การเมืองไทยภายใต้บริบทการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พ.ศ. 2562 ด้วยการวิเคราะห์วิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1.2 คำถามวิจัย

1) พระคพลังประชารัฐดึงฝ่ายตรงเข้ามาเป็นพวกเพื่อรักษาระบอบอำนาจนิยมด้วยกลยุทธ์แบบใด? ใช้เครื่องมือใด? และปฏิบัติการอย่างไร?

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) ศึกษาบริบทและเงื่อนไขทางการเมืองที่ปูทางไปสู่การสืบทอดระบอบอำนาจนิยมของพระคพลังประชารัฐ

2) ทำความเข้าใจกลยุทธ์และเครื่องมือที่พระคพลังประชารัฐใช้ดึงนักรการเมืองเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

1.4 สมมติฐานการศึกษา

พระคพลังประชารัฐ เป็นพรรคที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจของรัฐบาล คสช. ให้คงอยู่หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพระคพลังประชารัฐ คือการเปลี่ยนผู้ต่อต้านให้สนับสนุนพระคพลังประชารัฐและรัฐบาล คสช. โดยใช้จุดอ่อนของนักรการเมือง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่ทั้งการที่ใช้วิธีการข่มขู่ ให้อำนาจ และการลงโทษในการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก โดย Maria Josua ที่เสนอว่าระบอบอำนาจนิยมสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก โดยใช้ 1) โครงสร้างการเมือง 2) วัตถุประสงค์ หรือสิ่งของ 3) วัฒนธรรม 4) อัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ และ 5) บุคคลที่มีความโดดเด่น ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้บริบทการเมืองจอร์แดน (Josua, 2011) การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นการแลกเปลี่ยนประโยชน์ทางการเมืองระหว่างผู้ถูกดึงและผู้ดึงเพื่อรักษาระบอบอำนาจนิยม ภายใต้บริบทการเมืองของไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 พระคพลังประชารัฐสนับสนุนรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 งานศึกษาคาดว่า รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจการเมืองแทรกแซงกลไกกฎหมายเพื่อ ปิดเป่า/ยัดคคีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ให้

นักการเมือง ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งเป็นกลยุทธ์การเมืองภายใต้ระบอบการเมืองโดยรัฐบาล คสช. ที่แตกต่างจากกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในจอร์แดน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เข้าใจกลยุทธ์ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกเครือข่ายพันธมิตรเพื่อรักษาอำนาจระบอบทหารโดยใช้พรรคพลังประชาชน
- 2) อธิบายให้เห็นถึงบริบทและเงื่อนไขทางการเมืองที่เป็นทางเลือกให้นักการเมืองแต่ละคน เข้ามาเป็นพวก
- 3) ได้เห็นถึงกระบวนการสืบทอดระบอบเผด็จการทหารโดยใช้พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง เป็นกลไกสำคัญภายใต้รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ปฏิบัติการ (operation) หมายถึง การเตรียมความพร้อมร่วมมือกระทำบางสิ่งบางอย่าง ร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จตามแผนการที่วางเอาไว้ เพื่อมิให้ผลลัพธ์ที่คาดการณ์ไว้ล้นหน้า ล้มเหลว ฉะนั้น ต้องทำตามกระบวนการอย่างเคร่งครัด
- 2) ประชาธิปไตย หมายถึงความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาครัฐวิสาหกิจ เพื่อขับเคลื่อนการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม โดย คสช. และพรรคพวกถือครองอำนาจการเมือง และใช้เพื่อเอาเปรียบประชาชน ซึ่งถูกนำมาตั้งเป็นชื่อพรรคการเมือง ภายหลัง
- 3) บริบททางการเมือง หมายถึงบริบทและเงื่อนไขทางการเมืองที่เกิดขึ้นรายนักการเมือง ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนท่านั้น งานศึกษานี้ จะไม่กล่าวถึงบริบททางการเมืองในภาพรวม เช่น สถาบันการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น
- 4) การดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) หมายถึงกระบวนการ เจาะจง/เลือก และดึง ผู้ต่อต้านเข้ามาเป็นพวกผู้นำอำนาจนิยมด้วยการลงโทษ ข่มขู่ คุกคาม หรือรางวัล เช่น เงิน รถ ตำแหน่งทางการเมือง ให้ความช่วยเหลือ/ยึดด้านคดีความ และให้ความช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งแก่ผู้สยบยอมเป็นพวกเดียวกับผู้นำอำนาจนิยม
- 5) ผู้สนับสนุน หรือพันธมิตรทางการเมือง หมายถึง ผู้สนับสนุนระบอบเผด็จการทหาร คสช. ที่รวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มผู้สนับสนุน ประกอบด้วย ชนชั้นนำทางสังคม นักการเมือง แกนนำขบวนการทางสังคม นักวิชาการ กองทัพ ข้าราชการ เป็นต้น

6) คนมีของ หมายถึงนักการเมืองที่มีลักษณะบุคลิกที่ส่งเสริมพรรคการเมือง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อประชาชน มีศักยภาพ ความสามารถ มีความเป็นผู้นำ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้เป็นอย่างดี จนได้รับความนิยมและเป็นที่ชื่นชอบ

1.7 ขอบเขตการศึกษา

1.7.1 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

วิเคราะห์และอธิบายถึงการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน เพื่อรักษาโครงสร้างการเมืองภายใต้บริบทการเมืองการปกครองโดย คสช. ใช้แนวคิดสถาบันทางการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมวิเคราะห์ว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคเฉพาะกิจ เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของผู้นำทหาร ให้เป็นโครงสร้างการเมืองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ผ่านการวิเคราะห์กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชน โดยใช้แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ของ Maria Josua เป็นฐานวิเคราะห์การเมืองไทยและการเลือกตั้ง พรรคพลังประชาชนและกลยุทธ์การรักษาโครงสร้างอำนาจของชนชั้นนำด้วยกลไกการเมืองและการเลือกตั้ง

1.7.2 ขอบเขตทางด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาพรรคพลังประชาชนเพื่อชี้ว่า พรรคพลังประชาชนใช้กลยุทธ์ในเลือกดึงหาผู้สมัครเข้ามาในพรรคในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ขอบเขตด้านระยะเวลา งานศึกษานี้เริ่มศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษาเขียนงานวิจัยชิ้นนี้ในช่วงปฏิบัติการเลือกตั้งกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งโดยพรรคพลังประชาชน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับพรรคหลังเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาล หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

1.8 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical base) มีวิธีการศึกษา 2 รูปแบบ คือ 1) วิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) ในการตอบวัตถุประสงค์การศึกษา

1.8.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก

1) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) งานศึกษานี้กำหนดวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) ด้วยแนวทางตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กระบวนการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารพรรคพลังประชาชน แลกเปลี่ยน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารงานวิจัย และตำราวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาพรรคพลังประชาชน จะนำมาจัดระบบเพื่อตอบคำถามวิจัย

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) กระบวนการวิจัย การศึกษานี้ใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามระเบียบวิธีวิจัยการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์เชิงแลกเปลี่ยน แสดงทัศนคติระหว่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) และผู้เขียน คำถามที่ใช้สัมภาษณ์เป็นคำถามเชิงชี้แนะ สัมภาษณ์แบบปลายเปิด มีร่างคำถามเป็นแบบฟอร์มสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปให้ยึดหยุ่นต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสามารถถามตอบข้อคำถามของผู้เขียนได้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาจัดหมวดหมู่ จนกระทั่งข้อมูลมีตัวและเพียงพอต่อการตอบคำถามการศึกษาคั้งนี้ ส่วนข้อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์จะมีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งแบบโครงสร้างและกึ่งโครงสร้างควบคู่กันไป ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า ผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลด้านใดได้บ้าง (Yin, 2013)

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information)

หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พิจารณาจาก 1. นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่มีภูมิหลังความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองอื่นโดยตรงและโดยอ้อม แต่ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก 2. ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนที่ชนะและไม่ชนะการเลือกตั้ง 3. ผู้สมัครพรรคการเมืองอื่นที่ไม่ได้สังกัดพรรคพลังประชาชน ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทยพัฒนา โดยผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านมีความสัมพันธ์ข้อมูลภูมิหลังทางการเมืองแตกต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลที่ไม่สังกัดพรรคพลังประชาชนให้มุมมองของนักการเมืองจากฝั่งที่อาจเสียเปรียบในการแข่งขัน จากกลไกการจัดการเลือกตั้ง และกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน

เนื่องจากนักการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาอยู่ในพรรคพลังประชาชน ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลสำคัญ เนื่องจากเกรงกลัวผลกระทบ การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในสัมภาษณ์ ผู้เขียนจึงหันมาให้ความสำคัญกับนักการเมืองสังกัดพรรคการเมืองอื่นที่ถูกเอาเปรียบจากกลไกเลือกตั้ง กล่าวคือ บริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. กุมอำนาจการเมือง ใช้เพื่อออกกฎหมายและกำหนดกติกาเลือกตั้งเอื้อต่อประโยชน์ของพรรคที่สนับสนุน คสช. หรือพรรคพลังประชาชน ชนชั้นนำสร้างเงื่อนไขอุปสรรคในเกมเลือกตั้ง

แก่พรรคเก่า คือพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคพลังชล และพรรคภูมิใจไทย

ผู้สมัครที่มีฐานเสียงระดับท้องถิ่นมั่นคง เข้ามาสานต่องานการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นและผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่นเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น เป็นผู้มีอิทธิพลต่อกันในพื้นที่ ไม่ว่าจะเลือกตั้งครั้งใดมีแนวโน้มได้รับการเลือกตั้ง จนบางครั้งชนะเลือกตั้งไม่ว่าจะย้ายพรรคไปอยู่พรรคใดก็ตาม ด้วยผลงานการเมืองในอดีตเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ทำให้ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐที่มีฐานเสียงมั่นคงในระดับท้องถิ่นคือเป้าหมายสำคัญ รองลงมาจากนักการเมืองพรรคต่อต้านการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่

ผู้สมัครเลือกตั้งพรรคที่ต่อต้านรัฐบาลพลเอกประยุทธ์บางคนเคยเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง บางคนเป็นระดับแกนนำ และบางคนก็เป็นแนวร่วม การปราบปรามกลุ่ม นปช. ที่รัฐบาลขณะนั้น ใช้ความรุนแรง และกลไกกฎหมายเพื่อยุติความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น ส่งผลให้นักการเมืองกลุ่มต่อต้านรัฐบาล มีเงื่อนไขคดีความอยู่ในระหว่างชั้นสอบสวนและกระบวนการศาล อย่างไรก็ตาม นักการเมืองกลุ่มนี้ได้นิยมความนิยมในระดับเขตหรือท้องถิ่นที่กว้างขวาง ขณะเดียวกันเป็นนักการเมืองที่มีจุดอ่อนที่ต่อต้านการปกครองที่ปฏิเสธการเลือกตั้งมาโดยตลอด

ในช่วงเก็บข้อมูลงานศึกษานี้ เต็มไปด้วยอุปสรรคในกระบวนการศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ปฏิเสธไม่ได้เลยว่างานศึกษามีข้อจำกัดการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสำคัญอย่างที่กล่าวข้างต้น ทั้งกระบวนการการศึกษาเชิงเอกสาร และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยข้อจำกัดนี้ อาจทำให้งานศึกษามีข้อบกพร่อง บริบทในการศึกษารายล้อมด้วยข้อจำกัดดังกล่าว ผู้เขียนค้นคว้าข้อมูล สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ภายใต้ข้อจำกัดในการศึกษา เพื่อให้งานศึกษานี้ ตอบวัตถุประสงค์การศึกษาที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์และครบถ้วนมากที่สุด ขณะเดียวกันมันเป็นสิ่งที่ท้าทายภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้เขียนวางแผนการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีชื่อกล่าวถึงจากข่าวออนไลน์ หนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และเพื่อนใกล้ชิดที่เคยร่วมงานกับนักการเมืองคนดังกล่าว ต่อมาค้นหาข้อมูลการติดต่อ และนัดสัมภาษณ์ในสถานที่ ที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกปลอดภัยต่อการให้ข้อมูล ตามความสะดวก และโอกาสของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่าน ซึ่งไม่มีนัยยะสำคัญในการสัมภาษณ์ลำดับก่อนหลัง

1.9 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และพรรณนา (descriptive) เพื่อนำเสนอผลการศึกษา เนื้อหาในแต่ละบท อธิบายปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน รัฐบริบทและเงื่อนไขทางการเมืองที่เอื้อต่อปฏิบัติการตั้งเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน การนำเสนอผลการศึกษาประกอบด้วย 5 บท ดังนี้ เนื้อหาใน บทที่ 1 นำเสนอให้เห็นสภาพปัญหาในระบอบการเมืองของไทยภายหลังการรัฐประหาร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ความสนใจของผู้เขียนต่อการศึกษาพรรคพลังประชาชน วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน ขอบเขตการศึกษา และวิธีการศึกษา บทที่ 2 อธิบายถึงแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการศึกษา บทที่ 3 พรรคพลังประชาชน จุดกำเนิด และการรวมตัว บทที่ 4 พรรคพลังประชาชน กลยุทธ์การตั้งเข้ามาเป็นพวก และบทที่ 5 บทสรุปผลการศึกษา

บทที่ 2

ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง พรรคพลังประชาชน และการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก กล่าวถึงการก่อตั้งพรรคพลังประชาชนและปฏิบัติทางการเมือง โดยเฉพาะในช่วงเวลาก่อนและหลังการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 เพื่อเข้าใจกลยุทธ์การรวบรวมนักการเมืองเข้ามาในพรรค การศึกษานี้ใช้แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) และแนวคิดสถาบันทางการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม (The Political Institutions Under Dictatorship) เป็นการวิเคราะห์ บทนี้จะนำเสนอการทบทวนทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก 2) แนวคิดสถาบันการเมืองภายใต้เผด็จการอำนาจนิยม 3) บทสำรวจวรรณกรรม ที่ว่าด้วยพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และทหาร

2.1 แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก

2.1.1 คำและความหมายของแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก

ก่อนจะกล่าวถึงแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก อาจต้องทบทวนปัญหาการใช้คำและแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกโดยสังเขป นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ไทยหลายท่านหันมาใช้แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองภายหลังการรัฐประหาร คสช. ช่วงนั้นแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก ถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษาอย่างแพร่หลาย เช่นงานของ ประจักษ์ ก้องกีรติ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ที่เสนอว่า หลังการรัฐประหารรัฐบาล คสช. บริหารประเทศด้วยการใช้กลยุทธ์การดึงฝ่ายเห็นต่างเข้ามาเป็นพวก คำจูนโครงสร้างอำนาจที่หล่อมล้า ให้คงอยู่เป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ข้อพิจารณาประการสำคัญในการศึกษาแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกมีสองประการ ดังนี้ ประการแรกคือคำแปล จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่าหลายศึกษาด้านรัฐศาสตร์แปลคำว่า co-optation อยู่หลายชั้น กระนั้นสามารถหาฉันทามติคำแปลที่จะในภาษาไทยได้ การแปลความหมายคำดังกล่าวมีอาจสื่อใจความสำคัญของคำว่า co-optation ได้อย่างครอบคลุม แต่เพื่อสร้างความเข้าใจในความหมายที่สอดคล้องกันระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนจึงใช้คำแปลว่า แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ที่สื่อถึงกระบวนการดึงฝ่ายที่ไม่ใช่ผู้สนับสนุนเข้ามาเป็นผู้สนับสนุน

วรรณกรรมที่ศึกษาและให้ความหมายการดึงเข้ามาเป็นพวก ได้แก่ Graziella Bertocchi และ Michael Spagat (2001) กล่าวว่า การดึงเข้ามาเป็นพวก มีนัยยะที่สื่อถึงความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวระหว่างผู้มีอำนาจและผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) การแบ่งผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว ทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องประนีประนอมต่อรองผลประโยชน์แบบใหม่ คือการดึงเข้ามาเป็นพวก วิธีการต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองแบบใหม่ต่างแบบดั้งเดิมคือ ฝ่ายผู้มีอำนาจมักใช้ความรุนแรงเพื่อทำให้อีกฝ่ายเป็นฝ่ายแพ้และต้องกดอีกฝ่าย การต่อรองแบบใหม่นี้ มีเป้าหมายเพื่อดึงผู้ต่อต้านระบอบอำนาจนิยมการมาเป็นฝ่ายสนับสนุน ซึ่งการวิเคราะห์การดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นการศึกษาในระดับปฏิบัติการ กล่าวคือผู้ดึงไม่สามารถดึงเป้าหมายการเมืองได้โดยง่ายและตามอำเภอใจ เนื่องจากผู้ถูกดึงแต่ละคนแฝงมาด้วยราคาและผู้ดึงต้องจ่ายเพื่อแลกกับการสนับสนุนทางการเมืองที่ผันมาเป็นความชอบธรรม เพื่ออยู่ในอำนาจการเมือง ผู้ดึงต้องจัดสรรผลประโยชน์ให้กับผู้ที่ถูกดึง เพื่อให้ผู้ถูกดึงมอบให้ความจงรักภักดีแก่ระบอบการปกครองอำนาจนิยม การใช้ประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความภักดีทำให้ผู้ดึงและผู้ถูกดึง ไม่มีความเชื่อมโยงกันด้านอุดมการณ์ทางการเมือง สังเกตได้จากการที่ผู้ปกครองเผด็จการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคำนวณการปกครอง สถานะทางการเมืองของผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกผู้ปกครอง จะเหนือกว่าผู้อื่นในระดับเดียวกัน เพราะพวกเขาได้รับอภิสิทธิ์หรือข้อยกเว้นทางการเมือง (privileges) อันเป็นผลประโยชน์ตอบแทนที่ย้ายมาสนับสนุน จงรักภักดี และไม่ต่อต้านผู้ปกครองเผด็จการ การให้ผลประโยชน์ทางการเมืองจึงเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความจงรักภักดี (loyalty) ของผู้ต่อต้าน ผลประโยชน์ทางการเมืองที่แต่ละฝ่ายได้รับสอดคล้องซึ่งกันและกัน กล่าวคือฝ่ายดึงได้ขยายฐานอำนาจและสร้างฐานสนับสนุนคำนวณสถานะทางอำนาจของตน ส่วนฝ่ายถูกดึงได้ผลประโยชน์ที่ต้องการ ปัจจัยที่ทำให้ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกสำเร็จคือ ผลประโยชน์ทางการเมืองที่ผู้ถูกดึงได้รับตอบแทนเมื่อย้ายไปสนับสนุนพรรคการเมืองของผู้ปกครองเผด็จการ ผู้มีอำนาจจะให้ประโยชน์แก่ฝ่ายที่ต้องการดึงแลกเปลี่ยนการการสนับสนุนและรักษาเป้าหมายทางการเมืองที่ทำให้โครงสร้างอำนาจของผู้ดึงคงอยู่ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นปฏิบัติการทางการเมืองเพื่อคำนวณระบอบเผด็จการคงอยู่ยาวนานต่อเนื่อง (Bertocchi & Spagat, 2001)

Maria Josua (2011) เผยให้เห็นว่า กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก คือปฏิบัติการทางการเมืองที่ผู้ปกครองอำนาจนิยมใช้ขยายฐานอำนาจและรักษาระบอบการเมืองที่ได้ประโยชน์ ผู้ปกครองเผด็จการสำรวจเครือข่ายการเมืองในระดับปัจเจก และชี้เป้าหมายที่ต้องการดึงเข้ามาเป็นพวก นักการเมืองที่ตกเป้าหมายการดึงของเป็นผู้ปกครอง คือผู้ที่มีความโดดเด่น มีฐานเสียง มีทรัพยากร ที่สร้างโอกาสให้ผู้มีอำนาจนิยมชนะเลือกตั้ง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ผู้ดึงมักปฏิบัติการผ่านกลไกเชิงสถาบัน ยกตัวอย่างเช่น กลไกเชิงวาทกรรมและการใช้สัญญาทางการเมือง กลไกเชิงปัจเจกระดับบุคคล และกลไกเชิงนโยบาย ผู้ปกครองเผด็จการใช้กลไกการเมือง ที่กล่าวมา

ข้างต้น สร้างความได้เปรียบทางการเมืองให้พรรคพวกตนเองเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ตนเป็นใหญ่ เอาไว้ผ่านกลไกเลือกตั้งอันนำไปสู่ความมั่นคงของการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (Josua, 2011)

Pablo Lapegna (2014) เสนอว่า การดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกที่เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม คณะ หรือองค์กร ให้เข้ามาเป็นพวกเดียวในองค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาความได้เปรียบทางการเมืองของฝ่ายอยู่ในอำนาจ (incumbent) ด้วยการบิดเบือนข้อเท็จจริง และสร้างภาพกลบเกลื่อนการกระทำของฝ่ายที่อยู่ในอำนาจว่า พฤติกรรมทั้งหมดเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่ความเป็นจริง มีเป้าหมายเป็นประโยชน์ของผู้มีอำนาจเท่านั้น (Lapegna, 2014)

Johannes Gerschewski (2013) ให้ภาพว่า ปัจเจกคือเป้าหมายของการดึงเข้ามาเป็นพวก เพื่อรักษาระบบเผด็จการ กล่าวคือผู้มีอำนาจจะจกลงไประดับปัจเจกบุคคล วิเคราะห์ความคุ้มค่าว่า ปัจเจกคนใดจะเป็นผลบวกต่อการเลือกตั้งของพรรคเผด็จการ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น บุคคลที่ผู้มีอำนาจต้องการคือ บุคคลสำคัญในกองทัพ นักธุรกิจ และนักการเมือง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นแนวทางของผู้ปกครองเผด็จการสมัยใหม่ เพื่อรักษาระบบการเมืองที่ได้ประโยชน์ แทนการบริหารทรัพยากรรัฐตามอำเภอใจแบบดั้งเดิม ที่จะส่งผลต่อความชอบธรรมในการปกครองของเผด็จการ (Gerschewski, 2013)

Ora John Reuter และ Graeme B. Robertson เสนอว่า ผู้มีอำนาจออกแบบสถาบันการเมืองเพื่อรองรับปฏิบัติการสืบทอดอำนาจที่วางแผนเอาไว้ล่วงหน้า กล่าวคือ ระบบเผด็จการครองอำนาจการเมืองได้ระยะหนึ่ง เกิดวิกฤตความชอบธรรมในการครองอำนาจ ผู้ได้ปกครองเริ่มตระหนักถึงที่มาของการใช้อำนาจรัฐของผู้มีอำนาจ นำมาสู่การเริ่มเสื่อมความนิยมของผู้มีอำนาจ เพื่อรักษาความนิยมทางการเมืองเอาไว้ ไม่ให้ผู้มีอำนาจได้รับความทำทหายดังกล่าว จึงสร้างและออกแบบสถาบันการเมืองเพื่อรับรองเป้าหมายการเมืองที่เป็นจริงในใจ ขณะที่สถาบันการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมานั้น ทุกสถาบันล้วนตอบสนอง ระบบการปกครองที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจ การสร้างสถาบันการเมืองเหล่านี้ขึ้นมาช่วยลดแรงเสียดทานจากความอึดอันของผู้ต่อต้านได้มาก ดังนั้น ระบบเผด็จการที่ไม่มีสถาบันการเมืองระบบการเมืองก็จะอายุสั้น ขณะที่ผู้ปกครองเผด็จการใช้สถาบันการเมืองประชาธิปไตยปกครองก็อายุยาวต่อเนื่อง สถาบันการเมืองจึงเป็นกลไกที่มีอานุภาพต่อระบบการเมืองที่ไม่เสรี

Reuter และ Robertson เห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำ คือความท้าทายของผู้ปกครองที่ต้องการไม่ให้เกิดขึ้นในระบบการปกครอง และต้องกำจัดความขัดแย้งเหล่านี้ออกไป ผู้ปกครองจึงต้องการให้เกิดเสถียรภาพในระบบ ผู้ปกครองจึงใช้การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อไม่ให้ชนชั้นนำขัดแย้งกันเอง ลักษณะบุคคลที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นผู้ที่บทบาทโดดเด่นในการเมืองประชาธิปไตย บางครั้ง สมาชิกรัฐสภา (legislatures) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเผด็จการแทรกแซงกลไกรัฐสภาเพื่อเข้ามาดึงผู้อื่นไปเป็นพวก เพราะการสร้างศัตรูส่งผลต่อความมั่นคงของระบอบ แต่การแสวงหาพวกก็จะสร้างผลประโยชน์ให้กับระบอบเผด็จการ กระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกที่ผู้ถูกดึงจะได้รับประโยชน์จากการถูกดึง จึงช่วยลดความกดดันและแรงปะทะบนท้องถนนจากฝ่ายเห็นต่าง เพราะผลประโยชน์ที่ได้รับทำให้ฝ่ายต่อต้านเปลี่ยนเป็นผู้สนับสนุน ฉะนั้น กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองในการขยายฐานอำนาจ สร้างความมั่นคงแก่ระบอบเผด็จการ (Reuter & Robertson, 2015) สอดคล้องกันกับ Thomas Andersson และ Roy Liff ที่ชี้ว่า โครงสร้างอำนาจอันเหลื่อมล้ำการดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมเพื่อปกครองของผู้มีอำนาจ (Andersson & Liff, 2018)

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ในงานศึกษานี้ ผู้เขียนนิยามความหมายของ “การดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation)” หรือ “หาพวก (co-opt)” ว่าเป็นกลยุทธ์การเปลี่ยนให้ปัจเจกหันมาสนับสนุนผู้ที่เคยต่อต้าน เคยเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกันมาก่อน ผู้ดึงมีทรัพยากรทางการเมืองและใช้ทรัพยากรดังกล่าว เป็นรางวัลให้กับผู้ที่ถูกดึงและย้ายเข้าเป็นพวก รางวัลที่ว่าเป็นประโยชน์ทางการเมืองที่ฝ่ายถูกดึงต่อรองได้ หรือได้รับข้อเสนอที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ในกระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวก ผู้ถูกดึงเป็นผู้มีสถานะต่ำกว่าผู้ดึงในมิติทางอำนาจ ผู้ดึงมักจะเป็นผู้มีอำนาจในระบบการปกครอง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นการเปลี่ยนศัตรูให้กลายเป็นมิตร ให้มาหันสนับสนุนผู้ถูกดึงที่เคยต่อต้าน

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกมีเป้าหมายเฉพาะที่บุคคลสำคัญซึ่งมีลักษณะเด่น ผู้ดึงไม่ได้ดึงอย่างไร้เป้าหมาย ไม่ได้ดึงแบบทั่ว ๆ ไป โดยไร้จุดประสงค์ หรือการวิเคราะห์ความคุ้มค่าแล้วว่า ผู้จะถูกดึงเมื่อดึงเข้ามาในระบบปกครองมาเป็นพวกเดียวกับตน จะเป็นผลดีต่อระบอบการปกครองของตนหรือไม่ ผู้ที่ถูกดึง ได้แก่ นักการเมืองที่มีประสบการณ์การเมือง มีเครือข่ายในพื้นที่ มีความรู้ความสามารถ เป็นที่นิยมจากประชาชน และมีจุดอ่อนด้านการเงิน บางคนเคยดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ผู้ที่ถูกดึงพวกเขาอาจมาจากสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกไม่ได้มีเพียงมุมที่เป็นช่องทางประนีประนอมผลประโยชน์ทางการเมืองของผู้มีอำนาจและผู้ถูกดึงเท่านั้น การดึงเข้ามาเป็นพวกยังกลไกที่กดดันและประนีประนอม

ต่อรอง ซึ่งทำหน้าที่ทั้งสองทางไปพร้อมกัน กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นไปได้ทั้งผลทางบวก และลบในปฏิบัติการ แต่มีเป้าหมายเพื่อลดแรงต่อต้าน ผู้ปกครองให้ผลประโยชน์ตอบแทนคนที่เข้ามาเป็นพวก เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านสติปัญญา การให้ประโยชน์ด้านตำแหน่งทางการเมือง การให้ประโยชน์ด้านความช่วยเหลือในการเลือกตั้ง และให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่ถูกดึง เป็นต้น กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกสอดคล้องกับบริบท ที่รายล้อมผู้ถูกดึง ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่า ต้องการใช้วิธีการดึงแบบใด

2.1.2 ระบอบประชาธิปไตย เผด็จการ และการดึงเข้ามาเป็นพวก

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกไม่ใช่แนวคิดใหม่ที่เพิ่งค้นพบ แต่เป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการศึกษามาโดยตลอด งานศึกษาหลายชิ้นวิเคราะห์การศึกษากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยมุมมองที่แตกต่าง ทำให้เห็นว่า ภายใต้บริบทการเมืองระหว่างประชาธิปไตยและเผด็จการ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกอาจเหมือนและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงบริบทการเมืองขณะนั้น องค์ประกอบและตัวแสดงทางการเมืองอื่น งานศึกษานี้สนใจคือ ความหมายกลยุทธ์การดึงเข้าไปเป็นพวก ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งการจะเข้าใจการดึงเข้ามาเป็นพวก ในระดับปฏิบัติการ จึงเริ่มด้วยการสำรวจความหมายของแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก ภายใต้บริบทการเมืองประชาธิปไตย และการเมืองที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย

จุดเริ่มต้นการศึกษากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเกิดขึ้นภายใต้บริบทการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิแสดงออกทางการเมือง ตลอดจนการตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐ ถึงขั้นการรวมกลุ่มประท้วงเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาล ให้ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement) เรียกร้องในรูปแบบการเมืองบนท้องถนนซึ่งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ส่งเสริมความเข้มแข็งและเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสัมพันธ์กับการสร้างแนวร่วมเพราะการเสริมสร้างให้ขบวนการสามารถต่อรัฐได้ต้องมีแนวร่วม การหาแนวร่วมของขบวนการจึงใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อเพิ่มจำนวนฝ่ายสนับสนุนให้มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่พลังของกระบวนการเคลื่อนไหวที่มีอิทธิพลทางการเมืองต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การศึกษากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเริ่มต้นจากบริบทการเมืองประชาธิปไตย (Lapegna, 2014)

Markus Holdo (2019) กล่าวถึงการดึงเข้ามาเป็นพวกภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ในความหมายที่ว่า การดึงเข้ามาเป็นพวกคือกลยุทธ์การรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองของผู้มีอำนาจ ที่มีต้นทุนต่ำ ชนชั้นนำดึงผู้อื่นเข้าเป็นพวกเพื่อสร้างอิทธิพลทางอำนาจโดย

ปราศจากผลประโยชน์ได้เปรียบทางการเมืองแนวใหม่ งานศึกษานี้ นำแนวคิดการดึงเข้าเป็นมาศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หน่วยวิเคราะห์คือ ชนชั้นนำที่มีพฤติกรรมทำลาย ภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากฝ่ายต่างในแนวทางการปกครอง การดึง เข้ามาเป็นพวกเป็นกลไกสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กร หรือขบวนการเคลื่อนไหวฝ่ายเห็นต่าง (oppositional movement) ที่อ่อนไหว ให้มีพลังกดดันและต่อต้านผู้ปกครองที่มีพลังมากขึ้น บริบท ความเป็นไปได้ที่จะดึงเข้ามาเป็นพวกมีผลต่อการดึงเข้ามาเป็นพวก นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับวิธีการดึง อีกด้วย กล่าวคือ การดึงมาเป็นพรรคพวก เกิดในช่วงก่อนจะมีการแข่งขันเพื่อชิงสถานะการครอง อำนาจ (contention) ในทัศนะชนชั้นนำคือ การแข่งขันยุ่งยากและซับซ้อนกว่าการรักษาอำนาจและ ทำลายฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ตนเป็นฝ่ายถือครองอำนาจ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นวิธีการปิด จุดอ่อนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้การปกครองโดยชนชั้นนำและพวก (Holdo, 2019)

Jennifer Gandhi และ Adam Przeworski กล่าวว่า การเมืองในระบอบอำนาจนิยม ฝ่าย ต่อต้านทำลายและสั่นคลอนอำนาจของผู้ปกครองเผด็จการ การดึงเข้ามาเป็นพวก (cooptation) เป็นวิธีการแบ่งปันผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจไปสู่ผู้ต่อต้านเพื่อมิให้ต่อต้านระบอบอำนาจนิยม กลไก ดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นเครื่องมือของผู้ปกครองเพื่อดึงฝ่ายเห็นต่างเข้ามาสนับสนุนการปกครอง ซึ่งมีอยู่ 2 แนวทาง 1) การกระจายผลประโยชน์ผ่านนโยบายรัฐ (policy concessions) ชนชั้นนำอำนาจนิยม ไม่ต้องการรับแรงกระแทกจากฝ่ายค้าน ผู้ปกครองเห็นว่า การดึงเข้ามาเป็นพวกต้นทุนต่ำ ซึ่งเป็น กลไกที่ทำให้มีการประนีประนอมต่อกัน เพื่อลดความขัดแย้งกับฝ่ายต่อต้านที่ไม่เห็นด้วยกับการ ปกครอง การกระจายผลประโยชน์แก่ฝ่ายต่อต้าน ก็เพื่อกำจัดความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้นในระบอบเผด็จ การ ไม่ใช่การแบ่งปันผลประโยชน์โดยปราศจากความคาดหวังการตอบแทนจากฝ่ายค้าน 2) การให้ ผลประโยชน์ทางการเมืองคือ การทำให้การเมืองแบบเล่นพรรคเล่นพวก (spoils) อ่อนแอ เพราะหาก ว่าผู้ต่อต้านเข้มแข็งมากเท่าไร การเล่นพรรคเล่นพวกก็มากขึ้นเท่านั้น และนำมาสู่ความล้มเหลวของ ปฏิบัติการทางการเมืองเพื่อรักษาระบอบการเมืองของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจจึงต้องกระจาย ผลประโยชน์ทางการเมืองให้ฝ่ายอื่นเพื่อสกัดกั้นการต่อต้านที่สั่นคลอนชนชั้นนำเอาไว้ ความอ่อนแอ ของระบอบเผด็จการจึงสะท้อนออกมาในรูปแบบ ความพยายามของชนชั้นนำที่จะสร้างกลไกเพื่อ สร้างความมั่นคงแก่ตน ดึงฝ่ายอื่นเข้ามาเป็นพวกเพื่อเปลี่ยนพลังต่อต้านให้สนับสนุนการเมืองโดยชน ชั้นนำ (Gandhi & Przeworski, 2006)

ภายใต้บริบทการเมืองที่เป็นและไม่ประชาธิปไตย การดึงเข้ามาพวกเป็นกลไกเสริมอำนาจ และสมรรถภาพการแข่งขันของผู้มีอำนาจ ให้เป็นไปตามปฏิบัติการทางการเมืองที่คาดหวังไว้ให้บรรลุ ความสำคัญของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือ การแข่งขันที่เสรีภายใต้กติกาเดียวกันอย่างเสมอ

ภาค และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย การดึงเข้ามาเป็นพวกในระบอบนี้ ผู้ถูกดึงจึงมีอำนาจในการตัดสินใจที่เป็นอิสระว่าจะสนับสนุนผู้ถูกดึงหรือไม่ก็ได้ และแม้อยู่ท่ามกลางกระบวนการดึง ผู้ถูกดึงยังมีอิสระในการเลือก ทั้งผู้ดึงและผู้ถูกดึงยังมีระดับอำนาจในแนวระนาบ มีบ้างที่ผู้มีอำนาจมีตำแหน่งที่สูงกว่าฝ่ายถูกดึง แต่ไม่สามารถใช้ตำแหน่งนั้นบังคับผู้ถูกดึงได้ ในระดับปฏิบัติการทางการเมืองของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ฝ่ายผู้ที่มีอำนาจอาจเหมือนกัน กล่าวคือ ผู้มีอำนาจใช้การโน้มน้าวให้เป้าหมายที่ต้องการดึงคล้อยตามด้วยการให้ประโยชน์ ใช้เครือข่ายการเมือง และใช้ข้ออ้างในเรื่องของเป้าหมายทางการเมืองของผู้ดึงเพื่อดึงกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกภายใต้ระบอบการเมืองประชาธิปไตย ผู้ถูกดึงและผู้ดึงเป็นอิสระต่อกัน มีสถานะทางอำนาจเท่าเทียมกัน ตรงกันข้ามการดึงเข้ามาเป็นพวกในระบอบเผด็จการอำนาจนิยม เป็นกลไกสร้างฐานอำนาจการเมืองของผู้มีอำนาจสถานะทางอำนาจระหว่างผู้ดึงและผู้ถูกดึงภายใต้โครงสร้างอำนาจเผด็จการ ผู้ดึงควบคุมเป้าหมายผู้ถูกดึงได้ เพราะสถานะทางอำนาจของสองฝ่ายไม่เท่ากัน ซึ่งผู้ถูกดึงมักด้อยกว่าผู้ดึงที่มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกดึงจะสร้างประโยชน์ให้ผู้ดึงต่างวาระ ต่างเป้าหมายในเรื่องรายละเอียดหน้าที่ที่ผู้มีอำนาจแบ่งให้รับผิดชอบ ทว่าไม่มีเป้าหมายเดียวกันรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ชนชั้นนำเป็นผู้ปกครองให้มีเสถียรภาพและมีความเป็นสถาบัน

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างอำนาจแบบลำดับชั้นแนวใหม่ ระบบอุปถัมภ์ และการดึงเข้ามาเป็นพวก

ยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองโดยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์สร้างความชอบธรรมในการครองอำนาจของผู้ปกครองในระบอบที่ตรงกันข้ามกับประชาธิปไตย แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกและยุทธศาสตร์สร้างความชอบธรรมทางการเมือง ทั้งสองแนวคิดมีทั้งจุดร่วมและแตกต่างกัน ความเห็นร่วมของทั้งสองแนวคิดคือ การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์สร้างความชอบธรรมในระบอบการเมืองที่ตรงกันข้ามประชาธิปไตย (subset of legitimation) ดังนั้นแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้อกัน แต่ไม่ใช่แนวคิดเดียวกัน

ความแตกต่างของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองประการแรก กลุ่มเป้าหมายของทางการเมืองแตกต่างกัน จนทำให้ปฏิบัติการต่างกัน ยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรม (legitimation) ให้ความสำคัญกลุ่มเป้าหมายทางการเมืองระดับภาพกว้างในภาพรวม ส่วนการดึงเข้ามาเป็นพวกให้ความสำคัญกับปัจเจกระดับตัวบุคคล หรือกลุ่มการเมืองที่มีผลต่อเสถียรภาพของระบอบอำนาจนิยม การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงหมายถึงกระบวนการเลือกบุคคลเพื่อ

สร้างเสถียรภาพให้แก่ระบอบเผด็จการ การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเน้นศึกษาในระดับปัจเจก มากกว่า การศึกษาการสร้างวามชอบธรรมทางการเมืองในภาพรวมของระบอบการเมือง

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดความสัมพันธ์ลำดับชั้นอำนาจแบบใหม่ (neo-patrimonialism) และระบบอุปถัมภ์ (clientelism) มีข้อถกเถียงจาก 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดึงเข้ามาเป็นพวกและแนวคิดอุปถัมภ์นิยม (patrimonialism) เป็นแบบแผนการปกครอง เห็นได้จากความโดดเด่นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการ (informal structures) เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจมากขึ้นการจำลองการดึงเข้ามาเป็นพวก และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์แนวใหม่ผ่านการใช้งวงกลม ที่มีผู้ปกครอง (ruler) อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของวงกลมถือเป็นระดับที่หนึ่ง ระดับที่สอง ล้อมรอบด้วยผู้ใกล้ชิดผู้ปกครองคือ ชนชั้นนำ (core elite) ชนชั้นนำระดับบน (top elite) อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของวงกลม ถัดจากผู้ปกครองลงมาเป็นระดับสอง และระดับที่สาม คือ ผู้เป็นเครือข่ายของชนชั้นนำ (sub-elite) กลุ่มเครือข่ายชนชั้นนำกลุ่มนี้จะเป็นผู้ดึงปัจเจกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนชั้นนำระดับล่าง ส่วนหัวขบวนคือชนชั้นนำ และชนชั้นนำระดับบนจะถูกดึงมาอยู่ในกลุ่มผู้ปกครอง ในระดับกลุ่มเดียวกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเสมอภาค เพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำด้วยกันเอง การจัดการปัญหาดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่เหลื่อมล้ำและไม่เป็นประชาธิปไตยเอาไว้ให้มีเสถียรภาพและมั่นคง

การดึงเข้ามาเป็นพวกหนุนทำให้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือการดึงเข้ามาเป็นพวกทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกเหนียวแน่น ปัจเจกจากหลายฝ่าย เข้ามาร่วมมือผลักดันเป้าหมายของผู้ดึงและฝ่ายถูกดึง ด้วยการทำงานของผู้ดึงโดยใช้ทรัพยากรด้านบุคคล และการเงินที่เหนือกว่ากลุ่มอื่น ตอบแทนให้ผู้ถูกดึง เมื่อผู้ถูกดึงได้รับประโยชน์จากผู้ดึงจึงย้ายเข้าเป็นพวก เพราะประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับ ฉะนั้นการดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์การบริหารและจัดการทางการเมืองในโครงสร้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำ ซึ่งมักพบได้การปกครองในระบอบอำนาจนิยม

ระบบอุปถัมภ์คือแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคม แนวคิดระบบอุปถัมภ์และการดึงเข้ามาเป็นพวกจึงสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันที่เป้าหมายทางการเมือง ระบบอุปถัมภ์เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมที่พบได้ ส่วนการดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์การสร้างเสถียรภาพแก่การปกครอง แม้ว่าผู้อุปถัมภ์เป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้การดึงเข้ามาเป็นพวกบรรลุเป้าหมาย แต่ทั้งสองแนวคิดก็ยังคงแตกต่างกัน ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์และการดึงเข้ามาเป็นพวกต่างจึงต่างกัน การดึงเข้ามาเป็นพวกที่เป้าหมายคือการขยายฐานอำนาจการปกครองของผู้ที่นำไปใช้ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีเป้าหมายการเมืองที่ต่ำกว่านั้นคือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ต่อบุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้อุปถัมภ์

เท่านั้น งานศึกษาโดย Maria Josua ชี้ว่า ระบอบอำนาจนิยมสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วย กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์แรกคือการสร้างความชอบธรรมเชิงโครงสร้าง (structural legitimacy) การปฏิบัติ ตามกฎหมายที่ผู้ปกครองและชนชั้นนำอำนาจนิยมเป็นผู้ร่างขึ้น ผู้ปกครองมักใช้ความชอบธรรมเชิง โครงสร้างการเมืองสร้างความชอบธรรมเพื่อการปกครองของตน ความหมายในแง่หนึ่งคือ ความชอบ ธรรมเชิงโครงสร้าง การปฏิรูปการปกครองจากระบอบเดิม กล่าวคือ ก่อนผู้ปกครองอำนาจนิยมเข้าสู่ อำนาจการเมือง ผู้ปกครองจะจัดระเบียบสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการ ให้เป็นสถาบัน ประชาธิปไตยแต่ในนาม เช่น รัฐสภา การเลือกตั้ง และสถาบันการเมืองแบบ “สถาบันอำพราง- imitative institution (ผู้เขียน)” สถาบันสถาบันอำพราง ดังกล่าวนี้นับชี้ถึงการสร้างการเมือง เชิงสัญลักษณ์ (symbol politics) ที่สถาบันการเมืองเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองที่เชื่อมโยงกับระบอบ ประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติกลับลดทอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสถาบันการเมืองเหล่านี้ มีความสำคัญต่อการควบคุมสังคมให้สอดคล้องกับตามความปรารถนาของผู้ปกครอง การมีสถาบัน การเมืองคือข้ออ้างที่ผู้ปกครองใช้กล่าวอ้างได้ว่า ในทางปฏิบัติเป็นระบอบประชาธิปไตย เพราะ สถาบันการเมืองที่สร้างขึ้นเหมือนกับสถาบันในระบอบประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัตินั้นมีเป้าหมาย การเมืองเพื่อสนับสนุนการปกครองในระบอบอำนาจนิยม ดังนั้นสถาบันการเมืองในระบอบอำนาจ นิยมที่มีลักษณะเช่นเดียวกับสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงมีเป้าหมายเพื่อรองรับ ความชอบธรรมของระบอบอำนาจนิยม กลยุทธ์การสร้าง ความชอบธรรมผ่านสถาบันการเมือง/ โครงสร้างการเมืองประชาธิปไตย ผลคือผู้ปกครองอำนาจนิยมสร้างฐานการการสนับสนุนโดยเปิดให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัด แต่กว้างขึ้นกว่าเดิม การขยายฐานอำนาจการเมืองยัง สามารถทำให้ผู้ปกครองอำนาจนิยมการดึงกลุ่มการเมืองที่ด้อยบทบาท จนอาจถูกกลืนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจผ่านสถาบันการเมืองที่ผู้ปกครองสร้างขึ้น ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งได้รับการสนับสนุนเพื่อครองอำนาจการเมือง ผลก็คือ ระบอบอำนาจนิยมสร้างความชอบธรรมผ่าน สถาบันการเมืองด้วยการดึงฝ่ายต่อต้านมาเป็นพวกเพื่อได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มในสังคม (Josua, 2011)

วิธีการที่สอง ความชอบธรรมเชิงวัฒนธรรม (traditional legitimacy) หมายถึงการใช้ความ ศักดิ์สิทธิ์ของระเบียบอำนาจแบบดั้งเดิม รวมถึง “การสรรคสร้างเชิงวัฒนธรรม (the invention of tradition)” ยุทธศาสตร์การสร้าง ความชอบธรรมนี้ พิธีกรรมเป็นกลยุทธ์สร้างความชอบธรรมที่สำคัญ เพื่อดึงเข้ามาเป็นพวกภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้าง ความชอบธรรมเชิงวัฒนธรรม คือผู้นำหรือผู้อุปถัมภ์ เชิงวัฒนธรรมที่อยู่ในฐานะศูนย์รวมจิตใจ (the center of attention) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดึง เข้ามาเป็นพวก ทั้งนี้คือการดึงผู้แทนศาสนาเข้ามาเป็นพวกระบอบอำนาจนิยม หรือผู้แทนทาง

วัฒนธรรมเข้ามาเป็นพวก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเมืองเมืองของจอร์แดน ที่มีความแตกต่างด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรม (Josua, 2011)

วิธีการที่สาม การสร้างความชอบธรรมเชิงอัตลักษณ์ (identity-related legitimacy) เป็นกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างความแตกต่างเชิงอัตลักษณ์ของพลเมือง ทั้งในเชิงพื้นที่และบริบทการเมือง อันมีโครงสร้างย่อยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ความรักชาติ หรือชาตินิยม (nationalism) และประการที่สอง คือศาสนา (religion) กล่าวได้ว่า เป้าหมายของการสร้างความชอบธรรมเชิงอัตลักษณ์ คือการสร้างผู้นิยมลัทธิชาตินิยมที่ฝังลึกในสายเลือด (a nationalist vein) เช่น การสร้างเรื่องราว “ชุมชนจินตกรรม (imagined community)” จึงเป็นไปได้ว่ากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกปฏิบัติการเพื่อเป้าหมายเชิงอุดมการณ์ชาตินิยม กลุ่ม หรือปัจเจกบุคคล ที่ศรัทธาและเชื่อในแนวทางอุดมการณ์ชาตินิยม กลุ่มที่เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์นี้คือ การดึงฝ่ายศาสนาเข้ามาเป็นพวก คือการสร้างหรือใช้ผู้นำทางศาสนา คำจูนระบอบอำนาจนิยม นี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเมืองเรื่องศาสนา (religion politics) (Josua, 2011)

วิธีการที่สี่ ความชอบธรรมเชิงวัตถุ (material legitimacy) กล่าวคือ การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นการทำข้อตกลง (social pact) ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองในเรื่องของ “การกระจายความมั่งคั่ง” การจัดสรรด้านวัตถุเป็นแนวทางหนึ่งของการดึงเข้ามาเป็นพวกระดับกว้าง (large-scale) หรือ “mass co-optation” (การดึงมวลชนเข้ามาเป็นพวก-ผู้เขียน) ตัวอย่างการดึงเข้ามาเป็นพวกของความหมายนี้ ได้แก่ การจัดตั้งสมาคมการค้า และสมาคมคณาจารย์ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการปฏิวัติตลาดเสรีนิยมใหม่ในโลกอาหรับ การเปลี่ยนวาระสำคัญเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจในหลายประเทศ คือการส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามประชาชนกลับไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจแม้แต่น้อย คณะบุคคลบางคณะผูกขาดผลประโยชน์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเอาไว้ ดังนั้น กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงมีเป้าหมายที่จะดึงฝ่ายธุรกิจ (the co-optation of businessmen) เข้ามาเป็นพวก เพื่อคำจูนระบอบการเมืองที่ผู้ตั้งได้ประโยชน์เอาไว้ (Josua, 2011)

วิธีการสุดท้าย การสร้างความชอบธรรมจากบุคคล (personal legitimacy) กล่าวคือ ผู้นำที่มีความสามารถที่โดดเด่นและน่าเชื่อถือ พวกเขาจะใช้ลักษณะเด่นของตนหรือ บุคคลอื่น เป็นเงื่อนไขในการดึงผู้อื่นเข้ามาเป็นพวก เรียกว่ากลยุทธ์การดึงปัจเจกเข้ามาเป็นพวก (co-optation of individuals) องค์ประกอบที่สำคัญของกลยุทธ์นี้คือ ผู้ปกครองหรือผู้ตั้งจะสร้างบริบทการเมืองที่เสริมภาพลักษณ์ให้ตนเองที่เป็นนักพัฒนาทางการเมือง ซึ่งสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ดีกว่าการบริหารของรัฐบาลก่อนหน้า (reformer) (Josua, 2011)

Pablo Lapegna สำนวจความหมายของคำว่า “cooptation” เขาเริ่มต้นศึกษาจาก oxford dictionary เขาเห็นว่า co-opt เป็นคำกริยา และ cooptation ที่เป็นคำนามมีคำนิยามความหมายทั้งหมด 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก cooptation คือปฏิบัติการดึงปัจเจกเข้ามาเป็นสมาชิก (membership) ของคณะ องค์การ หน่วยงาน หรือองค์กรรูปแบบอื่น ๆ (committee) โดยสมาชิกที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนั้น ใช้กลไกชักนำ ชักชวน หรือโน้มน้าว ปัจเจกนอกองค์กรเข้ามาเป็นพวกเดียวกัน ประการที่สอง การหลบซ่อนพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายอันแท้จริง ให้ต่างจากเป้าหมายที่นำเสนอต่อสาธารณะ (เป้าหมายที่แท้คือการรักษา และสืบทอดระบอบอำนาจการเมืองแบบเผด็จการ โดยสร้างภาพลักษณ์ต่อสาธารณะว่าการกระทำของตนเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ-ผู้เขียน) และสร้างแนวทางใหม่ที่เป็นคุณแก่ตน ประการสุดท้าย การกล่าวอ้างความเป็นเจ้าของนโยบายแนวคิดของผู้อื่น ให้เป็นความดีความชอบของตนเอง (Lapegna, 2014)

Ozan O. Varol อธิบายว่าผู้ปกครองเผด็จการอำนาจนิยม (authoritarianism) เปลี่ยนรูปตามบริบทของยุคสมัย ผู้ปกครองอำนาจนิยมปราบปรามฝ่ายต่อต้านด้วยวิธีการที่รุนแรง ฝ่าฝืนหลักนิติรัฐอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา (transparently authoritarian) เพื่อสืบทอดระบอบเผด็จการของพวกเขา ในช่วงสงครามเย็น โลกที่หมุนเร็วได้นำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น บริบทการเมืองของทั่วโลกเปลี่ยนตามไปด้วย ช่วงนั้นเริ่มมีกฎเกณฑ์ลงโทษประเทศที่ปกครองในระบอบเผด็จการ ทำให้หลายประเทศเกรงกลัวต่อกฎเกณฑ์นี้ และต่างพากันหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเผด็จการมากขึ้น

“เผด็จการรุ่นใหม่” จึงปรากฏขึ้นภายใต้ระเบียบโลกใหม่ กล่าวคือ ผู้ปกครองเผด็จการเรียนรู้ระมัดระวัง และหลบซ่อน เป้าหมายทางการเมืองการสืบทอดอำนาจโดยใช้กลไกทางกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยเป็นเกราะกำบัง จากการใช้กลไกทางกฎหมาย ผู้ปกครองเผด็จการรุ่นใหม่จึงอำพรางตน ภายใต้ภาพลักษณ์การทำตามกฎหมายราวกับ เป็นผู้รักษาและบังคับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยด้วยความยุติธรรม การกระทำที่บ่อนทำลายประชาธิปไตยของเผด็จการรุ่นใหม่นี้ยากที่จะตรวจสอบได้เหมือนเผด็จการรุ่นเก่าในอดีต วิธีการรับมือกับเผด็จการรุ่นใหม่ที่มาในรูปแบบเผด็จการอำพราง (stealth authoritarianism)” จึงยากและซับซ้อน ลักษณะกลไกเชิงกฎหมายของระบอบเผด็จการอำพรางเพื่อปฏิบัติการรักษาอำนาจทางการเมือง มี 6 กลไก มีดังนี้ (Varol, 2015)

1) กลไกการตรวจสอบโดยตุลาการ (judicial review) ในระบอบเผด็จการอำพรางมีเป้าหมายทางการเมือง ดังนี้

1.1) เป็นกลไกรักษาอำนาจทางการเมือง (consolidating power) กระบวนการทางกฎหมายที่เป็นเครื่องมือสืบทอดอำนาจสังเกตได้จากโครงสร้างของศาล กระบวนการแต่งตั้ง และ

กระทั่งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สามารถปรับเปลี่ยนตามความต้องการของผู้มีอำนาจ กลไกการตรวจสอบ โดยตุลาการนี้ส่งผลให้ฝ่ายเผด็จการดำรงอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจสูงสุดทางการเมือง เพื่อรักษาอำนาจ และผลประโยชน์ทางการเมืองเอาไว้ได้

1.2) เป็นกลไกที่อ้างว่าสนับสนุนประชาธิปไตย (bolstering democratic credentials) สร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศว่าปกครองแบบประชาธิปไตยเพื่อควบคุมประชาชน การตรวจสอบโดยตุลาการ (judicial review) ใช้อ้างได้ว่า กระบวนการยุติธรรมในประเทศเผด็จการมีความเหมือนระบอบประชาธิปไตย มีการถ่วงดุลอำนาจ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาคมโลก แต่ในทางปฏิบัติการตรวจสอบโดยตุลาการกลับบ่อนทำลายประชาธิปไตย

1.3) เป็นกลไกบ้ายเบี่ยงความรับผิดชอบ (avoiding accountability) การควบคุมตรวจสอบโดยตุลาการคือแนวทางหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบของเผด็จการ ศาลจึงมีอำนาจตัดสินข้อถกเถียงของสาธารณะเพื่อรักษาประโยชน์ทางการเมืองของเผด็จการ ทั้งที่ ๆ การกระทำของฝ่ายเผด็จการขัดต่อกฎหมายและค่านายตาประชาชน จนหลายครั้งที่การตรวจสอบดังกล่าวแทบจะเสาะหามาตรฐานทางกฎหมายใด ๆ ไม่ได้เลย

2) กฎหมายลิดรอนเสรีภาพ (libel lawsuits) เน้นอนว่า การใช้กฎหมายควบคุมฝ่ายเห็นต่าง มีต้นทุนน้อยกว่าการกดปราบอย่างโจ่งแจ้ง ภายใต้กฎหมายปกป้องเสรีภาพที่ร่างโดยเผด็จการ การพูด การแสดงความเห็น เสรีภาพสื่อ หนังสือพิมพ์ ถูกจำกัดเพื่อปิดปากประชาชนที่วิจารณ์พฤติกรรมของรัฐบาลทำให้ประชาชนเกิดความสับสน หวาดกลัว (chilling effect) และนำมาสู่ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การปกปิดตนเอง (self-censorship) ในบางกรณีอาจถูกตั้งและยอมเป็นพวกเผด็จการโดยไม่เต็มใจเพราะเกรงกลัวอำนาจเผด็จการ

3) กฎหมายเลือกตั้ง (electoral laws) ฝ่ายอำนาจนิยมใช้กฎหมายเลือกตั้งเป็นเครื่องมือปกป้องตนเองจากความท้าทายจากการเมืองแบบประชาธิปไตย กฎหมายการเลือกตั้งโดยเผด็จการเหมือนจะมีความชอบธรรม และปิดช่องว่างการทุจริตในกระบวนการเลือกตั้ง การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองเพื่อที่จะสร้างอุปสรรคของการสืบทอดอำนาจแต่ผลคือเป็นไปในทางตรงกันข้าม เป็นเรื่องธรรมดาที่การอุดช่องว่างการทุจริตในการเลือกตั้งและการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองคือผลประโยชน์สำคัญของรัฐ แต่การทุจริตการเลือกตั้ง (fraud) นั้น อาจนำไปสู่การเกิดอำนาจที่อยู่เหนือกฎหมาย (extra-legal entrenchment of power) ส่วนเสถียรภาพทางการเมืองทำให้เกิดสภาวะสุญญากาศทางอำนาจ (power vacuums) กระทั่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนชั่วคราวอำนาจโดยการทำ

รัฐประหารได้ ลักษณะกฎหมายเลือกตั้งในระบอบเผด็จการ ได้แก่ (1) กฎหมายกำหนดให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องลงทะเบียนระบุตัวตนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้ง (voter registration laws) กฎหมายเลือกตั้งลักษณะนี้ สร้างอุปสรรคต่อการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน ถึงขั้นกั้นกัณฑ์ผู้ลงคะแนนในพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงของฝ่ายต่อต้าน (2) กฎหมายกีดกันทางการเลือกตั้ง (electoral barriers to entry) และ (3) กฎหมายด้านการเงินเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (campaign finance laws)

4) ข้อกล่าวหาว่าผู้ต่อต้านว่าเป็นอาชกรรมาการเมือง (non-political crimes) เป็นวิธีการของผู้มีอำนาจในระบอบเผด็จการเพื่อกำจัดผู้เห็นต่างด้วยการดำเนินคดีการเมือง ภายใต้กระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นธรรม ข้อกล่าวหาที่ใช้ดำเนินคดีจะถูกเลือกให้เหมาะสมเพื่อเอาผิด แม้ว่าข้อกล่าวหาและการกระทำจะไม่สอดคล้อง หรือความผิดดังกล่าวอาจไม่สมเหตุสมผลก็ตาม ลักษณะข้อกล่าวหาที่ผู้เห็นต่างถูกดำเนินคดีคือ การเหยียดหยาม การทุจริต และการฟอกเงิน เป็นต้น หรือในกรณีที่รัฐกล่าวหาว่าข้อหาดังกล่าวร้ายแรง อาจทำให้เข้ามาเป็นพวกเผด็จการเพื่อแลกกับความปลอดภัยในชีวิต

5) กฎหมายความมั่นคงและสถาบัน (surveillance laws and institutions) กฎหมายความมั่นคง เริ่มต้นเมื่อเหตุการณ์ก่อการร้ายในอเมริกาเมื่อเดือนกันยายน ใน ปี ค.ศ. 2001 นับจากนั้นเป็นต้นมา สังคมเริ่มถกเถียงถึงเรื่องของอำนาจหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาในพื้นที่ของประชาชนเพื่อการป้องกันการก่อการร้าย (terrorism) กฎหมายความมั่นคงถูกใช้ในการปกครองแบบประชาธิปไตยเพื่อการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนในรัฐ ตรงข้ามกับรัฐแบบเผด็จการ กฎหมายความมั่นคงกลับเป็นเครื่องมือลิดรอน รั้งแก และกำจัดฝ่ายตรงข้ามอย่างทรงพลัง ไม่ว่าจะเป็นการ เปิดโปงความลับที่อ่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม (blackmail) ลดทอนความน่าเชื่อถือต่อสาธารณะ (embarrassing) ถึงขั้นใช้ กฎหมายความมั่นคงและสถาบัน เป็นเครื่องมือดำเนินคดีตามกฎหมาย อันเป็นกลไกกำจัดคู่แข่งทางการเมือง กล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่า กฎหมายความมั่นคงและสถาบันเหล่านี้ กลายเป็นอาวุธของเผด็จการเพื่อกำจัดความเห็นต่างทางการเมือง

6) การเสริมสร้างความชอบธรรมภายในและภายนอกประเทศ (bolstering domestic and global legitimacy) กลไกสร้างความชอบธรรมให้แก่เผด็จการทั้งในและนอกประเทศ มี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนวิจารณ์รัฐบาลเผด็จการได้ และ 2) เสนอแนวทางการปฏิรูป (implementation) ประชาธิปไตยที่เชื่อมโยงถึงหลักนิติรัฐ (the rule of law) ประชาธิปไตย (democracy) และหลักการรัฐธรรมนูญคืออำนาจสูงสุด (constitutionalism) ทั้งสามแนวทางที่กล่าวมานี้ ระบอบเผด็จการใช้สร้าง ความชอบธรรมให้กับตน เพื่อสร้างการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นแล้ว เผด็จการที่รักษาและสร้างความชอบธรรมอันคล้ายกับการปกครองเป็น

การเมืองแบบประชาธิปไตย จึงเป็นแค่เพียงความสวยงามของประชาธิปไตยจอมปลอม โดยเผด็จการที่แท้จริงเท่านั้น (Varol, 2015)

นอกจากนี้ Tom Ginsburg และ Tamir Moustafa ชี้ว่า สถาบันตุลาการ (judicial institution) ได้รับความสนใจและมีงานศึกษาเป็นอย่างมาก ภายใต้บริบทการเมืองประชาธิปไตย กระทั่งมีการผูกขาดความชอบธรรมที่ว่า สถาบันทางตุลาการเป็นผู้พิทักษ์ความยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตย อันเป็นสาเหตุทำให้ละเลยมุมมองอีกด้านหนึ่งคือ สถาบันทางตุลาการไม่มีเกี่ยวข้องกับชีวิตทางการเมือง (political life) ของบริบทการเมืองแบบเผด็จการ เป็นแนวคิดที่ถูกต้องหรือไม่ ระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (illiberal democracy) ในประเทศแถบละตินอเมริกา (Latin American) รัสเซีย (Russia) หรือรัฐแบบ “Marker-Leninism” ที่พบได้ในจีน (China) และประเทศสังคมในเอเชีย (Asia) ตะวันออกกลาง (middle east) แอฟริกัน (African) สถาบันทางตุลาการในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น มีบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นศาล (court) และใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้มีอำนาจในระบอบเผด็จการ นำมาสู่ความไม่พอใจของสังคม จากข้างต้น ศาลเป็นสาเหตุที่นำมาสู่ความขัดแย้งทางสังคม ระบอบเผด็จการควบคุมพลังต่อต้านจากประชาชนด้วยกลไกตุลาการ ดีความกฎหมายเข้าข้างประโยชน์การเมืองของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจจึงใช้กลไกศาลและกฎหมายสร้างความชอบธรรมทางการเมืองผ่านกติกากฎเลือกตั้ง สร้างเสถียรภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจ สถาบันศาลเป็นกลไกกำจัดผู้เห็นต่างไม่ให้มีบทบาททางการเมือง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงิน ออกกฎหมายความมั่นคง และกฎหมายอื่นที่ช่วยให้ผู้มีอำนาจเป็นฝ่ายได้เปรียบ (Ginsburg & Moustafa, 2008)

จากที่กล่าวมานี้ Ginsburg และ Moustafa ชี้ว่า บริบทการเมืองเผด็จการ กลไกศาลเอื้อให้ผู้มีอำนาจใช้กฎหมายดึงฝ่ายเห็นต่างเข้ามาเป็นพวก เพื่อผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยใช้กลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง เป็นพื้นที่จัดสรรผลประโยชน์ไม่ให้ผู้เห็นต่างเข้ามาท้าทายอำนาจกลไกตุลาการและกฎหมายภายใต้ระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยคือ กดปราบปรามผู้เห็นต่างมิให้ต่อต้านการปกครองโดยผู้มีอำนาจ กลไกตุลาการเป็นผู้รักษาโครงสร้างอำนาจที่ผู้ปกครองเผด็จการได้เปรียบทางการเมืองเอาไว้

บริบทการเมืองไทยก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐก่อตั้งขึ้นภายใต้การเมืองในระบอบเผด็จการที่ระส่ำระสาย สังคมแบ่งเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลทหาร และฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหาร รัฐบาล คสช. จึงเปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อเตรียมพร้อมการเลือกตั้ง สังคมจึงมีความเป็นสองฝ่าย ฝ่ายแรกเห็นว่า การเลือกตั้งที่กำลังเกิดขึ้นเป็นการเลือกตั้งที่มีความหวังในการเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองไทยมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ส่วนอีกฝ่ายเห็นว่า การเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นนั้นมี

นัยสำคัญต่อรัฐบาลทหารมากกว่าการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตย รัฐบาลทหารออกแบบโครงสร้างการเมืองที่ตนเป็นใหญ่ไว้ในรัฐธรรมนูญ กลไกที่ว่าเป็นคือ กลไกเลือกตั้ง และกติกาเลือกตั้งที่กำหนดไว้ชัดเจนในผ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ผลก็คือทหารใช้กลไกทางการเมืองเหล่านั้นเอื้อให้ตนและพวกพ้องยังคงอยู่ในอำนาจทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง (Siripan N., 2019) การอ้างถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่ร่างขึ้นมาเพื่อตนรองรับเป้าหมายทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ทำให้กระแสต่อต้านรัฐบาล คสช. ขยายเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล คสช. เห็นว่าพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองธรรมดาพรรคหนึ่ง แต่อีกฝ่ายเห็นต่างมีมุมมองว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสานต่อโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. (Kongkirati, 2019a)

เพื่อสร้างความเข้าใจที่สอดคล้องกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ซึ่งได้สำรวจงานศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก (co-opt strategies) รวบรวมคำอธิบายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจากวรรณกรรม ผู้เขียนสามารถสร้างเป็นกรอบวิเคราะห์กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ไว้ 5 กลยุทธ์ ดังนี้

1) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง รัฐบาล คสช. และออกแบบและสร้างสถาบันการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในลักษณะที่เรียกว่า “สถาบันอำพราง (ผู้เขียน)-imitative institution” คล้ายคลึงกับสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเพียงแต่ในนามกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมืองที่สนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้ง การทำงานการเมือง และการไม่สนับสนุนนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งหากไม่สนับสนุนพรรครัฐบาล คสช.

2) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งการเมือง คือรัฐบาล คสช. ดึงนักการเมืองที่มีฐานเสียงเข้าเป็นพวก โดยแต่งตั้งให้รับตำแหน่งทางการเมือง ภายใต้พันธสัญญาที่ว่า หากนักการเมืองย้ายเข้าเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองจะได้รับแต่งตั้งให้รับตำแหน่งที่ต้องการ ผู้ถูกดึงได้รับตำแหน่งทางการเมืองเป็นรางวัลตอบแทนจึงย้ายเข้าเป็นพวกรัฐบาล คสช. ในพรรคพลังประชารัฐ

3) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน กล่าวคือรัฐบาล คสช. ครองอำนาจก่อนเลือกตั้งและดึงกลุ่มธุรกิจเข้ามาเป็นพวก ผ่านนโยบายด้านเศรษฐกิจที่กลุ่มทุนผูกขาดผลประโยชน์ทางการเมือง จากนั้นกลุ่มทุนให้การสนับสนุนเงินทุนแก่รัฐบาล คสช. ผ่านการบริจาคแก่พรรคการเมืองที่สนับสนุน คสช. รัฐบาลใช้เงินเป็นตัวแปรให้รางวัล เปลี่ยนศัตรูให้กลายเป็นผู้สนับสนุน รัฐบาล คสช. จึงให้เงินเป็นรางวัลตอบแทนนักการเมืองที่ย้ายเข้ามาเป็นพวก

4) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ ช่วงแรกระบอบอำนาจนิยมเป็นรัฐบาลมีอำนาจรัฐอยู่ในครอบครอง รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจรัฐอนุมัตินโยบาย

เศรษฐกิจและจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างผลงานการเมืองให้ตนเองได้รับความนิยมจากผู้เลือกตั้ง เลือกตั้ง การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจผ่านนโยบายสาธารณะสู่ประชาชนในท้องถิ่นคือ การสร้างฐานสนับสนุนในการเลือกตั้ง มิใช่การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้พรรคการเมืองของรัฐบาล คสช. ชนะเลือกตั้งที่ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เสรีและเป็นธรรม การสร้างฐานสนับสนุนการเมือง ด้วยนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นเรื่องของการดึงมวลชนฐานรากเข้ามาสนับสนุนผู้มีอำนาจ ต่อมาในแง่ของการใช้นโยบายดิงนักการเมือง กล่าวคือผู้มีอำนาจให้คำสัญญาว่า หากนักการเมืองย้ายมาเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้ง นโยบายการเมือง วาระ และความต้องการพัฒนาที่อยู่ในใจนักการเมือง จะได้รับการพิจารณาเป็นนโยบายการเมือง แต่นักการเมืองต้องย้ายมาเป็นผู้สมัครให้พรรคก่อน

5) กลยุทธ์การดึงมาเป็นพวกด้วยการปิดเป่า/ยัดคืดความ และลงโทษในการเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. จัดตั้งพรรคการเมืองด้วยการดิงปัจเจกมาเป็นผู้สมัครของพรรคด้วยการใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นเครื่องมือให้คุณและโทษแก่นักการเมืองที่เข้ามาเป็นพวก เช่น การให้ความช่วยเหลือเพื่อหลบหนี การรับบทลงโทษทางกฎหมาย เจรจาไม่ลงโทษตามกฎหมาย และการทำให้นักการเมืองพรรคอื่นแพ้เลือกตั้ง โดยไม่สมเหตุผล เพื่อให้ผู้ถูกดิงเข้ามาเป็นพวกและทำให้นักการเมืองฝ่ายต่อต้านเป็นผู้แพ้ การใช้คืดความเป็นเงื่อนไขในการดิงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นการให้คุณและโทษในขณะเดียวกัน

กลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวกที่ได้สรุปมานั้นประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ท่ามกลางข้อถกเถียงที่ว่า หากจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงความซับซ้อนในปฏิบัติการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่รัฐบาล คสช. และพวกเป็นผู้ได้เปรียบผ่านพรรคพลังประชารัฐ การใช้กรอบวิเคราะห์เรื่อง การดิงเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวกเพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรม แก่ระบอบอำนาจนิยมโดยรัฐบาล คสช. ที่ใช้กลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐ งานศึกษานี้ ตั้งข้อสังเกตว่าพรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์แบบใด? ใช้เครื่องมือใด? และปฏิบัติการอย่างไร? เพื่อการดิงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก งานศึกษานี้จะกล่าวถึงกลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวก โดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 เท่านั้น

อย่างไรก็ดี งานศึกษานี้อยู่บนพื้นฐานข้อจำกัดด้านการศึกษาคือ การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นไปได้ที่ว่า ผู้เขียนไม่อาจแสวงหานักการเมืองที่ถูกดิงให้ครบทั้ง 5 ด้านได้ เพื่อให้งานศึกษาครั้งนี้ สร้างข้อถกเถียงในวงวิชาการประเด็นเรื่องพรรคการเมืองในระบอบอำนาจนิยม งานศึกษานี้ จึงเป็นอีกข้อถกเถียงหนึ่งในประเด็น การดิงเข้ามาเป็นพวกให้ได้เท่าที่ควรท่ามกลางข้อจำกัดการเข้าถึงข้อมูลการสัมภาษณ์เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส ผู้เขียนได้นำข้อเสนอข้อมูลบนพื้นฐานข้อจำกัด และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาแยกประเภท (category) และใช้ประยุกต์ใช้แนวคิดกลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวก ที่พรรคพลังประชารัฐใช้ดิงนักการเมืองเข้ามา

เป็นพวก เพื่ออธิบายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่พรรคพลังประชารัฐใช้ในการดึงผู้สมัครพรรคอื่นเข้ามาเป็นผู้สมัครของพรรค

2.1.4 ธนกิจการเมืองและการดึงเข้ามาเป็นพวก

ในหัวข้อนี้กล่าวถึง ความเหมือนและความต่างของแนวคิดธนกิจการเมือง (money politics) และการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ซึ่งถึงความสัมพันธ์และความแตกต่าง ของทั้งสองแนวคิด ธนกิจการเมืองในการเลือกตั้ง ธนกิจการเมืองเป็นอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตย ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้รับเงินเป็นสิ่งตอบแทนให้ลงคะแนนให้นักการเมือง (LoGerfo, 1996) เป็นงานศึกษาปฏิบัติการระดับหน่วยย่อยในการศึกษาธนกิจการเมืองคือ ผู้ลงคะแนนเสียง เป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าเงินเป็นปัจจัยที่มาพร้อมกับการเลือกตั้ง ทว่าเงินกลับถูกลดบทบาทลงในการตัดสินใจเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิ์อย่างมีพลวัต การตัดสินใจเลือกตั้งอาจมาจากปัจจัยอื่น เช่น นโยบาย ความเป็นผู้นำ และความเป็นตัวแทนของผู้สมัครในระดับท้องถิ่น แม้ว่าผู้สมัครใช้เงินหรือไม่ก็ตามก็ชนะเลือกตั้งได้ (จักรกริช สังขมณี, 2554) ธนกิจการเมือง คือการเมืองที่เงินเข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือกตั้ง คือนักการเมืองใช้เงินเข้าสู่อำนาจรัฐ ภายใต้ภาวะที่เงินไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจ เงินมีบทบาทอย่างไรในการเมืองเรื่องการเลือกตั้ง ภายใต้ความพลวัตในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่แนวโน้มอยู่การตัดสินใจเลือกตั้งเคลื่อนไปที่นโยบายการเมืองของพรรคเพิ่มมากขึ้น (ไอฟาร์ ถิ่นบางเตียว, 2563; ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) ขณะเดียวกันงานศึกษากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก วิเคราะห์เงินในฐานะเป็นกลไกตอบแทนให้รางวัลนักการเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจในการครองอำนาจรัฐอย่างต่อเนื่อง

นักวิชาการที่ใช้แนวคิดธนกิจการเมืองวิเคราะห์การเมืองคือ ผาสุก พงษ์ไพจิตร ที่แปลคำว่า “Money Politics” ว่า “ธนกิจการเมือง” หมายความว่าแสวงหาเงินผ่านการเมือง กระบวนการที่เงินเปลี่ยนนักการเมืองให้กลายเป็นหนึ่งในคณะรัฐมนตรี ที่มีบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเมือง ซึ่งนักธุรกิจที่เข้ามาที่อำนาจทางการเมืองใช้บทบาทของตนเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจของตนและพวก การลงทุนต่อตำแหน่งทางการเมืองของนักธุรกิจการเมืองถือเป็นต้นทุนที่ต้องได้รับคืน การลงทุนคือความต้องการกำไร นักการเมืองที่ใช้เงินผันเป็นตำแหน่งทางการเมืองให้ตนพวกเขาแสวงหากำไรจากแหล่งรายได้สำคัญที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (economic rent)” พวกเขาแสวงหาในรูปแบบสัมปทาน เงินอุดหนุนจากรัฐบาล และสิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่จะได้รับเงินจากการจัดสรรค่าเช่า ที่เรียกว่า “สินบน” จากข้างต้น นักการเมืองใช้ภาษีประชาชนเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจแก่ตนเองและเครือข่ายทางธุรกิจและนำกำไรที่ได้มาลงทุนในเลือกตั้งครั้งถัดไป นักการเมืองลดทอนคุณค่าระบบการเมืองให้กลายเป็นพื้นที่แสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจประเภทหนึ่ง

สำหรับการเมืองแบบชนกิจการเมือง พื้นที่ทางการเมืองไม่ใช่พื้นที่จัดสรรผลประโยชน์และกระจายอำนาจไปสู่ประชาชน และระบบการเมืองคือกลไกที่ช่วยให้กลุ่มทุนเครือญาติรัฐแทรกเข้ามาเพื่อรับประโยชน์ทางการเมืองจากการใช้อำนาจรัฐผูกขาดผลประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อพวกตนและเครือญาติทางธุรกิจ (ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2015)

ชนกิจการเมือง หมายถึงนักการเมืองในฐานะรัฐบาลใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบเอื้อประโยชน์แก่ตนและพรรคพวก ด้วยการแทรกแซงการแข่งขันในระบบตลาด ทำให้การแข่งขันไม่เป็นธรรมและเท่าเทียม กล่าวคือ รัฐบาลทำให้กลุ่มทุนเครือญาติไม่มีคู่แข่งทางธุรกิจ รัฐบาลมีสายสัมพันธ์เชิงสายเลือดกับนักธุรกิจในฐานะเป็นคนครอบครัวเดียว เป็นเครือญาติกัน หรือคนที่เคยร่วมงานกันในอดีต นักธุรกิจและนักการเมืองเหล่านี้ ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ และกลายเป็นพรรคพวกเดียวกัน พวกเขาร่วมมือกันแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐบิดเบือนการแข่งขันทางธุรกิจ การออกกฎหมายยกเว้นให้กลุ่มธุรกิจเครือญาติได้ประโยชน์จากการทำธุรกิจ ทำให้การแข่งขันของกลุ่มทุนถูกแทรกแซงโดยรัฐ กลุ่มทุนที่อยู่นอกความสัมพันธ์กับรัฐตก เป็นฝ่ายเสียเปรียบ เมื่อแข่งขันกับกลุ่มทุนที่สนิทชิดเชื้อกับรัฐ ในบริบทชนกิจการเมืองตลาดที่แข่งขันที่เสรี เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ จึงเป็นเพียงภาพลวงตา ผลก็คือประชาชนต้องรับเคราะห์ต้องบริโภคสินค้าและบริการที่ไร้คุณภาพและประสิทธิภาพ จากกลุ่มทุนที่รัฐบาลบีบให้ประชาชนเลือกทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แทนที่ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากรัฐบาลที่เลือกมาทำหน้าที่ตัวแทน แต่นักการเมืองและนักธุรกิจที่เป็นพวกเดียวกันอาศัยช่องว่างทางกฎหมายแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ทางการเมือง ขณะที่การกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนลดน้อยถอยลง กฎหมายไม่ครอบคลุมเข้มงวดในการจัดผลประโยชน์ที่ทับซ้อนระหว่างรัฐและการดำเนินธุรกิจ การตรวจตราพฤติกรรมของรัฐที่เอาเปรียบประชาชนจึงอ่อนแอ ลักษณะนี้คือ ชนกิจการเมือง (Money Politics) (ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2015)

จากข้างต้น กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและนักธุรกิจที่ผูกขาดผลประโยชน์ทางการเมือง ภายใต้บริบทการเมืองแบบประชาธิปไตยการเมืองแบบชนกิจการเมือง ก็เกิดขึ้นได้การแข่งขันที่เสรี กลไกตรวจสอบอำนาจรัฐทำงานแต่ด้อยประสิทธิภาพ กลุ่มทุนที่เป็นพวกรัฐจึงไม่ต้องการความเสี่ยงซึ่งคาดเดาผลลัพธ์ไม่ได้ การแข่งขันที่มีความเสี่ยงสูงที่นำมาสู่ความพ่ายแพ้ การใช้อำนาจผู้มีอำนาจรัฐ จึงมีเป้าหมายเพื่อผูกขาดประโยชน์ในธุรกิจของกลุ่มทุน หากรัฐบาลและกลุ่มทุนเป็นพวกเดียวกันการแบ่งแยกผลประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวมอาจเป็นเรื่องยาก ขณะที่การผูกขาดประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจเอื้อพวกพ้องมีโอกาสที่เป็นไปได้ง่ายกว่า คำถามต่อมาคือเพราะเหตุใดชนกิจการเมืองสามารถถึงเกิดขึ้นได้ภายใต้บริบทการเมืองประชาธิปไตย กล่าวคือ บริบทการเมืองที่ประชาชนและกลไกตรวจสอบอำนาจรัฐด้อยประสิทธิภาพในบริการเมืองประชาธิปไตย

ระบบการเมืองแบบธนาภิบาลเมืองแทรกแซงกลไกตรวจสอบเอาไว้ ในระบบการเมืองแข่งขันได้อย่างเสรี หากกลไกการตรวจสอบรัฐสามารถทำงานได้ดีปราศจากการครอบงำของกลุ่มที่มีอำนาจเหนือรัฐอื่น (กองทัพ กลุ่มทุนใน และต่างประเทศ) บริบทการเมืองภายใต้ธนาภิบาลเมือง กองทัพไม่ได้มีบทบาททางการเมือง เนื่องจากทรศนะของกองทัพเห็นว่า การเมืองประชาธิปไตยและกลไกรัฐสภาต้องถูกทำลายลง คนไทยยังไม่พร้อมสำหรับประชาธิปไตย (แบบตะวันตก-ผู้เขียน) ประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทการเมืองไทยควรปรับให้เหมาะสมกับสังคมไทย หรือเรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ” (Thai-style democracy) (Samudavanija, 1982) ด้วยทัศนะทางการเมืองไทยที่ว่า เมื่อเกิดวิกฤตความขัดแย้งในรัฐสภา กองทัพต้องทำการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง กองทัพไม่เคยถอยออกจากการเมืองอย่างจริงจัง การรัฐประหารจึงทำให้การเมืองไทยถอยเข้าสู่บริบทการเมืองเผด็จการ (Levitsky & Ziblatt, 2018) เป็นบริบทการเมืองผู้มีอำนาจและผู้ที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองมีสถานะอำนาจที่เหลื่อมล้ำกัน บริบทนี้เอื้อให้ผู้มีอำนาจ ใช้การดึงเข้ามาเป็นพวก รักษาระบอบการเมืองที่ได้ประโยชน์ให้มั่นคงและยืดอายุให้นานขึ้น ผลก็คืออำนาจการเมืองรวมศูนย์ ชนชั้นนำและผู้มีอำนาจสูงสุดในโครงสร้างนั้น

การเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก ภายใต้ระบอบโครงสร้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำภายใต้ระบอบเผด็จการ ผู้ปกครองรักษาและสืบทอดอำนาจเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก กล่าวคือภายใต้โครงสร้างนี้ กองทัพเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด เหนือกลุ่มอื่นใด กองทัพรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งจากนั้นก็สถาปนาตนเองเป็นผู้นำทางการเมือง เพราะในทรศนะของกองทัพเห็นว่าประชาธิปไตยแบบตะวันตกไม่เหมาะกับสังคมไทย และเพื่อแทนที่ระบอบการเมืองที่เหมาะสมตามทัศนะของทหารนั้น กองทัพจึงรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนการรัฐประหารลุกลามกลายเป็นปัญหาทางการเมืองไทยอย่างไม่รู้จบรู้สิ้น เพราะกองทัพหลงลืมหน้าที่แทรกแซงกิจการการเมือง การเมืองแบบ “ทหารเป็นใหญ่” (Military Supremacy) (สุรชาติ บำรุงสุข, 2562)

หลังการรัฐประหารทหารบริหารประเทศด้วยระบอบเผด็จการ ทหารและพรรคพวกสถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้นำทางการเมือง และสร้างฐานอำนาจการเมืองให้ตนเองได้อยู่ในตำแหน่งผู้ปกครองทหารแทรกซึมอยู่ในทุกอาณาบริเวณการเมือง ทั้งฝ่ายการเมือง ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ทหารสร้างภาพลักษณ์ว่า เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นนักปฏิรูปด้วยการสร้างสิ่งใหม่ทดแทนสิ่งเก่า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาแล้วสอดคล้องกับแนวทางการเมืองเมืองของทหาร จากนั้นใช้สื่อสร้างความนิยมทางการเมืองเพียงฝ่ายเดียว (Levitsky & Way, 2002b)

เชื่อว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองโดยกองทัพจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ความพยายามปฏิรูปการเมืองของกองทัพจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ความไม่รู้และไม่ถนัดเนื่องจากการเมืองไม่ใช่ภารกิจของกองทัพ รัฐบาลโดยกองทัพจึงต้องการกดดันแรงต่อต้านของประชาชน เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ระบอบปกครอง เพื่อสร้างความชอบธรรมและการยอมรับการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งได้มาจากการรัฐประหาร รัฐบาลทหารบริหารประเทศภายใต้ข้อจำกัดด้านความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ขณะที่รัฐมีทรัพยากรจำนวนมาก เมื่อทหารเข้ามาเป็นรัฐบาลจึงใช้ทรัพยากรรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง สำหรับทหารพฤติกรรมเหล่านี้ สร้างความมั่นคงให้แก่สมาชิกอาวุโสในกองทัพภายหลังการรัฐประหารโดยใช้ระยะเวลาไม่นานนัก นำมาสู่การรวมกลุ่มผู้ต่อต้านทหารให้หยุดแทรกแซงการเมือง กระแสการต่อต้านรัฐบาลทหารที่มีอยู่อย่างเนิ่นนานยังไม่สามารถต่อสู้กับการปราบปรามโดยกองทัพด้วยอาวุธ ปืน และกฎหมาย คณะรัฐประหารใช้ความรุนแรงกดดันผู้ต่อต้าน และบริหารการเมืองตามแนวทางของกองทัพด้วยความไม่รู้ และไร้ซึ่งประสิทธิภาพ เมื่อใดก็ตามที่ผล ประโยชน์ทางการเมืองของกองทัพถูกสั่นคลอน คณะรัฐประหารใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามโดยทันที การรักษาโครงสร้างอำนาจที่ตนได้ประโยชน์ ผ่านสถาบันทางการเมืองที่ทหารสร้างขึ้นมาจากรูปแบบประชาธิปไตย ได้แก่ กลไกรัฐธรรมนูญ การทำประชามติ การเลือกตั้ง การให้เสรีภาพทางการเมือง อย่างจำกัด การให้มีพรรคการเมือง สถาบันการเมืองจึงเป็นดั่งผ้าฉาก ปิดบังกระบวนการสืบทอดอำนาจและทำลายการเมืองแบบรัฐสภาของชนชั้นนำและทหารเอาไว้ (Ezrow & Frantz, 2011; Gandhi, 2008; Gandhi & Lust-Okar, 2009; Gerschewski, 2013)

กลไกเชิงนโยบายและทรัพยากรของรัฐเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่กองทัพใช้เพื่อสร้างอำนาจการเมืองให้แก่ตน การเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ กองทัพใช้ทรัพยากรรัฐเอื้อการเลือกตั้งพรรคตน ต่อมาใช้ทรัพยากรรัฐเป็นเงื่อนไขขึงบังแจกจ่ายในและภายนอกเครือข่ายการเมืองเข้ามาเป็นพวก จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมารองรับการขยายตัวของเครือข่ายการเมือง การเมืองที่ผู้มีอำนาจสร้างจากการดึงเข้ามาเป็นพวก ได้แก่ ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ผู้มีอำนาจดึงภาคส่วนเหล่านี้ เข้ามาเป็นพวกด้วยกลไกเชิงนโยบายสาธารณะ โดยสร้างความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนให้เชื่อมโยงกัน และไม่เพียงแต่ทำงานร่วมกันอย่างที่เราเห็นเพียงอย่างเดียว ผู้มีอำนาจยังต้องการเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมของเป้าหมายด้วยการใช้สถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้สอดคล้องกับแนวทางการเมืองของผู้มีอำนาจด้วย (ประจักษ์ ก้องกีรติ & วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2561; ภาคภูมิ ถุกะเมธ, 2562) นำมาสู่คำถามว่า เพราะเหตุใดกองทัพจึงสร้างความร่วมมือกับกลุ่มอื่นในสังคม ? ข้อบ่งชี้ที่สำคัญในการตอบคำถามดังกล่าวคือ ชนชั้นนำและขบวนการเคลื่อนไหวของผู้ต่อต้านรัฐบาลเลือกตั้งเรียกให้กองทัพรัฐประหาร แต่หลังจากนั้น

กองทัพมีความสามารถที่ไม่เพียงพอในการบริหารงานการเมืองซึ่งกลายเป็นจุดอ่อนของรัฐบาลทหาร กองทัพไม่ได้มีเครือข่ายทางการเมือง ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยชื่อว่า กองทัพยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือน ซึ่งแฉเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้กองทัพไม่มีเครือข่ายทางการเมือง และประการต่อมาคือ ทหารมีหน้าที่ด้านความมั่นคงทางการเมืองไม่ต่อเนื่อง ไม่เหมือนกับนักการเมืองที่มีบทบาทการเมืองมาอย่างยาวนาน การที่กองทัพไม่มีพวกและผู้สนับสนุน คือความเปราะบางที่กองทัพหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อความเปราะบางในด้านอื่นด้วยเช่นการบริหารงาน กล่าวคือทหารขาดทักษะด้านการบริหาร เช่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเงิน เศรษฐกิจ และการเมือง ทหารมักติดกับดักการปกครองที่รวมศูนย์ที่และการมีผู้บัญชาการสูงสุด (ประจักษ์ ก้องกีรติ & วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2561) การปกครองรัฐบาล คสช. ซึ่งรัฐบาลมีข้อจำกัดด้านการบริหารการเมือง ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจึงเป็นเงื่อนไขจำเป็นในการขับเคลื่อนรัฐบาล คสช. ให้ครองอำนาจการเมืองให้ต่อเนื่อง รัฐบาล คสช. จึงดึงพลเรือนเข้ามาเป็นสมาชิกรัฐบาล (พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต, 2562) ปัจเจกหรือกลุ่มที่เข้ามาเป็นพวกจึงทำให้ขนาดและขอบเขตอำนาจของผู้ปกครองเผด็จการขยายเพิ่มเป็นวงกว้าง ดังนั้นกลยุทธ์การดึงมาเป็นพวกจึงเป็นแนวทางการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลทหาร กล่าวคือการดึงอดีตนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นที่ประชาชนสนับสนุน โดยการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่ คสช. และพวกได้ประโยชน์หลังเลือกตั้ง (Nethipo & Yen, 2020) แง่ในแง่ของยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรมการดึงเข้ามาเป็นพวกคือ กลยุทธ์ของการสร้างความชอบธรรม ทั้งนี้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงมีปฏิบัติการทางการเมืองด้วยกลวิธีที่แตกต่างขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไขของปัจเจกแต่ละคน เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านคดีความ (ผู้จัดการออนไลน์, 2562) ให้ประโยชน์ทางการเงิน ให้ความช่วยเหลือด้านการเลือกตั้ง และให้ตำแหน่งแห่งที่ทางการเมือง (ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 4) นักการเมืองที่ย้ายเข้าสนับสนุนผู้มีอำนาจด้วยวิธีใดก็ตาม ความสำคัญของแก่นแท้ในเป้าหมายการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวกโดยการใช้รางวัลคือ การสร้างความชอบธรรมเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองในระบอบที่ผู้ปกครองอำนาจนิยมเป็นศูนย์กลางไว้ กล่าวได้ว่า การเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก คือการต่อรองระหว่างนักการเมืองผู้ถูกดึงและผู้มีอำนาจซึ่งเป็นผู้ดึง เพื่อให้แต่ละฝ่ายบรรลุข้อตกลงการร่วมมือจัดตั้งพรรคการเมืองและแข่งขันเลือกตั้งในภายใต้กติกาที่เอื้อให้ผู้มีอำนาจชนะเลือกตั้ง (Gandhi & Przeworski, 2006)

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการดังกล่าวเข้ามาเป็นพวก สามารถสังเคราะห์เป็นตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเมืองธนกิจ (money politics) และการเมืองของการตั้งเข้ามาเป็นพวก (politics of co-optation) ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบธนกิจการเมือง และการตั้งเข้ามาเป็นพวก

ประเด็น	ธนกิจการเมือง (Money politics)	การตั้งเข้ามาเป็นพวก (Co-optation)
ตัวแสดงทางการเมือง	นักธุรกิจ นักการเมือง กลุ่มเครือข่ายที่เป็นพวกเดียวกัน	ทหาร นักการเมือง กลุ่มทุน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ไม่เคยเป็นพวกเดียวกันมาก่อน
กระบวนการสืบทอดอำนาจ	เลือกตั้ง ไม่แน่นอนเปลี่ยนหน้าผู้ถือครองอำนาจได้โดยประชาชน	รัฐประหาร การผูกขาดอำนาจทางการเมืองอยู่ที่กองทัพ เปลี่ยนยาก ตรวจสอบยาก ประชาชนเป็นไม้ประดับเพื่อสร้างความชอบธรรมให้การเมืองที่ทหารเป็นใหญ่
กลยุทธการรักษอำนาจการเมือง	ผูกขาดผลประโยชน์ด้านธุรกิจ กีดกันฝ่ายต่อต้าน	ผูกขาดอำนาจการเมือง ดึงฝ่ายการเมืองอื่นเข้ามาเป็นพวก
รูปแบบของความสัมพันธ์	แบบอุปถัมภ์ (patron-client relationship) ฐานอำนาจแคบในวง เครือญาติคนรู้จัก กีดกัน คนนอก	แบบลำดับชั้น (hierarchy) โครงสร้างอำนาจภายในเหลื่อมล้ำ เน้นขยายฐานอำนาจ ขณะเดียวกัน ก็รวมศูนย์อำนาจ
พื้นที่การแข่งขัน	มาจากการเลือกตั้ง นิยมการแข่งขันผูกขาดประโยชน์ด้านธุรกิจแบบกินรวบ	รัฐประหารสืบทอดอำนาจ ไม่นิยมแข่งขันเอื้อประโยชน์พรรคพวก ปัจเจกที่เข้ามาเป็นพวก และทอดทิ้งหากหมดประโยชน์

ที่มา: ผู้เขียน

2.1.5 กลยุทธการตั้งเข้ามาเป็นพวก

จากการสำรวจงานศึกษาด้านกลยุทธของการตั้งเข้ามาเป็นพวกพบว่า ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการ ผู้มีอำนาจใช้กลยุทธการตั้งเข้ามาเป็นพวกรักษอำนาจทางการเมืองอย่างแพร่หลาย Maria Josua นิยามความหมายของคำว่า “co-optation” สะท้อนถึงการเมืองในบริบทที่ไม่เป็น

ประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจดั้งเดิมเข้ามาเป็นพวก เพื่อสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของตนและลดแรงสั่นคลอนจากผู้เห็นต่างที่ท้าทายการครองอำนาจ

การศึกษานี้ ผู้เขียนแปล “co-optation” ว่า “การดึงเข้ามาเป็นพวก” เพื่อสื่อความหมายถึงบริบทการเมืองเผด็จการ ผู้ปกครองมีความเปราะบางมีความกังวลต่อการครองอำนาจการเมืองเพราะพวกเขาเหล่านั้นได้อำนาจมาครองโดยไม่ชอบธรรม ผู้มีอำนาจจึงกลัวแรงต่อต้านจากฝ่ายเห็นต่างที่เข้ามาสั่นคลอน ผู้มีอำนาจจึงใช้กลยุทธ์การดึงฝ่ายต่อต้านเข้ามาเป็นพวกผ่านกลไกเชิงสถาบันที่เป็นทางการ (formal) และไม่เป็นทางการ (informal) เป็นเครื่องมือในปฏิบัติการดึง กล่าวคือ ผู้ปกครองพยายามสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของกับปัจเจกทั้งภายในและภายนอกกลุ่มให้มีเข้าใกล้กับผู้มีอำนาจในระดับที่มากกว่าเดิม เนื่องจากสายสัมพันธ์นี้เจาะลึกกับปัจเจก ผู้มีอำนาจใช้กลไกความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการเพื่อต่อรองประนีประนอมให้ผู้เห็นต่างยินยอมย้ายเข้ามาเป็นพวกผู้มีอำนาจ การดึงกลุ่มอื่นเข้ามาเป็นพวกเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของฝ่ายอำนาจนิยม ผู้มีอำนาจมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนให้ผู้ต่อต้านเป็นผู้สนับสนุนและร่วมมือที่ภักดีการปกครองในระบอบเผด็จการ

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นร่างม้วนคงแก่ระบอบเผด็จการ มิให้สั่นคลอนจากแรงกดดันของผู้เห็นต่าง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นวิธีการแสวงหาผู้สนับสนุนจากกลุ่มผู้ต่อต้าน ที่ทำให้เห็นถึงเนื้อหาของชนชั้นนำอำนาจนิยมที่ว่า ระบอบเผด็จการมิได้กีดกัน หรือปฏิเสธฝ่ายอื่นเอาเสียทีเดียว หากแต่เผด็จการอ่อนแอและต้องการแรงสนับสนุน โดยที่มีชนชั้นนำอำนาจนิยมเป็นพี่ใหญ่รับบทดูแลและคอยประคับประคอง ตลอดจนเชื่อมสัมพันธ์ให้ปัจเจกหน้าใหม่และปัจเจกกลุ่มที่ไปดึงมาก่อนหน้านี้ ซึ่งเข้ามาเป็นพรรคพวกเดียวกันเกิดความสามัคคีกลมเกลียว ร่วมมือกันเพื่อรักษาระบอบการเมืองแบบเผด็จการให้อยู่อย่างมีเสถียรภาพ กล่าวได้ว่า กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นเครื่องมือการสร้างความสัมพันธ์ด้านบวกกับฝ่ายต่อต้าน หรือปัจเจกที่ไร้กลุ่ม การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงมีผลลัพธ์คือ สร้างความเข้มแข็ง (strengthening) เพื่อแผ่ขยายฐานอำนาจทางการเมือง (widening) ของระบอบเผด็จการ ในทุกอาณาบริเวณการเมือง

อย่างไรก็ดี การศึกษาและมุมมองต่อการปกครองที่สืบทอดอำนาจด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก อยู่ 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางแรก เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการดึงเข้ามาเป็นพวก ที่เน้นวิเคราะห์ โครงสร้างย่อย (the subtypes of co-optation) อันสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย (target group) ของแต่ละกลยุทธ์ แนวทางที่สองเน้นการวิเคราะห์ความเข้มแข็งและการสร้างฐานการปกครองที่แผ่ขยายขอบเขตกว้างออกไปของผู้มีอำนาจ โดยตั้งสมมติฐานว่า การดึงเข้ามาเป็นพวกมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน (sustainable) ทางการเมือง มากกว่าจะสร้างเสถียรภาพทางอำนาจ (stabilization) ผู้มีอำนาจและผู้ถูกดึงมีความคาดหวังซึ่งกันและกัน (ฝ่ายผู้ปกครองอำนาจนิยมและ

ฝ่ายถูกดึงเข้ามาเป็นพวก) การขยายฐานอำนาจปกครองจะต้องคำนึงถึง ความสำคัญของปัจเจกแต่ละบุคคลในปฏิบัติการการดึงเข้ามาเป็นพวกให้เท่าเทียมกัน เพราะหากเกิดความเหลื่อมล้ำในความสัมพันธ์ในพรรคพวกที่ดึงมา ผลสะท้อนคือ เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในพรรคพวกที่ถูกดึงมารวมไว้ ชนชั้นนำต้องเผชิญความเสี่ยงที่จะสูญเสียฝ่ายสนับสนุนไป ขณะเดียวกันอาจพลาดโอกาสที่จะดึงสมาชิกใหม่เข้ามาเป็นพวก ร้ายแรงกว่านั้นคือ ทำให้ระบอบอำนาจนิยมถึงขั้นล่มสลายลงได้ กระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกจะดำเนินไปอย่างไรและต่อเนื่องในบริบทการเมืองแบบเผด็จการ

กล่าวได้ว่า ฝ่ายถูกดึงเข้ามาเป็นพวก ได้รับประโยชน์ทางการเมืองจากผู้ดึงที่มีอำนาจ ผู้มีอำนาจจะจัดสรรส่วนแบ่งทรัพยากรรัฐให้ผู้ถูกดึงและย้ายเข้ามาเป็นพวกสนับสนุน ผลประโยชน์ที่ว่าก็คือความสามารถเข้าถึงทรัพยากร (ขั้นสูงสุด) ที่เสริมสร้างทุนทางสังคม (social capital) ของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ย้ายเข้ามาเป็นพวกผู้มีอำนาจให้มากยิ่งขึ้น หรือกล่าวได้ว่า ผู้ที่ยอมย้ายเข้าเป็นพวกผู้มีอำนาจได้รับประโยชน์ทางการเมืองเป็นสิ่งตอบแทน ดังนั้น ประโยชน์ของทั้งฝ่ายที่ถูกดึงและฝ่ายดึงต้องสัมพันธ์กับกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก เพื่อให้ปฏิบัติการทางการเมืองสัมฤทธิ์ผล และอุ้มชูระบอบเผด็จการเอาไว้ได้

Maria Josua (2011) ชี้ถึงกระบวนการสร้างความชอบธรรมในการปกครองของระบอบเผด็จการอำนาจนิยมด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกว่า กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกคือ วิธีการที่นุ่มละมุน เหมือนว่าไม่ใช่ความรุนแรง และไม่มีการบังคับกดขี่ (non-repressive) ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกให้สยบยอม (addressees) กลายเป็นคนของระบอบปกครองแบบเผด็จการ กล่าวได้ว่า ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกคือกลยุทธ์การเปลี่ยนผู้ต่อต้านให้หันมาสนับสนุนผู้ปกครองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกโดยชนชั้นนำผู้มีอำนาจจะหวานล่อม/ จูงใจ/ ประนีประนอม ให้ผู้ถึงดิ่งให้คล้อยตาม ข้อเสนอของตน ด้วยการกลวิธีการให้รางวัล ช่มชู้ กล่าวให้โทษด้วยความผิด กระบวนการดังกล่าวเป็นประโยชน์ซึ่งต่างฝ่ายต่างได้รับการตอบแทนซึ่งกันและกัน เมื่อผู้ถูกดึงในกระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกเริ่มคล้อยตาม ผู้ปกครองเผด็จการก็จัดเริ่มกล่อมเกลาสรางความเป็นพวก สร้างสำนึกให้สนับสนุนผู้ปกครอง ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเกิดความภักดี (loyalty) น้อมรับ (acceptance) การเมืองของที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ทั้งยังรับใช้ (collaboration) ชนชั้นนำอำนาจนิยมอย่างภักดี (Josua, 2011)

กล่าวได้ว่า การเป็นพรรคพวกฝ่ายเผด็จการ ประหนึ่งว่าพวกเขาไม่เคยต่อต้านการปกครองอำนาจนิยม นอกจากนี้การดึงเข้ามาเป็นพวก ยังชี้ให้เห็นความพยายามของผู้มีอำนาจที่ต้องการผสมประโยชน์เพื่อขจัดความขัดแย้ง (dissatisfaction) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีตให้จางลง ผู้มีอำนาจเห็นถึงความเสี่ยงที่ว่า ความแตกแยกมีผลต่อการสันคลอนสถานะทางอำนาจของ

ผู้ปกครอง ดังนั้นระบอบอำนาจนิยมจึงสร้างพันธมิตรเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองผ่านสถาบันที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยวิธีการดึงฝ่ายการเมืองเข้ามาเป็นพวก

ข้อเสนอของ Josua ทำให้เห็นว่า การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ กลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมของผู้ปกครองอำนาจนิยมผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วยการดึงเข้ามาเป็นพวก คือการควบคุมในระดับเบาบาง แต่หวังผลในระดับเข้มข้น โดยไม่กดปราบ หรือใช้ความรุนแรงต่อฝ่ายตรงกันข้ามเพื่อให้ยินยอมเข้ามาเป็นพวก เป้าหมายการดึงเข้ามาเป็นพวกคือการสร้างความมั่นคงแก่ระบอบเผด็จการ ด้วยการแสวงหาความยอมรับจากปัจเจกทั้งในและนอกวงจรรอำนาจของผู้ปกครอง ผู้มีอำนาจสร้างความเชื่อมั่นว่า พวกเขาสามารถบริหารการเมืองอย่างที่ได้สัญญาได้ ความท้าทายของชนชั้นนำในปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก คือ การสร้างความยอมรับในการปกครองโดยลระดับความเป็นเผด็จการอำนาจนิยม โดยไม่ใช้ความรุนแรงข่มขู่ และบังคับให้ผู้เห็นต่างยินยอมทำตามความต้องการ เพื่อต่อรองให้อีกฝ่ายตอบสนองความต้องการ

นอกจากความท้าทายด้านความเปลี่ยนแปลงในการรักษาระบอบการปกครองโดยไม่ใช้ความรุนแรงแล้ว ผู้มีอำนาจยังมีความท้าทายจากกระบวนการสุ่มเลือกคนที่เข้ามาเป็นพวก กล่าวคือ ผู้มีอำนาจได้รับบทเรียนจากแรงต่อต้านในอดีต ผู้ที่เห็นต่างต่อต้านการปกครอง และสันคลอนโครงสร้างอำนาจชนชั้นนำทางการเมือง บทเรียนนี้ ทำให้ผู้มีอำนาจต้องคัดเลือก ผู้ที่จะดึงเข้ามาเป็นพวกอย่างรอบคอบ และไม่มีเป้าหมาย กระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะดึงคือ กระบวนการประเมินว่า ใครที่ดึงเข้ามาแล้วสร้างประโยชน์ หรือสันคลอน เหมาะสมที่จะดึง หรือไม่คุ้มค่าที่จะดึง เพื่อให้ประเมินความคุ้มค่าเพื่อดึงบุคคลนั้นเข้ามาเป็นพวก แต่หากใครที่ดึงเข้ามาแล้วไม่เป็นที่พอใจ สร้างปัญหาทางการเมือง ผู้นั้นก็อยู่ได้ยาก ในบริบทการเมืองที่เหลื่อมล้ำซึ่งมีผู้มีอำนาจควบคุม ภายใต้โครงสร้างอำนาจไม่เอื้อต่อการต่อรองนี้ การปรับตัวเพื่อให้มีสถานะในพรรคผู้มีอำนาจมีหนทางเดียวคือ ผู้ถูกดึงต้องสร้างประโยชน์ให้การปกครองของผู้มีอำนาจ เพื่อลบภาพลักษณ์การเป็นผู้สร้างปัญหาแก่ระบอบการปกครองอำนาจนิยมผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (มติชนสุดสัปดาห์, 2563) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเกิดขึ้นภายใต้บริบทการเมืองที่โครงสร้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำ

ชนชั้นนำอำนาจนิยมแสวงหาปัจเจกเพื่อปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพรรคพวก การเลือกปัจเจกในปฏิบัติการดึงเป็นพวกสะท้อนว่า ผู้มีอำนาจมีเป้าหมาย ปัจเจกที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการดึง ต้องเสริมภาพลักษณ์ และเอื้อผลประโยชน์ทางการเมืองให้ระบอบเผด็จการ หากดึงแบบกระจาย เลือกเอาใครก็ได้เข้ามาเป็นพวก รังแต่จะสร้างปัญหาไม่ก่อประโยชน์ และยังไม่คุ้มค่า ต่อทรัพยากรที่ผู้มีอำนาจต้องเสียไป บุคคลที่ผู้มีอำนาจจะดึงต้องมีประโยชน์ต่อการขยายฐานอำนาจของระบอบเผด็จการ ซึ่งทำให้ปฏิบัติการดึงเข้าเป็นกลายเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน โยงใยไปด้วยลำดับชั้นทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียม

กันที่เอื้อต่อปฏิบัติการดัง ดังนั้นกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงไม่สามารถตัดสินได้ง่าย ว่าใครดึงใครก็จบ หรือเป็นกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อให้พรรคการเมืองชนะการเลือกตั้ง ผู้ศึกษาเห็นว่ามุมมองดังกล่าวนั้นเป็นการวิเคราะห์โดยแคบ การศึกษากลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ต้องศึกษาในรายละเอียด ยิบย่อย และลึกลงในระดับปฏิบัติการ เพื่อเข้าใจชีวิตทางการเมืองของผู้ปกครองเผด็จการ ที่นำมาสู่การศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของระบอบเผด็จการ ผ่านกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายอำนาจที่ค้ำจุนระบอบเผด็จการหยั่งถึงรากลึก

จากข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นกระบวนการให้คุณและโทษต่อนักการเมืองที่มีลักษณะเด่นทางการเมืองและถูกดึงให้ย้ายเข้าพรรคผู้มีอำนาจ ทั้งในและภายนอกเครือข่ายอำนาจของชนชั้นนำทางการเมืองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบอบอำนาจนิยม ผู้ดึงใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกผ่านสถาบันที่เป็นและไม่เป็นทางการ ซึ่งตรวจสอบได้ยาก ผู้มีอำนาจจึงใช้การดึงเข้ามาเป็นพวกสร้างเสถียรภาพของปกครองและผูกขาดอำนาจการเมืองไว้ที่พวกตน การศึกษากลยุทธ์การสร้างวัฒนธรรมด้วยการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกจึงต้องย้อนเพื่อมาศึกษารายละเอียดในชั้นปฏิบัติการขั้นตอน กลยุทธ์ และเครื่องมือที่ใช้ดึงนักการเมือง ซึ่งจะให้เห็นวิธีการดึงนักการเมืองเข้าเป็นพวกโดยละเอียด กล่าวในภาพรวมได้ว่าความสำคัญของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ การพื้นหานักการเมืองที่จะดึง วิธีการดึงเข้ามาเป็นพวก และเครื่องมือที่ผู้มีอำนาจดึงปัจเจก ซึ่งเจาะจงไปที่บุคคลซึ่งผู้มีอำนาจในระบอบอำนาจนิยมต้องการให้เข้ามาเป็นพวก เนื่องจากการเลือกปัจเจกที่จะปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก มีผลต่อการคงอยู่ของระบอบอำนาจนิยม การสร้างความชอบธรรมด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยการเลือกคนที่มีลักษณะเด่นค้ำจุนในระบอบอำนาจนิยมคงอยู่

2.2 แนวคิดสถาบันทางการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม

การวิเคราะห์บทบาทปฏิบัติการทางการเมืองของสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้ระบอบเผด็จการทหาร พรรคการเมืองเป็นกลไกรักษาโครงสร้างอำนาจเผด็จการด้วยการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก เริ่มจากการทำงานศึกษา Jennifer Gandhi ที่ตั้งคำถามต่อการปกครองในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย กลไกการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ พรรคการเมือง Gandhi ตั้งคำถามว่า สถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเหล่านี้ดำรงอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม ได้อย่างไร คำถามนี้เป็นจุดเริ่มต้น เปิดพื้นที่การศึกษาสถาบันทางการเมืองภายใต้การปกครองระบอบอำนาจนิยมอย่างน่าสนใจ

Jennifer Gandhi ตั้งข้อสังเกตว่าสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นกลไกอำพรางพฤติกรรมเผด็จการ (window dressing) เพื่ออ้างว่าปกครองในวิถีประชาธิปไตย พรรค

การเมืองฝ่ายอำนาจนิยมใช้อำนาจโดยไร้ขอบเขต ขณะเดียวกันเป็นการเปิดพื้นที่ให้พรรคการเมืองฝ่ายอื่นสามารถจัดตั้งพรรคแข่งขันกับพรรคฝ่ายอำนาจนิยม ทำให้บริบทการเมืองการแข่งขัน คือ การทำให้ระบบพรรคการเมืองในสภามีความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ความหลายของพรรคการเมืองที่อยู่เบื้องหน้าเป็นเพียงภาพลักษณ์การเมืองของผู้มีอำนาจ เบื้องหลังของการเปิดพื้นที่การเมืองให้ฝ่ายอื่นเข้ามาแข่งขันในกติกา คือ ฝ่ายอำนาจนิยมต้องการควบคุมการเลือกตั้งเพื่อให้ได้เป็นฝ่ายรักษาและสืบทอดอำนาจผ่านพื้นที่รัฐสภาได้อย่างราบรื่น

ปัญหาการปกครองในระบอบเผด็จการ มี 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การรวมศูนย์อำนาจที่ล้นเกินของผู้เผด็จการโดยปราศจากความชอบธรรมที่มาจากความยินยอมพร้อมใจของประชาชน ส่งผลให้ระบอบเผด็จการต้องต่อสู้เพื่อสร้างความชอบธรรมและช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ประการที่สอง ผู้มีอำนาจเรียนรู้การสร้างเครือข่ายทางอำนาจทั้งภายในและภายนอกกระบอบการปกครองเพื่อสร้างความร่วมมือ (cooperation) ให้กระบวนการทำงานดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง (Gandhi, 2008) การชักจูงนั้น ชนชั้นเผด็จการใช้กลยุทธ์ด้านผลประโยชน์ ความมั่งคั่ง และอำนาจเป็นสิ่งตอบแทนฝ่ายที่อยู่ในอำนาจ (incumbents) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น หากประเทศที่ปกครองด้วยเผด็จการรั่วรวย มีกฎระเบียบบังคับใช้อย่างเข้มงวด การสนับสนุนและความสัมพันธ์กับนานาชาติที่มั่งคั่งซึ่งสนับสนุนผู้มีอำนาจ เป็นเงื่อนไขเดียวที่จะโน้มน้าวให้ภาคธุรกิจ และแรงงานขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการผลิตต่อไป ซึ่งระบบเศรษฐกิจค้าทุนสังคมการเมืองเผด็จการให้ต่อเนื่องและยาวนาน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้นำเผด็จการต้องการความยินยอม (compliance) และความร่วมมือจากฝ่ายอื่นในสังคมจากการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองเผด็จการ ภาคธุรกิจ หรือฝ่ายอื่นในสังคม จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างพึ่งพากันและกันโดยมีผลประโยชน์เป็นกลไกยึดโยงความสัมพันธ์เอาไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำอำนาจนิยม และกลุ่มที่เข้ามาเป็นพวกภายใต้โครงสร้างอำนาจปกครองซึ่งเหลื่อมล้ำกัน เหตุที่เป็นนั้นเนื่องจากว่าผู้ปกครองอำนาจนิยมต้องการเหนือกว่าผู้อื่นโครงสร้างอำนาจเดียวกัน (Gandhi, 2008)

การดิ้นรนต่อสู้เพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองของฝ่ายเผด็จการย่อมประสบปัญหาความไว้นื้อเชื่อใจเพื่อยินยอมสร้างความร่วมมือจากฝ่ายตรงข้าม ความเข้มแข็งของกลุ่มการเมืองในสังคมเป็นปัจจัยทำให้ฝ่ายอำนาจนิยมเกรงกลัว สิ่งนั้นเรียกว่าความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน (united) ที่อยู่ในรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจนิยม ในทางกลับกันหากฝ่ายต่อต้านอ่อนแอ และเผชิญปัญหาเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองที่นับวันก็ถดถอยความนิยมลง หรือปัญหาการรวมกลุ่ม ผู้ปกครองจะไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมกลุ่มภายนอกมากเท่าไร เช่นเดียวกับฝ่ายอำนาจนิยมต้องการ

สร้างการยอมรับจากพลเมืองเพื่อควบคุมความมั่นคงเพื่อเก็บค่าเช่าส่วนเกินให้พวกพ้อง (Gandhi, 2008)

การต่อต้านและการสร้างความร่วมมือ ผู้นำอำนาจนิยมต้องการความยินยอม (concessions) จากกลุ่มอื่น ความยินยอมพร้อมใจอาจจะมาในรูปแบบค่าเช่า กล่าวคือ ฝ่ายอำนาจนิยมอาจจะเห็นด้วยกับการกระจายบางสิ่งบางอย่างโดยสร้างเงื่อนไขกระจายประโยชน์แก่สังคม (spoils) เนื่องจากเผชิญปัญหาที่ข้างต้น ซึ่งนโยบายก็อาจตกเป็นเครื่องมือสร้างฉันทามติร่วมกันระหว่างฝ่ายอำนาจนิยมและฝ่ายท้าทายอำนาจได้ การประนีประนอมประโยชน์ด้านนโยบายด้านเศรษฐกิจ ฝ่ายอำนาจนิยมอาศัยสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นกลไกที่สามารถรองรับความต้องการทางการเมือง ที่เข้ามาสั่นคลอนผู้มีอำนาจ พรรคการเมืองเป็นพื้นที่ที่สำคัญของผู้มีอำนาจและฝ่ายท้าทายอำนาจที่จะสามารถใกล้เคียง/จัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองที่หลากหลาย เพื่อให้แต่ละฝ่ายพอใจ มิให้เกิดการปะทะกันบนท้องถนน กระนั้นฝ่ายท้าทายอำนาจจะถูกจำกัดขอบเขตการตัดสินใจและการเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบาย พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกที่สร้างความปลอดภัยสำหรับฝ่ายผู้มีอำนาจมิให้เผชิญกับความอ่อนแอ (Gandhi, 2008)

Gandhi อธิบายว่าพรรคการเมืองเป็นกลไกของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) กล่าวคือกลุ่มสนับสนุนฝ่ายอำนาจนิยมควบคุมและกำหนดทิศทางการเมืองผ่านกลไกพรรคการเมือง กล่าวได้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติและพรรคการเมืองในระบอบอำนาจนิยมมีหน้าที่สร้างความพึงพอใจด้านนโยบายให้ประชาชน อีกทั้งผลลัพธ์ของนโยบายนั้น ทำให้เผด็จการได้เปรียบเหนือทางการเมืองเหนือฝ่ายอื่น (Gandhi, 2008)

Xavier Marques ศึกษาพรรคการเมืองในระบอบการปกครองตรงข้ามกับประชาธิปไตย (Non-Democratic regimes) และตั้งข้อสังเกตถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยว่า ในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยไม่เสมอไปที่อำนาจการเมืองจะรวมศูนย์ไว้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้ปกครองอาจสร้างกลไกเชิงสถาบันขึ้นมาควบคุมการปกครองและการแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจรัฐ เนื่องจากระบอบการปกครองที่ยึดติดกับบุคคลไม่สามารถทำให้ชนชั้นนำร่วมใช้อำนาจด้วยกันได้ แต่สถาบันทางการเมืองจะเอื้อให้ชนชั้นนำควบคุมสังคมและบรรลุเป้าหมายการเมืองได้ สถาบันการเมืองที่มีบทบาทในระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้แก่ พรรคการเมืองและกองทัพสมัยใหม่ ทั้งสองสถาบันนี้ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีภารกิจเฉพาะและมีบรรทัดฐานแบบลำดับชั้น (hierarchies) ดังนั้นพรรคการเมืองจึงเปรียบเสมือนสถาบันกล่อมเกลามหาชน (mobilizing) ส่วนกองทัพมีไว้เพื่อเป็นเครื่องมือกดปราบและใช้ความรุนแรงต่อมวลชน (Marquez, 2017)

ความสำคัญของการอธิบายประเด็นเรื่องบทบาทของพรรคการเมืองในระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยโดย Xavier Marques เริ่มสำรวจความหลากหลายของระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยที่ใช้พรรคเป็นเครื่องมือเพื่อการปกครอง งานศึกษานี้ตั้งสมมติฐานว่า พรรคการเมืองบางพรรค ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการดึงมาเป็นพวกชนชั้นนำทางการเมือง (elite) เพื่อการจัดเครือข่ายผู้สนับสนุนโดยมอบสิ่งตอบแทนหรือลอบโซ่ผู้เห็นต่าง ยิ่งไปกว่านั้นพรรคจะกล่อมเกลาและดึงฝ่ายตรงข้ามมาเป็นผู้สนับสนุน เพื่อรักษาระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเอาไว้ ฉะนั้น พรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยจึงเป็นเครื่องมือปกครองของผู้ปกครองในระบบเผด็จการ กล่าวคือ ผู้ปกครองวางยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคที่จัดตั้งเพื่อสนับสนุนให้ตนเองครองอำนาจรัฐโดยใช้กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือคัดกรองและทำลายความเข้มแข็งของฝ่ายต่อต้านรวมถึงสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการเมือง 2) พรรคให้ผลประโยชน์และความก้าวหน้าในสายอาชีพแก่ปัจเจก ทั้งนี้ลำดับชั้นภายในพรรคสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของการยอมรับอิทธิพลของผู้ปกครอง ตำแหน่งหน้าที่การงาน โอกาสทางเศรษฐกิจ และชื่อเสียง เป็นสิ่งที่ได้รับเป็นการตอบแทน หากสนับสนุนฝ่ายอำนาจนิยม 3) พรรคการเมืองเป็นองค์กรจัดการความจงรักภักดี กล่าวคือ พรรคมอบรางวัลให้กับผู้จงรักภักดี และลอบโซ่และทำลายคนทรยศต่อระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยด้วย 4) พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือควบคุมผลลัพธ์เลือกตั้ง ให้เป็นประโยชน์ต่อการปกครองซึ่งตรงข้ามกับประชาธิปไตย (Marquez, 2017)

Natasha Ezrow และ Erica Frantz ศึกษาพรรคการเมืองในระบบเผด็จการ ซึ่งว่าระบอบเผด็จการใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือเพื่อการปกครอง ผู้นำเผด็จการจัดตั้งพรรคการเมืองช่วงก่อนหรือหลังการรัฐประหาร พรรคการเมืองเป็นการรวมกลุ่มของฝ่ายอำนาจนิยมเพื่อกำหนดทิศทางครอบงำการปกครอง และกำหนดแนวนโยบาย ตรงกันข้ามบทบาทพรรคการเมืองในระบบการเมืองรูปแบบอื่น พรรคการเมืองจะไม่สามารถครองอำนาจทางการเมืองอย่างเบ็ดเสร็จ แต่ทว่าพรรคการเมืองสามารถรักษาความต่อเนื่องของระบอบการเมืองได้อย่างเข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้ พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันที่ช่วยให้ฝ่ายอำนาจนิยมครองอำนาจยาวนานขึ้น ดังนั้นระบอบเผด็จการต้องอาศัยพรรคการเมืองเพื่อรักษาและสืบทอดอำนาจให้ต่อเนื่อง พรรคที่สนับสนุนผู้ปกครองเผด็จการมีเป้าหมายการเมือง 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือของกลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก (co-opt politicians) เป็นพื้นที่การเมืองที่ให้โอกาสปัจเจกบุคคลแสดงเจตจำนงสนับสนุน หรือต่อต้านฝ่ายอำนาจนิยมภายในพรรคการเมือง ผู้มีอำนาจไม่ปล่อยให้ผู้เห็นต่างแสดงท่าทายเป็นอิสระ เช่น การลงถนน พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกรักษาและผูกขาดผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำอำนาจนิยม

การจัดตั้งพรรคการเมืองของกลุ่มผู้มีอำนาจ จึงเป็นแนวทางรักษาอำนาจ ที่มีราคาต้องจ่ายต่ำที่สุดเพื่อรักษาสถานะทางอำนาจของชนชั้นนำ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างเครือข่ายการเมือง Geddes เห็นว่าการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นการเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกพรรคโยดมีแนวทางการเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของพลเมืองให้ดีขึ้น (นโยบายการเมืองให้ประชาชนพึงพารัฐบาลอำนาจนิยมไม่ได้แก้ไขปัญหาการเมืองอย่างเหมาะสม-ผู้เขียน) โน้มน้าวให้ประชาชนสนับสนุนพรรคชนชั้นนำ เอื้อประโยชน์ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ นักกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นผลให้กลุ่มคนเหล่านี้ ต้องพึ่งพาระบอบอำนาจนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Ezrow & Frantz, 2011)

ประการที่สอง การจัดตั้งพรรคการเมืองช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดรัฐประหารในอนาคต การรัฐประหารซ้ำซ้อนเกิดจากปัจจัยหลายอย่างประกอบกันไม่ว่าจะเป็นการทำให้กลุ่มภายในกองทัพไม่มีความปรารถนา/ความสามารถในการรัฐประหารด้วยการแยกกองทัพออกจากมวลชน พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือของการระดมมวลชนให้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลทหาร อย่างไรก็ตาม รัฐบาลทหารเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ผู้เห็นต่างประท้วงต่อต้านการปกครองได้โดยมีเงื่อนไขว่าต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลโดยกองทัพ การเคลื่อนไหวที่มีพลังขับเคลื่อนการต่อต้าน มีผลทำให้ระบอบการปกครองอ่อนแอ ผู้ต่อต้านถูกปิดกั้นมิให้เคลื่อนไหวบนท้องถนนด้วยกลไกเชิงกฎหมาย ในทางตรงกันข้ามถ้าเป็นการเคลื่อนไหวของฝ่ายสนับสนุนผู้มีอำนาจและระบอบอำนาจนิยม ผู้เห็นต่างก็จะสามารถดำเนินการได้

ประการที่สาม พรรคการเมืองเป็นกลไกลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชั้นนำ กล่าวคือชนชั้นนำเป็นผู้มีอำนาจในระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและบางกลุ่มปราศจากความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องบางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งถึงขั้นรุนแรงจนระบอบการปกครอง พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันทางการเมืองหลักเพื่อไกล่เกลี่ยและจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระบอบอำนาจนิยมจึงใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (patronage distribution) เครือข่ายการเมืองที่ก่อตัวภายใต้ความสัมพันธ์ของผู้มีอำนาจมอบผลประโยชน์และอภิสิทธิ์ให้กับชนชั้นนำฝ่ายอำนาจนิยม และสร้างความหวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำ เพื่อผลักดันการสืบทอดระบอบอำนาจนิยมให้คงอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมือง กล่าวได้ว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันจัดการปัญหาความขัดแย้งภายในเครือข่ายการเมืองของชนชั้นนำฝ่ายอำนาจนิยม พรรคการเมืองในความหมายเพื่อการจัดการความขัดแย้งของชนชั้นนำ จึงเป็นพรรคที่ไม่ได้มีเป้าหมายบรรลุเป้าหมายเพื่อความสำเร็จเป็นสำคัญ หากแต่ต้องการกดทับ/กำจัดความไม่มั่นคง ไม่มีเสถียรภาพที่ก่อให้เกิดความรุนแรงถึงขั้นแตกแยกจนนำไปสู่ความวุ่นวายทางการเมือง ฉะนั้นหากฝ่ายอำนาจนิยม

เข้มแข็ง และจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบันได้สำเร็จ ระบอบอำนาจนิยมก็จะเข้มแข็งและมั่นคงไปด้วย

ประการสุดท้าย พรรคการเมืองช่วยให้ฝ่ายอำนาจนิยมชนะเลือกตั้ง บางครั้งความคาดหวังจากกระบวนการเลือกตั้งของฝ่ายเผด็จการ คือการทำให้ไม่มีคู่แข่งหรือมีคู่แข่งก็ได้ ทว่าฝ่ายอำนาจนิยมจะกำหนดกติกาที่เป็นข้อได้เปรียบและเอื้อต่อผลลัพธ์ทางการเมืองให้ตนเองเป็นฝ่ายชนะการมีส่วนร่วมสัมพันธ์เชิงบวกกับพรรคการเมืองอื่น ๆ จึงเป็นผลดีต่อฝ่ายอำนาจนิยมเพื่อสร้างฐานเสียงสนับสนุนในการรักษาระบอบอำนาจนิยม (Ezrow & Frantz, 2011)

งานศึกษาพรรคการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้งโดย Jennifer Gandhi ชี้ว่า พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือของกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อสร้างเครือข่ายสืบทอดระบอบอำนาจนิยม สอดคล้องกับงาน Xavier Marques ชี้ว่าผู้ปกครองเผด็จการสมัยใหม่สืบทอดระบอบปกครอง ด้วยการให้สถาบันการเมืองสนับสนุนตนเอง ในบริบทการเมืองเผด็จการ พรรคการเมืองและกองทัพสมัยใหม่ร่วมมือกันที่ผู้เห็นต่างด้วยการดึงเข้ามาเป็นพวก ยึดและผูกขาดครองอำนาจไว้ที่พวกตน พรรคการเมืองจึงเป็นเพียงสถาบันชี้แนะให้ประชาชนเลือกผู้สมัครฝ่ายผู้มีอำนาจ เพื่อให้พรรคการเมืองของผู้มีอำนาจมีความเป็นสถาบัน พรรคต้องกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิกที่เข้ามาเป็นพวก เพราะคนเหล่านี้ไม่ได้ยึดโยงกันด้วยอุดมการณ์ และข่มขู่ผู้เห็นต่างไม่ให้อำนาจ พรรคการเมืองในระบอบอำนาจเผด็จการ จึงเป็นเครื่องมือในการปกครองของผู้ปกครองอำนาจนิยม เช่นเดียวกับ Natasha Ezrow และ Erica Frantz นำเสนอว่า ผู้มีอำนาจใช้พรรคการเมืองเป็นกลไกสืบทอดอำนาจด้วยการดึงนักการเมืองฝ่ายเห็นต่างเข้ามาเป็นพวก ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อค้ำจุนระบอบอำนาจนิยม ลดความเสี่ยงในการเกิดรัฐประหารในอนาคต จัดการความขัดแย้งที่นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในระบอบเผด็จการ และบิดเบือนกลไกและผลลัพธ์การเลือกตั้ง กล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่า ระบอบอำนาจนิยมสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงรับสมัครเลือกตั้ง ทั้งหมด 81 พรรค “พรรคพลังประชารัฐ” เป็นพรรคการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. กระแสสังคมวิจารณ์ว่าพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคเฉพาะกิจ จัดตั้งสนับสนุนให้ คสช. สืบทอดระบอบทหาร บริบทการเมืองในห้วงดังกล่าวกันของแนวความคิดหลัก 2 แนวทาง ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. มองว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งตามกฎหมายและสนับสนุนแนวทางการเมืองของผู้มีอำนาจ เป็นแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่เหมาะสมแก่สังคมไทย (BBC, 2019a; ผู้ลงคะแนนแก่พรรคพลังประชารัฐ อำนาจเจริญ, 2563 สัมภาษณ์) อีกฝั่งหนึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวทางการเมืองของพรรคพลังประชารัฐ เพราะเห็นว่าเป็นพรรคสนับสนุนโครงสร้างอำนาจ คสช. ให้โครงสร้างการเมือง

หลังเลือกตั้ง และไม่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ที่พรรคสนับสนุนเป็นแนวทางการบริหารงานให้สืบเนื่องต่อจากรัฐบาล คสช. ความเห็นเหล่านี้ เกิดขึ้นภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ ท่ามกลางการถกเถียงของสังคมสะท้อนความจริงที่ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคสืบทอดอำนาจทหารปรากฏว่าการปราศรัยครั้งใหญ่พรรคเชิญพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ขึ้นปราศรัยและเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีคนนอกชื่อเดียว ภายหลังจากพรรคชนะเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลผสมสำเร็จ เพื่อเข้าใจภาพดังกล่าวผู้เขียนนำแนวคิดสถาบันทางการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม โดย Gandhi, Ezrow และ Frantz และ Marques สังเคราะห์และสร้างเป็นกรอบแนวคิดวิเคราะห์เป้าหมายการตัดตั้งพรรคการเมืองของผู้มีอำนาจได้ดังนี้

พรรคการเมืองใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกขยายเครือข่ายการเมืองของผู้มีอำนาจผ่านการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หมายถึงพรรคสืบทอดอำนาจใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก แสวงหาการสนับสนุนจากฝ่ายต่อต้าน สลายแรงกดดันจากการเมืองนอกรัฐสภา และสร้างความเข้มแข็งการเมืองในรัฐสภา การดึงเข้ามาเป็นพวกยังสร้างความชอบธรรมจากการสนับสนุนของประชาชนได้อย่างเป็นวงกว้าง ฉะนั้น รัฐบาลใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกผ่านกลไกพรรคการเมือง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ที่เชื่อมโยงกับประชาชน พรรคการเมืองและการเลือกตั้งที่จัดตั้งเพื่อสนับสนุนชนชั้นนำ คือกลไกลดความเสี่ยงการรัฐประหาร ลดโอกาสปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การรัฐประหารด้วยการควบคุมกองทัพทั้งองค์อาชีพ ลดบทบาททางการเมืองของกองทัพ โดยมอบผลประโยชน์ด้านงบประมาณราวกับว่ากองทัพเป็นผู้นำทางการเมืองร่วมกับชนชั้นนำ หรือเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งชนชั้นใช้อำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคุมกองทัพ

การจัดตั้งพรรคการเมืองคือวิธีการลดความเสี่ยงการล่มสลายของระบอบเผด็จการ กล่าวคือภายนอกของระบอบเผด็จการเข้มแข็ง แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับเป็นระบอบการปกครองที่เปราะบางและอ่อนแอ เนื่องจากผู้ขับเคลื่อนระบอบเผด็จการ ต้องการแรงสนับสนุนจากกลุ่มพลังทางสังคมเพื่อค้ำจุนระบอบการเมืองเอาไว้ การลดความเสี่ยงในการรัฐประหารเกิดจากความอ่อนแอของระบอบเผด็จการที่กลัวการแตกแยกที่จะเกิดขึ้นระหว่างชนชั้นนำด้วยกันเอง ด้วยการประนีประนอมแทนการใช้กำลังบังคับอย่างเดิมเหมือนในอดีต เพราะถ้าเผด็จการปกครองโดยความรุนแรงเช่นแบบเดิม ผลก็คือ ผู้ได้ปกครองอาจลุกมาต่อต้าน อาจนำมาสู่การล่มสลายของระบอบเผด็จการ อนึ่ง หากผู้ปกครองเผด็จการจัดตั้งพรรคการเมืองได้สำเร็จ ปฏิบัติการสืบทอดอำนาจ ก็จะดำเนินไปได้ ทำให้ชีวิตทางการเมืองของเผด็จการยาวนานขึ้น

แนวคิดเรื่องสถาบันการเมืองภายใต้บริบทการเมืองเผด็จการอำนาจนิยม ฉายให้เห็นถึงปฏิบัติการสืบทอดระบอบอำนาจนิยมผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ระบอบเผด็จการดึงตัว

แสดงทางการเมืองที่โดดเด่นเข้ามาเป็นพวกเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอื่น พรรคการเมืองมีบทบาทในการกระจายผลประโยชน์ ลดความขัดแย้ง กำจัดคู่แข่งชั้นฝ่ายเห็นต่าง สร้างความชอบธรรมผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง รวมทั้งดึงฝ่ายต่อต้านเข้ามาเป็นพวก การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนจะประยุกต์ใช้แนวคิดสถาบันการเมืองภายใต้เผด็จการอำนาจนิยมเพื่อชี้ว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคสืบทอดอำนาจเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์ในถัดไป

2.3 บทสำรวจวรรณกรรม ที่ว่าด้วยพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และทหาร

ก่อนอื่นผู้เขียนจะพาสารวจวรรณกรรมศึกษาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง ภายใต้ระบอบการเมืองเผด็จการอำนาจนิยมที่ทหารเป็นใหญ่ การศึกษาทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้ นำมาสู่การพัฒนาแนวทางการศึกษาพรรคพลังประชาชนและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวกครั้งนี้ อย่างไรก็ตามหัวข้อนี้มีขอบเขตการกล่าว ถึงเฉพาะงานศึกษาพรรคทหารในเมืองไทยเท่านั้น

ธงไชย แสงประดับ ค้นคว้าวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงเปรียบเทียบพรรคการเมืองไทยศึกษาเฉพาะกรณีพรรคเสรีมนังคศิลา กับ พรรคสหประชาไทย (The comparative study of the Thai political parties case study: The Serimanangkasila and The United Thai People Parties) ธงไชยศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2517 วิเคราะห์จากเอกสาร (documentary research) โดยอาศัยเอกสารประวัติศาสตร์ (historical approach) ตัวบทกฎหมาย (legal approach) ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (interview) นำมาตั้งข้อสังเกตถึง ลักษณะสำคัญของพรรครัฐบาลเป็นอย่างไร ทั้งนี้ ใช้กรอบการศึกษาที่ว่า ด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหรือความล้มเหลวของพรรคการเมือง ชี้ว่า ปัจจัยที่ทำให้พรรคการเมืองมีการพัฒนา หรือล้มเหลวลงนั้น ประกอบด้วยเงื่อนไข 6 ประการ ดังนี้ 1) ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม 2) คุณภาพของพรรค 3) อุดมการณ์และนโยบายพรรค 4) กลุ่มผลประโยชน์ 5) ทุน และ 6) กฎหมาย หากปัจจัยเหล่านี้เป็นไปในทางเพื่อส่งเสริมระบอบพรรคการเมือง จะส่งผลให้พรรคการเมืองก้าวหน้าและเอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย ในทางตรงข้ามหากปัจจัยที่กล่าวมานี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพรรคการเมือง อาจทำให้ระบบพรรคการเมืองเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบอื่นได้เช่นกัน กล่าวได้ว่า พรรคการเมืองมีความสำคัญและจำเป็นต่อการส่งเสริมระบอบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย

การจัดตั้งพรรคเสรีมนังคศิลา ธงไชย แสงประดับ วิเคราะห์ว่า พรรคเสรีมนังคศิลาก่อตั้งท่ามกลางสถานการณ์การเมืองที่รัฐบาลคณะรัฐประหารเป็นผู้ปกครอง กล่าวคือกองทัพรัฐประหารรัฐบาล นายควง อภัยวงศ์ ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2491 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้นำทหารในขณะนั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ลักษณะของรัฐบาลชุดนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามือดีผู้ได้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกับจอมพล ป. และอดีตรัฐมนตรีในรัฐบาลประชาธิปไตยเข้าร่วม

ด้วย การรวมกลุ่มอำนาจนี้บ่งชี้ว่า รัฐบาลทหารจอมพล ป. พิบูลสงคราม แสวงหาพวกสนับสนุนทางการเมืองเพื่อขยายฐานอำนาจปกครอง

การปกครองโดยคณะรัฐประหารจอมพล ป. พิบูลสงคราม เต็มไปด้วยอุปสรรคหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากการก่อกบฏและแรงต่อต้านคณะรัฐประหารในช่วงนั้น แต่ไม่มีพลังมากพอที่จะสั่นคลอนรัฐบาลคณะรัฐประหาร เพราะรัฐบาลได้รับความร่วมมือจากผู้ควบคุมกองทัพและผู้บัญชาการตำรวจ ได้แก่ พลตรี สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพลตำรวจตรี เผ่า ศรียานนท์ หนุณเสริมปราบ นักการเมืองฝ่ายตรงข้าม รัฐบาลจึงแต่งตั้งกลุ่มคนเหล่านี้ให้รับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ รัฐบาลหวังจะได้รับเสียงสนับสนุนในสภาผู้แทนราษฎร และสามารถคาดการณ์จำนวนคะแนนเสียงที่จะได้รับล่วงหน้าไว้แล้ว ความได้เปรียบทางการเมืองของรัฐบาล จอมพล ป. ส่งผลให้รัฐสภา ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายคณะกรรมการนิติบัญญัติ เมื่อมีมติในเรื่องใด ๆ ก็ตาม สมาชิกฝ่ายสนับสนุนทั้งหมดต้องปฏิบัติตามโดยปราศจากข้อแม้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าร่วมคณะกรรมการชุดนี้ ได้รับประโยชน์เป็นจำนวนเงิน 2,000 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงินมากกว่าปัจจุบัน) อีกทั้งยังได้รับผลประโยชน์ด้านอื่นด้วย กลยุทธ์การรวบรวมกำลังสนับสนุนทางการเมืองเพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนรัฐบาล คณะรัฐประหาร เป็นปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลทหารมีเสถียรภาพและผ่านกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันพรรคฝ่ายต่อต้านการสืบทอดอำนาจถูกปิดกั้นบทบาททางการเมือง การเมืองภายใต้การควบคุมโดยทหารรูปแบบนี้ ดำเนินไปเรื่อย ๆ จนโครงสร้างการเมืองแบบรัฐบาลทหาร จอมพล ป. พิบูลสงคราม กลายเป็นโครงสร้างของพรรคเสรีมนังคศิลา

พรรคเสรีมนังคศิลาก่อตั้งโดยการรวมกลุ่มของรัฐบาลทหารและผู้สนับสนุน ชงไชย แสงประดับ ชี้ว่าโครงสร้างฐานอำนาจของพรรคเสรีมนังคศิลา ประกอบไปด้วย 1) คณะรัฐมนตรี ที่ปราศจากเอกภาพ ทำให้แยกออกเป็นกลุ่ม ดังนี้ กลุ่มสมาชิกในคณะรัฐประหาร ซึ่งมีกองทัพเป็นกลุ่มผลประโยชน์สำคัญ สนับสนุน อดีตผู้ร่วมงานกับ จอมพล ป. กลุ่มนักการเมืองคนสำคัญในสภา รัฐบาลเอื้อประโยชน์แก่นักการเมืองเหล่านี้เพื่อให้สถานะของรัฐบาลมั่นคง ข้าราชการหรือนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา รัฐบาลต้องใช้คนเหล่านี้เป็นมันสมองเพื่อขับเคลื่อนแนวทางการเมืองของตน 2) สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ในทางพฤตินัย แต่รัฐบาลทหารเป็นผู้แต่งตั้งที่แท้จริง สมาชิกในกลุ่มนี้ ประกอบด้วยผู้สนับสนุนทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และพลเรือน

ชงไชย แสงประดับ กล่าวถึงมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคเสรีมนังคศิลา ไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) รัฐบาลทหารพยายามสร้างเสถียรภาพทางการเมืองผ่านพรรคการเมืองโดยแสวงหาความร่วมมือจากฝ่ายการเมืองอื่น เพราะถ้าปราศจากการสนับสนุนจากฝ่ายอื่นแล้ว รัฐบาลทหารก็ไม่สามารถ

บรรลุปเป้าหมายทางการเมืองของตนเองได้ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลทหารจึงมีความจำเป็นต้องรวบรวมฝ่ายสนับสนุนตนเองเพื่อเสถียรภาพของการปกครองโดยทหาร 2) ความไม่พอใจของฝ่ายค้านที่เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อยื่นข้อเสนอแก่ฝ่ายรัฐบาล ในการแก้ไข พรบ.พรรคการเมือง ความเพิกเฉยของรัฐบาลทำให้พระราชบัญญัตินั้นตกไป จากนั้นฝ่ายรัฐบาลทหารแต่งตั้งคณะกรรมการนิติบัญญัติขึ้นมาสนับสนุนตนเอง จากนั้นก็แปรสภาพเป็นพรรคเสรีนิยมคิสลา 3) ประสบการณ์ที่ศนาจรอบโลกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำให้เขาตระหนักว่าโลกนี้มีแนวทางการพัฒนาและเปลี่ยนได้ในทางที่ดีกว่า โดยเฉพาะการพัฒนาในแนวทางประชาธิปไตย อันได้แก่เสรีภาพในการพูด อ่าน หรือเขียน ในสิ่งที่แต่ละคนคิด การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น ดังนั้นภายหลังจากจอมพล ป. จึงสนับสนุนการจัดตั้งพรรคการเมืองและมุ่งพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2498 สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ออกเป็นกฎหมายได้ พรบ.พรรคการเมืองฉบับแรกของประเทศไทย และพรบ. พรรคการเมืองของประเทศไทยจึงได้เกิดขึ้นมา และนับว่าการเดินทางไปต่างประเทศที่เป็นผลให้ จอมพล ป. หันมานิยมการเมืองรูปแบบระบบพรรคการเมือง ประการสุดท้าย เมื่อบังคับใช้ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 ที่ทราบโดยทั่วไปว่า การแข่งขันทางการเมืองไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กลุ่มการเมืองจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการพัฒนาที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ เมื่อมีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองรัฐบาลจำเป็นต้องจัดตั้งพรรคเพื่อสร้างฐานเสียงและรวบรวมฝ่ายสนับสนุนให้อยู่ภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

การจัดตั้งพรรคสหประชาไทย ธงไชย แสงประดับ ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า พรรคสหประชาไทย ก่อตั้งโดยคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 โดยมีจอมพลฤษดิ์ ณะรัชต์ ผู้นำทหารได้ทำการปฏิวัติเพื่อปรับปรุงการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามที่ได้กล่าวอ้าง ภายหลังจากคณะรัฐประหารจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ แต่ด้วยข้อจำกัดที่ว่า โดยส่วนใหญ่สมาชิกคณะรัฐประหารเป็นข้าราชการทหาร ซึ่งมีความสามารถที่ไม่เพียงพอใน ด้านการบริหารประเทศ ดังนั้นรัฐบาลทหารจึงพยายามแสวงหาความร่วมมือจากข้าราชการพลเรือน ผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาชีพเพื่อให้คำปรึกษาแนะแนวทางการบริหารงาน ทำให้รัฐบาลต้องประกอบไปด้วยทหารและข้าราชการพลเรือน ด้วยเหตุที่ทหารเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมืองสูงสุด จึงได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจจำนวนมาก ส่งผลให้นักธุรกิจหลายคนเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานทางการเมืองของรัฐบาล ท้ายที่สุดรัฐบาลทหารและนักธุรกิจก็เกื้อหนุนกันและกันทางการเมือง

ในช่วงที่ จอมพลสฤษดิ์ ณะรัชต์ ผู้นำรัฐบาลคณะรัฐประหารถึงแก่อสัญกรรม ได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมา ซึ่งรัฐบาลยอมรับข้อเรียกร้องของประชาชน

จึงทำให้การร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่นและรวดเร็ว เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นที่เข้าใจตรงกันว่าบริบททางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไป พรรคการเมืองเริ่มออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเตรียมความพร้อมในการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งที่จะมาถึง ด้านรัฐบาลก็ไม่ได้หยุดนิ่งแต่อย่างไรหากแต่ก็มีการเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ทางการเมืองที่จะเปลี่ยนแปลงไปภายหลังการเลือกตั้งเช่นกัน ในการรวมตัวของกลุ่มรัฐบาลในครั้งนั้นได้รวบรวมผู้สนับสนุนรัฐบาลโดยการจัดตั้งองค์กรต่อต้านคอมมิวนิสต์ มีชื่อทางการว่า “สันนิบาตเสรีชนแห่งประเทศไทย” ในวิธีสร้างองค์การฝ่ายรัฐบาลได้มีการชักจูงนักการเมืองและอดีตสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีฐานเสียงสนับสนุนจากประชาชนที่มั่นคง โดยรัฐบาลหวังว่าจะได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนที่มีต่อนักการเมืองจะช่วยให้รัฐบาลได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ กระบวนการเตรียมความพร้อมของฝ่ายรัฐบาลที่ร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ ได้ดำเนินอย่างต่อเนื่อง เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง เช่น การประชุมพบปะของบุคคลสำคัญ ประชุมเพื่อวางแผนการหาเสียง ดังนั้น องค์การสันนิบาตจึงทำหน้าที่เป็นพรรครัฐบาลในขณะที่ยังไม่มีมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมือง เพื่อการบังคับใช้ทั่วไป จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511 การประกาศใช้พรบ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2511 พร้อมด้วย พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 กลุ่มทางสังคมจึงมีการจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมายขึ้น ในวันที่ 11-12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2511 ฝ่ายรัฐบาลจัดตั้งพรรค “สหประชาไทย” พรรคนี้มีสมาชิกที่เข้าร่วมจากหลากหลายด้าน ทั้งในแง่ภูมิภาค อาชีพ อดีตสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ พลเรือน ทหาร ตำรวจ และนักธุรกิจที่มีแนวทางการเมืองสอดคล้องกับพรรคทหาร

การวิเคราะห์ด้านพื้นฐานสมาชิกพรรคสหประชาไทยเห็นว่าสมาชิกคณะรัฐประหารร่วมกันจัดตั้งพรรค เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 จากนั้นมีกลุ่มอื่นเข้ามาร่วมสนับสนุนพรรคสหประชาไทยด้วย บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ต่อไป 1) คณะรัฐประหาร โดยมีทหารเป็นจำนวนมาก 2) ข้าราชการประจำชั้นผู้ใหญ่ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพ และนักวิชาการมหาวิทยาลัย 3) นักธุรกิจสนับสนุนทางการเงิน และด้านอื่น ๆ 4) นักการเมือง ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าร่วมสนับสนุนองค์การสันนิบาตเสรีชนแห่งประเทศไทย และเป็นสมาชิกพรรคสหประชาไทยโดยตรง

เมื่อฉายให้เห็นกลุ่มฐานอำนาจของพรรคสหประชาไทยแล้ว ประเด็นต่อมา ธงไชยแสงประดับ วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ฝ่ายรัฐบาลคณะรัฐประหารก่อตั้งพรรคการเมือง กล่าวไว้ว่าการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 รัฐบาลจึงต้องการสืบทอดอำนาจทางการเมืองต่อไป การตื่นตัวกับด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นและหวังว่า

ฝ่ายต่อต้านจะเข้าทำทลายอำนาจทางการเมืองของรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกของรัฐบาลที่อยู่ในอำนาจในฐานะรัฐบาลคณะรัฐประหารสามารถดำเนินงานทางการเมืองในแนวทางของตนเองต่อไป

ในด้านวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งพรรคสหประชาไทย ธงไชย กล่าวว่า ฝ่ายรัฐบาลให้ภาพว่า ระบบพรรคการเมืองไทยเป็นระบบกฎเกณฑ์ที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม จึงต้องการสร้างพรรคการเมืองต้นแบบในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่ควรจะเป็น ด้วยเหตุที่ว่าระบบพรรคการเมืองไม่เข้มแข็งทำให้อำนาจทางการเมืองตกอยู่ภายใต้การครอบงำของภาคราชการมาโดยตลอด Riggs เรียกระบบการเมืองที่ข้าราชการเป็นใหญ่ว่า “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” (Riggs, 1966)

ฉะนั้น พรรคสหประชาไทยจึงมีเป้าหมายทางการเมือง เพื่อคณะรัฐประหาร วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เพื่อครองอำนาจการเมืองต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ฝ่ายรัฐบาลเปิดเผยวัตถุประสงค์ทางการเมืองผ่านเอกสารรัฐธรรมนูญพรรคสหประชาไทยไว้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) จัดให้มีการประสานงานกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ กับนักการเมืองอาชีพภายในพรรค โดยอยู่บนรากฐานของมวลชนสมาชิกพรรคที่มีฐานมาจากมวลชนทั่วประเทศ 2) อาศัยรากฐานจากระบบเลือกตั้ง โดยสมาชิกจัดให้องค์กรสูงสุดทางบริหารของพรรคกับองค์กรนิติบัญญัติของพรรคคน อำนาจกัน โดยให้หัวหน้าพรรคมีสิทธิ์ยับยั้ง 3) การประชุมเพื่ออภิปรายปัญหาที่เกี่ยวกับนโยบายจะใช้ระบบรายงานการเมืองเป็นหลัก แต่ด้วยความที่พรรคสหประชาไทยถูกจัดตั้งโดยคณะรัฐประหารเป็นส่วนใหญ่ จึงมีนักศึกษาวิชาการเมืองหลายท่านให้ความเห็นว่า พรรคนี้เป็นเพียงเครื่องมือรักษาอำนาจทางการเมืองให้อยู่ภายใต้ผู้นำทหารและพลเรือน ซึ่งมีอำนาจและอิทธิพลต่อการปกครองในประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 ข้อบ่งชี้ที่เวลานี้ นำไปสู่ข้อสรุปของ ธงไชย แสงประดับ ที่เสนอว่า พรรคสหประชาไทยเป็นเพียงเครื่องมือที่เอื้อให้รัฐบาลรักษาอำนาจการเมืองและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของคณะปฏิวัติเท่านั้น (ธงไชย แสงประดับ, 2517)

ในปี พ.ศ. 2526 ชัยวัฒน์ สารสมบัติ เรื่อง บทบาททหารและการจัดตั้งพรรคการเมืองในช่วง 26 ปี เรื่อง ทหารพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง (2500-2526) และเน้นไปที่การศึกษา 3 พรรค ได้แก่ พรรคเสรีมนังคศิลา (พ.ศ. 2500) พรรคชาติสังคม (พ.ศ. 2501) และพรรคสหประชาไทย (พ.ศ. 2512) ผลการศึกษาชี้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นำทหารจัดตั้งพรรคการเมือง ประกอบด้วย เงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้ 1) กฎหมาย รัฐธรรมนูญเอื้อต่อ การเข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองของข้าราชการประจำ รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่วุฒิสภาทัดเทียมกับสภาเลือกตั้งที่มาจากตัวแทนของประชาชน ทำให้อำนาจทหารมีฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองในรัฐสภา 2) ความสามารถของพรรคการเมืองในแข่งขัน กล่าวคือบทบาทการเมืองของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองถูกทำให้อ่อนแอและไม่สามารถ

แข่งขันกับกลุ่มทหารได้ ฝ่ายต่อต้านคณะรัฐประหารถูกปราบปรามและจำกัดพื้นที่การแสดงออกทางการเมือง ฝ่ายค้าน และฝ่ายการเมืองอื่นจึงไม่รวมตัว 3) อำนาจการเมืองรวมศูนย์ที่ผู้นำของกองทัพ ผู้นำทหารจึงควบคุมองค์การทางการเมืองอย่างเด็ดขาดและสมบูรณ์ ทำให้อำนาจการเมืองอยู่กับกองทัพอย่างมั่นคงและแทรกแซงการเมืองอย่างชอบธรรม ข้อสรุปของการศึกษาชี้ว่า กองทัพจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อพยายามที่จะมีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่องและคงลักษณะการเมืองเผด็จการทหารเอาไว้ เห็นได้จากพรรคผู้มีอำนาจต้องพึ่งพาอำนาจโดยกองทัพอยู่ พรรคทหารจัดตั้งขึ้นประกอบด้วย ผู้นำทหารดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคเป็นส่วนใหญ่มักใช้อิทธิพลทางอำนาจรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ สารสมบัติ วิเคราะห์ต่อไปอีกว่า ปัจจัยที่ทหารจัดตั้งพรรคการเมืองคือสถาบันรัฐธรรมนูญและกติกาทางการเมืองเป็นอุปสรรคต่อการใช้อำนาจทางการเมืองของทหาร ซึ่งยังมีปัจจัยอื่นอีก ได้แก่ 1) ผู้นำทหารต้องการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง 2) การมีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองทำให้กลุ่มต่าง ๆ ทางการเมืองสามารถจัดตั้งพรรคเพื่อแข่งขันกับทหาร ดังนั้นเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองทหารจึงจำเป็นต้องตั้งพรรคการเมืองเพื่อสนับสนุนตนเอง 3) ผู้นำทหารต้องการสร้างองค์การทางการเมืองในแนวทาง การบริหารประเทศของตนเองให้อยู่ในระบอบกฎหมายอย่างชอบธรรม 4) เพื่อแสวงหาฐานกำลังสนับสนุนจากกลุ่มอื่นในสังคม เพราะความขัดแย้งภายในกองทัพเป็นสิ่งที่ทหารไม่ต้องการเผชิญอย่างที่สุด ดังนั้นการแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มพลังทางสังคมอื่นจึงเป็นการสร้างฐานอำนาจให้มั่นคงมากกว่าจะยึดโยงให้กองทัพเป็นฐานอำนาจทางการเมืองเดียว 5) เพื่อทดแทนบทบาททางการเมืองของทหารที่ถูกทำให้หายไปในช่วงการเมืองแบบประชาธิปไตย 6) เพื่อกำหนดและรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองของทหาร 7) เพื่อให้ทหารอยู่ในฐานะผู้นำในระบอบการเมือง 8) ผู้นำทหารต้องการดำรงตำแหน่งผู้บริหารประเทศต่อไป (ชัยวัฒน์ สารสมบัติ, 2529) ด้วยเหตุนี้ พรรคการเมืองจึงเป็นเครื่องมือปกปิดการเมืองภายใต้ระบอบทหารเอาไว้

กล่าวโดยสรุป งานศึกษาของ ชัยวัฒน์ สารสมบัติ ชี้ให้เห็นประเด็นที่ว่า พรรคการเมืองโดยทหารก่อตั้งขึ้นภายหลังการรัฐประหาร พรรคการเมืองโดยทหารก่อตั้งขึ้นท่ามกลางบริบทการเมืองความได้เปรียบที่ทหารยึดกุมอำนาจการเมืองอย่างเบ็ดเสร็จ จากนั้นทหารมุ่งสร้างการแข่งขันที่ไม่เท่าเทียม เช่น การใช้กฎหมายที่เอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง การกำจัด กดปราบ และปราบปราม ฝ่ายต่อต้าน การรวมศูนย์อำนาจโดยกองทัพจึงส่งต่อการก่อตั้งพรรคการเมืองของทหาร อนึ่ง ทหารใช้กลไกพรรคการเมืองเพื่อสืบทอดอำนาจและสร้างความต่อเนื่องในบทบาททางการเมือง ในขณะที่พรรคการเมืองของทหารหลายพรรคกลับมีอายุสั้น ดังนั้น หากทหารไม่สามารถจัดตั้งพรรค

การเมืองให้ต่อเนื่องได้ ทหารจึงต้องเร่งสร้างและพัฒนาบทบาทด้านอื่นเพื่อทดแทนและเสริมสร้างความชอบธรรมด้านภาพลักษณ์ให้กับตนเอง ประเด็นสำคัญคือ พรรคการเมืองเพื่อสืบทอดอำนาจของรัฐบาลทหารใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกขยายฐานอำนาจค้าจุนระบอบเผด็จการ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ศุภชัย แสนยุติธรรม ตั้งข้อสังเกตว่า ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร เมื่อทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองแล้ว บริบททางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ? การศึกษาของ ศุภชัยวัตถุประสงค์ศึกษาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย ในลักษณะที่ไม่เป็นประชาธิปไตยในอนาคต ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนา (descriptive and analytical method) และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษา ศุภชัย มี 2 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เพิ่มขึ้น มิใช่ปัจจัยสำคัญที่ทหารทำให้ทหารจัดตั้ง พรรคการเมือง แต่ทหารต้องการสืบทอดอำนาจผ่านพรรคการเมืองและสร้างฐานอำนาจเพื่อควบคุมรัฐสภา ซึ่งเอื้อต่อบทบาททางการเมืองของตนอย่างชอบธรรม 2) ความล้มเหลวของพรรคทหารเกิดจากปัจจัยการแปรสภาพพรรคสมาชิกพรรคมาเป็นพรรคเทิดไท้ การแปรพรรคมีสาเหตุจากสมาชิกพรรคขัดแย้งกันเองและการปราศจากฝ่ายหนุนเสริมด้านการเงิน ดังนั้นความล้มเหลวของพรรคทหารจึงเกิดจากความขัดแย้งภายในของสมาชิกพรรค ปัจจัยที่สองคือการปราศจากฝ่ายสนับสนุนด้านการเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมภายในพรรค (ศุภชัย แสนยุติธรรม, 2537)

ศุภชัย แสนยุติธรรม เผยให้เห็นว่าในสถานะที่ผู้นำทหารขาดความชอบธรรมทางการเมือง ทหารจะดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อสร้างภาพลักษณ์และสืบทอดอำนาจผ่านพรรคการเมือง พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือของทหารเพื่อรักษาอำนาจ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดฐานเสียงสนับสนุนให้ทหารเลือกตั้งด้วย ทหารหวังจะเข้าไปกำหนดการเมืองในรัฐสภาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของตนเอง ความขัดแย้งภายในพรรคของสมาชิกพรรคจะเป็นสาเหตุให้เกิดการล่มสลายของพรรคทหาร นอกจากนี้ การไม่มีผู้สนับสนุนด้านการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการล่มสลายของพรรคทหารได้เช่นกัน พรรคทหารที่สามารถดำรงอยู่ได้มีสาเหตุจาก การได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้สนับสนุนทำให้พรรคสามารถดำเนินการทางการเมือง อุปสรรคทางการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งก็ลดลง จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าพรรคทหารแสวงหาพวกเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางการเมืองและสืบทอดอำนาจการเมือง

เมื่อทบทวนวรรณกรรม ธงไชย แสงประดับ ชัยวัฒน์ สารสมบัติ และศุภชัย แสนยุติธรรม งานศึกษากลุ่มนี้มีจุดร่วมที่น่าสนใจที่ว่า ภายหลังจากรัฐประหารทหาร ทหารเข้ารับตำแหน่งการบริหารประเทศโดยการยึดอำนาจทางการเมืองไว้ที่พวกตน ต่อมารัฐบาลทหารจะใช้กลไกเชิงสถาบันทางการเมือง เช่น รัฐสภา รัฐธรรมนูญ และการแสวงหาเครือข่าย เป็นต้น เพื่อสืบทอดระบอบอำนาจ

นิยมของตนเอง จากนั้นเมื่อทหารควบคุมสถาบันทางการเมืองได้แล้ว พื้นที่ทางการเมืองจะถูกจำลองให้ฝ่ายต่อต้านเข้ามาแข่งขันกับฝ่ายอำนาจนิยมได้ แน่แน่นอนว่าทหารจะเป็นผู้ร่างกติกาการแข่งขันขึ้นมาเพื่อกำจัดคู่แข่งทางการเมืองอยู่แล้ว ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่า กลไกทางกฎหมายก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่กองทัพใช้กำจัดคู่แข่งทางการเมือง และสร้างความได้เปรียบทางการเมืองให้กลับมาครองอำนาจการเมืองอย่างง่ายดายและต่อเนื่อง

พรรคการเมืองจึงกลายเป็นกลไกกำจัดฝ่ายตรงข้ามของระบอบเผด็จการ แต่พรรคการเมืองที่ก่อตั้งจากการดึงผู้อื่นเข้ามาเป็นพวก พรรคการเมืองลักษณะนี้ จะไม่มีเอกภาพ และสั่นคลอนได้ทลกลเมื่อ หากพลังทางสังคมกดดันผู้มีอำนาจเปลี่ยนระบอบการเมืองให้กลับเข้าสู่ประชาธิปไตย เราอาจได้เห็นการล่มสลายของระบอบเผด็จการ แบบการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยโดยปราศจากความรุนแรง ผ่านการใช้กติกาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ข้อสำคัญที่จะทำให้พรรคการเมืองของผู้มีอำนาจล่มสลายคือ การทำลายตนเองที่เกิดความขัดแย้งของสมาชิกพรรคด้วยตนเอง อีกทั้งปัจจัยเรื่องการปราศจากแรงสนับสนุนทางการเมือง และความสามารถด้านการบริหารประเทศของคณะรัฐประหารที่ไม่เพียงพอ ปัจจัยเหล่านี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้ปฏิบัติการสืบทอดอำนาจของระบอบทหารล่มสลายไม่เป็นไปตามเป้าหมายการรักษาอำนาจ

งานศึกษากลุ่มนี้มีข้อเสนอในแนวทางสอดคล้องกันคือรัฐบาลทหารสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง จะว่าไปแล้วงานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มีช่องว่างในประเด็นการให้ความสำคัญกับทหารในฐานะตัวแสดงทางการเมืองที่มีบทบาทในการจัดตั้งพรรคสืบทอดอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาพรรคเสริมพลังคสช พรรคสหประชาไทย พรรคชาติสังคม และพรรคพลังธรรม ราวกับว่าทหารจัดตั้งพรรคการเมืองเพียงฝ่ายเดียว จริงอยู่ที่ว่าภายหลังการรัฐประหาร ทหารเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สืบทอดอำนาจ แต่ระดับกลยุทธ์ วิธีการ/เครื่องมือสืบทอดอำนาจ กลับพบว่า ทหารแสวงหาความร่วมมือจากฝ่ายอื่นให้เข้าร่วมปฏิบัติการสืบทอดอำนาจของพวกเขาด้วยวิธีการและกลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การมอบเงินให้จำนวนหนึ่งให้นักการเมืองอยู่ในตำแหน่งที่สำคัญทางการเมือง หรือให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ แก่ผู้ย้ายมาเป็นพวก ลำพังการดึงไม่สามารถทำให้ฝ่ายต่อต้านทุกคนสยบยอมต่อระบอบทหาร แต่การไม่เข้ามาเป็นพวกกลับสั่นคลอนสถานะการปกครองของชนชั้นนำอำนาจนิยมผู้อ่อนแอลงได้มากกว่า

พรรคทหารไม่สามารถรวบอำนาจการเมืองแบบเบ็ดเสร็จเพียงฝ่ายเดียว พรรคจึงต้องจัดสรรปันส่วนอำนาจให้กลุ่มอื่นด้วย การจัดสรรอำนาจให้ฝ่ายอื่นคือความต้องการสนับสนุนให้ระบอบเผด็จการทหารให้ดำรงอยู่ได้ ทำนองเดียวกันนั้นหากกองทัพไม่แสวงหาดึงฝ่ายอื่นเข้ามาเป็นพวก การสืบทอด

ทอดอำนาจก็อาจจะเป็นไปได้ เพราะฝ่ายต่อต้านระบอบทหารจะฟื้นฟูระบอบการเมืองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตยได้สำเร็จ

วรรณกรรมเหล่านี้ให้ภาพถึงการสืบทอดระบอบทหารที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบเครือข่าย วรรณกรรมกลุ่มนี้จึงมีช่องว่างที่ไม่ครอบคลุมในการอธิบายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน พรรคพลังประชาชนสนับสนุนการสืบทอดอำนาจแบบเดียวกันกับพรรคทหารในอดีต ความต่างที่ว่าเป็นคือ พรรคพลังประชาชนมีกลุ่มการเมืองสนับสนุนจากหลายฝ่าย อย่างไรก็ตาม งานศึกษาบทบาทของกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ทหารในวรรณกรรมพรรคการเมืองโดยทหารของ ธงไชย ชัยวัฒน์ และศุภชัย ไม่สามารถอธิบายความเป็นการเมืองในพรรคพลังประชาชนได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคทหารในอดีตไม่ได้มีกลุ่มสนับสนุนทางการเมืองที่มากเท่ากับพรรคพลังประชาชน กล่าวได้ว่าการศึกษาพรรคสืบทอดอำนาจในอดีตยังขาดมิติความหลากหลายของกลุ่มภายในพรรคทหาร เนื่องจากพรรคทหารในอดีตไม่สามารถรวบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จไว้เพียงฝ่ายเดียว หากต้องการเข้าในพรรคพลังประชาชนอย่างรอบด้านได้เท่าที่ควรจะเป็น งานศึกษาจึงต้องการพัฒนาข้อเสนอดังกล่าวให้มีความน่าสนใจและรอบด้านมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้สนใจว่า พรรคพลังประชาชนซึ่งเป็นพรรคสืบทอดระบอบทหาร คสช. ใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกแบบใด? ใช้เครื่องมือใด? ทำให้ฝ่ายเห็นต่างเข้ามาเป็นพวก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาครั้งนี้

และปฏิเสรมิได้เลยข้อเสนอในงานศึกษาของ ธงไชย แสงประดับ ชัยวัฒน์ สารสมบัติ และศุภชัย แสนยุติธรรม สร้างข้อถกเถียงและคุณูปการต่อการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งจุดประกายข้อเสนอและข้อสังเกตต่อพรรคพลังประชาชน ซึ่งมีงานวิเคราะห์ว่าเป็นพรรคการเมืองสืบทอดระบอบเผด็จการทหาร โดยใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อสร้างฐานเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ผู้เขียนจึงตั้งคำถามว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคสืบทอดโครงสร้างอำนาจ รัฐบาล คสช. โดยใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกแบบใด? และเพื่อตอบข้อสงสัยทั้งหมดที่กล่าวมา การศึกษานี้จะได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในบทต่อไป

สำหรับ Steven Levitsky และ Lucan A. Way เสนอว่าระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (competitive authoritarianism) ผู้นำเผด็จการใช้กลไกสถาบันการเมืองประชาธิปไตยเพื่อปกครอง ผู้นำเผด็จการละเมิดกฎหมายสถาบันทางการเมืองเหล่านี้บ่อยครั้ง ดังนั้นระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขันขาดมาตรฐานขั้นต่ำในแนวทางประชาธิปไตย เรียกการปกครองแบบนี้ว่า "รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถดถอย หรือเรียกว่าความไม่สมบูรณ์ของประชาธิปไตย Levitsky และ Way ยังเห็นด้วยกับ Juan J. Linz อีกว่าระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน คือความบิดเบี้ยวไม่สมบูรณ์แบบของเผด็จการเบ็ดเสร็จที่ควบคุมประชาชนเชิงอุดมการณ์ (Levitsky & Way, 2002a)

Levitsky และ Way อธิบายต่อว่า ระบอบการเมืองแบบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน มีพื้นที่ต่อผู้ที่อาจท้าทาย จนถึงขั้นทำให้อ่อนแอ ขั้นที่สุดก็คือฝ่ายแข่งขันสามารถเอาชนะฝ่ายอำนาจนิยมได้ ประกอบด้วย 4 กลไก ดังนี้ 1) กลไกเลือกตั้ง กล่าวคือการเลือกตั้งเป็นพื้นที่การต่อสู้ระหว่างฝ่ายอำนาจนิยมและฝ่ายต่อต้าน แต่กระบวนการเลือกตั้งถูกควบคุมโดยรัฐอำนาจนิยม 2) กลไกรัฐสภา กล่าวคือในระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน สถาบันนิติบัญญัติจะอ่อนแอ แต่เป็นจุดสำคัญของฝ่ายตรงข้ามเพื่อใช้ต่อสู้กับผู้นำอำนาจนิยม 3) กลไกศาล กล่าวคือฝ่ายอำนาจนิยมควบคุมสถาบันศาลผ่านการถอดถอน (impeachment) ควบคุมกลไกการเมืองให้เอื้อประโยชน์แก่ตน 4) กลไกสื่อ บ่อยครั้งที่สื่อกระทำผิดกฎหมาย เพราะมีจุดยืนที่ต่อต้านฝ่ายอำนาจนิยม สื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจตรา วิพากษ์วิจารณ์ สืบสวน และชี้มูลการกระทำผิดของรัฐบาล จนทำให้ฝ่ายรัฐบาลอำนาจนิยมต้องควบคุม จำกัดเสรีภาพ ลงโทษ ถึงขั้นจับกุมสื่อที่วิพากษ์รัฐบาล ในทางกลับกันสื่อ สามารถเป็นเครื่องมือสร้างภาพลักษณ์แก่ฝ่ายอำนาจนิยมได้เช่นกัน (Levitsky & Way, 2002a)

Paul Brooker นักวิชาการผู้สนใจศึกษาระบอบการเมืองในรูปแบบซึ่งกันตรงข้ามกับประชาธิปไตย ศึกษาเรื่อง Non-Democratic Regimes เขาได้อธิบายว่าฝ่ายเผด็จการทหารมักกุมอำนาจไว้ที่ตนเองและแสวงหาเครื่องมือเพื่อรักษาอำนาจการเมืองให้คงอยู่อย่างมั่นคง โดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยที่สร้างภาพลักษณ์ว่าหน่วยงานรัฐ (public offices) ภายใต้การปกครองของพวกเขาส่งประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมอย่างชอบธรรมในการบริหารเพราะการตัดสินใจยึดโยงกับประชาชน หรือบางครั้งก็อ้างถึงกระบวนการตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความชอบธรรมให้การกระทำของตนเอง ความชอบธรรมในมุมมองของฝ่ายอำนาจนิยมประกอบด้วย คุณสมบัติ 2 ประการ คือ 1) ความชอบธรรมที่มาจากกฎหมาย (กฎหมายที่ร่างโดยฝ่ายอำนาจนิยม) 2) ความชอบธรรมที่ทำเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ หรือการเสียสละ อันเนื่องมาจากความรักชาติ (patriotism) (Brooker, 2014) การเมืองโดยฝ่ายอำนาจนิยมมีนัยสำคัญเพราะการจัดตั้งพรรคจะยึดถืออุดมการณ์ต่อต้านประชาธิปไตย ทั้ง ๆ ที่ กระบวนการทั้งหมดนี้คือกลไกการเมืองของระบอบประชาธิปไตย

Brooker ยกตัวอย่างการจัดตั้งพรรคของฝ่ายเผด็จการ ในสมัยนาซีเยอรมัน คือพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมแห่งเยอรมนี (German democracy) หรือ พรรคนาซี และการปกครองแบบฟาสซิสต์ (Fascist) ในอิตาลี ภายใต้การนำของมุสโสลินี (Mussolini) พรรคการเมืองเหล่านี้ ใช้อำนาจแบบเผด็จการผ่านองค์กรในระบอบประชาธิปไตยโดยพยายามสร้างประชาธิปไตยที่เป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รวมถึงแอฟริกาที่มีพรรคโดยรัฐ และเป็นพรรคเดียวที่ได้รับการสนับสนุนในการเลือกตั้ง จนกระทั่งระบบหลายฝ่ายหายไปในการแข่งขัน ภายใต้พรรคการเมืองของฝ่ายอำนาจ

นิยมชื่อ “African Democracy” รวมถึงระบอบคอมมิวนิสต์ (communist regimes) ที่เกิดขึ้น ประชาธิปไตยโดย “ชนชั้นกลาง หรือนายทุนน้อย (bourgeois)” และต้องการประชาธิปไตยแบบ “ชนชั้นกรรมาชีพ (proletarian)” หรือ “ประชาธิปไตยโดยมวลชน (‘people’s’ democracy)” เท่านั้น (Brooker, 2014)

Brooker กล่าวต่อไปว่าคณะกรรมการหรือองค์กรที่จัดตั้งภายหลังกการรัฐประหารฝ่ายอำนาจนิยมมักจะกล่าวอ้างว่าองค์กรต่าง ๆ สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยที่ดีกว่าเดิม หรือด้วยเหตุผลอื่นที่กล่าวอ้าง เนื่องจากที่ผ่านมามีการเมืองต้องเผชิญปัญหาการฉ้อฉล ความนิยมความคิดแบบซ้ายสุดโต่ง หรือการประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้มีความเหมาะสมมากกว่าฉบับเดิม ปรากฏการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของประเทศแถบละตินอเมริกาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เช่นเดียวกันกับ ระบอบคอมมิวนิสต์ ในประเทศฮังการี (Hungary) โปแลนด์ (Poland) จีน (China) และเวียดนาม (Vietnam) กล่าวคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีข้อจำกัดในลงคะแนนเสียง เพราะผู้ลงสมัครสังกัดพรรคเดียวกันทั้งหมด การเลือกตั้งจึงเป็นเพียงการแสดงเท่านั้น ไม่ได้มีนัยยะหรือความหมายแต่อย่างใด Paul เรียกลักษณะนี้ว่า “ผู้สมัครเพียงคนเดียว (one-candidate)” (Brooker, 2014)

Paul Brooker กล่าวว่า ในระบอบเผด็จการพรรคการเมืองคือกลไกของผู้มีอำนาจเพื่อปกปิดพฤติกรรมไม่เป็นประชาธิปไตยให้มีบรรยากาศเหมือนระบอบประชาธิปไตย ภายใต้ระบอบอำนาจนิยม พรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงเป็นกลไกบิดเบือนการเมืองให้คล้ายประชาธิปไตย ชนชั้นนำควบคุมกลไกการเลือกตั้งให้อำนาจกลับมาของตนหลังการเลือกตั้ง ผู้ลงคะแนนเสียงเป็นปัจจัยสำคัญที่เผด็จการต้องการควบคุมให้ขึ้นชอบและลงคะแนนเลือกตั้งให้ ภายใต้บริบทการเมืองเผด็จการผู้มีอำนาจโน้มน้าวให้ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลับมาเลือกตนด้วยการให้ประโยชน์ด้านนโยบาย ผู้เห็นต่างตัดการตัดกำลังฝ่ายแข่งขันด้วยการเอาเปรียบฝ่ายเห็นต่างเอื้อให้ตนเป็นผู้ชนะเลือกตั้ง และให้ฝ่ายเห็นต่างอ่อนแอ กล่าวคือ มีอำนาจตัดกำลังฝ่ายตรงข้ามทั้งทางตรงและทางอ้อม ปิดกั้นข้อมูลผู้เลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้เลือกผู้สมัครพรรคผู้มีอำนาจได้เป็นตัวเลือกในบรรดาผู้สมัครพรรคอื่นที่สมบูรณ์ที่สุด เมื่อเทียบกับผู้สมัครพรรคอื่น จึงเห็นได้ว่า บริบทการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ปกครองอำนาจนิยมครองอำนาจการเมืองได้ยาวนาน พรรคการเมืองฝ่ายเผด็จการยังทำลายวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และแทนที่ด้วยระบอบอำนาจนิยมให้ตนคงอยู่สืบไป (Brooker, 2014)

ภายหลังกการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การเมืองอยู่ภายใต้การปกครองโดยกองทัพ หรือบริบทการปกครองแบบเผด็จการทหาร การบริหารประเทศภายใต้รัฐบาลทหาร มีเป้าหมายเอื้อให้ชนชั้นนำการเมืองเป็นผู้นำทางการเมืองภายใต้แนวคิดประชารัฐ การบริหารงานเช่นนี้ร่ำมาสู่วิกฤตความชอบ

ธรรมต่อการปกครองโดยทหาร ประชาชนตระหนักถึงความถดถอยของระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลทหาร จึงประกาศให้มีเลือกตั้ง ภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่กลไกและสถาบันการเมืองจึงไม่เป็น อิสระแต่ถูกจัดวางเพื่อตอบสนองเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจเป็นที่เรียบบร้อย (ประจักษ์ ก้องกีรติ & วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2561)

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ในประเทศไทยภายใต้บริบทการเลือกตั้งที่ปราศจากเสรี ความเที่ยง ธรรม และสะท้อนความต้องการของประชาชน การเลือกตั้งเป็นกลไกตัดสินว่าใครจะได้เป็นผู้นำทาง การเมืองของประชาชน เปลี่ยนผ่านระบอบการเมือง และนำไปสู่การเปลี่ยนรัฐบาลจากเผด็จการเป็น รัฐบาลพลเรือน การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกที่เปลี่ยนระบอบการเมืองได้ การศึกษานี้ใช้วิธีศึกษาเชิง คุณภาพ โดยมีกรอบทฤษฎีอำนาจนิยมและแนวคิดการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการ แข่งขัน [Competitive Authoritarianism (CA)] เป็นกรอบวิเคราะห์ ข้อค้นพบคือ การเลือกตั้งเป็น มาตรฐานขั้นต่ำของประชาธิปไตยและกลายเป็นเกณฑ์วัดระบอบการเมืองที่เป็นอำนาจนิยมที่มีการ แข่งขัน กล่าวคือ ผู้ปกครองอำนาจนิยมแสวงหาเครื่องมือ กลยุทธ์/กลไกการเมือง เพื่อรักษาอำนาจ การเมืองให้อยู่กับตนตราายนานเท่านานโดยไม่สั่นคลอน หรือถูกท้าทายจากผู้เห็นต่าง ตัวอย่างเช่น การจัดการเลือกตั้งเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองแก่ฝ่ายตน ให้อยู่ในฐานะผู้ชนะเหนือฝ่ายอื่น อย่างเด็ดขาด ฝ่ายอำนาจนิยมสร้างเงื่อนไขการแข่งขันทางการเมืองให้กลายเป็นอุปสรรคต่อฝ่าย แข่งขัน กดปราบฝ่ายต่อต้านที่แสดงออกทางการเมือง ใช้กฎหมายเป็นกลไกสร้างความได้เปรียบ ทางการเมืองแก่ชนชั้นปกครอง และชี้ต่อว่า กลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง คือกลไกขยายเวลาเพื่อ เสถียรภาพทางการเมืองของระบอบอำนาจนิยมให้ยาวนานต่อเนื่อง

พรรคพลังประชารัฐสนับสนุนรัฐบาลทหารให้ครองอำนาจการเมืองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการ ชนะเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 การเลือกตั้งครั้งนี้มีการตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการ เลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน การเลือกตั้ง ถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการออกแบบ ระบอบการเมือง หน้าที่สำคัญของกลไกเลือกตั้งคือ 1) เป็นกลไกของประชาชนเพื่อคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ แทนในรัฐสภา 2) เป็นกลไกรวบรวมข้อเรียกร้องของประชาชนที่หลากหลายของประชาชน ให้เข้าสู่ ระบบการเมือง องค์ประกอบของการทำให้การเลือกตั้งอิสระ เสรี และเป็นธรรม ได้แก่ 1) ประชาชน ประชาชน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้ระบบการเมือง ที่คุ้มครองและเคารพสิทธิของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2) ผู้สมัครและพรรคการเมือง สามารถแข่งขัน กันได้อย่างเท่าเทียม มีสิทธิ์ในการเข้าถึงการนำเสนอ หรือสื่อสารกับผู้เลือกตั้ง อย่างเท่าเทียม กับพรรคอื่น ไม่ควรมีพรรคหนึ่งพรรคใดได้รับสิทธิพิเศษเหนือกว่า 3) รัฐ ต้องทำหน้าที่เป็นกรรมการ เลือกตั้ง ทำหน้าที่อย่างโปร่งใส เป็นกลาง และสามารถตรวจสอบได้ รัฐต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับเลือกตั้ง

ต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึง แม้ว่าจะมีครบเงื่อนไขทุกประการ การเลือกตั้งคือเงื่อนไขที่จำเป็น (necessary) แต่ยังคงไม่เพียงพอ (sufficient) ต่อการสร้างประชาธิปไตย การเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยทุกภาคส่วนในสังคม ต้องมีเจตนาประชาธิปไตยไปพร้อมกันด้วย ระบอบประชาธิปไตยสร้างด้วยการเลือกตั้งที่เสรีเป็นธรรม เงื่อนไขขั้นต่ำ ทำให้การเมืองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561a, 2561b)

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ในประเทศไทย เป็นการเลือกตั้งที่ไม่เสรีเป็นธรรมขาดนัยยะเชิงคุณค่าที่มีความหมายต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างที่ควรจะเป็น รัฐบาล คสช. ลดคุณค่ากลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองเป็นเพียงรักษาอำนาจการเมืองของชนชั้นนำ คสช. ควบคุมสถาบันเลือกตั้งด้วยวิธีการที่ไม่เป็นทางและเป็นทางการ กล่าวคือ การบิดเบือนที่เป็นทางการเช่น กำหนดกติกาเลือกตั้งให้เข้าข้างตน การสร้างเงื่อนไขให้พรรคผู้มีอำนาจชนะเลือกตั้ง การเลือกตั้งจึงถูกทอนคุณค่าเพื่อรับรองการดำเนินงานการเมืองให้ชนชั้นนำ เปิดช่องให้ผู้นำทหารกลับมาเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง กติกาเลือกตั้ง พรรคการเมือง และฝ่ายสนับสนุน เป็นกลไกที่ทำให้รัฐบาลทหารควบคุมผลเลือกตั้งได้ และการได้รับคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นกัน พรรคต้องมีกลวิธีสร้างแรงสนับสนุนจากพรรคอื่น ได้แก่ พรรคภูมิใจไทย พรรครวมพลังประชาชาติไทย พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคพลังชล และพรรคเล็กอื่น ๆ ให้ผู้สมัครในพรรคยกมือสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ ให้พรรคได้เป็นแกนนำรัฐบาลจัดตั้งรัฐบาลผสม (coalition government) แม้ไม่ได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาด

พรรคพลังประชารัฐดึงพรรคขนาดกลางและเล็กเข้ามาเป็นพรรคร่วมรัฐบาล ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อสนับสนุนให้พรรคพลังประชารัฐเป็นแกนนำการจัดตั้งรัฐบาล เป้าหมายของกลยุทธ์ “การดึงฝ่ายการเมืองมาเป็นพวก (co-opt strategic political actors)” คือการรักษาอำนาจการเมืองของชนชั้นนำทหารและเครือข่าย บริบทการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ยังคงดำเนินตามแนวนโยบายประชารัฐ กล่าวถึงที่สุด รัฐบาลทหารและพวกรวมศูนย์อำนาจที่ตนเอง แต่เมื่อเกิดวิกฤตทางการเมืองและบริหารนับครั้งไม่ถ้วน ชนชั้นนำมักใช้ข้ออ้างเรื่องอำนาจและความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญที่บ่อนทำลายหลักนิติธรรม (rule of law) แต่กลับรับรองความชอบธรรมของการใช้อำนาจ ที่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลทหาร ระบบการเมืองนี้ นิยามได้ว่า การเมืองที่กองทัพรวบอำนาจเบ็ดเสร็จด้วยกระบวนการเลือกตั้งเพื่อสร้างการปกครองโดยกฎหมาย (rule by law) และแทรกแซงกิจการภายในกองทัพเพื่อป้องกันการรัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการรัฐประหารการเมืองไทยห่างหายจากการเลือกตั้งกว่าห้าปี และตกอยู่ในบริบทการเมืองที่ผู้มีอำนาจกดทับความขัดแย้งทางการเมืองเอาไว้ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 คือความพยายามของผู้มีอำนาจเพื่อการสร้างไม่ได้เปรียบ

ในการแข่งขันเลือกตั้งและเอื้อประโยชน์การเลือกตั้งให้คณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ ที่ประกอบด้วยกลุ่มการเมืองดังนี้ ชนชั้นนำการเมือง ผู้นำทหาร นักวิชาการ นักการเมือง และกลุ่มทุน ซึ่งร่วมมือร่างรัฐธรรมนูญฉบับขึ้นมาเป็นกติกาเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 สะท้อนความไม่ เป็นประชาธิปไตยในสถาบันการเมือง และความเอนเอียงเข้าข้างผู้มีอำนาจ เนื่องจาก คสช. เป็นผู้ กำหนดกติกาการเมืองเป็นกรอบให้คณะร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติตามกรอบความต้องการ ผลคือกติกา การเมืองในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ส่งผลให้ระบบรัฐสภาและพรรคการเมืองให้อ่อนแอ (Siripan N., 2019) สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญโดยทหาร เป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้พรรค การเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจชนะเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งรับรองสถานะให้ผู้มีอำนาจแทรกแซง การเมืองโดยชอบธรรมในฐานะรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

พรรคการเมืองและการเลือกตั้งเป็นกลไกการเมืองซึ่งเป็นเรื่องคู่กัน การแข่งขันเลือกตั้งในวิถี ประชาธิปไตย ในช่วงที่รัฐบาล คสช. ครองอำนาจหลังการรัฐประหารรัฐบาลใช้สถานะการเมืองของตน ออกแบบปฏิบัติการสืบทอดอำนาจผ่านรัฐธรรมนูญ และจัดให้มีการรับรองกฎหมายที่ร่างขึ้นผ่าน การประชามติ มีนัยยะว่า ผู้มีอำนาจพร้อมที่จะแข่งขันเลือกตั้ง การประกาศเลือกตั้งเป็นเพียงการส่ง สัญญาณว่า รัฐบาล คสช. วางแผนการสืบทอดอำนาจแล้ว พรรคพลังประชารัฐจัดตั้งขึ้นท่ามกลางการ ผ่อนคลายบริบทการเมืองให้พรรคการเมืองฝ่ายอื่นเข้ามาแข่งขันเพื่อเข้าสู่อำนาจการเมืองกับผู้ มีอำนาจ ภายใต้บริบทการเมืองที่ คสช. มีอำนาจ กระแสสังคมจึงวิเคราะห์ว่า พรรคสนับสนุนรัฐบาล ทหาร เป็นพรรคของผู้มีอำนาจที่จัดตั้งสนับสนุนการเมืองของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมาชิก พรรคปฏิเสธว่าพรรคไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลทหาร ขณะเดียวที่สมาชิกพรรคพลังประชารัฐเป็น ส่วนหนึ่งในรัฐบาล คสช. พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคใหม่ไม่มีฐานเสียงสนับสนุนในเชิงพื้นที่นี้คือ จุดอ่อนของพรรค ต่างจากพรรคการเมืองเก่าที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง เช่น พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคพลังชล และพรรคภูมิใจไทย ทั้งนี้ ในแง่ฐานเสียง พรรคพลังประชารัฐจึงตกเป็นรองพรรคการเมืองเก่าที่จัดตั้งและมีบทบาทการเมืองมาอย่างยาวนาน

ภายหลังรัฐบาล คสช. ครองอำนาจการเมืองมีการใช้อำนาจรัฐควบคุมองคาพยพสถาบัน การเมือง สร้างคะแนนนิยมจากผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งตลอดเวลาที่เป็นรัฐบาลคณะรัฐประหาร โดยเฉพาะ โครงการในเครือประชารัฐ ที่เป็นโครงการสวัสดิการในขั้นต่ำเพื่อสร้างการพึ่งพารัฐ และสร้างความเคย ชินให้ผู้สิทธิ์เลือกตั้งจดจำนโยบายประชารัฐ เป็นพรรคพลังประชารัฐ ที่ใช้ชื่อเหมือนกัน การสร้าง ผลงานการเมืองในฐานะรัฐบาลจึงเป็นข้อได้เปรียบพรรคการเมืองเก่า และดังนั้นแม้ว่าพรรคพลัง ประชารัฐเป็นพรรคการเมืองใหม่ ทำให้เสียเปรียบพรรคการเมืองเก่าที่มีฐานเสียงมั่นคง ไม่มีฐานเสียง สนับสนุนเลือกตั้ง ทว่าผู้มีอำนาจกลับได้เป็นฝ่ายได้เปรียบในฐานะสร้างผลงานการเมืองในช่วงเป็น

รัฐบาลกว่า 5 ปีโดยไม่มีพรรคอื่นเป็นคู่แข่งชั้น บริบทการเมืองหลังทหารเป็นรัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557 นักการเมืองถูกควบคุมและสอดส่องโดยกองทัพ รัฐบาล คสช. และควบคุมการเมืองเพื่อจัดสรรและออกแบบกลไกรัฐ ทรัพยากรรัฐ งบประมาณ นโยบายรัฐ และตำแหน่งทางการเมือง ปฏิบัติการรักษาอำนาจทางการเมืองของตนเอง

ผู้ผลักดันรัฐบาล คสช. ได้รับผลประโยชน์จากส่วนแบ่งในทรัพยากรรัฐเป็นรางวัลตอบแทนการที่ คสช. กระจายผลประโยชน์ทำให้ฐานอำนาจการเมืองของรัฐขยายออกไปด้วย พรรคพลังประชารัฐสนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. มีนัยยะว่า รัฐบาลออกแบบกลไกการเมืองให้พรรคชนะเลือกตั้ง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกและสร้างความเป็นพวกเดียวกันกับผู้อำนาจ จึงทำให้พรรคพลังประชารัฐมีโอกาสชนะเลือกตั้งสูงตั้งแต่ยังไม่แข่งขัน ถัดมาคือการชี้เป้าหมายคัดเลือกผู้สมัครที่มีโอกาสชนะเลือกตั้งเข้ามาในพรรค ผู้สมัครพรรคอื่นที่มีฐานเสียงมั่นคงมาเป็นพวก กลุ่มทุนบริจาคเงินให้พรรคดำเนินกิจกรรมการเมือง อดีตแกนนำ กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. และกลายเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ

จากข้างต้น ให้ภาพว่า พรรคพลังประชารัฐเป็น “พรรคการเมืองโดยพลเมืองและทหารเพื่อค้ำจุนระบอบการปกครองของตนให้ต่อเนื่อง (ผู้เขียน) (Civil-Military State-Sponsored Political Party)” และรักษาอำนาจการเมืองให้อยู่กับชนชั้นนำทหารและพรรคพวก เป็น “ระบอบทหารที่อำพรางด้วยการเลือกตั้ง โดยการดึงมาเป็นพวกเพื่อการสนับสนุน (Military Electoral Co-optation Polity)” ชนชั้นนำอำนาจนิยมและพรรคพวกขับเคลื่อนอย่างแข็งขัน ท่ามกลางภูมิทัศน์การเมืองไทยที่ระส่ำระสายเข้าใกล้ความเปลี่ยนแปลง (Siripan N., 2019)

ผู้ปกครองอำนาจนิยมสมัยใหม่ใช้อำนาจเผด็จการอย่างระมัดระวังและแยบยลมากขึ้น ระบอบอำนาจนิยมแบบดั้งเดิมปกครองและกล่อมเกล่าประชาชนทางอุดมการณ์ ใช้ความรุนแรงปราบปรามผู้เห็นต่างอย่างโจ่งแจ้งและตรงไปตรงมา อีกทั้งใช้กลไกเชิงอุดมการณ์สร้างความชอบธรรมเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ตนได้ประโยชน์ไว้ (Linz, 2000)

ภาพรวมกล่าวได้ว่า Levitsky และ Way ให้ภาพว่า รูปแบบอำนาจนิยมที่เปลี่ยนแปลงมีข้อบกพร่อง ซ่อนเร้นใน 4 พื้นที่ ได้แก่ 1) การเลือกตั้ง 2) รัฐสภา 3) ศาล และ 4) สื่อ ฝ่ายอำนาจนิยมควบคุม กำกับ และปราบปราม พื้นที่เหล่านี้และใช้ประโยชน์เพื่อฝ่ายตนและพวก สอดคล้องกับ Paul Brooker ที่ชี้ว่า ฝ่ายอำนาจนิยมสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้ง การครอบงำหน่วยงานรัฐให้อยู่ใต้อาณัติ การใช้หน่วยงานและทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ความไม่ชอบธรรมในการ

บริหารและการได้มาซึ่งอำนาจรัฐ และการตัดสินใจทำ หรือไม่ทำสิ่งใด เป็นผลจากข้อเรียกร้องความต้องการของประชาชนเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมของสาธารณะ ความเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่ชนชั้นนำไม่ปรารถนาและยอมรับไม่ได้ ทว่าลึก ๆ แล้ว การกระทำของผู้มีอำนาจมีเป้าหมายเพื่อตนเอง ยิ่งไปกว่านั้นฝ่ายอำนาจนิยมมักสร้างภาพลักษณ์ว่า เป็นผู้ที่มีความดีความชอบในการใช้อำนาจที่มาจากความชอบธรรมทางกฎหมายที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และความรักชาติ ที่พวกเขาผูกขาดการสร้างความหมายทั้งหมดไว้แล้ว หรือผู้ใดปฏิบัตินอกขนบธรรมเนียมผู้นั้นคือ ปรัชญาของชาติ ความกลัวที่จะสูญเสียอำนาจของชนชั้นนำพวกเขาจึงต้องค้นหาแนวทางกลวิธีรักษาอำนาจ ในที่สุด ฝ่ายอำนาจนิยมจึงใช้กลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองสืบทอดระบอบอำนาจที่ตนเองเป็นผู้ควบคุมเอาไว้

แท้จริงแล้วบริบทการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน การเลือกตั้งเป้าหมายเพื่อรักษาระบอบเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง เช่นกันการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทย วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 การเลือกตั้งคือกระบวนการสืบทอดอำนาจการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองของผู้มีอำนาจในรักษาเป้าหมายการเมือง และผู้มีอำนาจคือผู้ควบคุมเกมเลือกตั้งให้พรรคพลังประชารัฐเข้าสู่การเมือง พรรคการเมืองใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการสร้างฐานอำนาจเพื่อในการสร้างความนิยมต่อประชาชนให้ลงคะแนนให้ ผลก็คือระบอบอำนาจนิยมขยายอำนาจการปกครองของตนลงในพื้นที่การเมืองอื่น ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ที่มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้ต่อต้านให้กลายเป็นผู้สนับสนุน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และทหาร บทบาทการเมืองของทหารไม่ได้ถอยจะการแทรกแซงทางการเมือง แต่ทหารแทรกซึมอยู่ในทุกสถาบันการเมือง จนบทบาทการเมืองเพิ่มมากขึ้นเรื่อยถึงขั้นจัดตั้งพรรคการเมือง ยิ่งเท่ากับการยืนยันว่าทหารสร้างเครือข่ายทางการเมืองโดยการควบคุมการเมืองทั้งหมดตามแนวทางของกองทัพ จากนั้นทหารวางแผนสืบทอดอำนาจ โดยการให้ผู้สนับสนุนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมา วางแผนการสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลไกสร้างความชอบธรรมให้ผลการเลือกตั้งที่ทหารตั้งธงไว้ก่อนการเลือกตั้งแล้ว งานศึกษายุทธศาสตร์การสร้าง ความชอบธรรมในระบอบเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่มองผ่านการเมืองไทย มีอยู่จำนวนไม่น้อย ทว่างานงานศึกษาก่อนหน้านี้ยังไม่ได้รับการนำเสนอด้วยมุมมองในระดับที่ลึกคือระดับกลยุทธ์ กล่าวคือ ระดับปฏิบัติการ/ วิธีการ เครื่องมือ ในปฏิบัติการดึงมาเป็นพวก เอื้อการเลือกตั้งที่ถูกรออกแบบมาเพื่อชนชั้นนำได้หวนกลับมาเป็นผู้นำสูงสุดทางการเมืองอีก นั้นหมายถึงการแข่งแซ่งการเมืองไว้ที่ระบอบเผด็จการแม้จัดการเลือกตั้งก็ตาม

ข้อสังเกตในงานวรรณกรรมการศึกษาทหารและพรรคการเมืองนำมาสู่คำถามวิจัยของงานศึกษาค้นคว้า พรรคการเมืองภายใต้ระบอบการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ ชนชั้นนำจัดตั้งพรรคการเมืองมาสนับสนุนตนเอง กระบวนการก่อตั้งพรรคเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างไร เพื่อพิชิตเป้าหมายการรักษา ระบอบการเมือง พรรคการเมืองโดยชนชั้นนำใช้กลยุทธ์แบบใด เครื่องมือใดบ้าง ในปฏิบัติการเลือกตั้ง ที่ควบคุมทุกอย่างได้ แต่ควบคุมการลงคะแนนของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งไม่ได้ งานศึกษานี้ เป็นงานศึกษาที่ เจาะลึกระดับปฏิบัติการของกระบวนการสืบทอดอำนาจที่สนใจว่าปฏิบัติการสืบทอดระบอบการเมือง อำนาจนิยมดำเนินไปอย่างไร ตัวแสดงการเมืองใดบ้างที่มีอำนาจและบทบาทควบคุมกระบวนการตั้ง เข้ามาเป็นพวก ใครได้อะไร เสียอะไร จากการปฏิบัติการสืบทอดอำนาจของผู้มีอำนาจ

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การเมืองไทยอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพ ปราบปรามการณ์นี้ ทำให้ ผู้เขียนสนใจว่า พรรคพลังประชารัฐ เป็นพรรคใหม่ภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่จัดตั้งขึ้น เพื่อสนับสนุนผู้มีอำนาจรองตำแหน่งการเมืองต่อหลังการเลือกตั้ง ตรงกันข้ามพรรคมีนโยบาย การเมืองที่ไม่ชัดเจน ภาพลักษณ์ของพรรคจึงเป็นพรรคตัวแทนของกองทัพ การดึงอดีตนักการเมือง ระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนพรรค ผู้เขียนมีสมมติฐานว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กล ยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อผลเลือกตั้ง โดยให้ผลประโยชน์ทางการเมืองแก่ผู้ถูกดึง ที่แลกเปลี่ยนให้ เข้ามาสนับสนุนพรรคที่มีอำนาจจัดตั้งรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย โดยตั้ง คำถามว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยกลวิธีใด? ใช้เครื่องมือแบบใด? และปฏิบัติการอย่างไร

ผู้เขียนประยุกต์ใช้กรอบคิดเรื่องพรรคการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม พรรคการเมือง ภายใต้ระเบียบอำนาจนิยมและการเลือกตั้งศึกษาพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ สนับสนุนชนชั้นนำและรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การศึกษานี้ให้ภาพพรรคพลังประชา รัฐที่ใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อเลือกตั้ง โดยอาศัยกรอบแนวคิดกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ของ Josua เป็นงานหลัก โดยเสนอว่า พรรคที่สนับสนุนผู้มีอำนาจจะได้รับสิทธิ์ความคุ้มครองทาง การเมือง อำนาจความสะดวกทางการเมือง และได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ในการเลือกตั้ง ทั้งนี้พรรค การเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่จึงไปดึงเอาผู้สมัคร ที่มีความโดดเด่น มีฐานเสียงมั่นคงเข้ามาในพรรคด้วย ข้อเสนอที่ผู้ถูกดึงไม่สามารถปฏิเสธได้ จูงใจให้เข้าร่วมปฏิบัติการเลือกตั้งของพรรคผู้มีอำนาจ ด้วย กรอบแนวคิดกลยุทธ์เข้ามาเป็นพวก งานศึกษานี้เสนอ ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก เครื่องมือ ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคสนับสนุนผู้มีอำนาจ ข้อเสนอจากงานศึกษาคือ ชนชั้นนำการเมืองไทยใช้อำนาจ ไม่เป็นทางการ ดึงผู้อื่นมาเป็นผู้สมัครของพรรคสนับสนุนตนในการเลือกตั้ง ผู้เขียนวิเคราะห์การดึงเข้า มาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พ.ศ. 2562 ที่พรรคปฏิบัติการดึง

นักการเมืองเข้ามาในพรรคก่อนเลือกตั้งเท่านั้น การดึงหลังการเลือกตั้ง งานศึกษานี้จะไม่กล่าวถึง แต่จะวิเคราะห์พลวัตการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชนรัฐ

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจ ทบทวนทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนจึงสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง พรรคพลังประชาชนรัฐ และการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก โดยใช้แนวคิดเรื่องพรรคการเมืองและการเลือกตั้งภายใต้บริบทการเมืองระบอบอำนาจนิยม สืบค้นว่ารัฐบาล คสช. จัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อแข่งขันเลือกตั้งอย่างไร ปฏิบัติการจัดตั้งพรรคพลังประชาชนรัฐ มาสนับสนุนให้รัฐบาลทหารชนะการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การศึกษานี้ ผู้เขียนจะเจาะลึกกระบวนการพรรคพลังประชาชนรัฐรวบรวมผู้สมัครเข้ามาในพรรค โดยใช้ประยุกต์แนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ของ Maria Josua เพื่ออธิบายว่า พรรคพลังประชาชนรัฐและปฏิบัติการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกในการแข่งขันเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562

ผู้เขียนเน้นศึกษาปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชนรัฐ กล่าวคือพรรคพลังประชาชนรัฐดึงนักการเมืองจากพรรคอื่น ที่เคยเป็นฝั่งตรงกันข้ามเข้ามาเป็นพวก จึงนำมาสู่คำถามว่า นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนรัฐยอมย้ายพรรคด้วยเงื่อนไขใด บริบทการเมืองใดที่ร้ายล้อมการตัดสินใจ ให้อายมาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชาชนรัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยใช้ข้อมูลจาก 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพรรคพลังประชาชนรัฐ 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักการเมืองที่ถูกพรรคพลังประชาชนรัฐดึงเข้ามาเป็นพวก เมื่อการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 โดยใช้ฐานข้อมูลจากเอกสาร บทความ และข่าว เพื่อหาข้อมูลนักการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชาชนรัฐ จากนั้นวิเคราะห์บริบทการเมืองและกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชาชนรัฐ โดยคำถามถึงกลยุทธ์ที่พรรคพลังประชาชนรัฐใช้ดึงเข้าเป็นผู้สมัครของพรรค เพื่อทราบถึงกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในแต่ละด้าน ต่อมานำข้อมูลที่ได้ออกมาจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามวิจัยว่า นักการเมืองผู้ถูกพรรคพลังประชาชนรัฐดึงมีจุดอ่อน หรือจุดแข็งอย่างไร ทำให้พรรคพลังประชาชนรัฐดึงหรือไม่ดึงเข้ามาเป็นพวก

สุดท้ายวิเคราะห์ให้เห็นถึง กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชาชนรัฐ ที่ดึงนักการเมืองเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

บทที่ 3

พรรคพลังประชาชน จุดกำเนิด และการรวมตัว

ภายหลังกองทัพยึดอำนาจการเมืองใน พ.ศ. 2557 แต่งตั้งพวกพ้องเข้ารับตำแหน่งที่สำคัญทางการเมือง รัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ หรือ คสช. บริหารประเทศผิดพลาด ทำให้เกิดแรงกดดันจากประชาชนที่เรียกร้องให้มีการร่างรัฐธรรมนูญที่นำไปสู่การเลือกตั้ง รัฐบาลจัดให้มีการทำประชามติเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ที่ร่างขึ้นจากความต้องการทางการเมืองของผู้มีอำนาจ รัฐบาล คสช. ผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมือง เปิดพื้นที่ให้ผู้เห็นต่างแสดงความคิดเห็นได้อย่างจำกัดภายใต้ขอบเขตของ คสช. และจึงให้มีการเลือกตั้ง ทว่าการเลือกตั้งเป็นกลไกในระบอบประชาธิปไตย เมื่อถูกจับมาอยู่ภายใต้บริบทการเมืองเผด็จการทหาร การเลือกตั้งจึงกลายเป็นกลไกของ คสช. เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองที่ผูกโยงกับประชาชน การเลือกตั้งภายใต้บริบทอำนาจนิยม โดยเอื้อให้รัฐบาล คสช. กลับมาเป็นผู้ปกครองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 หลังจากกองทัพรัฐประหารและจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 สะท้อนว่ากลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่ดั่งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนทหารเป็นเครื่องมือรักษาและสืบทอดโครงสร้างการเมืองโดยกองทัพให้เป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง

บทนี้กล่าวถึงบริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. สร้างเพื่อปูทางให้ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชนของชนชั้นนำทหารสำเร็จลุล่วงด้วยความชอบธรรม ประกอบด้วย บริบทและเงื่อนไขการเมืองที่ออกแบบโดยคณะรัฐบาลทหารเพื่อควบคุมกติกาเลือกตั้งและพรรคการเมือง การแบ่งเขตเลือกตั้งเข้าข้างตนเองและเอาเปรียบพรรคอื่น การใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวควบคุมเจตนาารมณ์ทางการเมืองของประชาชนทางอ้อม และบริบทการเมืองและการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของพรรคและผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง บริบทการเมืองที่กล่าวข้างต้น นำมาสู่ปฏิบัติการจัดตั้งพรรคพลังประชาชนโดยพลเรือน ซึ่งมีผู้นำทหารเป็นผู้สนับสนุน รวมถึงการออกแบบและสร้างเงื่อนไขการเมืองให้ผู้ถูกดึงย้ายเข้ามาพวก ประกอบด้วย 1) บริบทการเมืองที่เอื้อต่อปฏิบัติการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน 2) บริบทการเมืองและการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 3) ฐานเสียงและภูมิทัศน์พรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และ 4) จุดเริ่มต้นและการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน

3.1 บริบทการเมืองที่เอื้อต่อการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน

การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยคณะรัฐประหารคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ หรือ รัฐบาล คสช. ทำให้บริบทการเมืองเข้าสู่สภาวะที่ประชาชนปราศจากเสรีภาพ การเมืองอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้มีอำนาจ รัฐบาล คสช. ตั้งตนเป็นผู้ปกครองแต่งตั้งข้าราชการทหารเป็นข้าราชการ

การเมืองบริหารงานการเมืองโดยปราศจากความรู้ความสามารถ จนทำให้ทหารต้องดึงพลเรือนเข้ามาเป็นที่ปรึกษาบริหารงานการเมือง ทว่าการบริหารงานโดยรัฐบาลทหาร คสช. ล้มเหลว จนนำมาสู่การเรียกร้องให้จัดเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. จึงเปิดโอกาสให้ผู้ต่อต้านระบอบอำนาจนิยมเข้ามาแข่งขันในพื้นที่เลือกตั้ง การเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การปกครองโดยรัฐบาลทหาร คสช. อาจกล่าวได้ว่าเป็นระบอบเผด็จการทหาร (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) เมื่อทหารประกาศเลือกตั้งทำให้บริบทการเมืองเปลี่ยนเข้าสู่ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน พลเรือนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาสนับสนุนผู้นำทหารเป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Siripan N., 2019) ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลทหาร คสช. มีการลดทอนเสรีภาพผู้เห็นต่างด้วยกลไกกฎหมาย ผ่านกระบวนการปรับทัศนคติทางการเมือง บังคับใช้กฎหมายโดยปราศจากความชอบธรรม จากนั้นรัฐบาล คสช. ประกาศจัดการเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐจัดตั้งขึ้นในช่วงนี้ทหารเริ่มลดบทบาททางการเมือง เปลี่ยนจากผู้นำทหารเป็นนักการเมืองด้วยการเลือกตั้ง ผู้นำทหารรวบรวมนักการเมืองเข้ามาในพรรคพลังประชารัฐ จนพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคขนาดใหญ่ในระยะเวลาการจัดตั้งเพียง 1 ปี พรรคพลังประชารัฐสนับสนุนให้ผู้นำทหารเป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรครักษาและสืบทอดโครงสร้างการเมือง คสช. ก่อนการเลือกตั้งให้เป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

3.1.1 รัฐสภาแต่งตั้งภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2561

รัฐสภาภายใต้ระบอบอำนาจนิยมเป็นรัฐสภาที่มาจากการแต่งตั้งของผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างบรรยากาศการเมืองให้มีความชอบธรรมเหมือนระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย (Gandhi, 2008) รัฐบาล คสช. แต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ สนช. ทำหน้าที่แทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การดำเนินงานของ สนช. คือการดำเนินงานระยะที่สองตามแนวทางของรัฐบาลคณะรักษาปลอดภัยแห่งชาติ (road map) เพื่อออกแบบการเลือกตั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล คสช. และ สนช. ทั้งสองฝ่ายทำหน้าที่คานอำนาจซึ่งกันและกัน รัฐบาล คสช. เป็นฝ่ายบริหารทำหน้าที่ออกกฎหมาย ส่วน สนช. ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายที่ คสช. เป็นฝ่ายเสนอ ในแง่ที่มาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งโดย คสช. ดังนั้น สนช. และ คสช. จึงมีความสัมพันธ์ทางอำนาจซึ่งกันและกันที่ตัดไม่ขาด ความสัมพันธ์ทางอำนาจ อาจทำให้ทั้งสองฝ่ายเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน (iLaw, 2557b) ประเด็นนี้ตั้งข้อสังเกตว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สนับสนุนการร่างกฎหมายในแนวทางของรัฐบาล คสช. ทั้งนี้ สนช. ยังเป็นฝ่ายเดียวกับรัฐบาล คสช. ทำหน้าที่ผ่านกฎหมายที่

บังคับใช้ควบคุมสังคม ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลทหาร คสช. ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติจึงมีลักษณะที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ ความสัมพันธ์ทางอำนาจดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ปัญหาการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันของทั้งสองสภา บทบาทการเมืองของทั้งสองสภาคือการปกป้องประโยชน์ของผู้แต่งตั้งตนเองนั่นคือ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) บางคนมีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาล คสช. จากการสนับสนุนการรัฐประหาร นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธาน นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธานคนที่ 1 และรองประธานคนที่ 2 นายพีรศักดิ์ พวจิตร ส่วนของสมาชิกรัฐสภาประกอบด้วยทหารทั้งในและนอกราชการ จำนวนทั้งสิ้น 105 คน ดังนี้ ทหารบก 67 คน ทหารเรือ 19 คน และทหารอากาศ 19 คน ตำรวจ 10 คน และพลเรือน 85 คน แบ่งเป็น อดีต ส.ว. สรรหา อดีต ส.ว. เลือกลง อธิการบดีและนักธุรกิจ สนช. ทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายที่เสนอโดยคณะรัฐบาล คสช. ส่วนสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ทำหน้าที่เสนอกฎหมายไปยัง สนช. ได้โดยตรงเว้นแต่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี คสช. ก่อนจะนำไปสู่การพิจารณาผ่านกฎหมายดังกล่าว ทั้งสองสภายังมีบทบาทในกระบวนการร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับกรอบกติกาเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ในฐานะแม่น้ำห้าสายที่ประกอบด้วย แม่น้ำสายที่หนึ่ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สายที่สองสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สายที่สาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สายที่สี่ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสายสำคัญคือ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (iLaw, 2557a, 2557b) กล่าวได้ว่า รัฐสภาที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ทำหน้าที่เป็นกำหนดกติกาการเมืองที่บังคับใช้ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่ผู้นำทหารเปลี่ยนสถานะของตนเองจากผู้นำทหารเป็นนักการเมือง

การทำหน้าที่ของสภาที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ยังส่งผ่านในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากการคัดเลือกโดยคณะกรรมการสรรหา ที่แต่งตั้งโดย คสช. จำนวน 9 - 12 คน คุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย 1) กลุ่มที่ได้รับตำแหน่งโดยตำแหน่ง 6 คน เป็นตำแหน่งที่ส่งมอบไว้ให้ฝ่ายความมั่นคง 2) คสช. เลือกกันเอง จำนวน 50 คน และ 3) มาจากการสรรหา จำนวน 194 คน ทุกองค์ประกอบของสมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งโดย คสช. ทั้งหมด การให้ผู้นำฝ่ายความมั่นคงเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง จำนวน 6 ที่นั่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ยังให้อำนาจ ส.ว. ทั้ง 250 คน มีสิทธิ์เสนอชื่อและเลือกนายกรัฐมนตรี โดยที่บุคคลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีสถานะเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรก็ได้ (BBC, 2018b; workpoint today, 2562a) อาจกล่าวได้ว่า นายกรัฐมนตรี

ไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง หรือที่เรียกว่า นายกรัฐมนตรีคนนอก ซึ่งเป็นช่องว่างให้บุคคลที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองเข้ามาใช้อำนาจรัฐโดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้ง

ผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง ที่มาจากการรัฐประหาร เมื่อต้องการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้ตนเองด้วยการเลือกตั้ง ช่วงการเปลี่ยนผ่านผู้ปกครองกลุ่มเก่าจะกลัวว่าฝ่ายความมั่นคงกลุ่มใหม่อาจทำทลายและรัฐประหาร รัฐบาลทหารที่ยอมรับการเลือกตั้งจึงต้องดึงฝ่ายความมั่นคงเข้าเป็นพวกเพื่อลดความเสี่ยงในการต่อต้านผู้มีอำนาจกลุ่มใหม่ด้วยการรัฐประหาร โครสร้างการเมืองโดยผู้มีอำนาจกลุ่มเก่าจะคงอยู่อย่างมั่นคงหลังการเลือกตั้ง ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้งการจัดสรรตำแหน่งให้ผู้ทำทลายอำนาจผู้ปกครองกลุ่มเก่า (Ezrow & Frantz, 2011) ผู้มีอำนาจในระบอบอำนาจนิยมจึงดึงฝ่ายความมั่นคงเข้ามาเป็นพวกโดยแต่งตั้งให้รับตำแหน่งการเมืองในฐานะสมาชิกรัฐสภา (Gandhi, 2008) บทบาทของรัฐสภาภายใต้ระบอบอำนาจนิยมจึงเป็น รัฐสภาที่ปกป้องประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายอำนาจนิยม

หากใช้กรอบข้างต้นวิเคราะห์ บทบาทของรัฐสภาที่มาจากแต่งตั้งโดย คสช. อธิบายได้ว่า รัฐสภาที่แต่งตั้งโดยคณะ คสช. ทำหน้าที่เป็นจิ๊กกลทางการเมืองเพื่อขับเคลื่อนการเมืองหลังการรัฐประหาร ด้วยการออกแบบโครงการเมืองก่อน และหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐสภาที่แต่งตั้งโดย คสช. เป็นคณะร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นส่วนหนึ่งของคณะแม่น้ำห้าสาย ขับเคลื่อนการบริหารงานภายใต้ระบอบอำนาจนิยมหลังการรัฐประหารให้ดำเนินไปได้แม้เผชิญอุปสรรคความชอบธรรมทางการเมือง เปิดทางให้มีการแต่งตั้งผู้นำสูงสุดจากฝ่ายความมั่นคงทั้ง 6 ตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง โดยระบุในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 สะท้อนว่า รัฐบาล คสช. กังวลต่อเสถียรภาพทางอำนาจของตน เมื่อเปลี่ยนขั้วอำนาจในฝ่ายความมั่นคงเป็นกลุ่มใหม่ ซึ่งมีความสามารถทำทลายผู้มีอำนาจกลุ่มเก่า เพราะถือครองทรัพยากรอาวุธ ความรุนแรง และกำลังคน อาจนำไปสู่การต่อต้านด้วยการรัฐประหาร รัฐบาล คสช. จึงลดความเสี่ยงที่จะเกิดการรัฐประหารด้วยการสร้างความเป็นพวกเดียวกันให้ผู้นำกองทัพคนใหม่ หากทั้งสองกลุ่มขัดแย้งกัน ก็รังแต่จะทำให้โครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. สั่นคลอน และพบกับความล่มสลาย ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. การแต่งตั้งรัฐสภาแทนชุดเดิม ที่ร่างกติกาการปกครองและแข่งขันเลือกตั้ง สะท้อนให้ว่า รัฐสภาแต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบและรักษาโครงสร้างการเมืองรัฐบาล คสช. เอาไว้ให้คงอยู่ ตั้งแต่หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ไปจนถึงหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

3.1.2 การเมืองของการทำประชามติ

การทำประชามติคือการรวบรวมความเห็นทางการเมืองของประชาชนเพื่อผันเป็นกฎในรัฐธรรมนูญ ที่นำมาสู่สร้างความชอบธรรมของระบอบการปกครอง รวมถึงความชอบธรรมของอำนาจทางการเมืองซึ่งผู้เป็นตัวแทนประชาชนพึงได้รับการยอมรับจากผู้ใต้ปกครอง การออกเสียงประชามตินั้นเป็นได้ทั้งการทำประชามติเพื่อแก้ไข (constitution-changing) และเพื่อการออกแบบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (constitution-framing) การทำประชามติจึงเป็นกระบวนการรวบรวมความเห็นของประชาชนเพื่อออกความเห็นในประเด็นเฉพาะทางกฎหมายผู้ออกเสียงประชามติสามารถที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในการปรับแก้ไขมาตราที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับร่างก็ได้ เพื่อรับรองความชอบธรรมของผลลงความเห็นประชามติ (Butler & Ranney, 1979; Tierney, 2012) การทำประชามติจึงเป็นการถามความเห็นประชาชนเพื่อการปรับแก้ไขกติกาสังคมให้สอดคล้องกับวิถีของผู้ใต้ปกครอง

ผ่านมาแล้วหลายทศวรรษระบอบอำนาจนิยมเริ่มปกคลุมหลายประเทศทั่วโลก ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาคือ ผู้มีอำนาจปกครองประเทศด้วยวิถีเผด็จการจะฉีกรัฐธรรมนูญฉบับเก่าแล้วร่างฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนฉบับเดิมที่ฉีกทิ้งไป รัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นมาใหม่เพื่อเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการทำประชามติรับรองความชอบธรรมของกติกาที่ร่างขึ้นมาใหม่ กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย รัฐบาลอำนาจนิยมเป็นผู้ปกครองและครองทรัพยากรรัฐ รัฐบาลอำนาจนิยมควบคุมข้อมูลการทำประชามติด้วยการจำกัดการรับรู้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์แก่ตน และสร้างบริบทการเมืองเพื่อจูงใจประชาชนให้สนับสนุนข้อเสนอของตน และปราบปรามผู้ที่ต่อต้านซึ่งเห็นต่างจากรัฐ ไม่ให้ผู้เห็นต่างสันคลอนสถานะทางอำนาจของผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยม รัฐบาลอำนาจนิยมควบคุมผู้เห็นต่าง ด้วยวิธีการจำกัดขอบเขต บังคับ และห้ามการรณรงค์การแสดงความเห็นที่แตกต่างจากรัฐ การสั่งห้ามนักกิจกรรม นักวิชาการ จัดกิจกรรมที่ต่างไปจากแนวทางการเมืองของรัฐ เพื่อควบคุมฝ่ายเห็นต่าง กระบวนการจำกัดฝ่ายเห็นต่าง ส่งผลให้กระบวนการได้มาซึ่งผลประชามติไม่มีความชอบธรรม ไม่โปร่งใส และไม่ได้รับการยอมรับ ท้ายที่สุดนำมาสู่ปัญหาความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญที่ตามมาภายหลัง

ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นกับหลายประเทศ อียิปต์ นับตั้งแต่ ค.ศ. 2011 ผู้ที่ขึ้นมามีอำนาจใช้กลไกประชามติสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบเผด็จการ ได้แก่ รัฐบาลโมฮัมเหม็ด มอร์ซี (ค.ศ. 2011) อับเดล ฟาตห์ อัลซีซี (Abdel Fattah Saeed Hussein Khalil el-Sisi) (ค.ศ. 2012) การเลือกตั้ง ปี ค.ศ. 2014 อัลซีซีมาจากการเลือกตั้งแต่ลิดรอนเสรีภาพประชาชน จนไม่ต่างจากรบอบเผด็จการโดยมูบารัค (iLaw, 2559d) การทำประชามติในศรีลังกา ปี ค.ศ. 1982 รัฐบาล Junius Richard Jayewardene กระบวนการประชามติที่ปราศจากความชอบธรรมนำมาสู่การแก้ไข

ข้อกำหนดให้รัฐบาลต่ออายุโดยไม่มีการเลือกตั้ง ทำให้การเมืองเข้าสู่ระบอบเผด็จการรัฐสภา รัฐบาลใช้อำนาจเอื้อประโยชน์ของพวกเขาป้องกัน ลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน บังคลาเทศ ในช่วงปี ค.ศ. 1997 การทำประชามติเปลี่ยนระบอบการปกครอง ภายใต้รัฐบาล Ziaur Rahman ซึ่งเดิมที่อำนาจการปกครองรวมศูนย์ที่ประธานาธิบดีเพียงผู้เดียว การทำประชามติครั้งนั้นนำมาสู่การเปลี่ยนใจความของการถือครองอำนาจสูงสุดมาอยู่ที่รัฐสภา ผลการทำประชามติโดยรัฐบาลซีเออร์ครั้งนี้เป็นที่ยอมรับของประชาชน เนื่องจากบริบทการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย ผู้เห็นต่างมีพื้นที่แสดงความคิดเห็นที่เสรี เพื่อรณรงค์ประชามติได้ (iLaw, 2559b)

เคนย่าเป็นประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมภายใต้การปกครองของอังกฤษ มรดกของเจ้าอาณานิคมคือ รัฐธรรมนูญ อันกลายเป็นวิธีการปกครองของเคนย่าเมื่อได้รับเอกราช ผู้นำหลายคนเข้ามาปกครอง ต่างมุ่งแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับประโยชน์ต่อตนเอง ให้ได้ครองอำนาจการเมืองยาวนานที่สุด บริบทการเมืองจึงอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการที่มีรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1992 มีความพยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญเข้าสู่ประชาธิปไตย ทว่าจบลงด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าแก้ไขปัญหาภายในประเทศอย่างจริงจัง ในปี ค.ศ. 2005 ประธานาธิบดี Mwai Kibaki นำมาสู่การร่างรัฐธรรมนูญเพื่อทำประชามติ บริบทการเมืองช่วงนั้นรัฐบาลปิดกั้นการรณรงค์เห็นต่างด้วยการใช้ความรุนแรง ผู้รณรงค์เห็นต่างและสนับสนุนเผชิญหน้ากันจนมีผู้เสียชีวิตจำนวนกว่า 9 คน ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงตกไป ความขัดแย้งครั้งนั้นลุกลามยาวนาน จนนำมาสู่การเจรจาติหาทางออกร่วมกันของคนเคนย่า และได้ข้อสรุปว่า ต้องมีร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อทำประชามติ จนมาถึงการทำประชามติ ในปี ค.ศ. 2010 ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของบริบทการเมืองที่เสรีมากยิ่งขึ้น ประชาชนรณรงค์เห็นต่างจากรัฐบาลได้ กระบวนการประชามติถูกทำให้ง่าย ไม่ซับซ้อนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ลงความเห็นตามเจตนารมณ์ เคนย่าจึงออกจากบริบทการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการผลคือผู้ได้รับผลกระทบทางการเมืองกับมาประนีประนอมหาทางออกร่วมกันได้อย่างสันติ ด้วยกระบวนการประชามติที่ทุกคนเท่าเทียม (iLaw, 2559a) ขณะที่การทำประชามติในสวีตเซอร์แลนด์ การประชามติคือเครื่องมือรวบรวมความของประชาชน เพื่อกำหนดและออกแบบเป็นกติกากการอยู่ร่วมกันของคนในประเทศ การทำประชามติดำเนินภายใต้บริบทการเมืองประชาธิปไตย (iLaw, 2559c)

ส่วนกรณีการทำประชามติในประเทศไทย 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ภายใต้บริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี และปกครองโดยระบอบอำนาจนิยม บริบทการเมืองในการประชามติครั้งดังกล่าว การเมืองถูกปิดกั้นจนไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้เห็นต่างถูกจับกุมจากการแสดงความเห็นต่างจากรัฐบาล คสช. รัฐเป็นฝ่ายเดียวที่สามารถให้ข้อมูลร่าง

รัฐธรรมนูญบางส่วนแก่ประชาชนได้ รัฐบาล คสช. เป็นผู้ครองอำนาจในพื้นที่สี่ รัฐบาลใช้สื่อนำเสนอความเห็นทางการเมืองของตนเอง ในแนวทางที่ตนสนับสนุนเป็นเวลากว่า 2 ปีภายหลังการครองอำนาจผ่านรายการ คืบความสุขให้คนในชาติ เนื้อหารายการดังกล่าวจูงใจประชาชนเพื่อลงความเห็นสนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ในแง่นี้ การทำประชามติในประเทศไทย พ.ศ. 2559 จึงเป็นกระบวนการประชามติที่ไม่ชอบธรรมในแง่กระบวนการซึ่งไม่โปร่งใสและไม่ยุติธรรมสำหรับผู้เห็นต่าง (เอกจิต สว่างอารมย์, 2559; ทศกัญญา ตรีสุวรรณ, 2560) ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 นำมาสู่ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองหลายประการต่อมา โดยเฉพาะการเลือกตั้ง

3.1.3 โครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำในร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชามติ

รัฐธรรมนูญไทยเป็นสถาบันทางการเมืองที่กำหนดความสัมพันธ์ทางอำนาจของรัฐบาลและสังคม รัฐธรรมนูญของไทยเป็นผลจากการต่อสู้ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยม (liberal) และอนุรักษนิยม (conservative) ซึ่งเป็นแนวทางการเมืองเมืองที่มีอิทธิพลต่อการร่างรัฐธรรมนูญของประเทศไทยมาตลอดหลายทศวรรษ (McCargo et al., 2017) รัฐธรรมนูญเป็นพื้นที่ต่อสู้ทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง สะท้อนความต้องการของผู้มีอำนาจขณะนั้น การเมืองหลังการเลือกตั้งล้วนเป็นผลจากกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2559 ชนชั้นนำและทหารคือตัวแสดงทางการเมืองที่มีบทบาทผลักดันร่างรัฐธรรมนูญให้นำไปสู่การทำประชามติ ข้อสังเกตคือกระบวนการประชามติ อาจเป็นกลไกสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ผู้ร่างรัฐธรรมนูญและในการร่างรัฐธรรมนูญของไทย พ.ศ. 2559

กองทัพและพลเรือนร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญกำหนดกติกาการเมืองให้สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ให้คงอยู่ ผ่านการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นกลไกหวนกลับมาครองอำนาจรัฐ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กติกาการเมืองหลายประเด็นถูกเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องต่อปฏิบัติการการรักษาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของผู้ร่าง บริบทการเมืองก่อนการทำประชามติ รัฐบาลทหาร คสช. ให้ข้อมูลการทำประชามติต่อประชาชนเพียงด้านเดียวอันเป็นประโยชน์แก่รัฐกับประชาชน มีการแจกเอกสารร่างรัฐธรรมนูญเพียงบางส่วน และไม่ทั่วถึง รัฐบาล คสช. ยับยั้งการรณรงค์รัฐธรรมนูญของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ นับตั้งแต่การรัฐประหารรัฐบาลพลเรือนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ.ศ. 2557 จนโครงสร้างอำนาจการเมืองไทยเข้าสู่การปกครองเผด็จการทหาร ที่กองทัพตั้งตนเป็นผู้ปกครอง ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 เพื่อปกครองระยะหนึ่ง แต่ไม่สามารถบริหารงานภายใต้ข้อจำกัดของความไม่รู้ได้ กองทัพจึงแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 จำนวน 36 คน โดยมีศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งใช้เวลาในการ

ร่าง 10 เดือน เพื่อร่างรัฐธรรมนูญและเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เมื่อถึงขั้นตอนการออก คณะ สปช. มีมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนน 135 ต่อ 105 เสียง และงดออกเสียง 7 เสียง ด้วยเหตุผลที่ว่า หากรัฐธรรมนูญฉบับศาสตราจารย์บวรศักดิ์ผ่านสู่ขั้นตอนการประชามติอาจ ส่งผลให้แผนโรดแมป (rode map) เลือกตั้งให้ล่าช้า คณะรัฐมนตรีและรัฐบาล คสช. จึงมีมติให้ จัดทำกระบวนการ ประชามติเพื่อสร้างความชอบธรรมต่อกฎหมายที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญจากประชาชน เช่นเดียวกับกับ การประชามติร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 นี่คือการเห็นฝ่ายสนับสนุน ส่วนงบประมาณอาจต้องใช้ งบประมาณสูงกว่าสามพันล้านบาท และความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งทางการเมืองสูง คือความเห็นจากฝ่าย ที่ไม่สนับสนุน คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญฉบับศาสตราจารย์บวรศักดิ์จึงถูกยุบพร้อมด้วยร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 การปฏิเสธร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 นำมาสู่การต่อรองเพื่อให้มีการ ประชามติอย่างไม่เป็นทางการขึ้น ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเร่งรัดให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ใหม่ รัฐบาล คสช. มีคำสั่งให้แต่งตั้งคณะกรรมาธิการจำนวน 21 คน ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา โดย นายมีชัย ฤทธิชูพันธ์ ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ เข้าสู่กระบวนการประชามติได้โดยไม่ต้องผ่านสภา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ชื่อว่า “รัฐธรรมนูญ ปราบโงง” (วรรณภา ตีระสังขะ, 2564; หทัยกาญจน์ ตริสุวรรณ, 2560) อีกฝ่ายเรียกว่า รัฐธรรมนูญ ฉบับอาบยาพิษ (pityfanpaeg, 2019; thestandard, 2021) มีนัยยะที่ว่าฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล คสช. ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 เป็นกติกากาการเมือง และฝ่ายต่อต้านไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับ ดังกล่าว กล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2560 เป็นผลจากการออกแบบกระบวนการร่าง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 โดยรัฐบาล คสช. ซึ่งจัดวางตำแหน่งให้ตน กลับมาเป็นผู้นำทางการเมืองอีกครั้ง หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว อันจะเป็นกติกาเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และเป็นการจัดวาง โครงสร้างอำนาจให้สอดคล้องกับแนวทางการเมืองของคณะรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐธรรมนูญฉบับ ดังกล่าวเป็นผลผลิตของการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ที่ส่งผลต่อการเมืองไทยในระยะยาว

3.1.4 รัฐธรรมนูญและกระบวนการประชามติ พ.ศ. 2559

การที่รัฐธรรมนูญฉบับปราบโงงผ่านเข้าสู่กระบวนการประชามติโดยไม่ต้องผ่านการลงความเห็น ของสภาก็ตาม การปฏิเสธร่างรัฐธรรมนูญฉบับศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อูวรรณโณ นำมาสู่การก่อ ตัวของผู้เห็นต่างที่เข้ามาท้าทายสถานะทางอำนาจของชนชั้นนำและทหาร กล่าวคือ พรรคการเมือง ฝ่ายค้านร่วมมือกดดันรัฐบาลให้เร่งจัดกระบวนการประชามติ พรรคการเมืองฝ่ายเห็นต่างจัดขบวนออกมารณรงค์ ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ทั้งสองพรรคเป็นพรรคที่มีฐานคะแนนจาก ประชาชนกว่า 27 ล้านเสียง ซึ่งเป็นฐานเสียงที่ต่อเนื่องและยาวนาน การเคลื่อนไหวของทั้งสองพรรค เป็นภาพแทนว่า กระแสสังคมไม่สนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ความต้องการของสังคม คือการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว แต่การเลือกตั้งดังกล่าวกลับถูกเลื่อนครั้งแล้ว

ครั้งเล่า กระนั้นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น เป็นความท้าทายต่อผู้มีอำนาจ ซึ่งสะท้อนจากการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อของ ศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธานกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ที่ว่า “เขาอยากอยู่ยาว” อันเป็นการสะท้อนเจตนาารมณ์ของคณะผู้มีอำนาจในการจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญ (Thairath, 2565) รัฐบาล คสช. ออกแบบกลไกการเมืองสนับสนุนการเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่สนับสนุนตนเองผ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และสร้างความชอบธรรมให้กติกการเมืองให้กลายเป็นโครงสร้างการเมืองที่ชอบธรรมโดยกระบวนการทำประชามติ

ในระบอบอำนาจนิยมภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจครองและกำกับพื้นที่สื่อ เพื่อใช้ประโยชน์ของตนเอง สื่อเป็นเครื่องมือของระบอบอำนาจนิยมเพื่อสร้างการรับรู้ของประชาชนที่เอื้อต่อเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจ (Levitsky & Way, 2002b) การทำประชามติเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กติกการเมืองที่ขึ้นชั้นนำและรัฐบาล คสช. ออกแบบให้เป็นโครงสร้างการเมืองไทย เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและการยอมรับจากสากล ขณะที่ผู้มีอำนาจควบคุมกระบวนการทำประชามติ กระบวนการประชามติภายใต้รัฐบาล คสช. จึงเป็นการประชามติที่สร้างการยอมรับโครงสร้างอำนาจการเมือง ที่ไม่เชื่อมโยงกับการเลือกตั้งให้ได้รับการยอมรับจากสากลและกลุ่มการเมืองที่ไม่ฝักฝ่าย กล่าวคือกระบวนการประชามติภายใต้รัฐบาล คสช. ผู้มีอำนาจใช้สื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชน ผ่านการจัดรายการคืนความสุขให้ประชาชน ทุกวันศุกร์ตลอดระยะเวลากว่า 5 ปี เนื้อหาดังกล่าวผู้นำรัฐบาล คสช. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ชี้นำผู้มีสิทธิลงประชามติให้รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 รัฐบาล คสช. ใช้สื่อกับสารกับผู้ออกเสียงประชามติ เพราะสื่อเข้าถึงประชาชนพื้นที่ห่างไกลได้เกือบทุกพื้นที่

ดังนั้นสื่อหลักจึงนำเสนอรายการของรัฐบาล คสช. เพื่อให้ช่วงประชามติรัฐบาล คสช. สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับประชาชน โดยสร้างสัญญาผ่านการสื่อสารสร้างความเข้าใจทางการเมือง อันเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาล ผ่านวิธีการ ดังนี้ 1) ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้ขอบเขตที่จำกัด รัฐบาล คสช. คือผู้ควบคุมการเมือง เป็นฝ่ายการเมืองที่ดีกว่ารัฐบาลพลเรือน ซึ่งถูกทำให้เป็นตัวปัญหาในการเมืองไทย การปกครองภายใต้รัฐบาล คสช. จึงเป็นเหมาะสม และมีความเป็นอยู่ที่ดี 2) การรับร่างประชามติเท่ากับสนับสนุนการสร้างความมั่นคง รัฐบาล คสช. ช่มชู่ประชาชนว่า ความวุ่นวายทางการเมืองจะเกิดขึ้น หากเพิกเฉยต่อการรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่รัฐบาลเสนอขั้นตอนสุดท้าย 3) กองทัพสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเป็นสถาบันการเมืองที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขความวุ่นวายทางการเมือง (เอกจิต สว่างอารมณ์, 2559; หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2560) ซึ่งเกิดขึ้นกับการเมืองไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. ใช้สื่อเพื่อสร้างความยอมรับจากประชาชน (Jatusripitak, 2022)

ผู้เห็นต่างจากรัฐบาลทหาร คสช. รณรงค์ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 อย่างแข็งขัน กองทัพบราบปรามผู้รณรงค์ด้วยการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ดำเนินคดี และปราบปรามผู้เห็นต่างด้วยกลไกเชิงกฎหมาย ตลอดจนการใช้สงครามจิตวิทยาข่มขู่ให้กลัว (Head, 2016) ในช่วงก่อนลงประชามติ บริบทการเมืองจึงเป็นการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีสิทธิลงความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญไม่มีเสรีภาพทางความคิดในทางที่แตกต่างจากรัฐ ทหารข่มขู่ คุกคาม และปราบปรามประชาชน นักเรียน นักศึกษา และผู้เคลื่อนไหวไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ (คมชัดลึก ครอบคลุม , 2559; ประชาไท, 2018) นักการเมืองพรรคเพื่อไทย ทักษิณีย์ บุรณุปกรณ์ เป็นหนึ่งในผู้รณรงค์ประชามติเห็นต่างต่อร่างรัฐธรรมนูญของรัฐบาล คสช. จนถูกจับดำเนินคดี ในข้อหาขู่มปลุกปั่นให้เกิดความแตกแยกมีความผิดตาม มาตรา 116 ขณะที่ไม่มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ยุติธรรม กระบวนการสอบสวนยังไม่เริ่มต้นขึ้น แต่ทักษิณีย์ถูกควบคุมตัวเข้าค่ายทหาร และถูกปรับทัศนคติทางการเมือง ในห้วงนั้นคดีความทั้งหมดของพลเรือนอยู่ในอำนาจการตัดสินของศาลทหาร นักการเมืองและผู้เห็นต่างหลายคนถูกดำเนินคดีผ่านศาลทหาร จนกล่าวได้ว่า ศาลทหารมีบทบาทเป็นอย่างมากในการควบคุมดำเนินคดีต่อไม่สนับสนุนการปกครองของรัฐบาล คสช. โดยอาศัยกฎหมายในรัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2557 มาตรา 44 ที่ให้หัวหน้า คสช. มีอำนาจสั่งดำเนินกับต่อข้อสงสัยที่สร้างความวุ่นวายทางการเมือง อำนาจเพื่อการปกครองโดยไร้ขีดจำกัด ในช่วงหลังรัฐประหาร ศาลทหารข้ามเขตมีอำนาจตัดสินความผิดของพลเรือนได้ ศาลทหารชี้ว่ากองทัพคือ ผู้ควบคุมโครงสร้างอำนาจการเมืองทั้งหมดแม้แต่ในพื้นที่ของกระบวนการยุติธรรม กลไกทางกฎหมายภายใต้บริบทการเมืองเผด็จการทหาร (Matichon TV, 2021; Thai pbs news, 2559; พรรคเพื่อไทย, 2021) บริบทการเมืองที่ประชาชนผู้เห็นต่างไม่สามารถแสดงออกถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองของตนเองได้ นำมาสู่ปัญหาความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญและปัญหาทางการเมืองที่ตามมาในภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ข้อมูลสถิติการดำเนินคดีรณรงค์ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ชี้ว่า ผู้เห็นต่างจำนวนทั้งหมด 212 คน ถูกดำเนินคดีหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้ สามารถแยกความผิดได้ ดังนี้ จัดตั้งศูนย์ปราบโกงประชามติ 147 ราย แจกใบปลิว และแสดงความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญ 36 ราย เผยแพร่จดหมายวิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญ 20 ราย จัดกิจกรรมเสวนาเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ 11 ราย ฉีกบัตรออกเสียงประชามติ 3 ราย (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560) ข้อมูลสถิติการดำเนินคดีทางการเมืองช่วงประชามติ สะท้อนถึงความชอบธรรมเชิงกระบวนการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่ไม่ชอบธรรม ตรวจสอบไม่ได้ และไม่โปร่งใส รัฐบาลปิดกั้นการรณรงค์ของผู้เห็นต่าง ภาคประชาสังคมไม่มีส่วนร่วมร่วมร่างรัฐธรรมนูญ การเสนอความเห็น การรณรงค์ ถูกจำกัดโดยรัฐบาล คสช. ข้ำร้ายเนื้อหา

ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชามติ พ.ศ. 2559 เป็นร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีพื้นที่ให้ประชาชนเข้าส่วนร่วม

แม้ว่าในภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 อย่างเป็นทางการ รัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีความชอบธรรมที่เชื่อมโยงกับประชาชน ในเชิงของตัวชี้วัดเชิงจำนวน แต่ในแง่กระบวนการของการได้มาซึ่งผลประชามติ เกิดท่ามกลางบริบทการเมืองที่ถูกปิดกั้นไม่เป็นประชาธิปไตย รัฐบาลข่มขู่ ปรามปราม และใช้กฎหมายปรามปรามผู้เห็นต่าง จำกัดการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงความเห็นประชามติ โดยการปิดกั้นการเข้าถึงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ ให้ข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว จำกัดและควบคุมบทบาทของสื่อ ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยนี้ ทำให้ผลประชามติเป็นไปตามความต้องการของรัฐบาลทหาร คสช. ประชาชนร้อยละ 61.35 รับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 58.07 เห็นชอบต่อบทเฉพาะกาล จากผู้ลงมติเห็นชอบทั้งหมด ร้อยละ 59.4 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2559) การทำประชามติ พ.ศ. 2559 คือ ท่ามการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยทำให้กระบวนการประชามติ พ.ศ. 2559 ปราศจากความชอบธรรมในเชิงกระบวนการ ส่วนเนื้อหาของรัฐธรรมนูญถูกนิยามว่าเป็น “รัฐธรรมนูญอาญาพิช” (pitvfanpaeg, 2019) หรือ “ประชามติแบบมัดมือชก” (พรรคเพื่อไทย, 2021)

กระบวนการประชามติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ภายใต้ระบอบการเมืองที่ไม่เสรีนำไปสู่ปัญหาความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญ รัฐบาลใช้อำนาจแทรกแซงกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่ระบอบเผด็จการได้ประโยชน์เอาไว้ ความชอบธรรมของประชามติไม่ได้ผกผันตามจำนวนผู้ลงความเห็นรับร่างที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติเท่านั้น หัวใจสำคัญของการทำประชามติต้องพิจารณาองค์ประกอบของกระบวนการเชิงคุณภาพ อันประกอบด้วย ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผู้เห็นต่างรณรงค์และแสดงความเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี พื้นที่ทางการเมืองไม่ถูกปิดกั้น องค์ประกอบเหล่านี้คือปัจจัยที่สร้างความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญที่มาจากการทำประชามติโดยประชาชน พ.ศ. 2559 ที่เป็นประชามติที่ไม่ชอบธรรม ในเชิงกระบวนการรณรงค์ออกเสียง ในเวลาต่อมาเป็นปัญหาความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (Ramsey, 2016; วรณภา ติระสังขะ, 2564) จนกล่าวได้ว่า การทำประชามติเป็นสัญญาณทางการเมืองแรก ที่บ่งชี้ถึงความเป็นประชาธิปไตยของการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ รัฐธรรมนูญจึงเป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญต่อการสร้างประชาธิปไตย ขณะเดียวกันภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญคือกลไกรักษาโครงสร้างอำนาจของผู้ปกครอง ผ่านการสร้างเงื่อนไขกติกาเมืองให้สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้ออกแบบ

3.2 บริบทการเมืองและการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นรัฐธรรมนูญที่นำมาสู่ปัญหาความชอบธรรมเชิงกระบวนการการเมืองมากที่สุดฉบับหนึ่ง หลังจากรัฐธรรมนูญฉบับร่าง พ.ศ. 2559 ผ่านการลงประชามติจากประชาชนแล้ว การเลือกตั้งเป็นความแรกของการเปลี่ยนการเมืองเข้าสู่ประชาธิปไตย การเลือกตั้งครั้งนี้ยังเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากทหารยึดอำนาจการเมือง การเลือกตั้งจึงไม่ใช่กลไกในการเข้าสู่อำนาจการเมืองสำหรับผู้มีอำนาจ รัฐธรรมนูญจึงกลายเป็นกลไกรักษาโครงสร้างการเมืองที่ คสช. ได้เปรียบเอาไว้หลังการเลือกตั้ง ทั้งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ที่เป็นสาระสำคัญเชื่อมโยงถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้ เพื่อคำถามดังกล่าวจึงต้องสำรวจกติกการเมืองและการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ระบบเลือกตั้งกำหนดผลลัพธ์ทางการเมืองได้ การเมืองก็กำหนดระบบเลือกตั้งได้ การศึกษาระบบเลือกตั้งจึงเป็นได้ทั้งตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ขึ้นอยู่กับว่าเราจะอธิบายระบบเลือกตั้งในแง่ใด (Sartori, 1997) หากมองระบบเลือกตั้ง ในฐานะตัวแปรตาม อาจมองผ่านประเทศไทยเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง 4 ครั้ง ในระยะ 20 ปี ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2557 และครั้งล่าสุด พ.ศ. 2560 ท่ามกลางบริบทการเมืองที่ไม่ปกติ รัฐบาลทหารมีอำนาจทางการเมืองอย่างสมบูรณ์ ผู้มีอำนาจจัดตั้งพรรคการเมืองโดยใช้ชื่อยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” และสนับสนุนให้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ตั้งพรรคการเมืองโดยเชื่อมโยงกับแนวทางการเมืองรัฐบาล คสช. สะท้อนว่า การเลือกตั้งครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองจากเผด็จการทหาร (military authoritarian) สู่ระบอบอำนาจนิยมที่มีแข่งขัน (competitive authoritarian) เพื่อรักษาโครงสร้างการเมืองที่ชนชั้นนำและกองทัพได้ประโยชน์เอาไว้ ภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ การเลือกตั้งเต็มไปด้วยโมโงโง่ไร้ความยุติธรรม และการตรวจสอบที่ด้อยประสิทธิภาพ พรรคคู่แข่งถูกลดทอนกำลังการแข่งขัน ชนชั้นนำลดคุณค่ากลไกการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเพียงเครื่องมือของผู้มีอำนาจเพื่อเข้าครองอำนาจต่อเนื่องผ่านการเลือกตั้ง ด้วยการเปลี่ยนกติการัฐธรรมนูญให้เอื้อต่อเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจ (Nethipo, 2022; Siripan N., 2019; ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563; สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

3.2.1 ระบบเลือกตั้งและผลลัพธ์ทางการเมือง

ระบบเลือกตั้งคือกลไกผันคะแนนของประชาชนให้แก่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในประเทศผันเป็นจำนวนที่นั่งของสมาชิกผู้แทนราษฎรในรัฐสภา ระบบเลือกตั้งให้ผลการแข่งขันเป็นแพ้และชนะเสมอ ระบบเลือกตั้งสำคัญต่อการออกแบบการเมืองและการจัดการเลือกตั้ง ระบบเลือกตั้งมีผลสัมพันธ์กับ

การเมืองในอนาคต ประชาชน และชีวิตการเมือง (political life) อันส่งผลต่อส่วนรวม (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

ระบบเลือกตั้งจึงสัมพันธ์กับบริบทการเมืองทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง ระบบเลือกตั้งให้ผลลัพธ์ทางการเมืองเป็นข้อตรงข้ามกันสองประการ ประการแรก ระบบเลือกตั้งที่เน้นความเป็นตัวแทนของคนในสังคมอย่างชอบธรรม ผู้สมัครเลือกตั้งที่ได้รับเลือกคือผู้เหมาะสมในตำแหน่งและหน้าที่ตัวแทนประชาชน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับการได้รับเลือกอย่างชอบธรรม ในมุมหนึ่งตัวแทนที่ชอบธรรมคือผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชน อยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้รักษาผลประโยชน์และทำหน้าที่แก้ไขปัญหาของประชาชน ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจึงเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่แทนประชาชนเท่านั้น จากทั้งสองมุมมองข้างต้นที่กล่าวมานั้น สะท้อนถึงความสัมพันธ์ของประชาชนและผู้เป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งต้องมีที่มาซึ่งรับผิดชอบต่อกันและกัน ประการที่สอง ระบบเลือกตั้งส่งผลต่อการจัดตั้งรัฐบาล (government capacity) กล่าวคือ ระบบเลือกตั้งให้ผลลัพธ์การเมืองที่ต่างกันออกไป ทั้งยังทำให้กระบวนการจัดตั้งรัฐบาลเข้มแข็ง อ่อนแอ มีประสิทธิภาพ และขาดเอกภาพได้ ฉะนั้นการเมืองจึงขึ้นอยู่กับการเลือกตั้ง หรือระบอบการเมืองเป็นผลจากการเลือกตั้ง และแม้ว่าระบบเลือกตั้งให้ผลลัพธ์ทางการเมืองที่ขัดกันดังข้างต้น ทว่าผลลัพธ์ทั้งสองล้วนเป็นผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในแนวทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นความต้องการแก้ไขปัญหาการเมือง ที่แต่ละสังคมเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับปัญหาการเมืองของประเทศ กล่าวในแง่นี้ได้ว่า การเลือกใช้ระบบเลือกตั้งต้องคำนึงถึงบริบทการเมือง เพื่อให้ระบบเลือกตั้ง เป็นกลไกแก้ไขปัญหาการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

งานศึกษากล่าวถึงบริบทการเมือง พรรคการเมือง และระบบเลือกตั้งและแนวโน้มผลลัพธ์การเลือกตั้ง ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ณสดมภ์ ธิติปรีชา เสนอผลการศึกษาสามประการ ดังต่อไปนี้ ประการแรก บริบทการเมืองเป็นปัจจัยกำหนดเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจในการออกแบบกติกาเลือกตั้ง บริบทการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจเลือกออกแบบระบบเลือกตั้งและจัดการเลือกตั้งของผู้มีอำนาจ เพื่อบรรลุเป้าหมายการเมืองที่ตั้งเอาไว้ ประการที่สอง การเลือกใช้ระบบเลือกตั้งและการจัดการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเมือง และผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ก่อนเลือกตั้ง ประการที่สาม ความท้าทายของระบบเลือกตั้งคือ พฤติกรรมเลือกตั้งผู้ลงคะแนนซึ่งเดาได้ยาก แม้ผู้มีอำนาจมีเป้าหมายทางการเมืองที่ตั้งไว้ก่อนหน้าก็ก็ตาม ผลการเลือกตั้งอาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายด้วยเงื่อนไขที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภาวะโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมการเมือง พฤติกรรม และความสนใจทางการเมืองของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความเป็นพลวัตในตัวมันเอง ทำให้เป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจล้มเหลวหรือสำเร็จได้ (ณสดมภ์ ธิติปรีชา, 2560; สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ระบบเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมือที่คาดเดาได้ยาก

แม้จะออกแบบให้สอดคล้องและควบคุมได้ภายใต้ทิศทางที่ผู้ร่างต้องการให้เป็น ภายใต้บริบทการเมืองแบบใดก็ตาม

จากที่กล่าวข้างต้น การเลือกระบบเลือกตั้งมีความสำคัญต่อคงอยู่หรือถูกรื้อถอนของโครงสร้างอำนาจของผู้ซึ่งกำหนดกติกาเลือกตั้ง แม้นผู้ออกแบบระบบเลือกตั้งคำนวณผลได้เสียการเลือกตั้งอย่างรอบครอบก็ตาม โดยธรรมชาติของระบบเลือกตั้งที่คาดเดาได้ยากและมีความไม่สมบูรณ์แบบ ในตัวมันเองทุกระบบ ทำให้ความคาดหวังเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ อนึ่งประเด็นที่สำคัญซึ่งควรวิเคราะห์ถึงคือเป้าหมายของระบบเลือกตั้ง หรือนัยยะของผู้มีอำนาจในการกำหนดกติกาเลือกตั้งที่ซ่อนอยู่เป็นอย่างไร ใครคือผู้ออกแบบระบบเลือกตั้ง ระบบเลือกตั้งที่ออกแบบมานั้น คำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างคะแนนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนตัวแทนที่พรรคการเมืองควรได้รับในสภาสะท้อนเจตจำนงของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เพราะเป้าหมายการออกแบบระบบเลือกตั้ง ย่อมส่งผลถึงความความเข้มแข็ง และอ่อนแอต่อพรรคการเมือง ทั้งยังส่งผลต่อมาถึงความยากง่ายของการจัดตั้งรัฐบาล และความเข้มแข็งของฝ่ายบริหารอีกด้วย (สิริพรรณ นกสวนสวรรค์, 2561b)

3.2.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นกติกาที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่จัดตั้งและมีสถานะเป็นพรรคการเมือง ต้องดำเนินงานตามกรอบกฎหมายเพื่อความโปร่งใส การเลือกตั้งภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจใช้สถาบันการเมืองที่เป็นกลไกในระบอบประชาธิปไตย สร้างการยอมรับระบอบอำนาจนิยมจากประชาชน การใช้สถาบันและกลไกการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสร้างเงื่อนไขการปกครองแก่ผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยม ช่วยให้ผู้มีอำนาจปกครองต่อเนื่องยาวนาน การบิดเบือนกลไกสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การออกแบบกฎหมายเลือกตั้งให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของผู้ปกครอง และสร้างอุปสรรคให้แก่ฝ่ายเห็นต่าง (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015)

ภายหลังการปกครองโดย คสช. การปฏิรูปพรรคการเมืองเป็นวาระสำคัญในร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ทั้งยังเป็นวาระแรกของการแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเมืองของรัฐบาล คสช. กำหนดวาระการปฏิรูปการเมืองและพรรคการเมืองเป็นเรื่องแรกจากทั้งหมดเจ็ดวาระ การให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการเมืองและพรรคการเมืองเป็นเรื่องแรก สะท้อนว่ารัฐบาล คสช. ต้องการจัดโครงสร้างการเมืองใหม่โดยเร่งด่วน และเป็นวาระสำคัญที่ซ่อนเร้นในใจจนนำมาสู่การรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ภายหลังจากการรัฐประหาร พ.ศ.

2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ คปค. ล้มเหลว รัฐบาลพรรคไทยรักไทยไม่สามารถเปิดทางให้มีการเลือกตั้งเพราะกองทัพรัฐประหาร ต่อมาการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ จึงเป็นการรัฐประหารที่มีการวางโครงสร้างการเมืองเอื้อให้ผู้นำกองทัพ รักษาโครงสร้างการเมืองที่ตนปรารถนาให้อยู่คู่กับการเมืองไทย ด้วยปฏิบัติการทางการเมืองผ่านกลไกและสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่กลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจในการค้ำจุนโครงสร้างการเมืองก่อนเลือกตั้งให้คงอยู่เป็นโครงสร้างการเมืองหลังการเลือกตั้ง กล่าวคือผู้มีอำนาจออกแบบกติกาและสถาบันการเมืองที่สร้างประโยชน์แก่การแข่งขันของฝ่ายผู้มีอำนาจ ขณะเดียวกันเป็นการควบคุมฝ่ายการเมืองที่เข้ามาท้าทายอำนาจทุกอาณาบริเวณการเมือง โครงสร้างการเมืองภายใต้การปกครองโดย คสช. ถูกรักษาไว้ด้วยกลไกการเมืองที่ออกแบบมารองรับการสืบทอดอำนาจของชนชั้นนำทางการเมือง ผลคือผู้มีอำนาจจัดวางสถานะทางอำนาจของฝ่ายตนให้ได้เปรียบทุกพรรคในพื้นที่การเมืองและการเลือกตั้ง (Jatusripitak, 2022; Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

เมื่อบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงของบริบทและพรรคการเมืองการในการเตรียมการแข่งขัน เป็นผลที่ตามมา เริ่มแรกผู้สมัครรับเลือกตั้งเผชิญกับปัญหาการเมือง กล่าวคือผู้สมัครและพรรคการเมืองทุกพรรคต้องอยู่ภายใต้กฎหมายพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ที่ร่างโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดย คสช. พรรคการเมืองฉบับนี้ร่างขึ้นภายใต้แนวทางคิดการแก้ไขปัญหาทุจริต การปฏิรูปพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง เป็นตัวแทนเชิงอุดมการณ์ของประชาชนได้อย่างครอบคลุม ดำเนินงานภายใต้หลักความโปร่งใส พรรคการเมืองต้องปราศจากการถูกครอบงำจากทุกเงื่อนไข ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งต้อง เป็นตัวแทนประชาชน พรรคการเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อนโยบายที่ใช้หาเสียงเลือกตั้งเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติได้จริง (วรรณภา ทิระสังขะ, 2564) แม้กรอบการร่างรัฐธรรมนูญเหล่านี้ สร้างทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง ภายใต้กฎหมายพรรคการเมืองฉบับดังกล่าว มีพรรคถูกยุบแล้วสองพรรค ได้แก่ พรรคไทยรักษาชาติ และพรรคอนาคตใหม่ ข้อสังเกตคือทั้งสองพรรคไม่สนับสนุนรัฐบาล คสช. (Jatusripitak, 2022)

พระราชบัญญัติประกอบพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ส่งผลต่อการปรับตัวของพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 (พรรคการเมืองเก่า) และเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (พรรคการเมืองใหม่) นักการเมืองพรรคเพื่อไทยให้ข้อมูลว่า พรรคการเมืองโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 คืออุปสรรคในการเลือกตั้ง พรรคใหญ่ได้จำนวนที่นั่ง

ในสภาพที่สอดคล้องกับคะแนนเลือกตั้งที่พรรคได้ เพื่อลดความเข้มแข็งของพรรคขนาดใหญ่ ผู้ชนะ ขณะเดียวกันเป็นการให้ที่นั่งกับพรรคขนาดเล็ก หรือผู้แพ้ ผู้สมัครระบบเขตและระบบบัญชีรายชื่อจึง ได้รับผลกระทบนำมาสู่การปรับยุทธศาสตร์เลือกตั้งครั้งใหญ่บริบทการเมืองที่พรรคขนาดใหญ่ต้องเป็นผู้แพ้ พรรคเพื่อไทยแบ่งผู้สมัครออกเป็นสองพรรค ได้แก่ กลุ่มที่เป็นผู้สมัครพรรคเพื่อไทย และกลุ่มที่เป็นผู้สมัครพรรคไทยรักษาชาติ เช่น จาตุรนต์ ฉายแสง ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และชัชชาติ สวัสดิ์ผล (Matichon online, 2562) ทั้งหมดเป็นนักการเมืองที่สนับสนุนพรรคเพื่อไทย ที่ต่อต้านฝ่ายอำนาจนิยม ยุทธศาสตร์การแตกพรรคคือ การแบ่งผู้สมัครส่วนหนึ่งเพื่อสังกัดพรรคที่จัดตั้งพรรคใหม่ ได้แก่ พรรคไทยรักษาชาติ สูดท้ายพรรคถูกยุบ ผู้สมัครพรรคไทยรักษาชาติถูกตัดสิทธิ์เลือกตั้งด้วยกฎหมายพรรคการเมือง ทำให้เขตเลือกตั้งสำรองของพรรคเพื่อไทยกว่า 150 เขตไม่มีผู้สมัครเพื่อไทย ผู้ที่ตัดสินใจให้พรรคถูกยุบคือศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากแต่งตั้งของ คสช. กล่าวในแง่นี้ กฎหมายเลือกตั้งเป็น เครื่องมือทำลายพรรคแข่งขันให้แพ้ และเอื้อให้พรรคสนับสนุนผู้ชนะ และยังทำให้พรรคการเมือง ขนาดใหญ่ต้องกระจายทรัพยากรการแข่งขัน ซึ่งทำให้ขีดความสามารถของพรรคลดลงและเสี่ยงที่จะ แพ้ (Jatusripitak, 2022; จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สิริพรรณ นก สวน สวัสดิ์, 2561b; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

“พรรคเพื่อไทยก็แข่งแกร่ง เรารู้ว่าพรรคเพื่อไทยถูกเอาเปรียบจากรัฐ ในการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นเราก็เลยส่งไม่ครบ ก็จำเป็น ก็จำเป็นที่ต้องแตกแบ่งกัน ต้องไปอยู่กับพรรคไทย รักษาชาติ บางพื้นที่เราไม่ส่ง เรามี 350 เขต เราไม่ส่งตั้ง 100 เขต ซึ่ง 100 เขต นั้นก็เป็นของ พรรคไทยรักษาชาติ เป็นของอนาคตใหม่ แต่ถึงกระนั้น เราก็ได้คะแนนเสียงเป็นอันดับหนึ่ง” (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

พรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ พรป. พรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ ในการประเดิมเงินจัดตั้งพรรค จนหลายพรรคต้องยอมถอยจากการแข่งขัน เงินทุนตั้งต้นจำนวนหนึ่ง ล้านบาทต้องได้มาจากสมาชิกพรรค ขั้นต่ำสมาชิกทุกคนต้องร่วมลงเงินคนละหนึ่งพันบาท แต่ไม่เกิน คนละห้าหมื่นบาท พรรคสามัญชนคือพรรคขนาดเล็กที่จัดตั้งภายใต้บริบทการแข่งขันโดย พรป. พรรค การเมือง พ.ศ. 2560 พรรคต้องระดมเงินจำนวนมากเพื่อจัดตั้งพรรคตามกฎหมายกำหนด ให้พรรคมี สถานะทางการเมือง เงื่อนไขดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งพรรค ที่มีศักยภาพทางการเงินไม่ เพียงพอ แต่ต้องการนำเสนอแนวทางการเมืองให้เป็นทางเลือกของประชาชน การปกครองภายใต้ รัฐบาล คสช. พรรคการเมืองขนาดเล็กที่ขับเคลื่อนประเด็นเฉพาะด้าน เช่น พรรคที่สนับสนุนการ รณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ความเท่าเทียมทางเพศ หรือประเด็นเคลื่อนไหวอื่น ที่มีทรัพยากรเลือกตั้งไม่ เพียงพอตามกฎหมายกำหนดก็ขาดโอกาสที่จะเสนอแนวทางการเมืองสู่ประชาชน เพราะติดกับดัก

เงื่อนไขการจัดตั้งพรรคภายใต้ พรบ. พรรคการเมือง 2560 (เลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์, 2019) นอกจากนี้พรรคที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ พรบ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ต้องจัดประชุมกำหนดโครงสร้างบริหารพรรค องค์กรประชุมต้องไม่น้อยกว่า 250 คน ตรวจสอบสมาชิก ไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีอิทธิพลเข้ามาครอบงำพรรค ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม พรรคการเมืองต้องจัดตั้งสาขาอย่างน้อยพรรคละสาขาในภูมิภาค และต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 500 คน ทั้งนี้ต้องไม่รับเงินบริจาคจากใครก็ตาม ที่เป็นเหตุอันนำไปสู่การครอบงำพรรค (ราชกิจจานุเบกษา, 2560b) รัฐบาล คสช. ทำให้พรรคการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองประชาชนจัดตั้งยาก แต่ยุ่งง่ายจึงเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเลือกตั้งของประชาชนให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง ให้ประชาชนมีตัวเลือกเฉพาะที่ผู้ร่างกติกากำหนดได้ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) ซึ่งได้ว่าการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จึงเป็นการเลือกตั้งที่ประชาชนถูกจำกัดเสรีภาพในการเลือกผ่านกลไกเชิงกฎหมาย

การจำกัดเงื่อนไขเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิให้น้อยลงด้วยกลไกเชิงกฎหมาย เอื้อให้พรรคของฝ่ายผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง เป็นผู้ชนะ และตัดกำลังฝ่ายเห็นต่าง (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) รัฐบาล คสช. สร้างเงื่อนไขการแข่งขันเลือกตั้งผ่านข้อกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ทำให้กระบวนการจัดตั้งพรรคภายใต้ พรบ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เต็มไปด้วยเงื่อนไข ยุ่งยาก พรรคการเมืองต้องมีทรัพยากรการเมืองให้ได้ตามกฎหมายกำหนด เป็นทรัพยากรที่มีจำนวนมากเมื่อพรรคขนาดเล็กต้องการแข่งขันเลือกตั้ง ซึ่งหากพรรคการเมืองมีทรัพยากรไม่เพียงพอ พรรคการเมืองที่กลุ่มจัดตั้งเป็นตัวแทนเชิงอุดมการณ์ขนาดเล็กเหล่านี้ต้องถอยจากการแข่งขันเลือกตั้ง พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 จึงสร้างอุปสรรคให้ผู้เห็นต่างในการเลือกตั้ง

3.2.3 กติกาเลือกตั้ง พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือ กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. กฎหมายพรรคการเมืองที่ร่างขึ้นภายใต้เงื่อนไขการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย พ.ศ. 2560 เนื้อหาสะท้อนความต้องการของผู้ร่างในการแก้ไขปัญหาการเมืองท่ามกลางบริบทการเมืองที่ต่างกัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญพรรคการเมืองทุกฉบับยังเป็นกติกากในการเลือกตั้งอีกด้วย พระราชบัญญัติพรรคการเมืองเป็นกรอบกติกาเลือกตั้งที่ส่งผลต่อผลลัพธ์เลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายร่างขึ้นช่วงรัฐบาลทหารพลเอกประยุทธ์มีอำนาจ กฎหมายเลือกตั้งเป็นเชิงกลไกหมายรักษาโครงสร้าง คสช. หลังการเลือกตั้ง และถอดถอนผู้ต่อต้าน คสช. จากตำแหน่งคณะกรรมการเลือกตั้งและแต่งตั้งผู้สนับสนุน

เข้ามาแทนที่ ชนชั้นนำจึงเปลี่ยนผู้มีอำนาจควบคุมสถาบันการเมืองให้เอื้อต่อการควบคุม (Jatusripitak, 2022)

คณะกรรมการความสงบปลอดภัยแห่งชาติกำหนดให้มีการร่างกฎหมายว่าด้วยการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ชุดใหม่ขึ้นผลที่เกิดขึ้นตามมาคือคณะกรรมการชุดเดิมมีคุณสมบัติไม่สอดคล้องตามกฎหมายที่ร่างขึ้นมาใหม่นี้ คณะกรรมการเลือกตั้งชุดเดิมจึงหมดวาระลงทันที ภายหลังจากการร่างคุณสมบัติผู้เหมาะสมเพื่อสรรหา กกต. ชุดใหม่ การโหวตรับร่างกฎหมายดังกล่าวซึ่งมีผู้ลงคะแนนเห็นด้วยจำนวนทั้งสิ้น 194 เสียง จากทั้งหมด 250 เสียง กฎหมายฉบับนี้จึงผ่าน เป็นผลให้คณะกรรมการเลือกตั้งทั้ง 5 คนหลุดจากตำแหน่งโดยปริยาย การตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งชุดใหม่ขึ้นมาแทนที่ชุดเดิมมีการเพิ่มจำนวนจากเดิมห้าเป็นเจ็ดคน การเพิ่มจำนวนที่นั่งให้ กกต. ทำให้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ กกต. กว้างขึ้นด้วย ทั้งในแง่คุณสมบัติ ผู้ทำหน้าที่ที่ต้องเหมาะสม ประสบการณ์ในการทำงานระดับผู้บริหารสูงสุด ที่ยากซึ่งยากที่จะหาผู้มีเงื่อนไขครบตามกฎหมายกำหนด พร้อมกันกับการอนุญาตให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมพร้อมเลือกตั้ง ภายใต้การควบคุมโดย คสช. (iLaw, 2560a; Jatusripitak, 2022; สมชัย ศรีสุทธิยากร, 2562)

คณะกรรมการเลือกตั้งทำหน้าที่จัดการการเลือกตั้งและการลงประชามติให้โปร่งใสและสุจริตอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรมตามหลักกฎหมายกำหนด คณะกรรมการเลือกตั้งมีวาระ 7 ปี ครองตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งจากแต่เดิมห้าคน คณะกรรมการชุดนี้ได้รับเพิ่มเป็น 7 คน พระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งจากคำแนะนำของสมาชิกวุฒิสภา ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ ประการแรก เป็นผู้มีความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านการเลือกตั้ง โดยหลักการความสุจริตเที่ยงธรรม ชื่อสัตย์เป็นประจักษ์ มาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการจำนวน 5 คน คุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการคัดเลือก ผู้นั้นต้องเคยรับราชการตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือเทียบเท่าขั้นต่ำ 5 ปีขึ้นไป และหากในระดับเดียวกันต้องเป็นผู้ที่เคยรับราชการ หรือดำรงตำแหน่งระดับอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนไม่น้อยกว่า 5 ปีเช่นกัน และคุณสมบัติด้านวิชาการของผู้ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งต้องไม่ต่ำกว่าระดับศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยภายในประเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ต้องสร้างผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ ประการที่สอง ต้องผู้มีคุณสมบัติที่มีความรู้และเชี่ยวชาญทางกฎหมาย ได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพที่สม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้ว เป็นระยะเวลาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี และเป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 2 คน หรือเป็นผู้มีความชำนาญ มีความรู้ และเชี่ยวชาญด้านการเงิน การคลัง การ

บริหาร การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับผู้บริหารสูงสุดไม่ต่ำกว่า 10 ปี มาจากเป็นผู้ทำงานภาคประชาสังคมไม่น้อยกว่า 20 ปี

คณะกรรมการเลือกตั้งมีหน้าที่อำนาจการเลือกตั้งภายใต้กฎหมายกำหนด ดังนี้ ประการแรก คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง หรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร การเลือกวุฒิสภา การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ประการที่สอง กกต. มีอำนาจควบคุมดูแลการดำเนินงานเลือกตั้ง กล่าวคือ ประการที่สาม กกต. มีอำนาจหน้าที่ในการยับยั้ง แก้ไข หรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ กรณีที่มีเหตุอันน่าสงสัยว่ามีการทุจริตเลือกตั้ง ประการสุดท้าย การสั่งระงับสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครเป็นการชั่วคราว การสั่งระงับสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวมีสาเหตุมาจากหลักฐานบ่งชี้ว่า ผู้สมัครเลือกตั้งดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการกระทำรู้เห็น หรือสนับสนุนเกี่ยวข้องกับการทุจริต คุณสมบัติของคณะกรรมการผู้คัดเลือกคณะกรรมการเลือกตั้ง และคณะกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งต้องได้รับการคัดเลือกทั้งสองคณะ ถูกจัดวางให้เป็นผู้มีคุณสมบัติสูง กรรมการสรรหาคณะกรรมการเลือกตั้ง ต้องเป็นผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 7 ปี ต้องไม่ประกอบอาชีพหลังจากเกษียณอายุราชการ ทั้งนี้หลังจากคัดเลือก กกต. แล้วต้องดำรงตำแหน่งต่อเนื่องอีก 7 ปี และต้องไม่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อนหน่วยงานอื่น (วรรณภา ทิระสังขะ, 2564; สมชัย ศรีสุทธิยากร, 2562)

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 ขยายขอบเขตทางอำนาจให้คณะกรรมการเลือกตั้งมากกว่าทุกชุดในการเมืองไทย อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเลือกตั้งคืออำนาจกระบวนการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 สามารถกำกับและดูแลการดำเนินงานพรรคการเมือง และหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนดในรัฐธรรมนูญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560a; วรรณภา ทิระสังขะ, 2564) คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีอำนาจอำนาจการจัดการเลือกตั้ง ยับยั้ง เปลี่ยนแปลง และสอบสวน ประเด็นที่มีผลต่อกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อความโปร่งใสเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการเลือกตั้งจึงเป็นผู้รักษาคุณค่าของกระบวนการเลือกตั้งโดยเป็นอิสระ ปราศจากการครอบงำของบุคคล หรือหน่วยงาน องค์กร คณะบุคคล เพื่อประโยชน์ของประชาชน (Jatusripitak, 2022; สมชัย ศรีสุทธิยากร, 2562)

อย่างไรก็ดี ภายหลังกองการรัฐประหาร การเมืองเป็นไม่ประชาชนปีโตยอยู่ในสภาวะที่ไม่ปกติ กระบวนการได้มาซึ่ง กกต. นำมาสู่ปัญหาการผูกขาดอำนาจการเมืองของผู้มีอำนาจซึ่งเป็นผู้ร่างกติกา ดังกล่าวขึ้นมาเพื่อแข่งขันเลือกตั้ง การสรรหาและการกำหนดคุณสมบัติที่สูงเกินจริง ทั้งผู้สรรหาและผู้ได้รับการสรรหาเป็นเงื่อนไข ทำให้ผู้เหมาะสมไม่สามารถเข้ามาทำหน้าที่นี้ได้ กล่าวได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์

ที่กีดกัน มากกว่าเป็นกลไกคัดกรอง สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ที่อาจมีผู้ที่เหมาะสมตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้แล้ว เพียงแต่สร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้อง เพื่อดึงผู้ที่เหมาะสมที่ต้องการเข้ามาทำหน้าที่จัดการการเลือกตั้ง อันจะทำให้การได้มาซึ่ง กกต. ขอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ กำหนด จากที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นกลไกทางการเมืองของรัฐบาล คสช. คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ความสามารถที่พอดีกับความรับผิดชอบ สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนคุณสมบัติที่ผู้ร่างกติกาดังกล่าว กำหนดนั้นเป็นคุณสมบัติที่ค่อนข้างสูง เว้นเสียแต่ว่าในกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้ง ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีผู้สอดคล้องกับคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ผันคะแนเสียงของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มาเป็นจำนวนที่นั่งในรัฐสภาของผู้แทนราษฎร (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ผู้แทนราษฎรมีหน้าที่กำหนด เสนอ แก้ไขกฎหมาย และตรวจสอบการทำงาน หรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์แก่ชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดให้สมาชิกรัฐสภา มีจำนวนทั้งสิ้น 500 คน ผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งระบบเขต 350 คน และระบบบัญชีรายชื่อของพรรค 150 คน และในระหว่างการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลง ให้มีการเพิ่มลดจำนวนผู้แทนประชาชนในระบบบัญชีรายชื่อไม่ได้ แม้สมาชิก ส.ส. มาจากการนับคะแนนเลือกตั้งคนละแบบ แต่สมาชิกจากทั้งสองระบบเลือกตั้งต้องอยู่ในเงื่อนไข กติกาเลือกตั้งของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ทุกคน (วรรณภา ตีระสังขะ, 2564) อย่างไรก็ตาม กติกาเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 บังคับใช้ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรก โดยมีผู้ร่างกติกาเป็นผู้แข่งขันในเกมการเลือกตั้งครั้งนี้ด้วย ผลก็คือพรรคพลังประชารัฐเป็นผู้ชนะเลือกตั้ง และเป็นพรรคที่สนับสนุนรัฐบาล คสช.

3.2.4 ระบบเลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสมและในภาวะการเมืองไม่ปกติ

ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed Member Apportionment System : MMA) เป็นระบบเลือกตั้งที่นำมาสู่ปัญหาการเมือง การเปลี่ยนแปลงเจตนาของผู้เลือกตั้ง การทำลายความเป็นสถาบันพรรคการเมือง สร้างปัญหาความขัดแย้งในการเลือกตั้ง เป็นระบบเลือกตั้งที่น้อยประเทศนำมาใช้ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ใช้ระบบ MMA ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การเลือกตั้งห่างหายจากการเมืองไทยนานกว่าห้าปี (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) ระบบเลือกตั้ง MMA นำมาสู่ปัญหาในการเมืองไทย การลดทอนคุณค่าความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง การหาเสียงเลือกตั้ง และปัญหาในกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ในแง่การจัดสรรที่นั่งในสภาของแต่ละพรรคที่พึงได้ และคะแนนเสียง

ขัดแย้งกัน อันไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้ง สะท้อนเจตนารมณ์ของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นการแข่งขันเลือกตั้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างปีกพรรคที่สนับสนุนให้โครงสร้างอำนาจที่ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้นำให้อยู่ต่อเนื่อง เช่น พรรคพลังประชารัฐ พรรคพลังประชาชนไทย ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งต่อต้านและไม่ยอมรับโครงสร้างอำนาจการเมืองโดยพลเอกประยุทธ์ พวกเขาต้องการสร้างความเท่าเทียมทางการเมือง เช่น พรรคเพื่อไทย พรรคอนาคตใหม่ การเลือกตั้งครั้งนี้จึงมีนัยยะมากกว่าการเลือกตั้งเพื่อจัดสรรที่นั่งเพื่อจัดตั้งรัฐบาล หากแต่หมายความถึงการช่วงชิงพื้นที่ทางการเมือง เพื่อฝังรากอุดมการณ์การเมืองของแต่ละฝ่ายในสถาบันทางสังคม ความสำคัญนี้ ทำให้ผู้มีอำนาจเลือกใช้ระบบเลือกตั้ง MMA ซึ่งไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้งอย่างถึงที่สุด เพื่อสร้างความสับสนทางการเมืองโดยใช้เกณฑ์การแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม พรรคการเมืองใดที่นั่งในระบบเขตมากเท่าใด จะได้ที่นั่งจากระบบบัญชีรายชื่ออย่างน้อยไม่ได้เลย หมายความว่า ระบบเลือกตั้ง MMA เป็นระบบที่ให้รางวัลพรรคที่มีความเสี่ยงที่จะแพ้เลือกตั้งสูงคือพรรคใหม่และยังไม่มีฐานเสียง ภายใต้บริบทการเมืองที่ตรวจสอบได้ยาก หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. จึงจัดตั้งพรรคเพื่อรักษาและสืบทอดอำนาจการเมืองของตน โดยระบบเลือกตั้งแบบ MMA ที่ให้เอื้อชนะเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ระบบเลือกตั้งดังกล่าวยังสร้างความสับสนแก่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ในแง่ที่ว่า ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจะตัดสินใจเลือกตั้งจากฐานอะไรเป็นสำคัญ ระหว่างผู้สมัครในพื้นที่ที่ทำงานดี แต่สังกัดพรรคที่ไม่ได้ชื่นชอบ หรือเลือกพรรคที่ชื่นชอบขณะที่ผู้สมัครไม่ได้เป็นที่รู้จักหรือมีผลงานการเมืองเป็นที่ประจักษ์ ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจะเลือกให้คะแนนแก่เงื่อนไขใด ถึงที่สุดแล้ว แม้เลือกตามความปรารถนา แต่การเลือกตั้งกล่าวนั้นยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการถูกบีบให้มีตัวเลือกน้อย ซึ่งเอื้อให้ผู้ใช้สิทธิ์จำใจต้องเลือกตัวเลือกในเงื่อนไขที่รัฐบาล คสช. ต้องการให้การเมืองดำเนินไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่รัฐบาล คสช. (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน ผู้ออกแบบกติกาเลือกใช้ระบบเลือกตั้งแบบจัดสันปันส่วนผสม เพื่อจัดการการเลือกตั้งให้ได้มาซึ่งที่นั่งของสมาชิกผู้แทนราษฎร (ส.ส.) การเลือกตั้งครั้งนี้กำหนดให้ ส.ส. มีจำนวนทั้งสิ้นห้าร้อยที่นั่ง แบ่งเป็นผู้แทนที่มาจากประชาชนร้อยห้าสิบที่นั่งเป็นระบบบัญชีรายชื่อ และระบบเขตสามร้อยห้าสิบที่นั่ง สมาชิกที่มาจากเลือกตั้งระบบเขต ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งสามารถเลือกผู้แทนในระบบเขตได้เพียงแบบเดียว ผู้ชนะในระบบเขตต้องได้คะแนนมากกว่าผู้สมัครพรรคอื่น และต้องได้คะแนนมากกว่าบัตรผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน การคำนวณที่นั่งในระบบบัญชีรายชื่อ นำคะแนนที่ได้ทั้งหมดของแต่ละพรรคจากระบบเขตมารวมกันและหารด้วยห้าร้อย อันจะสะท้อน เป็นคะแนนในการคำนวณว่า คะแนนขั้นต่ำซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรรที่นั่งของผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค พรรคต้องได้จำนวนคะแนนเท่าใด ซึ่งนำ

ตัวเลขที่ได้จากการหารห้าร้อยนี้ มาคำนวณคะแนนที่แต่ละพรรคได้รับ ผลคือได้เป็นจำนวนที่นั่งซึ่งแต่ละพรรคได้รับจัดสรร (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b)

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวเพื่อปิดเบื่อนเจตนาของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของรัฐบาล คสช. กล่าวคือ ระบบเลือกตั้งจัดสัดส่วนผสมใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกได้ครั้งเดียว ซึ่งมีเพียงหนึ่งคะแนนให้เลือกทั้งคนและพรรค ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งถูกจำกัดเสรีภาพในการเลือกตั้ง การตัดสินใจเลือกผู้สมัครระดับเขต ผู้ที่ทำงานการเมืองในระดับเขตได้มีโอกาสไม่ได้สังกัดพรรคที่ผู้ใช้สิทธิชื่นชอบในการเมืองระดับประเทศ แต่ไม่สามารถเลือกได้ การมีบัตรเลือกตั้งใบเดียว เป็นการจำกัดให้ผู้ใช้สิทธิเลือกทางใดทางหนึ่ง จนทำให้ผลคะแนนดังกล่าวไม่สามารถจัดแบ่งได้ว่า เป็นผลคะแนนจากพรรคที่ผู้สมัครสังกัด หรือความสามารถส่วนตัวของผู้สมัคร ซึ่งตรงข้ามกับการใช้ระบบบัตรเลือกตั้งสองใบที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถแยกเจตนารมณ์การเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิให้ชี้ชัดว่าการลงคะแนนดังกล่าวเป็นการลงคะแนนให้พรรค หรือผู้สมัคร เพื่อให้กระบวนการจัดสรรที่นั่งสอดคล้องกับจำนวนคะแนนซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง การเลือกใช้ระบบเลือกตั้งแบบ MMA จึงมีเป้าหมายเพื่อการปิดเบื่อนเจตนาของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกติกาของคณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ให้เป็นโครงสร้างการเมืองไทยที่ต่อเนื่อง (Nethipo & Yen, 2020; ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

นักการเมืองพรรคพลังประชาชนรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี สะท้อนถึงอุปสรรคเลือกตั้งที่เกิดขึ้นภายใต้กติกาเลือกตั้งที่ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว ที่มาพร้อมของระบบเลือกตั้งใหม่แบบจัดสัดส่วนผสมคือการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวที่สร้างความสับสนและจำกัดการตัดสินใจในการใช้สิทธิของประชาชนลงจนสร้างความสับสนในการเลือกตั้ง

“อุปสรรคในการเลือกตั้งคือ บัตรเลือกตั้ง ที่เขาจะเลือกคน หรือเลือกพรรค ครั้งนี้มันไม่ใช่มันต้องเลือกทั้งสอง เราก็เป็นแค่คนนะ ในบัตรเลือกตั้งก็ไม่มีชื่อพี่นะ มีแค่พรรคชาวบ้านเขาอ่านไม่ออก บางครั้งชาวบ้านก็สับสนบ้าง บัตรเลือกตั้งก็เป็นผลที่ทำให้เราต้องออกแบบยุทธศาสตร์การเลือกตั้งใหม่ ผู้ลงคะแนนเห็นว่าเป็นคนชื่อกลัวไม่ได้เบอร์ 5 จึงกากบาททับตัวเลข 5 บนบัตรเลือกตั้ง กลายเป็น บัตรเสียพีประมาณ 6,000 กว่าใบการทับเบอร์” (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

สอดคล้องกับนักการเมืองพรรคพลังประชาชนรัฐตั้งเข้าเป็นพวก ซึ่งเป็นผู้ได้รับความนิยมนอกจากผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ฐานเสียงเดิม กล่าวถึงปัญหาการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่สร้างความลำบากในการ

หาเสียงเลือกตั้งว่า บัตรเลือกตั้งและระบบเลือกตั้งทำให้ผู้สมัครได้และผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งสับสน กล่าวคือ ผู้สมัครต้องอยู่กับพรรคที่ไม่ได้ชอบ และผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งชอบคนแต่ไม่ชอบพรรค ทำให้ต้องเลือกตั้งพรรคอื่นที่ชื่นชอบ แต่ไม่ได้ชื่นชอบบุคคลที่ลงสมัคร

“ชาวบ้านเขาก็ไม่ได้ชอบ ส่วนหนึ่งคนอีสานยังยึดติดกับพรรคการเมืองเดิม ๆ อยู่ แต่ส่วนหนึ่งชาวบ้านเขายังชอบเราอยู่ เพราะว่าเราสัมผัสได้เรามาเจอกับเขา แต่ที่นี้ระบบการเลือกตั้งเป็นบัตรเดียว มันก็เลยกลายเป็นปัญหา ปัญหาคือ ระบบการเลือกตั้งครั้งที่ผ่าน มา มันเป็นระบบเดียวเลือกทั้งคนและพรรค มันกลายเป็นปัญหาเรื่องการแบ่งเขตบางคนเขา ต้องยอมว่าอะไรที่อยู่ในใจเขา คิดดูว่าผมมีเวลาหาเสียงอยู่แค่ 5-6 เดือน การที่จะลงไปสัมผัส ให้เต็มที่กับชาวบ้าน ส่วนหนึ่งได้จากการทำงานของคุณพ่อที่ผ่านมา ถ้ามีบัตร 2 ยังพอแบ่ง กันได้ว่าอันนี้ ของใคร ของใครก็แบ่งกันไป เขาก็แบ่งกันได้ เลือกคนเลือกพรรค หลังจากที่ เลือกตั้ง ชาวบ้านสะท้อน “ว่าชอบคนอยู่นะ แต่พรรคไม่ชอบเท่าไร” กลยุทธ์ส่วนตัวก็ ทำ ให้ชาวบ้านรู้จัก” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ระบบเลือกตั้งจัดสันปันส่วนผสมยังส่งผลให้บริบทการเมืองเน้นที่ตัวบุคคลมากกว่าการสร้าง ความเข้มแข็งของสถาบันพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้งแบบจัดสันปันส่วนผสม หรือ MMA เน้น ความสำคัญของผู้สมัคร มากกว่าพรรคการเมืองที่นักการเมืองสังกัด และนโยบายของพรรค การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จึงเป็นการเลือกตั้งที่สร้างข้อจำกัดให้เลือกตัวบุคคล ทำให้การแข่งขันดุเดือด ผู้มี อิทธิพลในท้องถิ่นที่มีบทบาทการเมืองอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีโอกาสชนะเลือกตั้งในระบบเลือกตั้งจัด สันปันส่วนผสมที่เน้นตัวบุคคล แนวโน้มของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งหลายคนตัดสินใจเลือกผู้แทนในระบบเขต จากคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร เช่น ผลงานการเมืองในพื้นที่ นโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และความต่อเนื่องในการทำงานการเมือง ทั้งนี้เหตุผลการเลือกผู้แทนระบบเขตจึงแตกต่างกับการเลือก ผู้แทนในระบบบัญชีรายชื่อที่ผูกกับพรรค ทำให้หลายพรรคการเมืองค้นหาผู้สมัครที่มีชื่อเสียง ทำงาน เก่ง และมีฐานเสียงเป็นทุนเดิมเข้ามาในพรรค นักการเมืองที่มีลักษณะดังกล่าวมักถูกเรียกว่า เจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น (Jatusripitak, 2022; Nethipo, 2022; สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ระบบเลือกตั้งจัดสันปันส่วนผสม ที่ใช้ในการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศไทย พ.ศ. 2562 จึงเป็นระบบ เลือกตั้งที่ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทการเมืองที่ปูทางให้พรรคพลังประชารัฐที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. เป็นฝ่ายได้เปรียบในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลให้พรรคพลังประชารัฐรักษาและสืบทอดโครงสร้าง อำนาจของรัฐบาล คสช. เอาไว้ได้ผ่านการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีการปูทางให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา กลับมาเป็นผู้ว่าการเมือง ภายใต้โครงสร้างอำนาจการเมืองเดิมหลังเลือกตั้ง ด้วยกลไกกฎหมายเลือกตั้ง โดยไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง จากกฎหมายที่ให้อำนาจพรรคการเมืองสามารถเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีคนนอกได้ พรรคพลังประชารัฐจึงเสนอชื่อพลเอกประยุทธ์เข้าชิงตำแหน่งนายกคนนอก ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม เอื้อให้พรรคที่มีผู้สมัครที่มีฐานเสียงมั่นคงจำนวนมากได้เปรียบในการแข่งขัน โดยใช้ระบบเลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสมที่เลือกผู้สมัครระบบเขตและบัญชีรายชื่อด้วยบัตรใบเดียว ในทางปฏิบัติพรรคพลังประชารัฐ เป็นพรรคที่ดั่งนักรการเมืองจำนวนมากเข้ามาไว้ในพรรค การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐจึงชนะเลือกตั้งด้วยการดั่งนักรการเมืองที่มีฐานเสียงหนาเข้ามาสนับสนุนพรรค

3.2.5 การแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อเอาเปรียบและตัดกำลังพรรคอื่น

ปัญหาการแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อสร้างรายได้เปรียบ (gerrymandering) เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งของไทย พ.ศ. 2562 ในระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (competitive authoritarian) (Siripan N., 2019) การแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อเอาเปรียบสร้างปัญหาต่อการเมืองไทยอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทั้งในแง่การสร้างความไม่สมดุลต่อการจัดสรรที่นั่งในสภา การเอื้อเลือกตั้งให้ผู้สมัครและพรรคบางพรรคเป็นผู้ชนะ รวมถึงพรรคที่เชื่อมโยงกับผู้ร่างกติกาเลือกตั้ง ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นฝ่ายการเมืองที่มีโอกาสชนะเลือกตั้ง จากกติกาเลือกตั้งที่เข้าข้างผู้ร่าง และเอาเปรียบผู้ร่วมแข่งขัน (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ระบบเลือกตั้งที่ออกแบบมารองรับการบิดเบือนเจตนารมณ์ของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เป็นช่องว่างให้ กระบวนการบิดเบือนคะแนนเลือกตั้งเพื่อให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้ง เป็นปฏิบัติการที่ทำได้ง่ายและสำเร็จจุลวง ส่วนพรรคเจ้าของพื้นที่ฐานเสียงเดิม ที่ถูกปรับเขตเลือกตั้งใหม่ เป็นผู้เสียโอกาส ดังที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งมาเลเซียอยู่บ่อยครั้ง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อเสนอของประจักษ์ ก้องกีรติ ที่ว่า ปัจจัยเหตุเรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในไทยเป็นครั้งแรก มีสาเหตุมาจาก 1) ในอดีตชนชั้นนำไทยไม่เคยมีพรรคการเมืองโดยรัฐเพื่อการสืบทอดอำนาจมาก่อน และ 2) ครั้งแรกในการเมืองที่คณะรัฐบาลทหารใช้เทคนิคเลือกตั้งเพื่อสืบทอดอำนาจ พร้อม ๆ กับการลดบทบาททางการเมืองของกลุ่มและพรรคสนับสนุนทักษิณ ชินวัตรลงด้วย (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565)

พรรคการเมืองที่จัดตั้งก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ขึ้นไป เรียกได้ว่าเป็นพรรคเก่า ทำงานการเมืองมาอย่างยาวนานและต่อเนื่องจึงมีฐานเสียงสนับสนุนที่หนาแน่น เช่น พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคพลังชล พรรคภูมิใจไทย และพรรคชาติไทยพัฒนา ซึ่งจะกล่าวโดยรายละเอียดใน

หัวข้อถัดไป พรรคเหล่านี้มีฐานเสียงที่สะท้อนความเชื่อและอุดมการณ์ที่ผูกเป็นฐานอยู่กับพรรค นี่คือการบริหารเมืองที่ท้าทายพรรคการเมืองใหม่ ที่ต้องสร้างฐานเสียงใหม่และสร้างความเชื่อมั่นในการรณรงค์หาเสียง รวมถึงพรรคพลังประชารัฐที่สนับสนุนผู้มีอำนาจ คสช. จึงใช้อำนาจพิเศษออกคำสั่งจัดการเปลี่ยนเขตเลือกตั้งใหม่โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงหนาแน่นของพรรคการเมืองเก่า มีข้อสังเกตว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งไม่สอดคล้องกับข้อเสนอของ กกต. ที่เคยเสนอไว้ ในมาตรา 27 ต่อมา กกต. ได้รับการขยายเวลาให้สามารถแบ่งเขตเลือกตั้งออกไป แม้จะแบ่งเขตเลือกตั้งเรียบร้อยแล้วก็ตาม มีทั้งหมด 12 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ มหาสารคาม ยโสธร สกลนคร อุรธานี นครสวรรค์ นครปฐม เชียงราย สุโขทัย ชัยนาท และอุบลราชธานี เขตเลือกตั้งทั้งหมดนี้ คือพื้นที่ฐานเสียงเดิมของพรรคเพื่อไทยทั้งสิ้น (iLaw, 2561a)

“การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาแบ่งเขตเลือกตั้งได้แย่มาก โดยการเป็นอยู่ของคนมันก็แบ่งแยกวัฒนธรรมชัดเจน แล้วพื้นที่ใหม่ที่แบ่งมาพวกผม ไม่เคยลงลึกครั้งเลย ความเป็นอยู่ของคนที่เป็นเขตพื้นที่ของผมนี่คือแบบ ไม่เหมือนกันเลย แตกต่างกันอย่างชัดเจนเลย มันไม่ใช่พื้นที่เรา นี่ก็เป็นปัญหาหนึ่งในการแบ่งเขตการเลือกตั้ง พอจะมารอบนี้ ถ้าการเลือกตั้งในรอบนี้ บัตร 2 ใบ บัญชีรายชื่อ 400 คน และบัญชีรายชื่ออีก 100 คน เดียวเขตปรับใหม่ อีก เรา (จังหวัดอุบลราชธานี-ผู้เขียน) เคย 11 นะ แล้ว ปี 62 ก็เป็น 10 แล้วถ้ามีการเลือกตั้งครั้งหน้า ผมก็ต้องเข้าหาเสียงในพื้นที่ใหม่ที่ไม่เคยไป แต่คือ อ. ศรีเมืองใหม่ อ. โขงเจียม มัน เขตเดียวกันอยู่แล้ว แต่นอกเหนือจากนั้น ต้องเอาบางเขตเข้ามาเพิ่ม ทุกอย่างมันจะเป็นปัจจัยทั้งหมด” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองพรรคเพื่อไทยชี้ว่า พรรคเพื่อไทยได้รับผลกระทบจากการแบ่งเขตเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรม จนเป็นช่องทางให้พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองพรรคเพื่อไทยเข้าเป็นพวก อันเป็นการทำลายความสามารถในการแข่งขันของพรรค คือการแบ่งเขตเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรมสร้างความขัดแย้งให้แก่สมาชิกพรรค ในการเลือกผู้สมัครลงแข่งขันเลือกตั้ง

“กรณีคุณสุพล พองงาม ตอนย้ายไม่ได้คุย แต่เขาตั้งใจจะย้าย คนที่ตัดสินใจว่าจะลงพื้นที่ไหนคือ คุณเกรียง กัลป์ตินันท์ เขต อ. ตระการ หาก ส.ส. สุทธิชัย จรูญเนตร ลงเป็นผู้สมัครก็แพ้ แต่คุณรัฐกิตต์ ฝาลีพัฒน์ ก็เลยไปตามรัฐกิตต์มาลงในนามพรรคเพื่อไทย แล้วที่นี้คุณสุพล ก็ไม่พอใจเพราะเขามีคุณสุทธิชัย คนเดียวอยู่ในทีมเขา อันนี้ไม่พอใจอันดับหนึ่ง แล้วก็มีเรื่องส่วนตัวอันดับสอง และอันดับสาม ผมรู้ว่าตั้งแต่เขาอยู่กับคุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ มาอุป 2 ครั้ง แกก็ไม่มาทั้งสองครั้ง อาจเป็นเพราะว่า คุณสุพล มองว่า 1) อยู่พรรคเพื่อไทยไป

ก็ไม่ได้เป็นรัฐบาล 2) คุณสุพล มองว่าไปอยู่นั้นเขาจะโต แต่พอผลเลือกตั้งออกมา สอบตกหมดเลย คุณสุพล ก็เลยไม่ได้อะไร ก็ไม่เป็น ส.ส. ปาร์ตี้ลิสต์ เท่าที่ฟังก็คือ เรื่องของสุทธิชัย ที่ไม่ได้ลง แล้วก็มีอีกหลายเรื่องที่อยู่ในใจแก เรื่องเงื่อนไข เขาต้องการที่จะเป็นรัฐบาล ทีมเทียนทอง เขาเป็นทีมเดียวกัน เขาก็พากันไปทั้งทีม เขาไม่จำเป็นต้องมาเสียเงินกับเพื่อไทย เพราะเพื่อไทย ให้เงินน้อย ค่าใช้จ่าย ที่ไหนเขาเป็นหัวเบียดด้วยเป็นคนดูแล จ่ายเงินคนอื่น มันก็เลยกลายเป็นว่าเขาไม่อยู่ แต่กับผมก็ยังคงคุยกันดี เราก็ส่ง ส.ส. เปิ้ล (นางสาวกิตติธัญญา วาจาดี-ผู้เขียน) ลงสมัครแทน ก็ได้มา” (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

การแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ พ.ศ. 2562 ในพื้นที่ฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยสะท้อนให้เห็นถึงเจตนาารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายซึ่งต้องการลดขีดความสามารถการแข่งขันของพรรคและนักการเมืองพรรคเพื่อไทยลดลง ทั้งยังก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองภายในพรรค ดังที่สะท้อนจากการให้สัมภาษณ์ข้างต้น ซึ่งว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่เป็นช่วงโหวให้รัฐบาล คสช. ปฏิบัติการดังเข้ามาเป็นพวก ดึงผู้สมัครพรรคเพื่อไทยไปได้จำนวนไม่น้อย แม้จะเป็นกลยุทธ์ที่เอื้อให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้งด้วยการแบ่งเขตที่ไม่เป็นธรรมก็ตาม กติกาการเมืองดังกล่าวก็สร้างความยุ่งยากให้กับนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐเช่นกัน ซึ่งนักการเมืองคนดังกล่าวมีฐานเสียงในพื้นที่ที่ถูกตัดแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ และพื้นที่เดิมที่เป็นฐานเสียงก็ถูกตัดแบ่งไปเช่นกัน จนอาจกล่าวได้ว่า การแบ่งเขตเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 สร้างอุปสรรคให้พรรคและนักการเมือง

3.3 ฐานเสียงและภูมิทัศน์พรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

การเมืองไทยห่างหายจากเลือกตั้งนานนับห้าปี เป็นผลให้กลุ่มประชากรผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเปลี่ยนแปลงและผกผันไปตามบริบทการเมือง พรรคการเมืองในการเลือกตั้งมีจำนวนมากถึง 81 พรรค (iLaw, 2562a) ความกระจุกกระจายทางของพรรคการเมือง สะท้อนภาพแทนภูมิทัศน์ฐานเสียงเลือกตั้ง ทั้งยังเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งภายใต้บริบทการเมืองที่ยากจะคาดเดา กล่าวคือฐานเสียงที่มั่นคงของหลายพรรคมีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งที่เปลี่ยนไป ผลคือพรรคการเมืองที่ยึดครองฐานเสียงแพ้-ชนะเลือกตั้งในพื้นที่ ที่เป็นฐานเสียงเดิมของตน ดังจะให้ภาพพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้ง ภายหลังจากที่รัฐบาลประกาศรับรองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 นักการเมืองและพรรคการเมืองล้วนตกอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ดังกล่าว พรรคการเมืองเก่าและใหม่ต้องปรับยุทธศาสตร์เลือกตั้ง เพื่อรักษาและสร้างฐานเสียงใหม่ภายใต้บริบทการเมืองที่ คสช. และชนชั้นนำ ซึ่งทำให้เสียงในสังคมแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกสนับสนุน คสช. เป็นผู้นำการเมืองต่อ กลุ่มที่สอง กลุ่มเห็นต่างจาก คสช. และกลุ่มที่ 3 ยังไม่มีความแน่ชัดในการเลือกตั้ง (iLaw, 2561b; ประจักษ์ ก้อง

กิริติ, 2563) กระนั้นก็ดีภายหลังจากการเลือกตั้งบริบททางการเมืองไทยเปลี่ยนไปอย่างมาก กล่าวคือ พรรคภูมิภาคท้องถิ่นนิยมหลายพรรคแพ้เลือกตั้งในฐานะที่มั่นคงของตน พื้นที่ดังกล่าวถูกยึดครองด้วยพรรคใหม่ ได้แก่ พรรคพลังประชารัฐและพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งในภาพรวมเป็นการแข่งขันทางอุดมการณ์ระหว่างผู้สนับสนุนและต่อต้าน คสช. (ประจักษ์ ก้องกิริติ, 2563)

ความเปลี่ยนแปลงของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและบริบทการเมืองสามารถจัดลักษณะกลุ่มฐานเสียงเลือกตั้ง กลุ่มผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่สนับสนุนพรรคและแนวทางการเมืองที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีแนวโน้มจะเลือกผู้สมัครจากนโยบายพรรคมากกว่าการเลือกตั้งที่เน้นตัวบุคคล กลุ่มที่สองผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่ผูกพันกับพรรคและผู้สมัครที่ใกล้ชิดและทำงานท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวโน้มเลือกพรรคการเมืองที่ผูกพันในเชิงพื้นที่และเลือกตัวบุคคล อีกทั้งนโยบายการพัฒนาการเมืองในพื้นที่ด้วย และกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเชิงอัตลักษณ์เพื่อรักษาประโยชน์ทางการเมืองของตน ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 บริบทการเมืองของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งมีความเป็นพลวัตรและผกผัน

3.3.1 โครงการประชารัฐและการเลือกตั้ง

ภายหลังรัฐประหารรัฐบาล คสช. เปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและชนบทผ่านการควบคุมวิถีชีวิตของชาวบ้านผ่านโครงการในเครือประชารัฐ ทำให้โครงสร้างการปกครองโดย คสช. กลายเป็นวิถีชีวิตของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเพื่อให้เลือกพรรคพลังประชารัฐเป็นรัฐบาลต่อ รัฐบาลสร้างความนิยมด้วยกลไกนโยบายประชารัฐ ในการบริหารจัดการโครงการประชารัฐมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยมีชุมชนเป็นฐาน พัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาค ให้ภาคเอกชนและภาครัฐเป็นผู้ดำเนินโครงการซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนโครงการประชารัฐ ประชาชนจึงอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐและเอกชนเป็นผู้กำหนด นอกจากนี้ ยังมีโครงการบัตรสวัสดิการ หรือบัตรผู้มีรายได้น้อย โครงการบ้านประชารัฐ โครงการเน็ตประชารัฐ และโครงการนาแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นโครงการที่มีลักษณะเดียวกันคือเป็นโครงการขับเคลื่อนตามแนวคิดประชารัฐ แนวทางการบริการนี้กลายเป็นโครงสร้างการเมืองที่เป็นทางการ ผ่านการกำหนดในกรอบกฎหมายยุทธศาสตร์ชาติปีสิบปี ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจก่อนเลือกตั้ง ให้คงอยู่หลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ, 2562; มัณฑนา นกเสวก, 2562)

นโยบายประชารัฐสร้างความนิยมในกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในระดับท้องถิ่น เพราะเป็นนโยบายที่ปฏิบัติจริง นโยบายประชารัฐเป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจโดยรัฐบาล คสช. ซึ่งมีผลต่อการจดจำของประชาชนในการเลือกตั้ง นโยบายประชารัฐแทรกซึมลงในวิถีชีวิตของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบท ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว จึงเป็นกลุ่มฐานเสียงสนับสนุนแนวทาง

การเมืองประชาธิรัฐ ผ่านการลงคะแนนเสียงให้พรรคพลังประชาธิรัฐ การที่พรรคการเมืองสนับสนุนผู้มีอำนาจใช้ชื่อพลังประชาธิรัฐเป็นชื่อพรรคการเมือง รัฐบาล คสช. ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจเดิมจึงได้เปรียบในการเลือกตั้ง เพราะมีฐานเสียงที่จดจำและสนับสนุนแนวทางการเมืองจากนโยบายประชาธิรัฐ ความหมายเดียวกันกลุ่มสนับสนุนผู้มีอำนาจให้อยู่ในการเมืองด้วย ผู้สมัครพรรคพลังประชาธิรัฐจึงมีต้นทุนต่ำ ในการสร้างความจำจดต่อการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งคุ้นชินกับชื่อและแนวทางการเมืองประชาธิรัฐ ขณะที่พรรคการเมืองเก่าถูกปิดกั้นการดำเนินกิจกรรมการเมือง ตลอดระยะเวลาที่รัฐบาล คสช. เป็นผู้ปกครองนับเป็นเวลากว่า 5 ปี พรรคพลังประชาธิรัฐยังได้เปรียบเพราะเป็นฝ่ายบริหารมีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ จากนโยบายการเมืองประชาธิรัฐ ซึ่งรัฐบาล คสช. ใช้นโยบายการเมืองประชาธิรัฐ สร้างความนิยมให้พรรคได้รับคะแนน ด้วยการที่ใช้ชื่อพรรคการเมืองที่คล้องจองกับชื่อนโยบายของรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Kanchoochat & Kongkirati, 2018; Nethipo, 2022)

การปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองพรรคพลังประชาธิรัฐสามารถใช้นโยบายประชาธิรัฐเพื่อได้รับคะแนนในการเลือกตั้งจากผู้สิทธิ์ได้โดยไม่ผิดกติกาเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ได้แก่ การแจกบัตรสวัสดิการ การแนะนำนโยบายประชาธิรัฐ และได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์หาเสียงจากพรรค ขณะที่ผู้สมัครพรรคเห็นต่าง คสช. ไม่สามารถหาเสียงโดยใช้ผลงานการเมืองของตนในอดีตรณรงค์หาเสียงได้ เพราะผิดกฎหมายเลือกตั้งที่ระบุในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 แต่ผู้สมัครพรรคพลังประชาธิรัฐทำได้ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาธิรัฐ ศรีษะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) โครงการประชาธิรัฐจึงเป็นนโยบายที่สร้างและเปลี่ยนความนิยมต่อนโยบายทักษิณและยิ่งลักษณ์ให้กลายเป็นคะแนนนิยมเลือกตั้งของพรรคพลังประชาธิรัฐ ซึ่งมีปฏิบัติการในระดับวิถีชีวิตของประชาชน

3.3.2 ฝ่ายสนับสนุน คสช.

บริบทการเมืองที่ทำทลายพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือความเป็นพลวัตรของพฤติกรรมผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เนื่องจากรัฐบาล คสช. ปิดกั้นการเมืองนานเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 5 ปี หลังการรัฐประหารรัฐบาล คสช. ใช้ทรัพยากรรัฐสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นผ่านนโยบายประชาธิรัฐ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) โครงการประชาธิรัฐเป็นโครงการที่ทุกจังหวัดต้องนำไปปฏิบัติ เป็นโครงการที่ภาครัฐและเอกชนมีบทบาทเข้ามาขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเข้มข้น โครงการประชาธิรัฐเน้นการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในระดับชุมชน นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในระดับครัวเรือน (ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ, 2562) ต่อมาชื่อโครงการประชาธิรัฐกลายมาเป็นชื่อพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจในโครงสร้างการเมือง คสช. และ

สนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ให้คงเป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง การที่กลุ่มทุนบางกลุ่มสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ ผู้มีอำนาจในพรรคใช้การดึงผู้สมัครพรรคอื่นเข้ามาเป็นพวก เป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Nethipo & Yen, 2020) ปฏิบัติการดึงกลุ่มการเมืองเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐทำให้เป็นพรรคเฉพาะกิจ (ad hoc party) ช่วยให้เกิดปฏิบัติการทางการเมืองของผู้มีอำนาจดำเนินไปได้ในเกมส์เลือกตั้ง กล่าวคือ บริบทการเมืองก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาล คสช. รักษาและสร้างฐานเสียงสนับสนุนตนเองผ่านนโยบายประชารัฐ กล่าวได้ว่า นโยบายประชารัฐเป็นกลไกสร้างฐานเสียงที่มั่นคงและเหนียวแน่นให้พรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Kongkirati, 2019a; เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565)

บริบทการเมืองที่คณะรัฐประหารคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติเป็นรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจ การเมืองภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 พรรคการเมืองถูกสั่งห้ามไม่ให้เคลื่อนไหวทางการเมือง นักการเมืองได้ได้รับการเชิญเข้ากระบวนการปรับทัศนคติในค่ายทหาร ถูกติดตามคุกคาม และข่มขู่ เพื่อไม่ให้มีพลังสนับสนุนการรัฐประหารโดยคณะรัฐประหาร การกดทับพลังของฝ่ายที่แสดงออกถึงการต่อต้านของพรรคสนับสนุนทักษิณและพรรคอื่น ทำให้พฤติกรรมการเมืองและการเลือกตั้งของประชาชนและนักการเมืองเปลี่ยนแปลงจนคาดเดาได้ยาก เนื่องจากอารมณ์และความเปลี่ยนแปลงการรับรู้ไม่หยุดนิ่งทางการเมืองไม่หยุดนิ่ง รวมถึงความท้าทายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ได้แก่ ความท้าทายต่อพรรคการเมืองเก่า คือการรักษาและสร้างฐานเสียงเลือกตั้งภายใต้บริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. เป็นผู้ครองอำนาจและกลไกรัฐ ส่วนพรรคใหม่ต้องสร้างคะแนนความนิยมในการเลือกตั้งให้ได้ บริบทการเมืองเช่นนี้ทำให้ ยุทธศาสตร์เลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองถูกกำหนดขึ้นจากปัจจัยความเปลี่ยนแปลงจากบริบททางสังคม ปัจจัยบริบทการเมืองเป็นผลต่อการกำหนดเป้าหมายการเลือกตั้งของแต่ละพรรค รวมถึงการรักษาโครงสร้างการเมืองของ คสช. ก่อนการเลือกตั้งที่ชนชั้นนำวางกลไกการเมืองให้ทันได้หวนคืนอำนาจ ผ่านสถาบันการเมืองที่เป็นทางการก่อนการเลือกตั้งทั้งหมดแล้ว (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

พรรคพลังประชารัฐรวบรวมอดีตนักการเมืองจากหลายกลุ่มย้ายเข้ามาในพรรค (BBC, 2018a; iLaw, 2562c, 2562d) ช่วงการก่อตั้งพรรคพลังประชารัฐในช่วงแรก กลุ่มที่มีบทบาทต่อพรรคพลังประชารัฐมากที่สุดคือกลุ่มรัฐมนตรี คสช. ได้แก่ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ พลเรือนในรัฐบาล คสช. ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในแนวทางประชารัฐให้เป็นไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง กล่าวคือโครงการประชารัฐมีเป้าหมายการเมืองเพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาครัฐ (ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ, 2562) และมีกลุ่มการเมืองอื่นทั้งระดับชาติและท้องถิ่น (iLaw, 2562c) กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสังคมเป็นหลักในการขับเคลื่อนโครงการในเครือข่ายรัฐ กลุ่มนี้เป็นมีบทบาทในการ

ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จนในที่สุดจบลงด้วยการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็นนักการเมืองคนสำคัญที่สร้างความเข้มแข็งให้พรรคพลังประชาชน ด้วยการคิดค้นโครงการประชารัฐ นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคส่วนใหญ่มาจากเครือข่ายการเมืองของ สมคิด นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคเชื่อมั่นและศรัทธาต่อความสามารถและความเอาใจจริงเอาใจของ สมคิดในการทำงานการเมืองในช่วงที่ร่วมงานกับรัฐบาลพรรคไทยรักไทย ขณะนั้น นโยบายพัฒนา เศรษฐกิจรัฐบาลไทยรักไทยมีสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็นผู้ริเริ่มหลายโครงการ ผลงานการเมืองของ สมคิดในอดีตเป็นที่ประจักษ์ ทำให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐและมีมุมมองต่อ ภาพลักษณ์ของสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ในแง่ที่ว่าเขาเป็นนักการเมืองที่มีความรู้และความสามารถที่โดดเด่น หากได้ร่วมงานการเมืองทำให้นักการเมืองเป็นที่รู้จักของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น พรรคพลัง ประชากรจึงเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมจากนักการเมืองที่ชื่นชอบตัวบุคคลที่มีผลงานการเมืองซึ่ง เสริมสร้างภาพลักษณ์การทำงานการเมืองของพรรคให้ได้รับการยอมรับ พรรคพลังประชารัฐจึงก่อตั้ง จากการดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อสนับสนุนแนวทางการเมืองของ คสช. (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชา รัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) ฉะนั้นพรรคพลังประชารัฐสนับสนุนโครงสร้าง อำนาจ คสช. ให้คงอยู่หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

3.3.3 กลุ่มต่อต้าน คสช.

ท่ามกลางบริบทการเมืองที่ผันผวนพรรคการเมืองเป็นสถาบันที่ คสช. เข้าไปจัดระเบียบ พรรค ไทยรักไทย-พลังประชาชน-เพื่อไทย การรัฐประหารพ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 การยึดอำนาจทั้ง สองครั้ง คือการยึดอำนาจทางการเมืองจากรัฐบาลพลเรือนรัฐทักษิณ และยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทั้งสอง ครั้ง ข้อยืนยันอย่างหนึ่งว่าการเลือกตั้ง พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2554 พ.ศ. 2557 และพ.ศ. 2562 พรรคเพื่อไทยได้ที่นั่งในสภาอันดับหนึ่งมากกว่าทุกพรรคทั้งระบบเขตและบัญชีรายชื่อ (การ เลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คะแนนนิยมอันดับ 2) ขณะที่ชนชั้นนำใช้สถาบันตุลาการ และการรัฐประหาร ลดทอนอำนาจของกลุ่มการเมือง ไทยรักไทย พลังประชาชน เพื่อไทย มาโดยตลอด ซึ่งทุกครั้งจบลง ด้วยการรัฐประหาร ความพยายามลดอำนาจพรรคมาสนับสนุน ทักษิณ ชินวัตร (อรรถจักร์ สัตยานุ รักษ์, 2559) ทั้งนี้ ปฏิบัติการณ์รัฐประหารยึดอำนาจรัฐของกองทัพและชนชั้นนำล้มเหลว ขณะที่ฐาน เสี่ยงสนับสนุนพรรคเพื่อไทยมีความมั่นคงต่อเนื่อง

เวลาที่ผ่านมาหนึ่งทศวรรษที่พรรคเพื่อไทย (Pheu Thai Party) ครองเสียงข้างมากใน รัฐสภามาโดยตลอด การครองเสียงข้างมากในรัฐสภาที่ยาวนาน ไม่ได้ทำให้พรรคเป็นที่ยอมรับของชน ชั้นนำไทย แต่สร้างความนิยมและความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจแก่ชนชั้นรากหญ้า โดยกระจาย

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการเมืองระดับชาติสู่ท้องถิ่นซึ่งไม่เคยมีพรรคการเมืองใดนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ จนเรียกนโยบายการเมืองของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็นนโยบายประชานิยม ซึ่งทำให้พรรคไทยรักไทยตราตรึงในความทรงจำของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แม้เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากโดยตลอดก็ตาม แต่ความท้าทายของพรรคในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย การเมืองที่ชนชั้นนำและกองทัพเป็นผู้ควบคุมกติกาเลือกตั้ง อีกทั้งปัจจัยเรื่องการไม่ได้ครองอำนาจรัฐอย่างต่อเนื่องของพรรคเพื่อไทย ผลก็คือฐานเสียงเลือกตั้งของพรรคอาจเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนซึ่งเป็นมีความเป็นไปได้ทั้งสองทาง ฐานเสียงพรรคคือผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบทหรือชนชั้นกลางระดับล่าง (lower-middle class) ที่รู้จักในนามกลุ่มคนเสื้อแดง ชนชั้นนี้เริ่มก่อตัวขึ้นในช่วงได้ประโยชน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจพรรคไทยรักไทย พรรคจึงผลประโยชน์การเมืองระดับชาติสู่ท้องถิ่นผ่านนโยบายพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น ได้แก่ นโยบายกองทุนหมู่บ้านเอส เอ็ม แอล (SML) ปราบปรามยาเสพติด 30 บาทรักษาทุกโรค (จักรกริช สังขมณี, 2559) นโยบายประกันราคาข้าวโดยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นโยบายการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจนำไปสู่การเปลี่ยนภูมิทัศน์การเมือง ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบทตระหนักถึงสิทธิ์ทางการเมืองที่ได้รับจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมากขึ้น ขณะเดียวกัน การพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้ามีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ ผลอีกด้านหนึ่งคือ การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจทำให้ลูกหลานชนชั้นกลางระดับล่างเข้าถึงการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น การเข้าถึงสิทธิรักษาพยาบาล การมีความเป็นอยู่ดีขึ้น จากนโยบายการเมืองที่รัฐบาลเลือกตั้ง เข้ามาแก้ไขปัญหาการเมือง ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจึงเป็นฐานเสียงให้พรรคที่สนับสนุนแนวทางการเมืองของพรรคการเมืองฝ่าย ดร. ทักษิณ ชินวัตร และผูกพันกับพรรคเพื่อไทย ในบางพื้นที่ผู้ใช้สิทธิ์ผูกพันกับผู้สมัครที่ทำงานต่อเนื่องและยาวนาน จึงเป็นเหตุผลที่ว่าผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลับไปเลือกพรรคที่สนับสนุนทักษิณให้เป็นรัฐบาล กล่าวได้ว่า กลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างคือ ผู้สนับสนุนที่เหนียวแน่นของพรรคสนับสนุนนโยบายพัฒนาการเมืองระดับรากหญ้า เป็นฐานสำคัญของฝ่ายต่อต้านระบอบอำนาจนิยม (อภิชาติ สถิตนิรามัย et al., 2556) หลังจากพรรคประชาธิปัตย์เข้ามาเป็นรัฐบาลโดยไม่ชอบธรรม ผลที่ตามมาคือ ผู้ที่ไม่สนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ชุมนุมประท้วง กลุ่มหลักคือคนเสื้อแดง เรียกร้องให้รัฐบาลจัดการเลือกตั้ง เนื่องจากรัฐบาลไม่มีความชอบธรรมในการปกครอง การชุมนุมครั้งนี้ยืดเยื้อจนเป็นผลให้รัฐบาลสั่งสลายการชุมนุมในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ทำให้เกิดความสูญเสียที่เป็นผลจากการปราบปรามผู้เห็นต่างโดยรัฐบาลประชาธิปัตย์โดยนายมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีขณะนั้น (Arpasaengphet, 2022; หทัยรัตน์ พหลทัพบ, 2020)

ต่อมาพรรคประชาธิปัตย์ (Democrat Party) ภาคใต้เป็นฐานเสียงที่มั่นของพรรคความนิยมที่มั่นของพรรค คนใต้มีความผูกพันเชิงท้องถิ่นนิยมสูงและเลือกผู้แทนจากปัจจัยเชิงวัฒนธรรม สังคม

และครอบครัว จนพัฒนาเป็นความผูกพันต่อพรรคจดจำพรรคประชาธิปัตย์ว่าเป็นพรรคซื่อสัตย์ ไม่โกงกินบ้านเมือง มีความเป็นประชาธิปไตย ภาคใต้จึงเป็นฐานเสียงที่มั่นของพรรคประชาธิปัตย์ (จิราภรณ์ คำจันทร์, 2547) การชุมนุมขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นำมาสู่การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. พบว่าร้อยละเจ็ดสิบของผู้เข้าร่วมชุมนุมครั้งนี้คือคนภาคใต้ ซึ่งมีอัตลักษณ์ร่วมกันคือ คนไต้หวันในหลวง รักเพื่อนฝูง มีความเป็นนักเลง เชื่อในแนวทางการเมืองการปกครองโดยคนดี กล่าวคือคนดีต้องปกครองคนไม่ดี การปกครองโดยคนดีไม่อิงกับระบบตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจในแนวทางระบอบประชาธิปไตย ไม่เชื่อมั่นในระบบการเลือกตั้งและตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง แนวคิดคนดีสอดคล้องกับแนวคิดของชนชั้นกลางระดับบน (ประชาไท, 2017) ก่อนการเลือกตั้ง ภายใต้บริบทการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ ช่วงพรรคประชาธิปัตย์ต่อต้านระบอบ คสช. แต่ทว่าหลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคกลายเป็นฝ่ายสนับสนุน รัฐบาล คสช. โดยเป็นพรรคร่วมรัฐบาล สนับสนุนให้พรรคพลังประชารัฐเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคประชาธิปัตย์สูญเสียผู้สมัครคนสำคัญ เช่น สุเทพ เทือกสุบรรณ ชาญวิทย์ วิภูศิริ อัญชลี พล โปธิพิพิธ และสรุณี เนื่องจากรายงาน (iLaw, 2562d) ภายหลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ลาออกจากพรรคเนื่องจากมติพรรคที่สนับสนุนพลเอกประยุทธ์และพรรคพลังประชารัฐ เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์จึงกลายเป็นพรรคร่วมรัฐบาลโดย นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ ที่เข้ามาเป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่ ซึ่งได้รับการจัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เช่น ตำแหน่งรัฐมนตรี และตำแหน่งประธานสภา โดย นายชวน หลีกภัย เป็นต้น (BBC, 2019b) กลุ่มที่ไม่สนับสนุนรัฐบาล คสช. เป็นนักการเมืองที่เคยขัดแย้งกันมาก่อน ภายหลังพรรคประชาธิปัตย์ให้การสนับสนุนรัฐบาล คสช. ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผสม

3.3.4 กลุ่มที่ยังไม่ชัดเจน

พรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นสามารถรักษาและสร้างฐานเสียงในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งมีทั้งสำเร็จและล้มเหลว พรรคท้องถิ่นนิยมมักเป็นตัวแปรสำคัญในการเลือกตั้ง และการจัดตั้งรัฐบาล พรรคท้องถิ่นนิยมมีส่วนรักษาโครงสร้างการเมืองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ให้คงอยู่ กล่าวได้ว่า การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคท้องถิ่นนิยมมีนัยยะต่อการรักษาโครงสร้างอำนาจของรัฐบาล คสช.

พรรคภูมิใจไทย (Bhumjaithai Party) เป็นพรรคลักษณะท้องถิ่นนิยม มีฐานเสียงที่มั่นอยู่ที่จังหวัดบุรีรัมย์ พรรคก่อตั้งขึ้นท่ามกลางบริบทการเมืองที่พรรคพลังประชาชนถูกยุบ สมาชิกผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งจากพรรคพลังประชาชนจึง รวมกลุ่มจัดตั้งพรรคภูมิใจไทยขึ้นมาการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคนำเสนอนโยบายเสรีศึกษา ลดอำนาจรัฐเพิ่มอำนาจประชาชน และการ

พัฒนาเศรษฐกิจจากระดับชุมชน พรรคภูมิใจไทยเป็นพรรคที่ใช้ฐานทรัพยากรและนโยบายพัฒนาท้องถิ่นสร้างความนิยมต่อพรรคในการเลือกตั้ง เน้นการเมืองระดับท้องถิ่น ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ เป็นผลให้ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งผูกพันจากผลงานของพรรคนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายการพัฒนาในระดับท้องถิ่น จึงกลายเป็นฐานเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยจนถึงปัจจุบัน (Phaiboolnathaphong et al., 2019; พรรคภูมิใจไทย, ม.ป.ป.) การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 สมาชิกพรรคภูมิใจไทยได้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ เช่น จักรวาล ชัยวิรัตน์นุกูล อนุชานาคาศัย รัตฤทธิชัย คานเขต และนักการเมืองตระกูลจตุรนามณี (iLaw, 2562d)

พรรคชาติไทยพัฒนา (Chartthaipattana Party) ชื่อใหม่ของพรรคชาติไทยหลังพรรคถูกยุบพรรคมีฐานนิยมจากฐานท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 พรรคนำเสนอความเป็นท้องถิ่นที่เชื่อมโยงการเมืองระดับชาติ ยุคพรรคชาติไทย โดย นายบรรหาร ศิลปอาชา แนวทางพัฒนาการเมืองท้องถิ่นพัฒนาชาติไทยกับการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยกลไกเครือข่ายการเมืองและระบบอุปถัมภ์ เพื่อสร้างและรักษาฐานเสียงในการเลือกตั้ง ทั้งยังมีทายาททางการเมือง คือ กัญญา ศิลปอาชา และวราวุธ ศิลปอาชา ทั้งสองถูกวางให้ทายาทการเมืองของบรรหาร ศิลปอาชา ผู้เป็นพ่อ ในฐานะผู้บริหารพรรค ความต่อเนื่องยาวนานของพรรคชาติไทยพัฒนา ทำให้บทบาทการเมืองของพรรคต่อคนในท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายการพัฒนาการเมือง กลุ่มคนเหล่านี้ จึงกลายเป็นฐานเสียงสนับสนุนพรรคพรรคชาติไทยพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยาวนานในการเลือกตั้ง (Nishizaki, 2006) การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคชาติไทยพัฒนาส่งผู้สมัครครบ 4 เขตเลือกตั้งและยังสามารถรักษาฐานเสียงของพรรคเอาไว้ได้ พื้นที่เลือกตั้งจังหวัดสุพรรณบุรีจึงเป็นฐานเสียงที่มั่นของพรรคชาติไทยพัฒนา อย่างที่กล่าวข้างต้นว่า ภายใต้สภาวะการเมืองที่สถาบันพรรคการเมืองอ่อนแอ ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรียังคงเลือกพรรคชาติไทยพัฒนา เป็นตัวแทนของพวกเขาอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง (ฐปนรรต พรหมอินทร์, 2563) การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีนักการเมืองพรรคชาติไทยพัฒนาที่ถูกดึงให้เข้าเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ คือตระกูลการเมืองจินตะเวช ได้แก่ ดวงทิพย์ จินตะเวช ตระกูลการเมืองที่ครองเสียงในพื้นที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี กำนันต่วน จินตะเวช เป็นนักการเมืองภาคอีสาน ที่ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติพัฒนายาวนานต่อเนื่องกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นพ่อของ ดวงทิพย์ จินตะเวช (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ตลอดเวลากว่า 40 ปี จังหวัดชลบุรีเป็นฐานเสียงของพรรคพลังชลมาโดยตลอด กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนคือ เครือข่ายการเมืองที่มีบทบาทในพรรคพลังชล พรรคก่อตั้งท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองสี่เสือเหลือง-แดง มีฐานมาจากการเมืองท้องถิ่น เช่นเดียวกับพรรคภูมิใจไทยและ

พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคพลังชลเป็นพรรคท้องถิ่น มีลักษณะการเมืองแบบอุปถัมภ์และท้องถิ่นนิยม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาและสร้างฐานเสียงที่มั่นคงให้พรรค นโยบายพรรคที่ตอบสนองความต้องการของฐานเสียงเลือกตั้งคือ รางวัลที่ผู้สมัครพรรคได้รับ แทนการเงินให้แก่ผู้สมัครโดยตรง การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังชลแพ้พรรคพลังประชาชนและพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งทั้งสองพรรคเป็นพรรคใหม่ การที่พรรคพลังชลแพ้สองพรรคใหม่ในสามเขตเลือกตั้งที่ครองฐานเสียงมาอย่างยาวนาน หนึ่งในเพราะพฤติกรรมเลือกตั้งของคนชลบุรีเปลี่ยนความนิยมจากพรรคพลังชลสู่พรรคใหม่ ซึ่งมีปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) การทำลายภาพลักษณ์ตนเองของเครือข่ายการเมืองกลุ่มบ้านใหญ่ 2) กลุ่มฐานเสียงชนชั้นกลางจังหวัดชลบุรีขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันกลุ่มคนเลือกตั้งกลุ่มดังกล่าว เติบโตท่ามกลางบริบทการเมืองชลบุรี จึงมีภาพจำว่า พรรคพลังชลที่นิยมการเมืองแบบเล่นพรรคเล่นพวก และระบบอุปถัมภ์ ซึ่งขัดกับความคาดหวังของกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์กลุ่มนี้ ที่ต้องการการเมืองที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ฐานเลือกตั้งกลุ่มนี้จึงหันหลังให้พรรคพลังชล 3) ปัจจัยของสื่อโซเชียลมีเดีย มีผลต่อพฤติกรรมเลือกตั้งของคนรุ่นใหม่ ซึ่งพรรคพลังชลไม่สามารถเข้าผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มนี้ ต่างจากพรรคอนาคตใหม่ที่ใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มนี้ ปัจจัยที่กล่าวข้างต้นทำให้พรรคพลังชลซึ่งครองพื้นที่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจังหวัดชลบุรีมายาวนานและต่อเนื่องเสื่อมคลายความนิยมลง ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2563) พรรคท้องถิ่นจึงคลายความนิยมลงด้วยปัจจัยที่พรรคไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งยังรักษาการเมืองในแนวทางเดิมที่เน้นตัวบุคคลและการสร้างการเมืองในแนวทางอุปถัมภ์ สวนทางกลับผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มจะเลือกตั้งด้วยปัจจัยเชิงนโยบายพรรค (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจุดยืนของพรรคการเมืองช่วงก่อนและหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

พรรคการเมือง	ก่อนเลือกตั้ง	หลังเลือกตั้ง	สถานะในรัฐสภา
พรรคเพื่อไทย	ต่อต้านระบอบทหาร	ต่อต้านระบอบทหาร	ฝ่ายค้าน
พรรคอนาคตใหม่	ต่อต้านระบอบทหาร	ต่อต้านระบอบทหาร	ฝ่ายค้าน
พรรคประชาธิปัตย์	ต่อต้านระบอบทหาร	สนับสนุน คสช.	รัฐบาล
พรรคชาติไทยพัฒนา	ไม่ชัดเจน	สนับสนุน คสช.	รัฐบาล
พรรคพลังชล	ไม่ชัดเจน	สนับสนุน คสช.	รัฐบาล
พรรคภูมิใจไทย	ไม่ชัดเจน	สนับสนุน คสช.	รัฐบาล
พรรคพลังประชาชน	สนับสนุน คสช.	สนับสนุน คสช.	รัฐบาล

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียนรวบรวมจากงานศึกษาเกี่ยวกับพรรคการเมือง

3.4 จุดเริ่มต้นและการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน

ภายใต้บริบทการเมืองระบอบอำนาจนิยม ผู้ปกครองปิดกั้นและควบคุมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อไม่ให้เกิดการเคลื่อนไหวของผู้เห็นต่างสันคณาโครงสร้างอำนาจการเมืองของผู้ปกครองรัฐบาลทหารบริหารการเมืองในระยะเวลาพักหนึ่ง จากนั้นเปิดพื้นที่การเมืองให้ผู้เห็นต่างเข้ามาแข่งขันเลือกตั้ง ขณะเดียวกันผู้มีอำนาจจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาสนับสนุนแนวทางการเมืองของตนจนกล่าวได้ว่า ผู้มีอำนาจจัดตั้งพรรค ผู้ปกครองอำนาจนิยมหลายประเทศทั่วโลก พรรคการเมืองและการเลือกตั้งรักษาโครงสร้างที่ผู้มีอำนาจได้ประโยชน์เอาไว้ ผลคือระบอบเผด็จการทหารผ่อนคลายการเมืองเข้าสู่ระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง กล่าวคือฝ่ายผู้ถือครองอำนาจรัฐผูกขาดอำนาจการเมืองไว้ที่ตนด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง มั่นคงกว่าการปกครองที่ไม่ยอมรับการเลือกตั้ง (Gandhi, 2008; Geddes, 2005; Geddes et al., 2018) จากข้างต้นอาจตั้งคำถามได้ว่า ภายใต้โครงสร้างการปกครองโดยรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ รัฐบาลทหารร่างรัฐธรรมนูญโดยเปลี่ยนกติกาเลือกตั้ง ใช้กฎหมายควบคุมผู้เห็นต่างทางการเมือง เปลี่ยนเขตเลือกตั้ง และใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว บริบทการเมืองดังกล่าวมาข้างต้นเป็นผลให้ บริบทการเมืองเอื้อต่อการรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ผ่านกลไกพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง กระบวนการดังกล่าวคือปฏิบัติการสืบทอดและรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้งกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง คือสถาบันการเมืองที่ผู้มีอำนาจแทรกแซงเพื่อผลประโยชน์การเมืองของตน ผู้มีอำนาจรวบรวมผู้สนับสนุนรัฐบาล คสช. เข้ามารวมที่พรรคพลังประชาชน ผลก็คือพรรคพลังประชาชนเอื้อหนุนเลือกตั้ง และขยายฐานอำนาจของพรรคและรัฐบาล คสช. การจัดตั้งพรรคพลังประชาชนเป็นยุทธศาสตร์การเมืองที่ผู้มีอำนาจออกแบบให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นเพื่อปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช.

3.4.1 ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน

พรรคพลังประชาชนก่อตั้งอย่างเป็นทางการท่ามกลางกระแสสังคมที่ต้องการให้ทหารถอยออกจากการพื้นที่การเมืองเพื่อให้มีการเลือกตั้งอันได้มาซึ่งตัวแทนประชาชนเข้ามาบริหารประเทศแทนรัฐบาลชุดเดิมที่หมดวาระ ขณะเดียวกันช่วงการเลือกตั้งดำเนินไป พรรคการเมืองที่ใช้ชื่อเหมือนกับชื่อยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจรัฐบาล คสช. ก่อตั้งขึ้นและประกาศให้การสนับสนุนพรรคผู้มีอำนาจ พรรคพลังประชาชนก่อตั้งขึ้นจากการรวบรวม ผู้สนับสนุน เข้ามาในพรรค สมาชิกพรรคส่วนใหญ่ของพรรคเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาล คสช. การเลือกตั้งครั้งนี้จึงสำคัญต่อการเมืองไทย เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการรัฐประหารรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การ

เลือกตั้งเป็นกระบวนการผลัดเปลี่ยนผู้ถือครองอำนาจการเมือง ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. 2560 ที่ร่างโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจาก คสช. การเลือกตั้งครั้งนี้ จึงเป็นการเลือกตั้งภายใต้ระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยด้วยกติกาของรัฐบาลทหาร คสช.

พลเรือนเปิดโอกาสให้ผู้มีอำนาจชนะเลิศเลือกตั้งและปฏิบัติการแผนสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง พรรคพลังประชารัฐก่อตั้งจากพลเรือนที่มีแนวทางการเมืองเหมือนกัน การจัดตั้งพรรคพลังประชารัฐในช่วงแรก พบว่าพรรคไม่มีตัวแทนหรือผู้เกี่ยวข้องในรัฐบาลเข้ามาแทรกแซงหรือมีบทบาทในพรรคเพื่อกำหนดทิศทางของพรรคพลังประชารัฐ ผู้มีอำนาจในรัฐบาลไม่มีความเกี่ยวข้องกับพรรค สมาชิกผู้จัดตั้งพรรคจำนวน 15 คน ใช้ชื่อนโยบายที่ขึ้นชื่อบมาตั้งเป็นชื่อพรรคคือ “พลังประชารัฐ” พรรครวบรวมคณะทำงานการเมืองในแนวทางรัฐบาล คสช. เพื่อดำเนินงานในแนวทางสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมืองในความรับรู้ของประชาชนใหม่จากเดิมที่เห็นนักการเมืองต้องหมายถึงการทุจริต ให้เปลี่ยนเป็นภาพนักการเมืองที่เป็นผู้แก้ไขปัญหาประชาชน ชื่อสัตย์ และจริงใจ พัฒนาการเมืองในแนวทางการเมืองประชารัฐ จากความร่วมมือของภาคประชาสังคม ประชาชน ภาคเอกชน ด้วยเหตุผลว่าสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ นายชวน ชูจันทร์ และคณะ จึงเป็นคือผู้มีบทบาทก่อตั้งพรรคตามกฎหมายกำหนด ทว่าข้อสังเกตสำคัญคือนายชวน ชูจันทร์ เป็นเพื่อนของ สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ซึ่งเป็นพลเรือนหนึ่งในคณะรัฐบาล คสช. (สยามรัฐออนไลน์, 2561)

จากข้างต้นเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชวนและสมคิดอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดทางให้รัฐบาล คสช. แทรกแซงพรรคการเมืองที่พลเรือนเป็นผู้จัดตั้ง กำหนดทิศทางพรรคให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตาม ก่อนการเลือกตั้งผู้มีอำนาจไร้ซึ่งทิศทางการเมือง อันสะท้อนถึงความไม่ชัดเจนทางการเมืองและการจัดตั้งพรรคของผู้มีอำนาจ กลุ่มอำนาจเดิมมีเพียงกติกาเลือกตั้งที่ร่างขึ้นในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มารองรับการจัดการเลือกตั้งแล้ว ผู้มีอำนาจและพวกเห็นตรงกันว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้จัดตั้งพรรคพลังประชารัฐ และสมาชิกรัฐบาล คสช. จึงเป็นช่องว่างเปิดโอกาสให้ผู้มีอำนาจเข้ามาแทรกแซงเพื่อได้มาซึ่งพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ปรับโครงสร้างพรรคพลังประชารัฐ และกำหนดทิศทางการเมืองของพรรค เมื่อสมาชิกพรรคผู้สนับสนุน คสช. มีมากกว่าจำนวนกลุ่มผู้สนับสนุนของผู้จัดตั้งพรรคพลังประชารัฐจึงกลายเป็นพรรคสนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช.

3.4.2 ปฏิบัติการก่อตั้งพรรคพลังประชาชน: บทบาทกลุ่มทุนและกลุ่มการเมือง

วัฒนธรรมแบบกองทัพการบริหารงานแบบมีลำดับชั้นคือแนวทางการบริหารจัดการพรรคพลังประชาชน รัฐธรรมนูญเป็นตัวแทนที่เป็นทางการของผู้มีอำนาจในการควบคุมพรรคพลังประชาชน ผู้มีอำนาจมีเป้าหมายทางการเมืองกำหนดให้นักการเมืองในพรรคดำเนินตามเท่านั้น ทุกคนภายในพรรคมีหน้าที่รับคำสั่งจากผู้มีอำนาจไม่สามารถออกความเห็น หรือเสนอแนวทางการเมืองที่ตนต้องการได้ พรรคพลังประชาชนถูกครอบงำด้วยโครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำและผู้มีอำนาจ ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อเสนอที่ว่า กลุ่มทุนมีบทบาทสนับสนุนให้โครงสร้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำคงอยู่ผ่านการสนับสนุนพรรคพลังประชาชน (Kanchoochat & Kongkirati, 2018; เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) กลุ่มทุนผูกขาดหลายกลุ่มให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการภายใต้แนวทางพรรคพลังประชาชน (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) ต่อมาพบว่า กลุ่มทุนพรรคพลังประชาชนบริจาคเงินสนับสนุนพรรคพลังประชาชน (isranews, 2563; workpoint today, 2562b; ฐานเศรษฐกิจ, 2562) ซึ่งมีข้อมูลที่กล่าวถึงจำนวนมากและในงานศึกษานี้จึงไม่กล่าวซ้ำ กลุ่มทุนที่บริจาคเงินเข้าสู่พรรคพลังประชาชนบางกลุ่มเป็นคณะกรรมการบริหารพรรค เช่น วิเชฐ ตันติวานิช ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) เป็นกรรมการบริหารพรรคช่วง พ.ศ. 2561 ในการจัดตั้งพรรคช่วงแรก (ประชาไท, 2018a) การที่กลุ่มทุนสนับสนุนเงินให้พรรคการเมืองจนได้รับตำแหน่งในพรรค เป็นลักษณะที่เคยเกิดขึ้นในเมืองไทยช่วงเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กลุ่มทุนสนับสนุนเงินแก่พรรคเพื่อไทยก็และถูกแต่งตั้งให้รับตำแหน่งทางการเมืองในพรรคเช่นกัน (Siripan N., 2006) กล่าวได้ว่า กลุ่มทุนพรรคพลังประชาชนคือพันธมิตรทางการเมืองของพรรคพลังประชาชนเพื่อได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง

พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคใหม่จัดตั้งพรรคและมีขนาดใหญ่ได้เพียงระยะเวลาอันสั้นด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) โครงสร้างภายในพรรคพลังประชาชนที่ซับซ้อน ภายในพรรคประกอบด้วยกลุ่มอำนาจการเมืองหลายกลุ่มและหลายระดับรวมตัวเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน การรวมตัวของกลุ่มการเมืองที่หลากหลาย ทำให้โครงสร้างภายในพรรคพลังประชาชนซับซ้อน ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชาชนเป็นกลุ่มอำนาจเดิมที่ครองอำนาจการเมือง พรรคไม่เป็นอิสระจากรัฐบาล คสช. ซึ่งแทรกแซงและกำหนดทิศทางของพรรค (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) สอดคล้องกับบริบทการเมืองที่พรรคพลังประชาชนมีการให้ข้อมูลต่อสาธารณะว่า ผู้มีอำนาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับพรรคพลังประชาชน เป็นพรรคการเมืองธรรมดา (มติชนออนไลน์, 2561) จนคณะรัฐมนตรีรัฐบาล คสช. ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน พร้อมกับสมาชิกนักการเมืองกลุ่มอื่น สุดท้ายพรรคพลังประชาชนจึงกลายเป็นพรรคสนับสนุนรัฐบาล คสช. (iLaw, 2562b) กล่าวได้ว่า พรรคพลังประชาชนมีโครงสร้างการเมืองที่เป็น

ทางการและไม่เป็นทางการ โครงสร้างพรรคที่เป็นทางการ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับ การแต่งตั้งตามกฎหมาย และโครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นทางการ คือแนวทางของพรรคพลังประชาชน จากผู้มีอำนาจที่สมาชิกพรรคทุกคนต้องปฏิบัติตาม

หลังจากที่คณะผู้จัดตั้งพรรคพลังประชาชนกลุ่มพลเรือน นายชวน ชูจันทร์ และพรรคพวก ลด บทบาทของตนเองลงภายหลังที่สมาชิกรัฐบาล คสช. เข้าเป็นสมาชิกพรรค ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งในโครงสร้างพรรคที่เป็นทางการ โครงสร้างพรรคที่เป็นทางการ สะท้อนถึงความหลากหลาย ขององค์ประกอบภายในพรรค ได้แก่ ผู้บริหารพรรค สมาชิกพรรค และกรรมการ ประกอบด้วยกลุ่ม การเมือง ดังนี้ 1) กลุ่มรัฐมนตรีในรัฐบาล คสช. เช่น อุดม สวานายน สนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ สุวิทย์ เมษินทรีย์ กอบศักดิ์ ภูตระกูล และวิเชียร ชวลิต กลุ่มนี้เป็นสมาชิกรัฐบาล คสช. ที่ได้รับเลือกให้รับ ตำแหน่งกรรมการผู้บริหารพรรคพลังประชาชน (BBC, 2018a) 2) กลุ่มทุน เป็นกลุ่มที่มีบทบาท สนับสนุนทุนเงินแก่พรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง ปัจจัยซึ่งทำให้กลุ่มทุนบริจาคเงินแก่พรรคคือ หลายบริษัทที่ถือหุ้นประชาชนบริจาคเงินเข้าพรรคพลังประชาชน จำนวน 622 ล้านบาท (ฐานเศรษฐกิจ, 2562) 3) อดีตนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น พรรคพลังประชาชนดึงมาเป็น ผู้สมัครพรรคอื่นกว่า 80 คน ประกอบด้วย อดีตนักการเมืองพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยพัฒนาเพื่อแผ่นดิน พรรคมาตุภูมิ พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคภูมิใจไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชาสันติ พรรคพลังชล และพรรครักษ์สันติ (iLaw, 2562b) นักการเมืองท้องถิ่นซึ่งถูกถอด จากตำแหน่งด้วยการใช้คำสั่งพิเศษของคณะรัฐประหารในอำนาจมาตรา 44 ภายหลังได้รับการต่อ วาระโดยไม่ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พบว่านักการเมืองกลุ่มดังกล่าวได้ เข้าเป็นสมาชิกหรือบางคนก็เป็นผู้สมัครพรรคพลังประชาชน (Chotanan, 2564; Jatusripitak, 2022) เช่น ประจักษ์ แสงคำ ชัยมงคล ไชยรบ สติพร นาคสุข และมัลลย์รัก ทองผา (iLaw, 2562c) และ 4) การประกาศเตรียมพร้อมเลือกตั้งชนชั้นนำและทหารสร้างบริบทการเมืองอำนาจนิยมที่ ยอมรับการเลือกตั้ง หลังจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ด้วยปิดกั้นพื้นที่การเมืองทำให้กลุ่มพลังทาง สังคมอ่อนแอ ผลคือรัฐบาล คสช. เป็นรัฐบาลทหารยาวนานกว่า 5 ปี คณะรัฐประหารในอดีตที่ผ่านมา เคยครองอำนาจการเมือง 1 ปี จัดเลือกตั้ง (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) รัฐบาล คสช. ใช้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 รักษาโครงสร้างอำนาจที่ตนได้เปรียบของตน ผ่านพรรคการเมืองและการ ควบคุมผลเลือกตั้งให้เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล คสช. และชนชั้นนำ (Siripan N., 2019) ที่สนับสนุน การก่อตั้งพรรคพลังประชาชนโดยกลุ่มทุนประชาชน

ต่อมากลุ่มผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. แทรกแซงพรรคพลังประชาชน มีสถานะอยู่ในตำแหน่ง ผู้นำพรรคในโครงสร้างพรรคที่ไม่เป็นทางการ ผู้มีอำนาจกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มนอกโครงสร้างพรรคที่เป็น ทางการ ไม่มีตำแหน่งภายในพรรคอย่างชัดเจน แต่มีอำนาจบริหารพรรคที่เหนือกว่าคณะผู้บริหาร

พรรคที่เป็นทางการ ความจำเป็นกระบวนการปฏิบัติการทางการเมืองคือ การอยู่เบื้องหลังเพื่อควบคุมการบริหารพรรคให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ผู้มีอำนาจกำหนดและควบคุมแนวทางการบริหารพรรค กระบวนการเลือกเป้าหมายการดึงเข้ามาเป็นพวก และยังสร้างเครือข่ายการเมืองกับกลุ่มภายนอกที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อน ความสัมพันธ์ของผู้มีอำนาจในพรรคหลังประชาธิปไตยและโครงสร้างภายในพรรคที่ไม่เป็นทางการแทรกแซงและกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารพรรค สัดส่วนสมาชิกพรรคหลังประชาธิปไตยจากฝั่งรัฐบาล คสช. มีจำนวนมากกว่าพลเรือนที่เป็นผู้จัดตั้งพรรค เป็นผลให้ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. กำหนดทิศทางของพรรคเพื่อสนับสนุนรัฐบาล คสช. ที่เข้มข้นกว่าช่วงการก่อตั้งพรรคช่วงแรก

ภายหลังการผ่อนคลายบริบทการเมืองเพื่อเตรียมให้มีการเลือกตั้ง พรรคหลังประชาธิปไตยสนับสนุนแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. อย่างเปิดเผยและเข้มข้น ช่วงนี้ผู้นำทหารเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อพรรคพรรค ด้วยการใช้อำนาจรัฐ เอื้อประโยชน์ต่อพรรคหลังประชาธิปไตย อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อหลีกเลี่ยงข้อครหาซึ่งอาจเชื่อมโยงว่าผู้มีอำนาจและพรรคหลังประชาธิปไตยเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกัน แม้ผู้มีอำนาจไม่ได้จัดตั้งพรรคหลังประชาธิปไตยขึ้นด้วยตนเองก็ตาม ผู้มีอำนาจจึงบริหารพรรคให้สอดคล้องกับแนวทางการเมืองคือการรักษาโครงสร้างที่ชนชั้นนำได้ประโยชน์เอาไว้ผ่านกลไกเลือกตั้ง ด้วยการดึงเข้ามาเป็นพวก บทบาทที่สำคัญคือการควบคุมปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกที่เอื้อผลเลือกตั้ง กล่าวหนึ่งได้ว่า ผลการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นผลลัพธ์ของกลยุทธ์เลือกตั้งการดึงเข้ามาเป็นพวก ที่สอดคล้องกับกติกาเลือกตั้งของผู้มีอำนาจ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่ควบคุมโดยรัฐบาลทหาร คสช. รัฐบาลกลุ่มอำนาจเดิม ไม่ใช่การเลือกตั้งที่เสรี เทียงธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ในความหมายการเมืองของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตรงข้ามกับระบอบอำนาจนิยม (Jatusripitak, 2022; Nethipo, 2022; Siripan N., 2019)

แม้ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกดึงนักการเมืองเข้าเป็นสมาชิกพรรคหลังประชาธิปไตยให้ทุกคนสนับสนุนแนวทางการเมืองของพรรคคือ การสนับสนุนรัฐบาล คสช. เนื่องจากผู้มีอำนาจควบคุมรวมนักการเมืองหลายกลุ่มที่มีความแตกต่างกันเข้ามาไว้ในพรรค อุปสรรคของรัฐบาล คสช. นอกจากการดึงนักการเมืองเข้ามาในพรรคคือการประสานประโยชน์และสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้ถูกดึงและผู้ดึง (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคหลังประชาธิปไตย ศรีชะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) ผู้มีอำนาจต้องการสร้างความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกใหม่ที่เข้ามาเป็นพวกเพื่อได้รับการสนับสนุนการเมืองที่ผู้มีอำนาจควบคุมเกม คณะผู้จัดตั้งพรรค ผู้มีอำนาจในพรรคทั้งโครงสร้างการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นกลุ่มการเมืองคนละกลุ่ม พวกเขาปฏิบัติการการเมืองภายใต้พรรคหลังประชาธิปไตยซึ่งบางคนไม่เคยทำงานร่วมกันมาก่อน แม้กลุ่มเหล่านี้มาจากต่างกลุ่มมีข้อสังเกตว่า กลุ่มดังกล่าวเป็นเครือข่ายการเมืองที่เชื่อมกลุ่มคนในพรรคหลังประชาธิปไตยให้กลายเป็นพรรคขนาดใหญ่ กล่าวคือ

ความสัมพันธ์ระหว่าง นายชวน ชูจันทร์ ผู้จัดตั้งพรรค และดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐบาล คสช. เป็นเพื่อนความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้มีอำนาจเข้ามาควบคุมพรรคพลังประชาชน จนโครงสร้างการเมืองของ คสช. กลายเป็นโครงสร้างพรรคพลังประชาชน

เมื่อผู้มีอำนาจเข้ามามีบทบาทในพรรคพลังประชาชน รัฐบาลใช้ทรัพยากรส่วนรวมเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชน ก่อนการเลือกตั้งเพียง 95 วัน คสช. ใช้งบประมาณกว่า 2 แสนล้าน อนุมัตินโยบายพัฒนาเศรษฐกิจโครงการพระราชรัฐ หรือบัตรสวัสดิการ การใช้ทรัพยากรรัฐเอื้อให้พรรคที่สนับสนุน คสช. เพื่อได้รับคะแนนนิยมในการเลือกตั้ง (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. จึงมีอำนาจควบคุมพรรคมากกว่าคณะผู้จัดตั้ง ทั้งนี้ยังแทรกแซงการจัดการพรรค ผ่านผู้มีอำนาจในโครงสร้างพรรคที่เป็นทางการด้วยการกำหนด เปลี่ยน และจัดวางตำแหน่งในพรรคให้แก่ผู้ที่สนับสนุนตน เห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดแรก ที่มีสมาชิกพรรคจากหลายกลุ่ม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการพรรคนับครั้งไม่ถ้วน สะท้อนถึงการบริหารงานที่เน้นตัวบุคคลแบบเดียวกันกับวัฒนธรรมในกองทัพ ที่มีผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ซึ่งการบริหารงานแบบดังกล่าวไม่ยืดหยุ่นหรือเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ผู้เห็นต่างได้มีพื้นที่ออกความเห็นที่ต่างไปจากรัฐบาล

การบริหารโดยใช้วัฒนธรรมการเมืองแบบทหาร สร้างความอึดอัดใจแก่สมาชิกพรรคกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติที่ย้ายเข้าพรรค เพราะผู้มีอำนาจรวมศูนย์อำนาจและการบริหารพรรคโดยเน้นตัวบุคคล มากกว่าสร้างประชาธิปไตยภายในพรรค (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคที่รวมกลุ่มและมุ่งการเมืองที่เรียกว่าบ้านใหญ่ของแต่ละพื้นที่เขตเลือกตั้งให้เข้ามาอยู่ในพรรค ภายหลังจากพลเรือนที่ยื่นจัดตั้งพรรคตามกฎหมาย กลุ่มคณะรัฐมนตรีรัฐบาลทหารได้เริ่มทยอยสมัครเป็นสมาชิกพรรค และเมื่อสมาชิกจากรัฐบาล คสช. มีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น พรรคพลังประชาชนจึงเริ่มมีการเติบโตขึ้น จำนวนสมาชิกพรรคมากขึ้น พรรคจึงเริ่มมีบทบาทสนับสนุนรัฐบาลทหาร คสช. ที่เข้มข้นขึ้น ขณะเดียวกันบทบาทของผู้มีอำนาจ คสช. ซึ่งอยู่ในโครงสร้างอำนาจพรรคที่ไม่เป็นทางการก็เริ่มเข้มข้นมากขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ ผู้มีอำนาจการใช้อิทธิพลและบารมีทางการเมืองส่วนตน ดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกคือการสร้างความมั่นใจให้ผู้มีอำนาจว่าระบอบอำนาจนิยมก่อนเลือกตั้งจะมั่นคงและไม่สั่นคลอนลง ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชาชน ทำให้เห็นถึงกระบวนการต่อรองและบังคับผู้สมัครให้เข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชาชน นักการเมืองบางคนสามารถต่อรองข้อแลกเปลี่ยนการย้ายพรรคกับผู้มีอำนาจได้ การเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวกภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง ทำให้กลุ่ม

การเมืองมีอำนาจต่อรองผลประโยชน์กับผู้ที่ดึงพวกเขา เข้ามาในพรรคเพื่อประโยชน์ของผู้มีอำนาจ กลุ่มการเมืองบางกลุ่มยังมีบทบาทสำคัญในการวางยุทธศาสตร์เลือกตั้งให้พรรคพลังประชาชน เช่น กลุ่มสามมิตร กลุ่มบ้านใหญ่ชลบุรี กลุ่มบ้านริมน้ำ เป็นต้น (ประชาไท, 2018b; รมฤทธิชัย คานเขต, 24 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กลุ่มการเมืองทำหน้าที่เป็นจักรกลการเมืองสนับสนุนให้สร้างเมืองของผู้มีอำนาจคงอยู่เป็นโครงสร้างการเมืองไทย กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามารวมไว้ในพรรค คือการรวบรวมผู้สมัครจากพรรคอื่นเข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคพลังประชาชน ขยายฐานอำนาจของชนชั้นนำให้กว้างออกไป กล่าวได้ว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคที่ก่อตั้งมาจากพลเรือน ได้รับการสนับสนุนจากทหาร ผู้มีอำนาจ และกลุ่มนักการเมืองที่มีเครือข่ายการเมืองและฐานเสียงเลือกตั้งที่มั่นคงเพื่อสร้างพรรคพลังประชาชนด้วยกลยุทธ์การดึงกลุ่มการเมืองเข้ามาเป็นพวกในแง่หนึ่ง มันทำให้พรรคเป็นพรรคใหญ่และเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ในแง่หนึ่งมันทำให้ พรรคพลังประชาชนไร้ความเป็นเอกภาพ นำมาสู่ความขัดแย้งของคนในพรรคที่สูงบ่อยครั้งเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอำนาจการเมืองภายในพรรคที่เรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมืองที่กลุ่มต้องการ และบางครั้งผู้มีอำนาจก็ขัดผลประโยชน์กัน ในสถานะ “มั่งกรสองหัว” อยู่ในพรรคเดียวกัน (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2021) ทว่าเมื่อความขัดแย้งปะทุขึ้น พวกเขาจะไม่ปล่อยให้บานปลายและลุกลามจนกัดกราะความเชื่อมั่นและความไม่มั่นคงของเสถียรภาพในระบอบการปกครอง ที่เขาปรารถนาจะรักษาไว้ ดังนั้นการประคับประคองโครงสร้างการเมืองที่ชนชั้นนำทหารเป็นผู้ได้ประโยชน์การเมืองผ่านพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง คือการประนีประนอมความขัดแย้งได้ดีกว่า ทำให้ระบอบอำนาจนิยมมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น (Ezrow & Frantz, 2011; Gandhi, 2008; Gandhi & Lust-Okar, 2009)

นักการเมืองระดับชาติที่ร่วมก่อตั้งพรรคพลังประชาชน กลุ่มบ้านริมน้ำ นำโดย สุชาติ ตันเจริญ และนักการเมืองในกลุ่มบ้านริมน้ำ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทจัดตั้งและสนับสนุนพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 กลุ่มบ้านริมน้ำมีนักการเมืองจำนวน 30 คน ที่มาจากหลายพื้นที่ ประกอบด้วย ยโสธร มุกดาหาร ร้อยเอ็ด นครพนม มหาสารคาม ทั้งหมดเข้าร่วมสมัครสมาชิกพรรคพลังประชาชน สุชาติเป็นนักการเมืองที่มีมากด้วยทรัพยากรในการเลือกตั้ง มีฐานเสียงหนาแน่น ทรัพยากร และความรู้ความสามารถ สุชาติ ตันเจริญ เป็นผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 สุชาติ ตันเจริญ ในฐานะหัวหน้ากลุ่มการเมืองบ้านริมน้ำย้ายเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน (PPTV Online, 2561) จนกล่าวได้ว่า กลุ่มการเมืองบ้านริมน้ำ เป็นกลุ่มการเมืองที่มีเครือข่ายหนาแน่น มีความต่อเนื่อง และมีฐานเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้ง กลุ่มบ้านริมน้ำจึงเป็นอีกหนึ่งเป้าหมายที่ผู้มีอำนาจต้องการดึงเข้ามาเป็นพวกและสำเร็จ ปัจจุบัน สุชาติ ตันเจริญ หัวหน้ากลุ่มบ้านริมน้ำ ได้แต่งตั้งเป็นรองประธานสภา แม้ครั้งแรกในการ

โหวตจะหลีกเลี่ยงให้แก่พรรคร่วมฝ่ายค้าน นายชวน หลีกภัย พรรคร่วมรัฐบาล ในแง่นี้สะท้อนว่า พรรคพลังประชารัฐต้องการประสานประโยชน์ระหว่างผู้ถูกตั้งทั้งในช่วงก่อนและหลังเลือกตั้งให้เป็นไปในทางที่สนับสนุนพรรคและผู้มีอำนาจ

สมาชิกพรรคพลังประชารัฐหนึ่งในผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ที่ถูกตั้งเข้ามาเป็นพวก จากเครือข่ายการเมืองของ ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ให้ภาพการขยายอิทธิพลทางการเมืองของผู้มีอำนาจ ที่ใช้อำนาจส่วนบุคคลควบคุมพรรคพลังประชารัฐ การใช้อำนาจแทรกแซงพรรค ทำให้ขนาดพรรคเติบโตอย่างรวดเร็วในเวลาไม่ถึงหนึ่งปีหลังจากการจัดตั้ง ขณะที่บทบาทของพลเรือนผู้จัดตั้งพรรคลดน้อยถอยลง สอดคล้องกับนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐอีกหลายคนและผู้เขียนได้สัมภาษณ์ สะท้อนว่า พรรคพลังประชารัฐไม่เหมือนพรรคอื่นที่เคยสังกัดและร่วมงาน ลักษณะการบริหารพรรคพลังประชารัฐคือการรวมศูนย์อำนาจการบริหารพรรคที่ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. ซึ่งไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคในโครงสร้างบริหารพรรคที่เป็นทางการ (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน ; ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ลักษณะสถาบันการเมืองในบริบทการเมืองภายใต้บริบทการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจ คือ ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง (Gandhi, 2008) พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่มีนัยยะต่อการเมืองของรัฐบาล คสช. สอดคล้องกับลักษณะสถาบันการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง พรรครวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจในพรรคที่รัฐบาล คสช. พรรคภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง โครงสร้างการบริหารพรรคพลังประชารัฐไม่เคารพเสียงของสมาชิกพรรค ต่างจากพรรคหลักการบริหารในหลักประชาธิปไตยในพรรค สมาชิกพรรคต้องเคารพต่อการตัดสินใจของผู้อื่นบนหลักการเสียงข้างมากที่มีเหตุมีเหตุผล (Berge et al., 2013) ขณะที่พรรคพลังประชารัฐใช้การบริหารพรรคที่รวมศูนย์อำนาจที่ผู้นำรัฐประหาร หัวหน้าคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ มีบทบาทกำหนดทิศทางพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจจัดวางตำแหน่งการเมืองให้แก่สมาชิกพรรคทั้งก่อนและหลังเลือกตั้ง โครงสร้างพรรค จึงสะท้อนเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจ ขณะเดียวกันเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจ ขณะเดียวกันนั้นโครงสร้างอำนาจภายในพรรคพลังประชารัฐสะท้อนโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ผู้มีอำนาจต้องการให้ดำเนินในแนวทางของตน กล่าวได้ว่า ผู้มีอำนาจทำให้ทุกสถาบันการเมืองเป็นโครงสร้างอำนาจที่พวกเขาเป็นผู้ควบคุมสูงสุดของโครงสร้างนั้น

“พรรคพลังประชารัฐถูกขับเคลื่อนโดย ป้อม จริง เพราะเขาเป็นคนที่มีพิจารณาจัดการทั้งหมด ประยุทธ์ไม่เคยเข้ามาก้าวก้าว แต่จะส่งเพียงตัวแทนเข้ามา และประยุทธ์

ถึงแม้เขาจะเป็นนายกที่ไม่เอาไหน ไม่เก่งด้านการบริหารก็ตาม เขาไม่เคยเกี่ยวข้องกับ การ โกง หรือทุจริต อันนี้จริง ผมยอมรับ โดยไม่มีข้อสงสัย ส่วนป๊อกก็ไม่ได้เข้ามาอะไรมาก คน จัดการทั้งหมดก็คือ ประวิตร วงษ์สุวรรณ” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

สอดคล้องกับการเมืองพรรคพลังประชาชน “ก็แต่ก่อนเขาอยู่เบื้องหลัง ตอนนีเขาก็ มาอยู่เบื้องหน้าแล้วแหละ (หัวเราะ)” (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดย ผู้เขียน)

จากข้อมูลข้างต้นสังเกตคือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของดวงทิพย์ จินตะเวช ข้อมูลดังกล่าว สัมพันธ์กับการเปลี่ยนโครงสร้างพรรคพลังประชาชนที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ขึ้นมารับ ตำแหน่งหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ภายหลังจากกลุ่มอดีตรัฐมนตรีลาออกจากพรรค (BBC, 2020b) การ ปรับโครงสร้างภายในพรรคพลังประชาชนหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ครั้งแรกสะท้อนการเปลี่ยนให้ ผู้มีอำนาจในพรรค ขึ้นมาควบคุมพรรคด้วยตนเองอย่างเบ็ดเสร็จ ก่อนเลือกตั้งมีการปูทางให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สืบทอดอำนาจทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งโดยใช้พรรคพลังประชาชน สนับสนุน (Jatusripitak, 2022) กล่าวได้ว่า ปฏิบัติการดังกล่าวเข้ามาเป็นพวกคือแผนการเมืองของรัฐบาล คสช. ที่มี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นผู้กำหนดทิศทางการเมือง

พลเรือนจัดตั้งพรรคพลังประชาชน ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. สร้างความเป็นสถาบันให้พรรค พลังประชาชนเอื้อผลเลือกตั้งเพื่อรักษาประโยชน์การเมืองของชนชั้นนำ ผู้มีอำนาจบริหารพรรคใน แนวทางที่ต้องการ การเติบโตของพรรคพลังประชาชนสอดคล้องกับบริบท ทรัพยากร และ ความสามารถของผู้มีอำนาจ ที่มีพลังพลวัตจากความท้าทายจากเงื่อนไขการเมือง ชนชั้นนำทาง การเมืองที่ควบคุมทิศทางการเมืองพรรคไม่เปิดเผยตัวตน ทำให้การควบคุมเป็นไปได้ง่าย และไม่มี ประเด็นที่นำมาสู่การยุบพรรคการควบคุมพรรคโดยแนวทางที่ไม่เป็นทางการไม่สามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการดำเนินงานไม่โปร่งใส และคัดกรองคนทำงานอย่างรัดกุม การอยู่ภายนอกโครงสร้าง พรรคอย่างไม่เป็นทางการทำให้ผู้มีอำนาจควบคุมพรรคได้ดีกว่าอยู่ภายใต้โครงสร้างที่เป็นทางการเสีย อีก ทั้งยังไม่มีกฎหมายเป็นข้อผูกมัด ทำให้เป้าหมายทางการเมืองของผู้มีอำนาจสำเร็จง่ายมากขึ้น เพราะพื้นที่ของการจัดการอย่างไม่เป็นทางการภายใต้บริการเมืองที่ไม่ปกติไม่เป็นประชาธิปไตย อำนาจทางกฎหมายไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบ และลงโทษได้

ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจที่ใช้กลไกพรรคการเมืองและการ เลือกตั้งสร้างเสถียรในการปกครองและจัดการความขัดแย้ง ระบอบเผด็จการที่มีการแข่งขันด้วยการ เลือกตั้ง ระบอบการปกครองนี้ต่อเนื่องยาวนาน มากกว่าที่จะผูกขาดอำนาจการเมือง หรือปิดกั้นการ

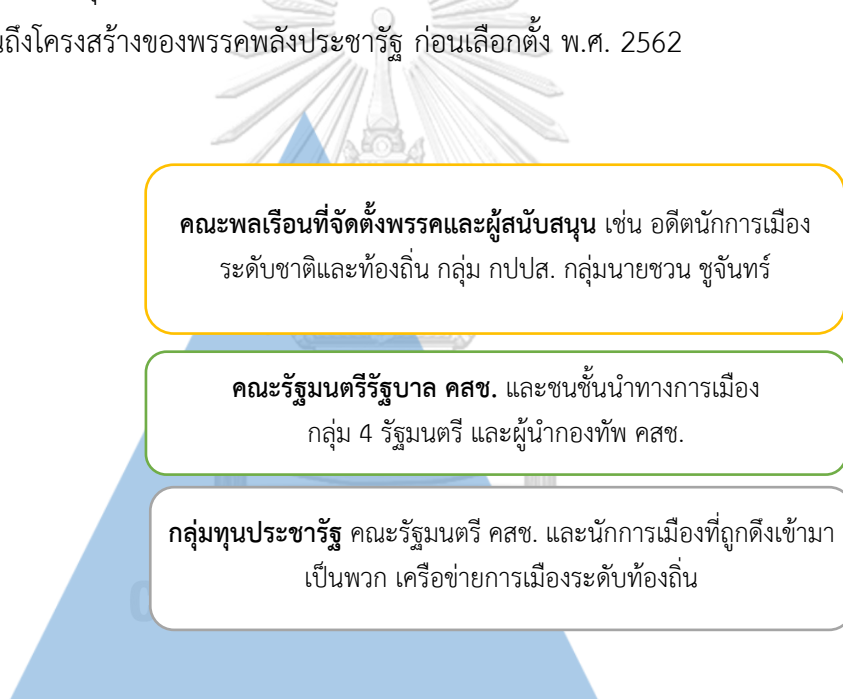
เลือกตั้ง (Adrián, 2019; Ezrow & Frantz, 2011; Geddes, 1999; Geddes, 2005; Gerschewski, 2013) กระบวนการจัดตั้งพรรคพรรคพลังประชาชนมีความซับซ้อนที่ถูกปกปิด กระบวนการจัดตั้งพรรคพลังประชาชนเป็นปฏิบัติการทางการเมืองที่ซับซ้อน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้พรรคผู้มีอำนาจ น่าเชื่อถือในการเลือกตั้ง พรรคพลังประชาชนจึงเป็นพรรคขนาดใหญ่ แม้จัดตั้งไม่นาน ก่อตั้งจากรวมกลุ่มของผู้สนับสนุนพรรค ทั้งยังเติบโตท่ามกลางบริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจแทรกแซงพรรคด้วยการส่งสมาชิกรัฐบาล เป็นสมาชิกพรรคจนได้เป็นผู้บริหารพรรค และเตรียมพร้อมในการเลือกตั้งที่กำลังมาถึง

3.4.3 การจัดวางโครงสร้างภายในพรรคพลังประชาชนช่วงก่อนและหลังเลือกตั้ง

ในช่วงแรกของการจัดตั้งพรรคพลังประชาชนพลเรือนคือผู้มีบทบาทในการจัดตั้งพรรคอย่างเป็นทางการ และไม่มีสมาชิกคณะรัฐบาลทหารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง พรรคมีสถานะเป็นทางกฎหมายในฐานะพรรคการเมือง แต่หลังจากสมาชิกในรัฐบาลคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติเข้าไปเป็นสมาชิกได้แก่ พันเอกสุชาติ จันทร์โชติกุล พรรคพลังประชาชนมีความเปลี่ยนแปลงและขยายขนาดใหญ่ขึ้นด้วยการควมรวมเอากลุ่มการเมืองเข้ามาในพรรค เช่น อดีตแกนนำ กปปส. อดีตนักการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ และคณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (Jatusripitak, 2022; Nethipo & Yen, 2020)

การจัดประชุมพรรคพลังประชาชนเป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านพรรคพลังประชาชนไปเป็นพรรคของผู้มีอำนาจอย่างสมบูรณ์ คณะรัฐมนตรี คสช. รับผิดชอบผู้บริหารพรรค ซึ่งเป็นผู้กำหนดโครงสร้างพรรคพลังประชาชน ข้อเสนอแนะประการสำคัญคือ คณะรัฐมนตรี คสช. เข้ามาในพรรคภายหลังการก่อตั้งพรรค ไม่ใช่ผู้ก่อตั้งกลุ่มแรกแต่ได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่ผู้บริหารพรรค สะท้อนถึงอำนาจและบทบาทจัดการพรรคที่มากกว่าคณะผู้ก่อตั้งเสียอีก เมื่อคณะรัฐมนตรี คสช. เชื่อมโยงให้พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคการเมืองที่สนับสนุนการสืบทอดอำนาจผู้มีอำนาจ พวกเขาทำให้พรรคพลังประชาชนเปลี่ยนเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ในระยะเวลานั้น คณะรัฐมนตรี คสช. ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารพรรค ได้แก่ นายอดุลย์ สวานายน เป็นหัวหน้าพรรค นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ เลขาธิการพรรค นายพรชัย ตรีกุลวรานนท์ เจริญญิกพรรค ส่วน นายวิเชียร ขวลิขิต เป็นนายทะเบียนสมาชิกพรรค ส่วนตำแหน่งอื่นมีการกระจายให้นักการเมืองหลายกลุ่มที่สนับสนุนพรรคพลังประชาชนเข้ารับตำแหน่ง ในบรรดารายชื่อผู้สนับสนุนพรรคพลังประชาชนมีหลายคนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหุ้นส่วนทุนกลุ่มธุรกิจรายใหญ่ เคยเป็นสมาชิกสภาแต่งตั้งในรัฐบาล คสช. หรือเป็นผู้รับตำแหน่งสำคัญทางการเมืองสำคัญในรัฐบาล คสช. (ประชาไท, 2018a)

ผู้จัดตั้งพรรคพลังประชารัฐมีเป้าหมายทำงานการเมืองแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างนักการเมือง ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนที่แท้จริง โดยใช้ชื่อนโยบายเศรษฐกิจรัฐบาล “ประชารัฐ” คณะผู้ก่อตั้งพรรคสนับสนุนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดนโยบายประชารัฐของรัฐบาล คสช. ในช่วงก่อตั้งพรรคไม่มีสมาชิกจากรัฐบาลเข้ามาเป็นผู้ร่วมจัดตั้งพรรค ในวันจัดตั้งพรรค ก่อนการเลือกตั้ง คณะรัฐมนตรี คสช. รวมกลุ่มมาสมัครเป็นสมาชิกพรรค ทำให้พรรคพลังประชารัฐมีขนาดใหญ่ขึ้น ผู้สนับสนุนจากอดีตรัฐบาลจำนวนมาก ที่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคจนทำให้ได้รับเลือกเป็นผู้บริหารพรรค การจัดวางกลุ่มรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ ให้เป็นผู้บริหารพรรค ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของอำนาจภายในพรรคพลังประชารัฐ จากแต่เดิมผู้จัดตั้งพรรคพลังประชารัฐคือพลเรือนที่ยังไม่มีบทบาทหรือการเคลื่อนไหวทางการเมือง เมื่อสมาชิก คสช. เป็นผู้สมัครในพรรคพลังประชารัฐจึงสนับสนุน คสช. อย่างเข้มข้น และต่อเนื่อง (BBC, 2018a; มติชนออนไลน์, 2561) ดังรูปที่ 1 ที่สะท้อนถึงโครงสร้างของพรรคพลังประชารัฐ ก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

รูปที่ 1 โครงสร้างอำนาจในพรรคพลังประชารัฐ ภายหลังรัฐมนตรี คสช. เป็นผู้บริหารพรรคก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

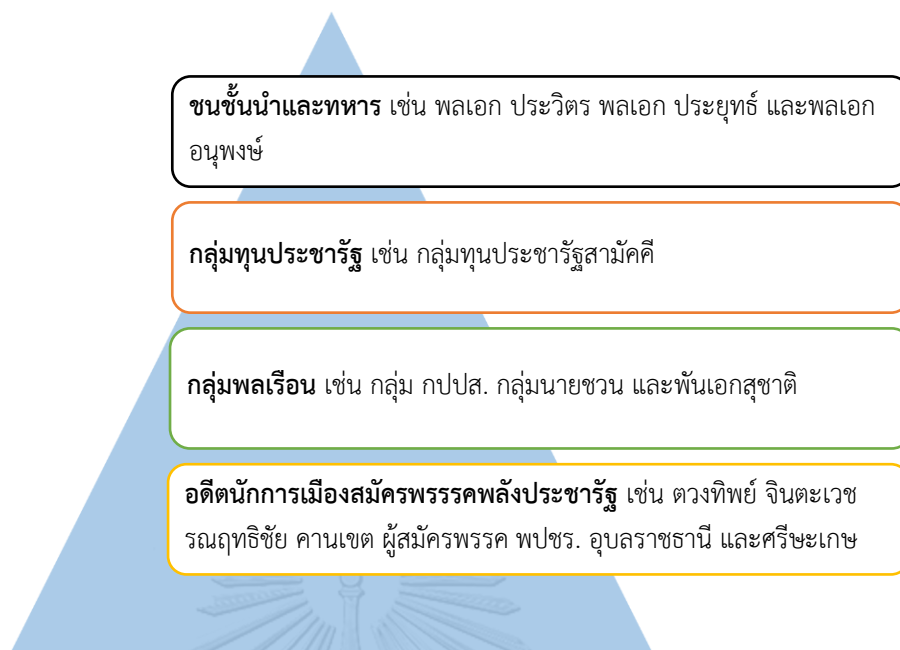
นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐสะท้อนถึงการจัดโครงสร้างอำนาจภายในพรรคพลังประชารัฐช่วงก่อนและหลังเลือกตั้งที่สอดคล้องกันว่า ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชารัฐจัดโครงสร้างพรรคแบบรวมศูนย์อำนาจที่เน้นตัวบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจและสมาชิกพรรคจึงไม่เท่าเทียมและลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ สอดคล้องกับทรัพยากรเลือกตั้งของนักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกครอบครองอยู่ พรรคพลังประชารัฐไม่ได้ให้ความสำคัญสมาชิกภายในพรรค

พบว่าภายหลังการเลือกตั้งนักรการเมืองพรรคพลังประชารัฐหลายคนไม่ได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมภายในพรรค เช่นการประชุมพรรคประจำปี การแต่งตั้งให้รับตำแหน่งกรรมการทางการเมือง หรือบทบาทภายในโครงสร้างพรรคที่เป็นทางการ พรรคพลังประชารัฐจึงเป็นพรรคที่มีเป้าหมายทางการเมืองคือ การรักษาอำนาจและโครงสร้างการเมือง คสช. ให้อยู่กับการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง

“ส่วนหลังการเลือกตั้งก็ไม่มีใครมาหาหรือมีเชิญไปประชุมพรรคไม่มีเลย เราอาจจะไม่ชนะเลือกตั้งด้วยมั้ง พอเขาเลือกตั้งจบก็จบกันไปเลย มันทำให้เรารู้สึกว่าเออ พรรคนี้นั้นทำงานการเมืองกันยังไง และเราเอง ก็ไม่ได้เข้าไปมีส่วนกลับอีกเลย” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

“ต้องยอมรับนะว่าพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่มีวัฒนธรรมการเมืองแบบทหาร เขาไม่ได้บริหารพรรคแบบการเมืองทั่วไป ผู้นำทหารยังติดการต้องมีชนชั้นแบบทหาร แล้วเราเป็นเพียงผู้น้อยในพรรค เขาว่ายังไงก็ต้องว่าไปตามเขา หลังการเลือกตั้งก็มีชวนไปรับตำแหน่งบ้าง แต่ผมไม่เอา ไม่อยากเขาไปยุ่งเท่าไร ไม่ชอบการเมืองแบบทหารเรากี่รุ่นนะ แต่ยังไงได้ก็เขามาชวน เราก็มองไป เพราะว่าพ่อเรา คนในตระกูลเราทำงานการเมืองทุกคน พ่อก็เป็น อดีต ส.ว. หลายสมัย เลยมาเล่นการเมือง” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จากการให้ข้อมูลของนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐทั้งสองคนมีความเห็นตรงกันว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคสนับสนุนการเมืองของผู้มีอำนาจ เป็นพรรคที่มีโครงสร้างอำนาจการเมืองที่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจของ รัฐบาล คสช. ก่อนเลือกตั้ง จนกล่าวได้ว่าพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคเฉพาะกิจ (Kongkirati, 2019b) ที่เติบโตพร้อมกันกับโครงสร้างอำนาจรัฐบาลเผด็จการทหาร คสช. ทั้งนี้ นักการเมืองที่ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองคนดังกล่าว เป็นผู้แพ้เลือกตั้ง พบว่าผู้สมัครจังหวัดศรีสะเกษไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมหลังการเลือกตั้ง ทว่านักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานีได้รับเชิญให้เข้ารับตำแหน่งการเมือง แต่ปฏิเสธภายหลัง ปัจจุบันย้ายไปร่วมงานกับพรรคไทยสร้างไทย ผู้เขียนนำเสนอโครงสร้างอำนาจในพรรคพลังประชารัฐหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ได้ดังนี้

รูปที่ 2 โครงสร้างอำนาจในพรรคพลังประชารัฐหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

3.5 บทสรุป

บริบทการเมืองที่สังคมมีรอยร้าวลึกจากการต่อสู้ของฝ่ายอุดมการณ์ทางการเมือง ที่แตกต่าง ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 สังคมไทยแบ่งเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายสนับสนุนทักษิณ ชินวัตร และฝ่ายต่อต้าน ที่มีชนชั้นนำและกองทัพสนับสนุน ทั้งสองกลุ่มนี้คือ ประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่แยกเป็นฐานการเมืองที่สนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองของตนในการเลือกตั้ง การเลือกตั้ง พ.ศ. 2540, 2549, 2550 และ 2557 สะท้อนให้เห็นว่า พรรคการเมืองฝ่ายสนับสนุนแนวทางการเมืองพรรคทักษิณ ชินวัตร ได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย พรรคการเมืองที่ฝ่ายต่อต้านเป็นฐานเสียงกลับพ่ายแพ้ ไม่ว่าจะเลือกตั้งครั้งใดก็ตาม ความท้าทายของฝ่ายต่อต้านทักษิณที่ต้องการเปลี่ยนโครงสร้างการเมืองให้ฝ่ายตนเป็นผู้ครองอำนาจ แต่ไม่สามารถเอาชนะพรรคสนับสนุนทักษิณในการเลือกตั้งได้ และการเลือกตั้ง พ.ศ. 2557 เป็นโฆฆะและนำไปสู่การรัฐประหารในปีเดียวกัน

รัฐบาลทหาร คสช. เปลี่ยนโครงสร้างอำนาจตามความปรารถนาของตนและชนชั้นนำผ่านสถาบันรัฐธรรมนูญ ด้วยการควบคุมกระบวนการร่าง แทรกแซงการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการการเลือกตั้ง และขึ้นำการร่างรัฐธรรมนูญโดยอ้อมคือ การปฏิเสธร่างรัฐธรรมนูญที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการเมืองของตนเองให้ตกไป จนมีกระบวนการต่อรองที่ไม่เป็นทางการให้ร่างฉบับใหม่ขึ้นมาแทน ต่อมารัฐบาลทหารจึงจัดให้มีการทำประชามติ

ภายใต้บริบทที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ปราบปราบผู้เห็นต่างด้วยความรุนแรง บริบทการเมืองที่ทหารสร้างขึ้นนี้ จากนั้นกองทัพและชนชั้นนำทางการเมืองได้รับการจสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่ใช้ชื่อว่า พรรคพลังประชารัฐ โดยมีพลเรือนเป็นผู้จัดตั้งและคณะรัฐมนตรีรัฐบาล คสช. เป็นผู้สนับสนุน พรรคพลังประชารัฐรวบรวมกลุ่มคณะรัฐมนตรี คสช. กลุ่มการเมือง กลุ่มทุน และกลุ่มที่มีทรัพยากรการเลือกตั้งที่พร้อม เข้ามาในพรรค จนกล่าวได้ว่า บริบทและสถาบันการเมืองภายใต้โครงสร้างอำนาจที่รัฐบาล คสช. สร้างขึ้นเอื้อต่อการปูทางไปสู่ปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจของชนชั้นนำโดยพรรคพลังประชารัฐ พรรคพลังประชารัฐซึ่งมีจุดยืนสนับสนุนผู้มีอำนาจเป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง จนกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองและการเลือกตั้งเป็นกลไกสร้างความชอบธรรมและรองรับการแข่งขันที่รัฐบาล คสช. ออกแบบเพื่อเป้าหมายและปฏิบัติการทางการเมืองของชนชั้นนำและรัฐบาล คสช. บรรลุผลสำเร็จ ด้วยการสร้างบริบทการเมืองที่ผู้มีอำนาจปูทางรองรับปฏิบัติการดังเข้ามาเป็นพวก

บทที่ 4

พรรคพลังประชาชน และปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก

ช่วงแรกพรรคพลังประชาชนก่อตั้งโดยการรวมกลุ่มของพลเรือนที่มีความเห็นทางการเมืองสอดคล้องกันได้รวบรวมเครือข่ายการเมืองเพื่อจัดตั้งพรรคพลังประชาชน พรรคพลังประชาชนสนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้เป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาล คสช. สร้างบริบทการเมือง เอื้อต่อการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผ่านกลไกพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง บริบทการเมืองดังกล่าวส่งผลให้พลังฝ่ายเห็นต่างให้อ่อนแอ และเปิดโอกาสให้รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจในฐานะรัฐควบคุมกลไกเชิงกฎหมาย สร้างเงื่อนไขควบคุมผลลัพธ์เลือกตั้งกลุ่มอำนาจเก่า คสช. จัดตั้งพรรคการเมืองเตรียมเลือกตั้ง สมาชิกคณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติเข้าสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ผู้มีอำนาจสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ในจำนวนที่มากขึ้น จนกลายเป็นพรรคขนาดใหญ่ ในระยะเวลาที่จัดตั้งพรรคได้เพียง 1 ปี จากนั้นพรรคได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการ สมาชิกรัฐบาล คสช. ได้รับเลือกดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการของพรรค ซึ่งเป็นทางการเปิดโอกาสให้ผู้มีอำนาจเข้ามาจัดการพรรคจนก่อตัวเป็นโครงสร้างพรรคพลังประชาชนที่ไม่เป็นทางการ ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง กระบวนการคัดเลือก เพ็นหา และเลือกนักการเมืองเข้ามาในพรรค เป้าหมายของปฏิบัติการการดึงมาเป็นพวก วิเคราะห์ลักษณะเด่นของนักการเมือง ซึ่งเป็นปัจเจก ที่พรรคพลังประชาชนดึง และไม่ดึงเข้ามาในพรรค ตลอดจนกลยุทธ์การดึงนักการเมืองแต่ละกลุ่มเข้ามาในพรรคพลังประชาชน โดยใช้กรอบแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวก Maria Josua อธิบายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

4.1 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก: แผนเพื่อปฏิบัติการ

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์การสืบทอดอำนาจการเมืองของผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน ผู้ปกครองต้องการดึงผู้มีประโยชน์ต่อเสถียรภาพทางการเมืองในระบอบเข้ามาสนับสนุนการปกครองของตนเพื่อลดแรงต่อต้านจากฝ่ายเห็นต่าง ดังนั้นกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์การดึงผู้ที่เป็นประโยชน์ต่อระบอบอำนาจนิยม (Gerschewski, 2013) พรรคพลังประชาชนสนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้เป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ในช่วงแรกปฏิบัติการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน พลเรือนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทขับเคลื่อนพรรค ต่อมาหลังจากพรรคจัดตั้งอย่างเป็นทางการสมาชิกจากปีกรัฐบาล คสช. เริ่มย้ายเข้าพรรคจำนวนมากยิ่ง พรรคพลังประชาชนจึงให้การสนับสนุนผู้นำรัฐบาล คสช. สมาชิกที่เป็นกลุ่มสำคัญ ซึ่งมาจากกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ อดีตนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นที่มีฐานเสียงหนาแน่น เป็นกลุ่มที่ถูกดึงเข้าเป็น

พวก ส่วนมากคือนักการเมืองที่มีจุดอ่อน (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือการดึงนักการเมืองที่มีจุดอ่อนเข้ามาเป็นผู้สมัครของตนด้วยการให้รางวัลและการลงโทษในการเลือกตั้ง

ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. วางกลยุทธ์เลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐ รัฐบาล คสช. คือผู้มีอำนาจหลังจากรัฐประหารรัฐบาลพลเรือนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ.ศ. 2557 จากนั้นรัฐบาล คสช. เปลี่ยนโครงสร้างอำนาจการเมืองรวมศูนย์ที่รัฐบาลและคณะแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตามอำเภอใจ ตลอดจนจนบริหารงานการเมืองตามแนวทางของรัฐมนตรีที่มาจากแต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ซึ่งขาดทักษะการบริหารงานการเมืองที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับหน้าที่ลักษณะการเมืองนี้ เป็นผลการเมืองถูกปิดกั้น รัฐบาล คสช. พยายามให้พรรคการเมืองที่สนับสนุนตนเองเข้าสู่อำนาจรัฐ ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกเริ่มขึ้นในช่วงที่รัฐบาล คสช. ครองอำนาจรัฐ และใช้ทรัพยากรการเมืองที่มีดำเนินปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อการเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้น (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

รัฐบาลทหาร คสช. เป็นผู้คัดกรองรายชื่อนักการเมือง ที่เป็นเป้าหมายนักการเมืองที่มีจุดอ่อน กระบวนการคัดเลือกผู้เห็นต่างเข้าปรับทัศนคติคือ การแบ่งระดับของนักการเมือง หากนักการเมืองคนที่ที่ต่อต้านในระดับแกนนำก็จะเป็นกลุ่มที่ต้องจับ และมีการคัดกรองอีกครั้งก่อนที่จะปฏิบัติการ ในกระบวนการเลือกตั้งความสัมพันธ์ใกล้ชิดมีผลต่อการถูกคัดออก การชะลอ หรือไม่ได้รับการปรับทัศนคติ มีการกำหนดเป้าหมายว่าจะช่วยใคร หรือลงโทษใคร โดยอาศัยอำนาจที่รัฐบาล คสช. มอบให้

“การเคลื่อนไหวของพวกที่เป็นนักเคลื่อนไหวปัญหาของชาวบ้านที่ทำงานใกล้ชิดกับฝั่งการเมือง ในกระบวนการปรับทัศนคติจะถูกจัดเกรดอีกแบบหนึ่ง ถ้าเคลื่อนไหวการเมืองอำนาจก็จะถูกจัดอีกแบบหนึ่ง แต่มันกะอยู่ที่ว่า คนที่ใช้อำนาจจะใช้อำนาจแบบไหนกับแต่ละกลุ่ม หมายถึงที่เป็นสีชมพู ไม่ใช่พวกลิสต์แดง แต่พวกลิสต์แดง ออกไม่ได้ มันเลยทำให้ต่างกัน พูดอีกอย่างหนึ่งคือระบบมันดีนะ ได้มาตรฐานของเขาอยู่ มีการจัดเกรด คนที่ใช้อำนาจใช้ประโยชน์จากกระบวนการอันนี้นะ ที่เป็นคนมีอำนาจที่ปลดไต่ต้น (จิตภัสร์ กฤดากร) ออกจับลิสต์หมายจับ คือมาตรฐานตั้งไว้ คนที่มีอำนาจกะใช้ก็แบบนี้ คสช. กะเอาลิสต์ออกได้

คสช. ไปหาคนที่คิดว่า คนนั้นจะรู้จัก แล้วจะไปหาคนที่รู้จัก เช่น นาย ก. ได้รับมอบหมายว่าไปทำรายชื่อมาแล้ว นาย ก. มาหานาย ข. จากนั้นจะมีกระบวนการหลังบ้าน ให้ไปดูมว่าใครที่ควรไปหา เมื่อนาย ก. มาหานาย ข. ก็รู้จักคนหมด นาย ข. ต้องไปหา นาย ค. พอรวบรวมแล้วปั๊บ นาย ก. ก็จะกลับไปให้นาย ข. ช่วยตรวจอีกทีว่ามันถูกต้องหรือไม่ นาย

ก. จึงจะเชิญนาย ค. เข้าปรับทัศนคติในค่ายทหาร และใช้นาย ค. ช่วยยืนยันว่าคนไหนใจไม่ใช่ เมื่อนาย ค. บอกว่าคนนี้ไม่ใช่เอาออก จะมีกระบวนการคัดเข้าออกเรื่อย ๆ มันเป็นกระบวนการแบบนี้จริง ๆ แล้วคนที่รับคือบักบ๊อม (พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ)

ในแง่หนึ่งถ้ามองในมุมลบมันคือการแก่งแย่งกัน ถ้ามองในมุมบวกมันก็คือกระบวนการปกติ เพราะมันมีการปรับแต่งกันตลอด ตามใจคนที่อยู่ปลายน้ำที่เป็นผู้ปฏิบัติการ ช่วงแรกที่เป็นกลุ่มซัง ช่วงที่เขาประกาศ พอเอาเข้าไปเขา ก็ประกาศให้ไปพบเจ้าหน้าที่ ที่มาการนำเสนอชื่อ ก่อนจะมาพบเจ้าหน้าที่ ซึ่งช่วงแรกคือการรวบรวมเครือข่ายรายชื่อ และควบคุมการเคลื่อนไหว

แล้วมีการกลุ่มซังลี้ภัยก็สุรชัย โกตี เลื่อนแดงปทุม แล้วก็สุภรณ์ (เสกสกล อัตถาวงศ์) พวกนี้คือยิ่งทิ้ง ยิ่งได้ ถ้ายิ่งไม่ได้ต้องซังลี้ภัย มันจะมีสายกองกำลังพวกนี้ อยู่อยู่บลคนหนึ่งที่ฆ่าตัวตาย เขาก็ไม่ได้อะไรก็ฆ่าตัวตาย ก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามันมีพวกนี้ด้วย มันคือการตัดตีนตัดมือทักษิณ ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้าม เออแล้วกลุ่มซังลี้ภัยมี จตุพร (จตุพร พรหมพันธุ์) อ.ธิดา (อ.ธิดา ถาวรเศรษฐ) พวกนี้เป็นหัวขบวนเป็นคารา (เป็นผู้ที่ออกสื่อ-ผู้เขียน) พวกนี้มีพวก แต่สุภรณ์ไม่ได้มีพวกนะ ไม่มีทีม สุรชัย แซ่ด่าน ก็มีอาจารย์ธิดา เป็นผู้มีการมีซึ่งไม่ธรรมดา จตุพร ก็ไม่ธรรมดา แล้วพวก ฌัฐวุฒิ ใสยเกื้อ สุเทพ เทือกสุบรรณ มันต่างกัน คือเครดิต มันต่างกัน มันก็เลยทำให้การจัดเกรดมันต่างกัน คือมันมีทั้งชื่อเสียง ภาพลักษณ์ องค์กรประกอบต่าง ๆ มากมายเยอะแยะ” (กฤษกร ศิลารักษ์, 13 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จุดเริ่มต้นกระบวนการออกแบบปฏิบัติการดิงนักรการเมืองเข้ามาเป็นพวก รัฐบาล คสช. รวบรวมรายชื่อผู้นำการเมือง นักกิจกรรม และนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ผ่านการปรับทัศนคติ และรวบรวมรายชื่อผู้ถูกเชิญไปปรับทัศนคติเพื่อตรวจสอบผู้ที่ยังตกหล่น รายชื่อที่ได้มาจะถูกจัดลำดับเข้ากลุ่มที่ลักษณะคล้ายคลึงกันโดยใช้ลักษณะของนักรการเมือง เช่น กลุ่มนักรการเมืองเสื้อแดง แกนนำ กปปส. นักรการเมืองที่มีเงื่อนไขคดีความ นักรการเมืองที่มีฐานเสียงพรรคการเมืองต่าง ๆ ดังจะเห็นว่าจุดอ่อนของนักรการเมืองที่ถูกดิงเข้ามาเป็นพวกในแต่ละกลยุทธ์การดิงเข้าเป็นพวก คือการใช้จุดอ่อนของแต่ละคนเป็นเงื่อนไขต่อรองให้ย้ายเข้ามาเป็นพวก และปฏิบัติการดิงเข้ามาเป็นพวกมีรัฐบาล คสช. เป็นผู้กำหนดทิศทาง

4.2 รัฐบาล คสช. กระบวนการปรับทัศนคติ และการดิงเข้ามาเป็นพวก

หลังจากรัฐบาล คสช. ยึดอำนาจรัฐบาลควบคุมหน่วยงานด้านความมั่นคงรวบรวมรายชื่อจากผู้ใกล้ชิดเพื่อเรียกปรับทัศนคติ กลุ่มที่รัฐบาล คสช. เรียกปรับทัศนคติประกอบด้วย นักรการเมือง

นักวิชาการ และแกนนำเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งต้องเข้ากระบวนการปรับทัศนคติที่ค่ายทหารเป็น ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง 7 เป็นต้นไป บางรายถูกนำส่งไปค่ายทหารนอกพื้นที่ หรือบางรายก็เชิญไป พุดคุยที่บ้านของนักการเมือง ซึ่งกลยุทธ์นี้เป็นวิธีการที่ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าหน่วยความมั่นคงใช้ เกณฑ์ใดในการเข้าหานักการเมืองที่เป็นเป้าหมายแต่ละคน กระบวนการภายในค่ายทหาร นายทหาร ที่เป็นระดับนายร้อยขึ้นไป พุดคุยกับผู้ที่มีอยู่ในกระบวนการปรับทัศนคติ ทุกวันวันละสามเวลา เข้า เที่ยง และเย็น เกือบกล่อมให้ย้ายเข้ามาเป็นสนับสนุนพรรคผู้มีอำนาจในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยใช้จุดอ่อนของนักการเมืองแต่ละคนเป็นเงื่อนไขต่อรอง หรือบางคนก็ได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน สำหรับการสนับสนุนผู้มีอำนาจ และผู้ที่มีอิทธิพลในการวางยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของรัฐบาล คสช.

“โดยเฉพาะผมเป็นหัวโจกหน่อย จะเจอการติดตามจากทหาร เริ่มยึดอำนาจ เราก็ หลบไปอยู่ประเทศเพื่อนบ้านที่ลาว 3-4 วัน โชคดีหน่อยที่เราเอง ก็รู้จักทหารคนหนึ่งก็เป็น พวกกัน เขาก็ไม่กักตัว ก็ไปรายงานตัวครบ 7 วันต้องรายงานตัวที่ 7 วัน ถ่ายรูปส่ง จากนั้นก็ มีคนตามเรา ตามเราประมาณนั้น แล้วมีการเรียกปรับทัศนคติ 2 รอบ เนื่องจากเราไปพุด เรื่องจำนำข้าว ขณะนั้นช่วงข้าวออกกะ เราก็บอกว่า คสช. ทำแบบนี้ไม่ได้นะ เพราะราคาข้าว มันจะตกต่ำ เขาก็ไม่พอใจ เขาก็เรียกเรา เข้าไปบอกว่า อย่าเคลื่อนไหวทางการเมืองนะ ไม่ ยอยากให้เคลื่อนไหวทางการเมือง อย่าเคลื่อนไหวทางการเมือง เราก็บอกว่า เราไม่ได้ เคลื่อนไหว เราพุดความทุกข์ความเดือดร้อน ของพี่น้องประชาชน พอดูปแบบนี้ไม่ได้ เรา ก็เอะทำแบบนี้ จะให้ทำยังไง สื่อมวลชนลงข่าวเรื่องสื่อมวลชน ก็ลงข่าวเรื่องเล่าพุด เขาก็ไม่ พอใจ”

“คนที่ประสานงานก่อนเลือกตั้งเป็นนายทนายศพนเอก นายทหารจากกองทัพภาค 2 เราก็บอกว่า เราไปไม่ได้ ผมไปไม่ได้ คุณก็บอกนายคุณก็แล้วกัน เพราะเรามีภาระที่ต้องยึด หยัดกับประชาชน นี่ประเด็นที่หนึ่ง ส่วนประเด็นที่ 2 ผมไม่เห็นด้วยกับนายคุณ มันคนละ อุดมการณ์ เพราะฉะนั้น ต่อจะให้เงินเท่าไร มันไม่ใช่ประเด็นเรื่องเงินแล้ว เราก็บอกว่าเงิน ใครก็อยากได้ แต่ว่าถ้าประเด็นแบบนี้เราทำไม่ได้ เขาก็กลับไป เขาก็โทรมาว่า ขอคุณ ขอคุณที่ตรงไปตรงมา เหตุผลมันก็ตรงอยู่แล้ว คุณมาจากการยึดอำนาจ ผมก็ไม่ไปกับคุณ อันนี้คือเหตุผลหลัก พุดกับทหารตรง ๆ ไปเลย” (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จากข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาล คสช. ใช้สถานะรัฐบาลควบคุมกำลังพลในกองทัพเพื่อ สร้างความต่อเนื่องในระบอบอำนาจที่ได้ประโยชน์ผ่านกระบวนการปรับทัศนคติ รัฐบาล ทหาร คสช.

ใช้อำนาจรัฐสั่งกำลังคนให้ติดตามนักการเมืองที่ต้องการดิ่งและยื่นข้อเสนอการย้ายเข้ามาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ ให้เป็นพรรคชนะเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คสช. ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐบาลขณะนั้น การใช้อำนาจรัฐของรัฐบาล คสช. ช่วยให้พรรคพลังประชารัฐดิ่งนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกได้ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวคือการต่อรองให้นักการเมืองเปลี่ยนให้สนับสนุนรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง

4.3 กลยุทธ์ดิ่งเข้ามาเป็นพวกและเป้าหมายในปฏิบัติการ

กลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวกซับซ้อนเพราะบริบทการเมืองรายล้อมผู้ถูกดิ่งที่แตกต่างกัน พรรคการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยมสนับสนุนปฏิบัติการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของผู้มีอำนาจ ด้วยกลยุทธ์การดิ่งนักการเมืองผู้มีจุดอ่อนเข้ามาเป็นพวก พรรคที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในระบบอำนาจนิยมพรรคจะมีทรัพยากรเลือกตั้ง ได้แก่ เงิน กำลังคน และความนิยมของพรรค เหนือกว่าพรรคอื่น (Josua, 2011) พรรคการเมืองเป็นผลจากการก่อตัวของกลุ่มทางสังคมที่มีความหลากหลาย ในสังคมที่มีรอยร้าวทางความคิดในสังคมกลุ่มการเมือง มีเป้าหมายการเมืองสอดคล้องกับอุดมการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ความแตกต่างนี้ ทำให้กลยุทธ์การรักษาสถานะของพรรคการเมืองเป็นสิ่งที่ยากขึ้น ซึ่งพรรคต้องแข่งขันกันอย่างดุเดือด การแข่งขันทางการเมืองท่ามกลางบริบทความแตกแยกทางความคิดพรรคการเมืองต้องวางยุทธศาสตร์เลือกตั้งให้สอดคล้องกับแนวโน้มเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิ์ให้ได้มาซึ่งคะแนนนิยมและที่นั่งในสภา (Neto & Cox, 1997) การแข่งขันของพรรคการเมืองในสภาวะความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม พรรคการเมืองต้องใช้กลยุทธ์การเมืองเพื่อได้รับความนิยมของผู้ใช้สิทธิ์ได้ครอบคลุม

การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 ในประเทศไทยเกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งของกลุ่มการเมืองภายใต้บริบทการเมืองที่ถูกกดทับ และแทนที่ด้วยโครงสร้างอำนาจที่กองทัพและชนชั้นนำเป็นผู้นำทางการเมือง ปัญหาการเมืองไทยนำมาสู่รอยร้าวลึกทางสังคมที่ยาวนาน นับตั้งแต่การรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ชนชั้นนำทางการเมืองพยายามเปลี่ยนชั่วคราวอำนาจการเมืองป้องกันการผูกขาดอำนาจการเมืองของพรรคไทยรักไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างต่อเนื่องด้วยเงื่อนไขผลงานการเมือง ไม่ให้พรรคไทยรักไทยซึ่งปัจจุบันคือพรรคเพื่อไทย กลายเป็นพรรคเด่นพรรคเดียวในการเมือง ห่วงนั้นเองผู้มีอำนาจที่ไม่เป็นทางการใช้อิทธิพลทางการเมืองผ่านสถาบันและกลไกการเมืองตัดตอนนักการเมืองที่มาจากเลือกตั้ง กล่าวคือ การรัฐประหาร พ.ศ. 2549 เป็นการลดทอนอำนาจการเมืองของรัฐบาลพลเรือนที่มาจากเลือกตั้งด้วยการรัฐประหาร (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

การรัฐประหารเป็นผลให้รัฐบาลจากการเลือกตั้งหมดวาระทางการเมืองโดยไม่ชอบธรรม อำนาจการปกครองจึงตกอยู่กับคณะรัฐประหาร พ.ศ. 2549 จากนั้นรัฐบาลทหารเปิดพื้นที่การเมืองให้มีการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 สะท้อนว่า ความนิยมของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งต่อพรรคสนับสนุนการเมืองทักษิณ ชินวัตร เหนียวแน่น แม้กองทัพรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลก่อนหมดวาระก็ตาม ทั้งนี้การบริหารงานการเมืองโดยรัฐบาลพลเรือนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมความผิดจากคดีการเมือง หลายฝ่ายไม่สนับสนุนกฎหมายดังกล่าว และชุมนุมต่อต้าน ผู้ชุมนุมบางส่วนกดดันรัฐบาลเพื่อกดดันให้รัฐบาลลาออก เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ กลุ่มที่เรียกว่าตนเองว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรียกร้องการปฏิรูปทางการเมือง โดยเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยนำเสนอว่ารัฐบาลควรลาออกเพราะทุจริตและเล่นพรรคพวกทางการเมือง (บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ, 2563)

การชุมนุมครั้งนี้นำมาสู่การใช้ข้ออ้างของความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดจากการชุมนุม อันเป็นความสมเหตุสมผลที่ทหารจะทำการรัฐประหาร ในปี พ.ศ. 2557 โดยกองทัพ ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่ได้เปลี่ยนแปลงผู้เล่นในการแข่งขันมากนัก ชนชั้นนำและกองทัพยังคงเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่มีบทบาทเข้มแข็งที่สนับสนุนการรัฐประหาร ภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เสร็จสิ้นลงผู้นำทหาร คือพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาขึ้นมาเป็นปกครองภายใต้รัฐบาลและชนชั้นนำเกิดความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารเศรษฐกิจ ยังเป็นการต่อย้ำว่าการรัฐประหารได้ช่วยคลี่คลายความขัดแย้งหรือแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย ในทางตรงกันข้ามทหารรัฐประหารกลับสร้างปัญหาในการเมืองไทยในระยะยาว การเข้ามาของชนชั้นนำและทหารได้ย้อนโครงสร้างการเมืองแบบเก่าที่เน้นตัวบุคคล เจ้าพ่อท้องถิ่น และการเมืองที่เล่นพรรคพวก ผู้มีอิทธิพล กลับมามีบทบาทในการเลือกตั้ง และทำให้อำนาจที่ไม่เป็นทางการเหล่านี้เป็นโครงสร้างการเมืองไทย ด้วยการดึงเจ้าพ่อท้องถิ่น และการเมืองที่เล่นพรรคพวก ผู้มีอิทธิพล เข้ามาเป็นผู้สมัครในพรรคพลังประชารัฐ การดึงเข้ามาเป็นพวกทำให้พรรคพลังประชารัฐได้รับคะแนนเสียงภายใต้การเลือกตั้งในระบอบการเมืองอำนาจนิยมที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565; ประจักษ์ ก้องกีรติ & วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2561)

หลายประเทศทั่วโลกใช้กลไกเลือกตั้งเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย เช่น เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ชิลี และอาร์เจนตินา เป็นต้น (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561a) ในบางประเทศชนชั้นนำรักษาระบอบอำนาจนิยมผ่านกลไกเลือกตั้งเพื่อรักษาผลประโยชน์การเมืองของตนและผู้สนับสนุนให้กลายเป็นโครงสร้างการเมืองที่เป็นสถาบันอำพราง ระบอบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยเพียงชื่อระบอบเท่านั้น (Gandhi, 2008) เช่น จอร์แดน (Josua, 2011) และประเทศไทยภายใต้การ

ปกครองโดยรัฐบาล คสช. หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่รัฐบาลควบคุมผลเลือกตั้งด้วยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (Siripan N., 2019) การเลือกตั้งภายใต้รัฐบาล คสช. จึงเป็นการเลือกตั้งในภายใต้บริบทการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

พรรคพลังประชารัฐจัดตั้งขึ้นโดยพลเรือนท่ามกลางบริบทการเมืองที่รัฐบาล คสช. ผ่อนคลายบางส่วนเพื่อเตรียมเข้าสู่การเลือกตั้ง สมาชิกรัฐบาล คสช. บางส่วนเข้าสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐในช่วงประกาศเลือกตั้ง มีข้อสังเกตว่า พรรควางยุทธศาสตร์เลือกตั้งคล้ายกับพรรคไทยรักไทยคือ การดึงเอาผู้สมัครที่มีฐานเสียงในท้องถิ่นเข้ามาในพรรค (Siripan N., 2006) พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองที่มีฐานเสียงหนาแน่น ทำงานการเมืองต่อเนื่องจนถึงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 หลายคนเป็นนักการเมืองที่มีสังกัดพรรค เช่น พรรคไทยรักไทย-เพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติไทยพัฒนา และพรรคพลังชล กระทั่งมีการวิเคราะห์ว่าพรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงอดีตนักการเมืองที่มีฐานเสียงเข้ามาในพรรคเพื่อผลคะแนนของพรรค (Kongkirati, 2019a) ข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งคือ นักการเมืองท้องถิ่นถูกถอดถอนจากตำแหน่งด้วยคำสั่งตามกฎหมายมาตรา 44 ของหัวหน้ารัฐบาล คสช. นักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มนี้ได้หวนคืนเป็นผู้สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐบางคนเป็นผู้สมัครด้วยตนเอง และบางคนให้เครือญาติตนเองลงสมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาล คสช. ใช้กลไกทางกฎหมายมาตรา 44 ปลดนักการเมืองท้องถิ่นและดึงเข้ามาเป็นพวกให้เข้ามาเป็นฝ่ายเดียวกับผู้มีอำนาจ ภายใต้รัฐบาล คสช. การเมืองระดับท้องถิ่นจึงไม่เป็นอิสระ และแทนที่ด้วยโครงสร้างอำนาจที่กำหนดโดย คสช. ก่อนการเลือกตั้ง ระบอบการเมืองไทยก่อนเลือกตั้งจึงเป็นการควบคุมโดยรัฐบาล คสช. ทั้งองคาพยพ (Chotanana, 2564; Jatusripitak, 2022; Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020) ภายใต้การปกครองโดย คสช. หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 อำนาจรวมศูนย์ที่รัฐบาล คสช. เป็นผลให้โครงสร้างการเมืองเอื้อประโยชน์แก่รัฐบาล คสช. ที่ผูกขาดอำนาจการเมืองฝ่ายเดียว

บริบทการเมืองที่ คสช. ครองอำนาจรัฐ พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่มีสมาชิกจากฝั่งรัฐบาล คสช. เพื่อแข่งขันเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ด้วยการดึงนักการเมืองเข้ามาในพรรค ทั้งยังสนับสนุน คสช. เป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก ด้วยวิธีการแบบใด เพื่อตอบคำถามดังกล่าว ผู้เขียนใช้กรอบแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกโดย Maria Josua และสถาบันการเมืองภายใต้บริบทการเมืองอำนาจนิยมเป็นกรอบศึกษาพรรคพลังประชารัฐ กลุ่มการเมืองที่ถูกรวบรวมมาไว้ในพรรค วิธีการดึงนักการเมือง และเครือข่ายการเมืองที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ วิเคราะห์จากกลุ่มนักการเมือง นักการเมืองทั้งระดับชาติ และท้องถิ่นที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งมีความแตกต่างกัน

ลักษณะเกณฑ์แบ่งผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกในระบอบอำนาจนิยมคือ ผลประโยชน์ที่ผู้ปกครองได้รับจากการที่ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งต้องสอดคล้องกับการเมืองของผู้มีอำนาจ คือการรักษาโครงสร้างอำนาจระบอบไม่เป็นประชาธิปไตยเอาไว้ เมื่อการถูกดึงเข้าเป็นพวกคือผลประโยชน์การเมืองที่ผู้ดึงจะได้รับ หมายความว่าปัจเจกที่ย้ายเข้ามาเป็นพวกมีผลประโยชน์การเมืองต่อผู้มีอำนาจที่แตกต่างกัน แต่ในส่วนของเป้าหมายเมื่อย้ายเข้าเข้ามาเป็นพวกแล้วผู้ถูกดึงและผู้ดึงมักจะมีร่วมกันคือการเป็นผู้ชนะ (winning coalition) การที่จะชนะได้ต้องใช้ทรัพยากรซึ่งผู้ปกครองมีอยู่ บรรลุเป้าหมายการเมืองด้วยปฏิบัติการการดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นการแข่งชนะระดับย่อย (autocratic subgame) ที่มีชนชั้นนำทางการเมืองเป็นผู้ควบคุมการแข่งขันดังกล่าว (the intra-elite level) ทั้งยังและเป็นผู้ออกแบบกลยุทธ์การดึงผู้อื่นเข้ามาเป็นพวก การดึงเข้ามาเป็นพวกมีจึงมิได้กลยุทธ์การเมืองในลักษณะหว่านแหอย่างไรเป้าหมาย เพราะผู้มีอำนาจจะเลือกที่จะดึงใครมาเป็นพวก หรือไม่ดึงใครเข้ามาเป็นพวก ที่เรียกว่ากลุ่มเป้าหมาย การมีเป้าหมายในการเลือกมีเกณฑ์สองประการ ได้แก่ ประการแรก ผู้ถูกดึงต้องไว้วางใจได้ และประการที่สอง ต้องสร้างและเป็นประโยชน์ต่อการปกครองของผู้มีอำนาจ ความสำคัญกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก คือการเพิกถอนการเมืองเพื่อค้ำจุนให้ผู้มีอำนาจชนะเลือกตั้ง สร้างความชอบธรรมและบารมีทางการเมืองให้การปกครองในระบอบอำนาจนิยม (Gerschewski, 2013)

จากการสัมภาษณ์นักการเมืองพรรคพลังประชาชนรัฐที่ถูกดึงเข้าไปเป็นพวก แต่นักการเมืองคนดังกล่าวต่อต้านผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. และสนับสนุนทีมทำงานบางคนพบว่า บริบทการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม ผู้มีอำนาจรักษาสถานะทางการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยการดึงนักการเมืองเข้ามาในพรรคที่จัดตั้งขึ้นมาสนับสนุนตนเอง ชนชั้นนำเป็นผู้ควบคุมทิศทางและวางแผนการเมืองการจัดโครงสร้างอำนาจภายใน และการเลือกตั้งของพรรค ที่ช่วยให้การเมืองในระบอบอำนาจนิยมโดยชนชั้นนำบรรลุตามความต้องการ โดยมีเป้าหมายการดึงเข้ามาเป็นพวกคือนักการเมืองที่มีชื่อเสียง มีเครือข่ายการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น มีทรัพยากร อันเป็นข้อบ่งชี้ว่าผู้ถูกดึงมีแนวโน้มจะชนะเลือกตั้ง อันจะทำให้พรรคพลังประชาชนได้เปรียบพรรคการเมืองเก่าในการเลือกตั้ง และสอดคล้องกับระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมที่ไม่ได้ต้องการผู้ชนะ แต่ระบบเลือกตั้งมีลักษณะรวบรวมคะแนนเสียงให้รัฐบาล คสช. ได้เป็นรัฐบาลต่อเนื่องและควบคุมผลเลือกตั้งได้ เช่น ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองผู้มีผลงานการเมืองมีฐานเสียงที่มั่นคงและไว้ใจก่อนเป็นนักการเมืองที่ผู้มีอำนาจไม่สามารถใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกให้พวกเขาย้ายเข้าเป็นพวกได้ เช่น สุทิน คลังแสง จังหวัดมหาสารคาม สมคิด เชื้อคง จังหวัดอุบลราชธานี และนิสิต สินธุ์ไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสามคนเป็น

นักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่หนักแน่นต่อต้านรัฐบาล คสช. แม้จะถูกกดดันจากรัฐบาล คสช. ให้ย้ายเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของรัฐบาล คสช. ไม่สามารถดึงนักการเมืองกลุ่มนี้ให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐได้แม้อยู่ในภาวะที่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ กล่าวคือนักการเมืองที่ถูกดึงจึงมีทั้งถูกดึงต่อมาก็ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ และอีกกลุ่มคือนักการเมืองที่ถูกดึงแต่ไม่ย้ายพรรค กลุ่มที่ไม่ย้ายส่วนมากจะเป็นนักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่เหนียวแน่นในการต่อต้านระบอบอำนาจนิยมมาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักการเมืองที่ต่อต้านระบอบอำนาจนิยมบางคนย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

อีกลักษณะหนึ่งคือผู้ต่อต้านแต่มีจุดอ่อนทางการเมือง ซึ่งต้องการผู้สนับสนุนด้านการเงิน เครือข่ายการเมือง และทรัพยากรในการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจข่มขู่ให้ย้ายเข้ามาเป็นพวกผ่านกระบวนการปรับทัศนคติ ซึ่งมีนักการเมืองยอมและย้ายเข้าเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ เงื่อนไขที่ผู้มีถูกข่มขู่คือ นักการเมืองมีคติความเป็นเงื่อนไขในการลงสมัครรับเลือกตั้งครั้ง บางคนใกล้ชิดกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีอิทธิพลต่อการได้รับการสนับสนุนจากฐานมวลชน (mobilization) ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในท้องถิ่นได้ บางคนมีฐานเสียงหนาแน่นในเขตพื้นที่เลือกตั้ง บางคนเคยเป็นนักการเมืองมาก่อน ความสามารถที่กล่าวมาข้างต้น คือจุดเด่นที่ทำให้นักการเมืองตกเป็นเป้าหมายการดึงเข้าเป็นพวกของพรรคผู้มีอำนาจในการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจจะใช้ฝ่ายความมั่นคง นำข้อมูลความผิดที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี เป็นเงื่อนไขต่อรอง หรือบังคับให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐในการดึงนักการเมืองแต่ละคน คือบริบทและเงื่อนไขการเมืองที่รายล้อมนักการเมืองผู้ตกเป็นเป้าหมาย ที่ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. ต้องการดึงเข้ามาเป็นพวก นักการเมืองที่มีจุดอ่อนจะตกเป็นเหยื่อของการดึงเข้ามาเป็นพวกในกระบวนการปรับทัศนคติ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงไม่ใช่กลยุทธ์ที่มีแบบแผนตายตัว แต่สิ้นไหวเพื่อสอดคล้องกับปฏิบัติการรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. มีข้อสังเกตว่านักการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก มีลักษณะเด่นร่วมกันคือ มีฐานเสียงที่มั่นคงเป็นปัจจัยที่มีแนวโน้มชนะเลือกตั้ง ในทางตรงกันข้ามนักการเมืองที่ดึงเข้ามาเป็นพวกแล้วมีความเสี่ยงต่อการสร้างความขัดแย้งภายในพรรค ผู้มีอำนาจจะเมินเฉยและใช้กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการข่มขู่ บังคับ และลงโทษในการเลือกตั้ง เพื่อให้ถอนตัวจากการเลือกตั้งแทน

ถึงตรงนี้ก็จึงกล่าวได้ว่า ระบอบอำนาจนิยมมีเสถียรภาพจากการได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองที่มีฐานเสียงที่ย้ายเข้าพรรค พรรคจึงได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การดึงเข้ามาเป็นพวกเปลี่ยนนักการเมืองผู้ที่ต่อต้านรัฐบาล คสช. ให้เป็นสนับสนุน ผู้มีอำนาจแทรกแซงการแข่งขัน ทำให้การปกครองผู้มีอำนาจมีเครือข่ายการเมือง และผู้สนับสนุนในวงกว้างมากขึ้น การเปลี่ยนผู้ต่อต้านให้มาสนับสนุนยังเป็นการลดแรงกดดันต่อการปกครองอีกด้วย กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่มีต้นทุนต่ำ ทั้งนี้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกมีทั้งนักการเมืองที่ถูกดึงจนย้ายพรรคและนักการเมืองที่ถูกดึงแต่ไม่ย้ายเข้าเป็นพวกผู้มีอำนาจ

ตารางที่ 3 ลักษณะกลุ่มเป้าหมายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

นักการเมือง	ลักษณะของนักการเมือง	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่พรรคพลังประชารัฐ ดึงนักการเมืองเข้ามาในพรรค
สุทิน คลังแสง	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย แกนนำต่อต้านเผด็จการ นักการเมืองที่มีฐานเสียงในพื้นที่หนาแน่น พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ช่มชู้ในการหาเสียงเลือกตั้ง
นิสิต สินธุไพร	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย แกนนำขบวนการต่อต้านเผด็จการ นักการเมืองที่มีฐานเสียงในพื้นที่หนาแน่น พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมชุมนุมขัดขวางการประชุมอาเซียนปี พ.ศ. 2552	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดปากคดีความการเมือง
เสกกุล อัดถาวงค์	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย แกนนำขบวนการต่อต้านเผด็จการ นักการเมืองที่มีฐานเสียงในพื้นที่หนาแน่น พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ร่วมชุมนุมขัดขวางการประชุมอาเซียนปี พ.ศ. 2552	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้คดีความเป็นเงื่อนไขบีบให้ย้ายพรรค
สมคิด เชื้อคง	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย แกนนำต่อต้านเผด็จการ นักการเมืองที่มีฐานเสียงในพื้นที่หนาแน่น พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้คดีความในการเลือกตั้ง โดยการช่มชู้ถึงการลงโทษในการแข่งขันเลือกตั้ง
ทัศนีย์ บุรณุปกรณ์	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย บ้านใหญ่	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไข

นักการเมือง	ลักษณะของนักการเมือง	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นมาพวกที่พรรคพลังประชาชนรัฐ ดึงนักการเมืองเข้ามาในพรรค
	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่	การใช้คดีความ ช่มชู้ให้ถอนตัวจากการแข่งขันเลือกตั้ง
ธรรมนัส พรหมเผ่า	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย ประธานยุทธศาสตร์การหาเสียง ภาคเหนือพรรคเพื่อไทย	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการใช้คดีความ
ไวพจน์ อาภรณ์รัตน์	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย แกนนำคนเสื้อแดง มีฐานเสียงหนาแน่น จังหวัดกำแพงเพชร	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการใช้คดีความ
ทัศนีย์ บุณยปกรณ์	นักการเมืองพรรคเพื่อไทย มีฐานเสียงหนาแน่น เป็นแกนนำพรรคเพื่อไทยที่ไม่ได้รับรางวัลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการช่มชู้ให้ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง และใช้คดีความ เป็นเงื่อนไขบังคับ
นักการเมืองท้องถิ่น ถูกถอดถอนจากคำสั่ง คสช. ตามมาตรา 44	นักการเมืองท้องถิ่นทั้งสังกัดพรรคและไม่สังกัดพรรคการเมือง ถูกปลดจากตำแหน่งหลังจากคณะรัฐประหารเป็นรัฐบาล จากนั้นกลับมารับตำแหน่ง จนสุดท้ายย้ายเป็นนักการเมืองพรรคพลังประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการใช้คดีความ จากการดำรงตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่น ■ กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง การสนับสนุนเงินในการเลือกตั้ง
รณฤทธิชัย คานเขต	นักการเมืองพรรคภูมิใจไทย สมาชิกกลุ่มการเมืองบ้านริมน้ำ นายสุชาติ ตันเจริญ	กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมืองสนับสนุนเลือกตั้ง
ดวงทิพย์ จินตะเวช	นักการเมืองพรรคชาติไทยพัฒนา นักการเมืองฐานเสียงหนาแน่นในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ■ สนับสนุนการเงิน ■ นโยบายการเมือง และงบประมาณในการเลือกตั้ง
พิเชฐ บุญเฉลียว	ลูกอดีตนักการเมือง ที่มีฐานเสียงหนาแน่นจังหวัดศรีสะเกษ	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ■ สนับสนุนการเงิน นโยบายการเมือง และงบประมาณในการเลือกตั้ง
ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนสงวนชื่อ จ. ศรีสะเกษ	นักการเมืองที่มีฐานเสียงหนาแน่นในพื้นที่	■ กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง

นักการเมือง	ลักษณะของนักการเมือง	กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่พรรคพลังประชาชน รัฐถึงนักการเมืองเข้ามาในพรรค
ผู้สมัครพรรคพลังประชาชน สวจนชื่อ จ. อุบลราชธานี	เป็นนักการเมืองที่มาจากตระกูลการเมือง ที่ได้รับความนิยมในพื้นที่หนาแน่น เว้นช่วงทางการเมือง ยังไม่มีสังกัดพรรคที่ชัดเจน ต้องการลงเลือกตั้ง พรรคการเมืองสังกัดผู้สนับสนุน ตำแหน่ง และเงิน	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ■ เงิน ■ งบประมาณในการเลือกตั้ง

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

4.3 พรรคพลังประชาชนและกลยุทธ์เลือกตั้ง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมในการปกครองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองในระบอบการปกครองเผด็จการอำนาจนิยม เป็นบริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจใช้โครงสร้างการเมืองที่แบบรวมศูนย์ โดยเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สถาบันการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการถูกรวบอำนาจและแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของผู้มีอำนาจและบังคับให้ปฏิบัติตามอย่างไม่มีบิดพลิ้ว ขบวนการต่อต้านและผู้เห็นต่างจากแนวทางการเมืองของรัฐบาลอำนาจนิยมถูกควบคุมและปิดกั้นให้อ่อนแอ ผู้มีอำนาจจึงควบคุมการออกแบบกติกาเลือกตั้งโดยใช้สภาที่แต่งตั้งขึ้น เป็นกลไกขับเคลื่อนการเมืองการปกครองของผู้มีอำนาจให้ดำเนินไปได้ภายใต้บริบทการเมืองที่ถูกควบคุม เมื่อเวลาการปกครองผ่านไปถึงจังหวะหนึ่งความกดดันต่อให้ผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองเริ่มแข็งแกร่งขึ้น การควบคุมโดยการกดปราบที่ไร้ความชอบธรรม รัฐบาลอำนาจนิยมเริ่มไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ผู้มีอำนาจจึงเปิดพื้นที่การเมืองประหนึ่งว่า ยอมรับการเมืองประชาธิปไตย จึงเปิดทางให้มีการเลือกตั้ง ความหมายและบริบทการเมืองประชาธิปไตยเป็นภาพเสมือนของการเมือง ที่ผู้ต่อต้านต้องการให้เป็น การสร้างบริบทการเมืองนี้ คือการเอื้อให้ที่มาของอำนาจของผู้ชนะเลือกตั้งที่ไม่เท่าเทียม มีความชอบธรรม ทั้งนี้ผู้ปกครองอำนาจนิยมรักษาผลประโยชน์ของตนและพวกด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ที่รายล้อมไปด้วยบริบทการเมืองที่ผู้มีอำนาจได้ประโยชน์และควบคุมการเมืองได้ (Josua, 2011) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก เป็นแนวทางการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองไม่เท่าเทียมกันของปัจเจกและผู้มีอำนาจภายใต้โครงสร้างเดียวกันให้คงอยู่อย่างมั่นคง เพื่อประโยชน์ของชนชั้นนำ

4.3.1 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง

หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ระบบราชการรวมศูนย์อำนาจทั้งหมดไว้ที่ผู้นำคณะรัฐประหาร ระบบราชการหยุดชะงักในช่วงหลังการรัฐประหาร ส่วนราชการบางส่วนไม่สนับสนุนการรัฐประหาร โยการแสดงด้วยการรับคำสั่งหัวหน้ารัฐบาลรัฐประหารที่ข้างจนาไปสู่การออกกฎหมายพิเศษควบคุมระบบราชการให้ดำเนินงานภายใต้คำสั่งของรัฐบาลอย่างรวดเร็ว การควบคุมระบบราชการภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ข้าราชการทหารเป็นผู้ควบคุมระบบการเมือง โดยมีข้าราชการพลเรือนและกลุ่มทุนคอยหนุนเสริม การครองอำนาจของที่ยาวนานของรัฐบาล คสช. จึงกลืนระบบราชการให้กลายเป็นส่วนหนึ่งทางการเมืองผ่านกลไกรัฐธรรมนูญและกฎหมาย (ธนบรรณ อุ๋ทองมาก, 2560) การปกครองระบอบ คสช. จึงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ กลุ่มทุน และทหาร ให้เป็นเครือข่ายการเมืองที่หนาและเหนียวแน่น นำมาสู่การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายดังกล่าวในการสนับสนุนเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐ พรรคสนับสนุนรัฐบาลรัฐประหาร คสช. เป็นผู้นำทางการเมืองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมืองมี 3 วิธีการ ดังนี้ 1) เครือข่ายสนับสนุนเลือกตั้งในท้องที่ 2) เครือข่ายราชการสนับสนุนการทำงานการเมือง และ 3) เครือข่ายราชการและการข่มขู่ไม่สนับสนุนเลือกตั้ง

4.3.1.1 เครือข่ายข้าราชการสนับสนุนการทำงานการเมือง

ระบบราชการจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ระบบราชการจึงกลายเป็นกลไกสร้างคะแนนความนิยมของพรรคพลังประชารัฐ ระบบราชการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐและมีความสัมพันธ์กับภาคเอกชนในการดำเนินโครงการ (ธนบรรณ อุ๋ทองมาก, 2560) เครือข่ายการเมืองช่วยให้การทำงานการเมืองของผู้มีอำนาจในอนาคตมั่นคง เพราะเครือข่ายการเมืองเหนียวแน่นในระดับท้องถิ่น นักการเมืองมีเครือข่ายการเมืองและฐานเสียงและแนวโน้มชนะเลือกตั้งสูง ความผูกพันกับผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ ทำงานต่อเนื่องภายใต้สภาวะการเมืองที่ไม่ปกติ บทบาทการเมืองของนักการเมืองในท้องถิ่น ที่สามารถปรับตัวได้ในสภาวะการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ ใช้กฎหมายปราบปรามฝ่ายเห็นต่าง (ไอสาร ถิ่นบางเตียว, 2563) อาจชี้ได้ว่า นักการเมืองที่อยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นตัวแทนรักษาประโยชน์ประชาชน แม้ในสภาวะการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม นักการเมืองจึงยังคงได้รับความนิยมจากผู้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่อมา นักการเมืองที่มีลักษณะดังกล่าว คือเป้าหมายปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐ

พรรคพลังประชารัฐได้เปรียบพรรคอื่นเพราะรัฐบาล คสช. ควบคุมระบบราชการก่อนเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐมีเครือข่ายการเมืองหนาแน่น เป็นต้นทุนในการเลือกตั้งที่พรรคอื่นไม่มี ข้าราชการในพื้นที่จึงสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ เพราะพรรคสนับสนุนผู้มีอำนาจกลุ่มเก่า ระบบราชการต้อง

ดำเนินงานภายใต้คำสั่งจากรัฐบาล คสช. ซึ่งใช้กฎหมาย มาตรา 44 ควบคุมระบบราชการ ภายใต้รัฐบาลทหาร คสช. จึงเป็นระบบราชการที่อ่อนแอ จนกลายเป็นเครื่องมือของชนชั้นนำอำนาจนิยม เพื่อปฏิบัติการสืบทอดโครงสร้างการเมือง คสช. (พิชามญช์ ศรีรักษาสินธุ์ & ไพลิน ภูจินาพันธ์, 2563) สอดคล้องกับนักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่สะท้อนถึงกลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกโดยการใช้ระบบราชการของพรรคพลังประชารัฐที่พรรคพลังประชารัฐใช้สถานะรัฐบาลควบคุมระบบราชการ ระบบราชการสนับสนุนการเลือกตั้งและการทำงานการเมืองของผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ ขณะที่นักการเมืองพรรคอื่น รัฐไม่ได้เป็นผู้สนับสนุนในการเลือกตั้ง

“พรรคเขา ให้ระบบราชการเป็นคนส่งสัญญาณ ให้นายอำเภอ หรือคนระดับที่มีอำนาจในระบบราชการได้คุยกับ ส.ส. คุยกับนักการเมืองให้รู้ว่า วันนี้ ข้าราชการเป็นของเขาหมด ทั้งองค์กรการเลือกตั้ง” (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐโดยการใช้เครือข่ายข้าราชการสนับสนุนการทำงานการเมือง เพราะข้าราชการเป็นฝ่ายเดียวกันพรรคพลังประชารัฐ ผู้มีอำนาจสร้างเงื่อนไขอ้างถึงเครือข่ายข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ที่สนับสนุนพรรค หากนักการเมืองย้ายเข้ามาในพรรค และได้รับการเลือกตั้ง นักการเมืองจะได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกจากเครือข่ายข้าราชการในการทำงานการเมืองในพื้นที่ ข้าราชการเป็นพวกเดียวกับพรรคพลังประชารัฐที่พร้อมสนับสนุนนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ ในอีกทางหนึ่งหากนักการเมืองไม่ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ แต่ชนะเลือกตั้ง เครือข่ายข้าราชการในระดับจังหวัดก็จะไม่สนับสนุน จนนำไปสู่ปัญหาการทำงานการเมือง เครือข่ายการทำงานการเมืองเป็นเรื่องสำคัญเพราะส่งผลเรื่องการทำงานนักการเมือง จึงย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐจึงสนับสนุนพรรคการเมืองที่รักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ให้คงหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

4.3.1.2 เครือข่ายการเมืองท้องถิ่นสนับสนุนเลือกตั้ง

พรรคการเมืองในระบบอำนาจนิยมใช้เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นสนับสนุนการเลือกตั้งของผู้มีอำนาจ (Gandhi & Lust-Okar, 2009) กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยโครงสร้างและเครือข่ายการเมืองพรรคพลังประชารัฐ กล่าวคือพรรคอาศัยช่วงมีอำนาจอาศัยเครือข่ายข้าราชการทั้งส่วนกลางภูมิภาค และท้องถิ่น เอื้อการหาเสียงเลือกตั้ง ระบบราชการภายใต้บริบทการเมืองอำนาจนิยมเป็นกลไกสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบทและผู้ปกครองอำนาจนิยม ผ่านการดำเนินนโยบายประชารัฐ ข้าราชการส่วนปกครองระดับภูมิภาค ท้องถิ่น และท้องที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองของรัฐบาล คสช. ผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการประจำหน่วยงานระดับภูมิภาค นายอำเภอ

เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และอาสาสมัครสาธารณสุข หรือ อ.ส.ม. (Jatusripitak, 2022)

ข้อสังเกตในพื้นที่ชนบทช่วงเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พบว่า นอกจากเครือข่ายการเมืองในปัจจุบัน เครือข่ายข้าราชการที่เกษียณอายุ ยังคงมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเมืองสนับสนุนพรรคพลังประชาชนรัฐ กลไกท้องถิ่นที่หนาแน่นของพรรคพลังประชาชนรัฐช่วยให้พรรคได้รับเสียงเลือกตั้งได้ พ.ศ. 2562 ในทางเดียวกันกล่าวได้ว่า เครือข่ายราชการสนับสนุนให้ผู้มีอำนาจใช้อิทธิพลทางการเมืองดึงเข้านักการเมืองเข้าเป็นพวกเอื้อผลเลือกตั้งพรรคพลังประชาชนรัฐ นักการเมืองพรรคพลังประชาชนรัฐจังหวัดศรีสะเกษ เล่าว่าสมาชิกพรรคพลังประชาชนรัฐได้รับการสนับสนุนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจากระบบราชการ ทั้งในระดับพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน “*การทำเสียง เราใช้กลไกหาเสียงโดยอาศัย อ.ส.ม. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นผู้ช่วยในการเสียง*” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชนศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ระบบราชการภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ถูกลดบทบาทการเมืองลงเป็นเพียงกลไกของรัฐบาล คสช. ในการบริหารราชการแผ่นดิน การรัฐประหารทำให้ระบบราชการไม่ได้เป็นตัวแสดงทางการเมืองตัวเดียวที่มีบทบาทเด่นชัดอย่างในอดีตอีกต่อไป ตัวแสดงที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองไทยคือ ข้าราชการฝ่ายทหาร รัฐธรรมนูญ และกฎหมายทางกฎหมายถูกทำให้กลายเป็นโครงสร้างอำนาจที่เป็นทางในระบบและสถาบันการเมือง ทั้งยังมีความสัมพันธ์กับรัฐและทุนผ่านนโยบายประชารัฐ ระบบราชการเป็นตัวแสดงหลักในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐภายใต้แนวคิดประชารัฐ ที่ควบคุมโดยกองทัพ (ชนบรรณ อุ่ทองมาก, 2560) การบริหารประเทศโดย คสช. ระบบราชการไม่ได้เป็นเอกภาพในการบริหารเมืองเช่นยุคพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ระบบราชการภายใต้พลเอกประยุทธ์ไม่ได้เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ปกครองรัฐประหารในช่วงหลัง เหมือนก่อนการปกครองที่ไม่ยอมตามคำสั่ง จนมีการออกกฎหมายบังคับ มาตรา 44 วิเคราะห์ได้ว่า รัฐบาลทหารใช้กฎหมายควบคุมระบบราชการโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ซึ่งปิดกั้นตัวแสดงภายนอกในระบบราชการที่ทำทลายอำนาจของคณะรัฐประหาร ดังเห็นได้จากการปราบปรามผู้เห็นต่างด้วยกลไกเชิงกฎหมาย (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) ระบบราชการในระบบการเมืองโดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาจึงมีความสัมพันธ์อันดีกับฝ่ายบริหารเอื้อให้ผู้มีอำนาจชนะเลือกตั้ง

4.3.1.3 เครือข่ายราชการและการข่มขู่ไม่สนับสนุนเลือกตั้ง

การใช้เครือข่ายการเมืองต่อต้านการทำงานของนักการเมืองพรรคต่อต้านในพื้นที่ บริบทการเมืองที่ร้ายล่อมนักการเมืองที่ถูกด้วยเงื่อนไขการดึงเข้ามาเป็นพวกเครือข่ายการเมืองคือนักการเมืองที่อ่อนแอในเครือข่ายการเมือง ต้องการเครือข่ายการเมืองในการสนับสนุนการ

ทำงานการเมือง เนื่องจากนักการเมืองที่ตกเป็นเป้าหมายมีจุดอ่อนด้านเครือข่ายการเมือง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขเครือข่ายการเมืองซึ่งใกล้ชิดผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เพราะเครือข่ายการเมืองที่สนับสนุนการทำงานการเมืองให้รัฐบาล คสช. ให้การสนับสนุนนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองจึงย้ายเข้าพรรคเพราะต้องการได้รับการสนับสนุนการทำงานการเมืองในอนาคต (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น คือกระบวนการ สร้างความเป็นพวกเพื่อดึงเอาระบบราชการภายใต้บริบทการรัฐประหาร จากนั้นควบคุมระบบราชการให้สนับสนุนการเมืองของรัฐบาล คสช. ซึ่งการครอบงำกลไกรัฐลดทอนคุณค่ากลไกเลือกตั้งให้เป็นสถาบันประชาธิปไตยแต่ในนาม การเมืองมีเข้าสู่ภาวะความเป็นอำนาจนิยมมากขึ้น เพราะผู้มีอำนาจใช้กลไกรัฐ ระบบราชการ สถาบันการเมือง ทุกองคาพยพ หันหลังให้ประชาธิปไตย การเลือกตั้งในบริบทอำนาจนิยมคือ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและชนบทโดยมีเป้าหมายสองประการคือ การสนับสนุนนักการเมืองฝ่ายเดียวกับรัฐบาล คสช. และต่อต้านผู้ไม่เห็นต่างทาง

4.3.3 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน

ผู้ปกครองเผด็จการใช้เงินเป็นเครื่องมือดึงฝ่ายเห็นต่างเข้ามาเป็นพวก (Kavasoglu, 2021) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินส่งผลต่อความนิยมของมวลชน ที่มีต่อผู้ปกครองเผด็จการได้อีกด้วย ผู้ปกครองเผด็จการใช้เงินจำนวนมากเพื่อการครองใจฝ่ายต่อต้านผ่านนโยบาย การจ้างงาน นโยบายพัฒนาด้านเศรษฐกิจ หรือนโยบายทางการเงิน เพื่อฉวยเอาประมาณของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Josua, 2011) หรือดึงฝ่ายเห็นต่างเข้ามาสนับสนุนผ่านกลไกเชิงนโยบาย ด้วยกลวิธีการกระจายทรัพยากรรัฐเพื่อตอบแทนการสนับสนุนพรรคเผด็จการ (Kavasoglu, 2021) กล่าวได้ว่า ผู้มีอำนาจในระบอบอำนาจนิยมใช้เงิน เป็นเงื่อนไขสร้างความนิยมต่อพรรครักษาและสืบทอดโครงสร้างการเมืองของตน

ธนาภิการเมืองคือการเมืองที่นักธุรกิจใช้เงินเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจรัฐด้วยการเลือกตั้ง ธนาภิการเมืองอยู่ในการเลือกตั้งมาอย่างยาวนาน ความหมายของเงินในการเลือกตั้งจะเปลี่ยนไปตามบริบท งานศึกษาหลายชิ้นชี้ว่าธนาภิการเมืองมีผลต่อการการเลือกตั้ง (Phongpaichit & Piriyaangsan, 1996) ส่วนฝั่งหนึ่งเชื่อว่าเงินมีบทบาทในการเลือกตั้ง แต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของผู้ลงคะแนนเสียง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2555) การตัดสินใจเลือกตั้งมาจากปัจจัยของนโยบายพัฒนาการเมืองของพรรคการเมือง ที่ทำให้ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (จักรกริช สังขมณี, 2554) พรรคการเมืองที่ชนะเลือกตั้งมีทรัพยากรทางการเงินเหนือกว่าพรรคอื่น จะเป็นพรรคที่มึนนักการเมืองย้ายเข้าพรรคเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีนักธุรกิจเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการบริหาร

พรรค ทำให้พรรคและนักธุรกิจเอื้อประโยชน์ทางการเมืองกันและกัน พรรคการเมืองลักษณะนี้จึงถูกกลุ่มธุรกิจครอบงำจนไม่เป็นอิสระทางการเมือง (Siripan N., 2006) อีกทั้งการดึงนักธุรกิจเข้ามาในพรรคคือการสร้างความเชื่อมั่นทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจแก่พรรคที่ได้รับการสนับสนุน กลยุทธ์การดึงนักธุรกิจ (businessman) เข้ามาเป็นพวก พรรคการเมืองภายใต้ระบอบอำนาจนิยม (Josua, 2011) ผู้มีอำนาจใช้นักธุรกิจสร้างความเชื่อมั่นเพื่อจูงใจให้นักการเมืองฝ่ายต่อต้านเข้ามาสนับสนุนระบอบอำนาจนิยม ซึ่งที่เกิดขึ้นในการเมืองจอร์แดน ค.ศ. 2011

เช่นเดียวกันพรรคพลังประชาชนรัฐสนับสนุนรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคได้รับการผู้สนับสนุนจากภาคธุรกิจ รัฐบาล คสช. ต้องการให้สังคมยอมรับการทำงานการเมืองของรัฐบาลที่ได้รับความร่วมมือจากภาคธุรกิจชั้นนำของประเทศ นักธุรกิจหลายกลุ่มคือผู้ร่วมถือหุ้นในโครงการประชารัฐ ซึ่งโครงการดังกล่าวกลุ่มทุนชนชั้นนำทำให้ทุนเล็กในท้องถิ่นต้องการแข่งขัน ทุนที่ได้ประโยชน์จากการผูกขาดประโยชน์การเมืองจึงให้เงินสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินเป็นรางวัลตอบแทนจากกลุ่มทุน จากการใช้อำนาจรัฐผูกขาดผลประโยชน์การเมืองให้กับนักธุรกิจ กลุ่มทุนและกลุ่มผู้มีอำนาจจึงค้ำจุนซึ่งกันและกัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2563) การสนับสนุนจากภาคธุรกิจส่งผลต่อความเข้มแข็งและอ่อนแอต่อพรรคสนับสนุนการสืบทอดอำนาจ (ชัยวัฒน์ สารสมบัติ, 2529) ในด้านการสร้างความเข้มแข็งรัฐบาล คสช. ได้รับเงินสนับสนุนในการทำกิจกรรมทางการเมือง ในด้านความอ่อนแอพรรคไม่เป็นอิสระและต้องใช้อำนาจรัฐผูกขาดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจให้กลุ่มทุนที่ให้การสนับสนุนพรรค การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคลักษณะดังกล่าวคือพรรคพลังประชารัฐ (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

ภายใต้บริบทการเมืองไทยและการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ผู้มีอำนาจใช้สถาบันการเมืองเปลี่ยนโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการให้มีความเป็นสถาบันผ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 และทำประชามติเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่มีสมาชิก คสช. เป็นสมาชิกพรรคมากที่สุด พรรคพลังประชารัฐยังรวบรวมกลุ่มการเมืองจากหลายพรรคเข้ามาในพรรค ในช่วงที่รัฐบาล คสช. ครองอำนาจรัฐและดำเนินโครงการรัฐบาลได้รับความร่วมมือจากกลุ่มทุนหลายกลุ่ม เช่น ฐาปน สิริวัฒนภักดี ทุนธนาคาร ซีพีเอฟ ไทยเบฟ ปูนซีเมนต์ เซ็นทรัล น้ำตาลมิตรผล และสื่อ กลุ่มทุนเหล่านี้ คือกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. และยังคงเนื่องให้การสนับสนุนเงินทุนให้พรรคพลังประชารัฐ (isranews, 2563) ต่อมามีการระดมทุนในงานโตะเงินพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งมีเงินที่ได้รับบริจาคทั้งสิ้น 622,347,950 ล้านบาท (workpoint today, 2562b) กล่าวได้ว่า กลุ่มทุนธุรกิจสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐเพื่อทำงานการเมือง ทำให้พรรคมีเงินทุนทำกิจกรรมทางการเมืองและเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐมีเงินบริจาคจำนวนมากทำให้พรรคมีภาพลักษณ์เป็นพรรคที่มีแนวโน้มชนะเลือกตั้งสูง เพราะมีทรัพยากรเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่น

พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่มีเงินจำนวนมากจึงมีศักยภาพในการแข่งขันเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่นในการแข่งขันเดียวกัน นักการเมืองและกลุ่มการเมืองต่างย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ พรรคเป็นพรรคการเมืองใหม่ ไม่ได้อยู่ในการเมืองมาก่อน เพราะผู้นำพรรคที่อยู่เบื้องหลังทั้งหมดเป็นข้าราชการทหาร แต่สิ่งที่ทำให้พรรคพลังประชารัฐได้เปรียบพรรคการเมืองอื่นคือ พรรคสนับสนุนผู้ครองอำนาจรัฐ นักการเมืองในสังกัดพรรคพลังประชารัฐจึงไม่ได้ยึดโยงกันเชิงอุดมการณ์ แต่เข้ามารวมในพรรคได้เพราะผลประโยชน์การเมืองที่พรรคมอบให้และมีอยู่ที่จะช่วยให้นักการเมืองที่เข้ามาในพรรคชนะเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐอาจจะได้รับเงินบริจาคจากกลุ่มทุนเป็นจำนวนมาก พรรคจึงมีทุนเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่นในการแข่งขันเลือกตั้ง เงินที่พรรคพลังประชารัฐได้รับมาจากกลุ่มทุนสนับสนุนให้ผู้มีอำนาจรักษาโครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยไว้ นอกจากนี้ รัฐบาล คสช. จึงใช้เงินในปฏิบัติการกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก เพราะเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่พรรคมีอยู่มากกว่าพรรคอื่น ทำให้ผู้ถูกดึงเสียเปรียบ และจูงใจนักการเมืองย้ายมาผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ รัฐบาล คสช. เสนอให้เงินแก่นักการเมืองในกระบวนการต่อรอง/ประนีประนอม เป็นรางวัลตอบแทนการย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ

ในความหมายนี้ เงินคือเครื่องมือของรัฐบาล คสช. ในปฏิบัติการกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก พรรคพลังประชารัฐให้เงินเป็นรางวัลแก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค สำหรับรูปแบบการจ่ายเงินในปฏิบัติการกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก มีดังนี้ 1) เงินก้อน เงินที่จ่ายครั้งเดียวเป็นรางวัลการย้ายพรรค 2) เงินรายเดือน ผู้ย้ายพรรคจะได้รับค่าตอบแทน ผ่านตำแหน่งการเมืองที่รัฐบาล คสช. แต่งตั้งให้เป็นรางวัลจากการย้ายเข้าพรรค 3) เงินผ่านนโยบายการเมือง หรือเงินค่าตอบแทนผ่านงบประมาณ เงินรางวัล และ 4) เงินที่ได้รับในการสนับสนุนเลือกตั้ง ทั้ง 4 รูปแบบนี้ พรรคพลังประชารัฐจ่ายให้นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค เพื่อแลกกับความจงรักภักดีที่ผู้ย้ายเข้าพรรคจะมอบให้ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินคือการใช้เงินเป็นเงื่อนไขจูงใจนักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินโดยพรรคพลังประชารัฐ รัฐบาล คสช. ส่งนายทหารเป็นตัวแทนเข้าไปเสนอเงินแก่นักการเมืองที่ต้องการดึงเข้ามาเป็นพวก จำนวนเงินที่เสนอให้นักการเมืองมีจำนวนที่ไม่เท่ากัน บางคนได้มาก บางคนได้น้อย ขึ้นอยู่กับระดับการต่อต้านและท่าทีของนักการเมืองคน กล่าวคือ หากนักการเมืองเคยต่อต้านมากรัฐบาล คสช. เป็นแกนนำมาก่อน เป็นแต่ที่ได้ความนิยมในพื้นที่สูง นักการเมืองคนดังกล่าวจะได้รับเงินรางวัลของการย้ายพรรคในจำนวนมากเพื่อจูงใจให้ย้ายพรรค ส่วนนักการเมืองที่ย้ายด้วยเงื่อนไขการเงิน ที่ไม่มีเงื่อนไขทางการเมืองจะได้รับเงินจำนวนน้อยกว่า (เงินที่นักการเมืองจะได้รับมีตั้งแต่ 1-80 ล้านบาท) จำนวนเงินที่เป็นรางวัล ซึ่งผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชารัฐเสนอให้นักการเมืองแต่ละคนจะไต่ระดับขึ้น ด้วยเงื่อนไขหรือข้อเสนอจากฝั่งผู้มีอำนาจ รวมถึงความยากง่ายในการดึงให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ทั้งนี้หากอยู่ในช่วงใกล้เลือกตั้ง

นักการเมืองก็จะได้จำนวนเงินที่สูงขึ้นเรื่อย และหากนักการเมืองมีพลังต่อต้านผู้มีอำนาจมาก ก็จะได้รับเงินเป็นรางวัลให้ย้ายพรรคในปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกจำนวนมาก นักการเมืองพรรคเพื่อไทยอีกคนหนึ่งที่ได้รับการทาบให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐจากข้อเสนอที่ได้รับเงินเป็นรางวัล สอดคล้องกับนักการเมืองอีกท่านหนึ่งที่สะท้อนว่า พรรคพลังประชารัฐให้เงินแก่นักการเมืองที่ย้ายเข้ามาเป็นพวก

“นี่นี่เรื่องที่ว่า ส.ส. ส่วนใหญ่ เขาไปเพื่ออะไร ผมเห็นว่า เขาไปเพราะเงิน เขาเอาเงินมาล่อ ก็มีเพื่อน ส.ส. ที่สนิทกันเขาก็ไปเพราะเงิน หลายคน มีกรณีอดีตรัฐมนตรีคนหนึ่ง เป็นหนี้การพนันนะ เป็นหนี้ส่วนตัวเขาก็เคลียร์ให้ 30 ล้าน ก็ไปอยู่ คือบางคนมันด้วยเหตุผลส่วนตัว แล้วก็ต้องการเงิน แล้ว คสช. มันก็ได้เงินมาเยอะแยะ ไม่รู้ว่าเงินมาจากไหน เราก็ไม่เคยรู้ ได้เงินเยอะมาก 20 ล้าน เกิดมาเรายังไม่เคยเห็นเลยเงิน 20 ล้าน เพราะฉะนั้น เป็นผลที่เสียหายที่สุดในวงการการเมือง 7-8 ปี ที่ผ่านมา เป็นผลพวงของการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 แรก ๆ ก็ 20 30 ล้าน เรื่องเงินนะ พอสุดท้ายมาบอกว่า อยากได้เท่าไร? จะเอาเท่าไรก็ได้ สุดท้าย ผม กบอดีต ส.ส. คนหนึ่ง ก็ถูกเสนอให้คนละ 50 ล้าน ผมก็บอกว่า เรื่องเงินใครก็อยากได้ แต่เราเองอยู่กับประชาชน เราอยู่กับประชาชนมาขนาดนี้แล้ว เราเดินหนีจากประชาชน มันเหมือนกับการเอาคะแนนของพ่อแม่พี่น้องประชาชนไปขาย ซึ่งผมไม่ทำ กลยุทธ์ของพรรคพลังประชารัฐในการติดต่อเข้ามาถึง ส.ส. คือการพยายามเข้ามาหาสายเชื่อมในพรรคที่พอจะพูดคุยกันได้ อย่างมีการตั้งกรมการเมือง คณะทำงาน มันจะมีช่องทางที่พูดคุยกันบ้างอยู่แล้ว ส.ส. หรือ อดีต ส.ส. ที่พูดคุยกันได้ ส่วนเรื่องของการติดต่อหรือยื่นข้อเสนอ ก็จะมีการติดต่อเข้ามาโดยตรง หรือบางท่านเองก็มีการยื่นข้อเสนอ อื่น ๆ เป็นเม็ดเงิน ตำแหน่งทางการเมือง และคดีความจะมีการติดกัน ถ้าติดกันจบ โอเคย้ายก็ย้าย ก็จบ แต่ถ้าไม่ได้เห็นด้วย หรือไม่ทำที่ว่าจะไป เขาก็จะหารายอื่นใหม่ไปเรื่อย ๆ เขาก็มียุทธศาสตร์ในการเลือกพื้นที่พอสมควร” (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กล่าวถึงที่สุดได้ว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้เงินเป็นรางวัลให้นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค พรรคพลังประชารัฐจ่ายเงินก่อนเป็นรางวัลแก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการให้เงินเป็นรางวัล จึงช่วยให้พรรคพลังประชารัฐรักษาและสืบทอดโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. เอาไว้ได้

นักการเมืองที่ถูกดึงเข้าพรรคพลังประชารัฐด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน หลายคนมีจุดอ่อนทางการเงิน ประสบปัญหาจากการดำเนินธุรกิจ ติดการพนัน และเหตุผลส่วนตัว ซึ่งเป็นเหตุให้นักการเมืองต้องใช้เงิน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม นักการเมืองที่ถูกดึงด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามา

เป็นพวกด้วยเงินย้ายเข้าพรรค เพราะมีจุดอ่อนด้านการเงินด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อพรรคพลังประชาชนใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน นักการเมืองจึงย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนตามเงื่อนไขของพรรคพลังประชาชน กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินของรัฐบาล คสช. จึงสำเร็จ (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

“ต่อมาใช้เงิน เสนอเงิน ให้เป็นก้อนว่าเลือกตั้งครั้งนี้ จะให้เงินเท่าไร เท่านี้ล้านเท่านี้ล้าน ให้เงินแบบตรง ๆ อันนี้ให้เงินก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง ชื้อตัวมา พอหลังการเลือกตั้งก็ให้เงินเหมือนกัน ให้อะไรอย่างที่เรารู้ ให้เป็นรายเดือน ให้เป็นรายก้อน ให้งบประมาณ สมมติว่าเขาทราบ ว่า ส.ส. คนนี้ เปรียบบาง เขาก็จะเอางบประมาณเข้าแลก ให้งบประมาณเข้าไป เข้าทั้งทั้งผลงาน ได้ทั้งเงิน และได้ทั้งเงินทองด้วย เขาจะใช้วิธีนี้คือ ให้งบประมาณใครที่คิดว่าเขาจะได้ เขาจะก้าวล่วงเข้ามาในพรรคหนึ่ง อย่างเช่นพรรคเรา เขาก็เสนองบประมาณให้ อย่างเช่น ปีนี้เขาจะให้งบเท่านี้ เท่านี้ อย่างนี้ ส.ส. เหล่านั้น ก็ตกอยู่ในมือ เพราะเขาอยากได้เงิน อยากได้ผลงานเขาก็ไป อันนี้คือ กลยุทธ์สำคัญ สำคัญที่เขาทำ” (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

อย่างที่ได้อธิบายแล้วว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทุน ที่เป็นหุ้นส่วนในโครงการประชารัฐ กลุ่มทุนสนับสนุนพรรคพลังประชาชนได้ตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวนหนึ่ง (ประชาไท, 2018a) การที่คณะกรรมการบริหารพรรคมาจากกลุ่มทุน อาจทำให้พรรคขาดความเป็นเอกภาพในทางการเมือง ต้องเอื้อประโยชน์ทางการเมืองให้กลุ่มทุนที่สนับสนุนพรรคด้วย อาจกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชาชนสะสมทรัพยากรการเงินของพรรค จากการสนับสนุนของกลุ่มทุน ซึ่งพรรคผันเงินเป็นรางวัลให้แก่นักการเมืองในการจัดการเลือกตั้ง

พรรคพลังประชาชนจ่ายเงินให้นักการเมืองในการจัดการเลือกตั้ง ทั้งการหาเสียง และค่าใช้จ่ายต่าง พรรคสนับสนุนเงินให้นักการเมืองคนละ 8-1 ล้านบาท นักการเมืองจะนำเงินที่ได้รับเพื่อหาเสียงเลือกตั้ง นักการเมืองพรรคพลังประชาชนสะท้อนถึงการจ่ายเงินสนับสนุนเลือกตั้งของพรรคว่า “ผู้สมัครได้คนละ 9 แสน การลงสมัครรับเลือกตั้ง ใบปลิว แผ่น พับ” (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) สอดคล้องกับนักการเมืองพรรคพลังประชาชนอีกคนหนึ่งว่า “พรรคก็สนับสนุนเรื่องเงินค่าเลือกตั้งคนละ 1 – 1.5 ล้าน ออกแบบการหาเสียงแบบระบบที่เรียกว่า Packet คือ การหาเสียงแบบรายภาคเหมือนเราอีสานใต้เราก็จะช่วยกัน” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) นักการเมืองพรรคพลังประชาชนจะได้รับเงินสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรค ทั้งยังได้รับทรัพยากรในการเลือกตั้งด้วย

พรรคพลังประชาชนรัฐใช้กลยุทธ์การดึงผู้ต่อต้านเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินเพื่อลดแรงเสียดทานการต่อต้านจากผู้เห็นต่างและสร้างเสถียรภาพในการปกครองในระบอบ คสช. ให้มั่นคง โดยสร้างฐานสนับสนุนจากการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกใน รัฐบาล คสช. โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา วิธีการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการให้เงินแก่ผู้ต่อต้าน คือการสร้างฐานสนับสนุนพรรคพลังประชาชน พรรคพลังประชาชนให้เงินสนับสนุนนักการเมืองให้ย้ายเข้าพรรคโดยตรง เงินที่ได้รับเป็นเงินที่จ่ายแก่นักการเมืองที่เคยต่อต้านเพื่อจูงใจให้ย้ายเข้าพรรค ต่อมาคือการจ่ายเงินเงินเดือนให้แก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับตำแหน่งการเมืองแม้ไม่ชนะเลือกตั้ง สุดท้ายการอนุมัติงบประมาณให้แก่ักการเมืองย้ายเข้าพรรค เป็นการใช้งบประมาณสร้างผลงานแก่นักการเมืองแทนการจ่ายให้แก่ผู้สมัครโดยตรง ขณะเดียวกันพรรคฝ่ายค้านในรัฐสภาถูกกลั่นแกล้งตัดลดงบประมาณ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินจึงเป็นการเปลี่ยนผู้ต่อต้านให้เป็นผู้สนับสนุนด้วยการใช้เงิน กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินจึงเปลี่ยนนักการเมืองที่เคยต่อต้านระบอบอำนาจนิยมให้สนับสนุน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา โครงการสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. จึงอยู่ได้ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินของพรรคพลังประชาชน ซึ่งเป็นกลยุทธ์รักษาอำนาจที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง โดยกลวิธีการดึงผู้ต่อต้านเข้ามาเป็นพวก สนับสนุนพรรคการเมืองของผู้มีอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง

4.3.2 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง

การแต่งตั้งให้ผู้มีสถานะทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในคณะรัฐมนตรี เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลผู้ปกครองอำนาจนิยมคือ การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบอำนาจนิยมแบบหนึ่ง กล่าวได้ว่า การมอบตำแหน่งทางการเมืองเป็นรางวัลตอบแทนการสนับสนุนผู้มีอำนาจ คือวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือ สร้างความมั่นคง และเป็นการให้รางวัลต่อผู้สนับสนุนระบอบอำนาจนิยมให้ยอมรับผู้ปกครองอำนาจนิยม (Josua, 2011) กล่าวได้ว่า ตำแหน่งทางการเมืองคือสถานะทางอำนาจที่ช่วยให้นักการเมืองมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากฐานเสียงเลือกตั้ง

พรรคพลังประชาชนสืบทอดอำนาจผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกโดยใช้ตำแหน่งการเมืองเป็นรางวัลแก่ผู้ย้ายเข้าพรรค ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชาชนต้องการดึงนักการเมืองที่มีลักษณะเด่น มีความสามารถ และน่าเชื่อถือ เข้ามาเป็นพวก พรรคพลังประชาชนต้องการดึงนักการเมืองเข้าเป็นพวกเอื้อปฏิบัติการสืบทอดและรักษาโครงสร้างอำนาจรัฐบาล คสช. ผ่านกลไกเลือกตั้งโดยใช้ตำแหน่งการเมืองจูงใจให้ย้าย กลวิธีการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินไขตำแหน่งทางการเมืองโดยพรรคพลังประชาชนคือ พรรคส่งนายทหารประนีประนอมและดิงนักการเมืองเข้าเป็นพวก กลวิธีที่ใช้ดิงนักการเมืองแต่ละแตกต่างกันและสอดคล้องกับบริบทและเงื่อนไข

ที่รายล้อมนักการเมือง หัวข้อนี้จะกล่าวถึง ปฏิบัติการสืบทอดสืบทอดระบอบอำนาจนิยมผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง นักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่มีนักการเมืองถูกดึงกล่าวว่

“เขาพยายามสื่อให้คนได้เข้าใจว่า เขายู่กับทางนี้แหละจะได้เป็นรัฐบาลต่อ เขา (ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชาชน-ผู้เขียน) ก็ใช้ตำแหน่งทางการเมืองล่อ ให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรี ให้เป็นรัฐมนตรี ครั้งต่อไป อย่างไร อันนั้นก็ว่าไป นี่คือวิธีการใช้ตำแหน่งการเมืองมาล่อให้นักการเมืองไปอยู่กับเขา” (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองพรรคเพื่อไทยชี้ว่า พรรคพลังประชาชนใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง กระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวก ผู้มีอำนาจส่งฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่ เข้าไปเสนอต่อนักการเมืองว่า หากย้ายมาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชาชน หลังการเลือกตั้งจะแต่งตั้งให้รับตำแหน่งทางการเมือง หากผู้ถูกดึงปฏิเสธย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน ผลคือคดีความที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมจะถูกเร่งรัดให้กระบวนการรวดเร็วกว่าปกติ หนักกว่านั้นคือการถูกยึดคดีใหม่ ซึ่งเป็นการสร้างความวุ่นวายต่อการหาเสียง และการเลือกตั้งของนักการเมือง เพราะนอกจากจะเตรียมหาเสียงเลือกตั้ง นักการเมืองพรรคพลังประชาชนต้องรับมือกับอำนาจรัฐบาล คสช. ที่ต้องการลดทอนศักยภาพการแข่งขันของผู้สมัครพรรคอื่นในพื้นที่เลือกตั้ง (ทัศนีย์ บุรณุปกรณ์, 18 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้ตำแหน่งการเมืองเป็นรางวัลแก่นักการเมืองสำเร็จด้วยความต้องการของผู้ดึงและผู้ถูกดึงที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองสอดคล้องและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Gandhi, 2008) ปฏิบัติการสืบทอดและรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช. โดยพรรคพลังประชาชนโดยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งการเมือง เป็นรางวัลให้แก่ผู้ย้ายเข้าพรรค ผู้ดึงต้องการได้รับการสนับสนุน ส่วนผู้ถูกดึงต้องการตำแหน่งทางการเมือง ผลประโยชน์ทางการเมืองของทั้งสองฝ่ายจึงจ้ำจุนซึ่งกันและกัน พรรคพลังประชาชนจึงเป็นพรรคที่นักการเมืองย้ายเข้าพรรค เพราะรัฐบาล คสช. ครอบอำนาจและทรัพยากรรัฐทำให้มีต้นทุนเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่น รัฐบาล คสช. แต่งตั้งให้นักการเมืองที่ย้ายเข้าเป็นพวกรับตำแหน่งทางการเมืองหลังการเลือกตั้ง เพราะผลเลือกตั้งถูกควบคุมโดยรัฐบาล คสช. เป็นการใช้อำนาจรัฐเอื้อผลเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชน ซึ่งพรรคการเมืองอื่นไม่มีอำนาจดังกล่าว

นักการเมืองถูกพรรคพลังประชาชนดึงเข้ามาเป็นพวกซึ่งถึงสาเหตุที่ย้ายเข้าเป็นสมาชิกพรรคว่า หัวหน้าพรรคเก่าที่เคยสังกัดชักชวนให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน เขาจึงตัดสินใจให้เขาย้ายพรรค แต่

แพ้วการเลือกตั้ง ซึ่งผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชารัฐแต่งตั้งให้รับตำแหน่งทางการเมือง และได้รับเงินเดือนทำให้มีรายได้เป็นค่าตอบแทน

“พลังประชารัฐ เกิดขึ้นที่บ้านท่านสุชาติ จากคนที่เป็นผู้ก่อตั้ง ก็ไปคุยกันที่นั่นที่บ้านท่านสุชาติ เพราะท่านเคยทำพรรคการเมืองมาหลายพรรค ท่านเป็นคนที่มีพวกเยอะ ก็ไปนั่งคุยกันที่บ้านริมน้ำ เพราะฉะนั้น การที่เรามาอยู่พรรคพลังประชารัฐก็เพราะเจ้านายเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง แต่แกไม่เอาตำแหน่ง แต่ว่าก็โอเค พอเลือกตั้งเสร็จพลังประชารัฐสามารถที่จะเป็นแกนในการจัดตั้งรัฐบาลได้แกก็ไปเป็นรองประธาน จริง ๆ นะ พรรคที่เป็นแกนจัดตั้งรัฐบาลต้องได้รับตำแหน่งเป็นประธานสภา เรื่องของสภา คือประธานนะ แต่ผลสุดท้ายเขาก็เอาให้ประชาธิปัตย์ เขาก็ต่อรองว่าถ้าเขาไม่ได้ เขาก็ไม่ร่วม อะไรแบบเนี่ย มันเป็นเทคนิคของการต่อรอง การเข้าร่วมรัฐบาล เพราะฉะนั้น ท่านชวนก็เลยเป็นประธาน จากการที่ประชาธิปัตย์ปิบ (หัวเราะ) ท่านสุชาติท่านก็ไม่ว่า ไม่ได้เป็นประธาน ก็เป็นรองประธานก็ได้ เพราะแกไม่เอาตำแหน่งรัฐมนตรี ถึงแม้เขาจะเสนอให้ ก็รู้ว่าแกอยากจะได้ ก็เอาไปได้ เพราะฉะนั้น การที่มาอยู่พลังประชารัฐเพราะอะไร จริง ๆ เพราะเจ้านายเป็นคนร่วมก่อตั้งพรรค จริง ๆ ในพื้นที่เขาก็ยังต้านทานอยู่ ว่าพลังประชารัฐคือ พรรคของทหาร ซึ่งจริง ๆ แล้ว เราไม่ชื่นชอบทหาร เราสู้กับเผด็จการมาโดยตลอด แต่ว่าเราเทิดทูนสถาบันเราปกป้องสถาบัน แล้วเรารู้ว่าอดีตที่ผ่านมามีคนจะล้มสถาบัน ก็เลยมีอยู่พรรคนี่” (รณฤทธิชัย คานเขต, 24 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ส่วนตำแหน่งการเมืองที่ได้รับแต่งตั้ง หลังย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองพรรคภูมิใจไทยที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐและย้ายเข้าพรรคสะท้อนว่า ผู้ใหญ่ในพรรคแต่งตั้งให้ได้รับตำแหน่งนักวิชาการประจำตัวรองประธานสภา เพื่อได้เงินเดือน แม้จะไม่ได้รับเลือกตั้ง กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชารัฐตอบแทนนักการเมืองที่ถูกดึงแม้ไม่ชนะเลือกตั้ง ทำให้นักการเมืองที่ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกเกิดความรู้สึกสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐที่ไม่ทอดทิ้งสมาชิกพรรค

“ยังดีที่ ได้รับตำแหน่ง แม้ว่าไม่ชนะเลือกตั้ง พรรคแต่งตั้งให้เป็นนักวิชาการประจำตัวรองประธานสภาคนที่ 1 ก็ทำให้พอได้มีรายได้บ้าง เพราะตอนนี้ ก็ไม่ได้ทำอะไร กินเงินเดือนจากตำแหน่งอย่างเดียวก็ดีบ้าง” (รณฤทธิชัย คานเขต, 24 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้าเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมืองโดยพรรคพลังประชาชน คือ การใช้ภาพลักษณ์พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล คสช. ที่ครองอำนาจรัฐบาล ซึ่งมีอำนาจในการจัดสรร ตำแหน่งการเมืองให้นักการเมืองหลังการเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขดึงนักการเมืองให้ย้ายพรรค ภาพลักษณ์ ของการเป็นนักการเมืองพรรครัฐบาลให้นักการเมืองยินยอมย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน พรรคจึง ใช้เงื่อนไขดังกล่าวค้ำจุนระบอบประยุทธ์ให้คงอยู่หลังการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์การดึงเข้ามา เป็นพวก ปฏิบัติการสืบทอดโครงสร้างการเมือง คสช. ผ่านกลไกเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชน ด้วย กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยใช้ตำแหน่งทางการเมืองเป็นรางวัล คือความสามารถที่พรรค การเมืองฝ่ายรัฐจะใช้สร้างความมั่นใจว่าหากย้ายเข้ามาพรรคพลังประชาชนนักการเมืองจะชนะ เลือกตั้ง และให้สถานะนักการเมืองเป็นพรรครัฐบาล เพื่อเป็นรางวัลแก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค ผลประโยชน์ทางการเมืองและรางวัลจึงแตกต่างจากการย้ายพรรคภายใต้ระบอบประชาธิปไตย หรือ การย้ายพรรคทุกครั้งที่ผ่านมาถึงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ที่พรรคไทยรักไทย มีนักการเมืองย้ายเข้า พรรคจำนวนมากด้วยเงื่อนไขที่พรรคได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทุน ในช่วงบริบทการเมืองที่ความ นิยมต่อทหารตกต่ำลง นักการเมืองท้องถิ่นเจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพล ที่ทำงานในพื้นที่ได้รับความนิยมเพิ่ม มากขึ้น เป็นผลให้พรรคการเมืองของพลเรือนได้รับความนิยมและมีนักการเมืองย้ายเข้าพรรคจำนวน มาก (Siripan N., 2006) สถานะของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ไม่ใช่พรรคที่ครอง อำนาจรัฐเหมือนพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคไทยรักไทยไม่ได้มีต้นทุน เลือกตั้งเท่ากับพรรคพลังประชาชน ที่รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจรัฐสนับสนุนให้พรรคใช้ทรัพยากรรัฐหา เสียงเลือกตั้งได้พรรคเดียว หากนักการเมืองที่ถูกดึงและย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนทำให้ต้นทุน ทางการเมืองไม่สูงเท่าอยู่กับพรรคเดิม การย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนของนักการเมืองที่ถูกดึงและ ย้ายเข้าพรรค เป็นผลให้โครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำ กลายเป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการ เลือกตั้ง พ.ศ. 2562

4.3.4 กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการให้ประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ

ผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมสร้างฐานความนิยมที่ได้รับในการเลือกตั้งด้วยกลยุทธ์ดึงเข้า มาเป็นพวกโดยการให้ผลประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ แก่นักการเมืองและผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง นโยบายการเมืองดังกล่าวสร้างความประทับใจแก่ฐานเสียงและนักการเมืองที่ถูกดึง ฝ่ายผู้มีอำนาจ นิยมมักแอบแฝงกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกผ่านนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง เช่น นโยบายผู้ใช้ แรงงาน แก้ไขปัญหาผู้ตกงาน และนโยบายปราบโกงคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นนโยบายเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อ เรื่องของปากท้องและคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้มีอำนาจจะออกแบบนโยบายให้สอดคล้องกับ วาระการเมืองของตน คือการรักษาระบอบอำนาจนิยม โดยใช้ข้ออ้างว่าทำเพื่อส่วนรวม (Lapegna,

2014) นโยบายด้านเศรษฐกิจเป็นนโยบายที่ผู้มีอำนาจแอบอ้างให้สอดคล้องการสืบทอดระบอบอำนาจนิยม (Gandhi, 2008; Josua, 2011)

พรรคพลังประชาชนรัฐสืบทอดอำนาจด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกโดยให้ประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณแก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค ผู้มีอำนาจใช้กลวิธีให้ประโยชน์ด้านนโยบายแก่ประชาชน เพื่อหวังสร้างความประทับใจแก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งและดึงฐานเสียงเดิมของพรรคเห็นต่างให้หันมาสนับสนุนพรรคพลังประชาชน นโยบายที่ว่าคือ “นโยบายพรรครัฐ” เป็นนโยบายเศรษฐกิจคล้ายกับโครงการประชานิยมจากพรรคไทยรักไทยที่สร้างความทรงจำต่อผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน จุดยืนทางการเมืองของพรรคไทยรักไทยคือการต่อต้านระบอบอำนาจนิยม หรืออำนาจที่ไม่ได้มีจากการเลือกตั้ง เมื่อผู้นำพรรคขึ้นมาเป็นรัฐบาลพรรคจะถูกรัฐประหารมาโดยตลอด และการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างการเมืองให้อยู่ในอำนาจของชนชั้นนำที่ต่อต้านการครองอำนาจของรัฐบาลพลเรือน โดยจัดตั้งคณะรัฐบาล คสช. ขึ้นมา บริหารงานการเมืองภายใต้ต้นนโยบายพรรค รัฐ ในแง่นี้ นโยบายประชานิยมของรัฐบาลพรรคไทยรักไทย นโยบายพรรครัฐ และประชานิยมจึงเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์การเมืองต่างกัน พรรคเพื่อไทยมาจากการเลือกตั้ง ส่วนพรรคพลังประชาชนมาจากการรัฐประหาร นโยบายพรรครัฐจึงมีลักษณะของความพยายามลบเลือนความนิยมต่อนโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทย นโยบายพรรครัฐจึงเป็นการเข้ามาทำลายความทรงจำของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งที่มีต่อพรรคไทยรักไทยในอดีต ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคเพื่อไทย ให้ผู้ใช้สิทธิหันมาชอบนโยบายพรรครัฐของรัฐบาล คสช. การใช้นโยบายการเมืองสร้างความนิยมให้พรรคพลังประชาชนจึงเป็นการเอาเปรียบพรรคอื่นในการแข่งขัน เพราะพรรคการเมืองอื่นไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) กล่าวได้ว่า รัฐบาล คสช. สร้างความนิยมแก่ระบอบอำนาจนิยมผ่านกลไกพรรคการเมือง โดยใช้นโยบายรัฐเป็นผลงานการเมืองของพรรคสนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้ได้รับคะแนนนิยมในการเลือกตั้ง ขณะเดียวกัน เป็นการทำลายฐานเสียงของพรรคที่สนับสนุนทักษิณในการเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. ใช้นโยบายพรรครัฐให้ได้รับความนิยมในการเลือกตั้งและทำลายฐานเสียงของพรรคคู่แข่ง

พรรคพลังประชาชนรัฐสืบทอดอำนาจการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกโดยใช้นโยบายเศรษฐกิจพรรครัฐเป็นเครื่องมือดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก รัฐบาล คสช. ทำให้ประชาชนต้องพึ่งพารัฐบาลผ่านนโยบาย “สวัสดิการแห่งรัฐ” นโยบายนี้ รัฐบาล คสช. มุ่งช่วยเหลือผู้รายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้ผ่านเกณฑ์จะได้รับการจัดสรรสวัสดิการและบัตรประจำตัวที่เรียกว่า “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” รัฐจะโอนเงินจำนวน ตั้งแต่ 200-500 บาท แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการเดือนละครั้ง ทุกเดือน รัฐบาลมีเป้าหมายว่า เงินจำนวนดังกล่าวที่โอนผ่านนโยบาย

พระราชรัฐจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพประจำวันของประชาชน ทั้งช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจทางอ้อม จากพูดคุยกับประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ พบว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรผู้มีรายได้น้อย หรือบัตรคนจน นี้ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นอย่างมาก เนื่องจากการลงคะแนนแก่ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ เพื่อให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นรัฐบาลต่อเนื่อง เท่ากับว่าประชาชนผู้ได้รับสิทธิ์จากนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ ยังคงได้รับประโยชน์จากนโยบายบัตรสวัสดิการหากพรรคพลังประชารัฐเป็นรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง แต่หากพรรคอื่นชนะเลือกตั้ง นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจหยุดชะงัก ถึงขั้นถูกยกเลิกไปเลยก็ได้ เนื่องจากการยกเลิกนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมายความว่า รายได้ที่รับการอุดหนุนจากรัฐส่วนนี้จะหายไป เพื่อให้นโยบายสวัสดิการแห่งรัฐต่อเนื่อง ผู้ถือสิทธิ์ยังคงมีรายได้จุนเจือครอบครัวบ้าง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจึงลงคะแนนให้ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (ผู้ลงคะแนนแก่พรรคพลังประชารัฐ อำนาจเจริญ, 2563 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ผู้ลงคะแนนแก่พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองที่ถูกพรรคพลังประชารัฐดึงเข้ามาเป็นพวกชื่อว่า ปัจจัยที่ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐทีมเศรษฐกิจของพรรคเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและออกแบบนโยบายประชารัฐ คืออดีตนักการเมืองที่เคยร่วมรัฐบาลทักษิณ-ยิ่งลักษณ์ ที่มีความรู้ความสามารถ เขาคือ ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ หัวหน้าทีมเศรษฐกิจรัฐบาล คสช. เข้ามาชักชวนให้นักการเมืองย้ายเข้ามาเป็นมาเป็นพวกในฐานะผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ขณะเดียวกันนักการเมืองที่ถูกดึงมีความอยากทำงานการเมืองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นักการเมืองต้องการทำงานพัฒนาด้านนโยบายเศรษฐกิจเพื่อประชาชน เพราะชื่นชอบนโยบายด้านเศรษฐกิจของทีม ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ซึ่งเป็นผู้คิดค้นและพัฒนา “นโยบายประชารัฐ” ซึ่งเป็นนโยบายการเมืองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย แม้ว่าไม่ได้ชื่นชอบ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แต่การได้คตินโยบายการเมืองเพื่อส่วนรวม ทำให้ผู้ถูกดึงยินยอมย้ายเข้าเป็นพรรคพลังประชารัฐ กล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการให้ประโยชน์แก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคด้วยการสร้างเงื่อนไขว่าหากย้ายเข้ามาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐนโยบายการเมืองการดังกล่าวจะฐานเสียงในการเลือกตั้งและได้ทำงานกับทีมนโยบายที่ชื่นชอบ

“ตอนนั้น ได้รับเชิญจากกลุ่มคุณสมคิด (ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์-ผู้เขียน) กับคุณสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีกระทรวงพลังงานตอนนั้น ถามว่ามีพรรคการเมืองสังกัดหรือยัง อันที่จริงคุณสมคิดเป็นคนมาทาบทาม ตอนที่มาหาเรา ก็เสนอว่าคนที่จะเป็นแคนดิเดตนายกก็มี คุณสมคิด คุณสนธิรัตน์ คุณอุตตม ตอนนั้น แต่พอเข้ามาจริง ๆ แล้ว เขา (พรรคพลังประชารัฐ-ผู้เขียน) เอาพลเอกประยุทธ์ เราก็เหมือนจำยอมนะ ต้องจำใจอยู่ เพราะเราไม่

ชอบอยู่แล้ว เราไม่ชอบการเมืองที่ทหารเป็นใหญ่ไม่ชอบการปราบปรามประชาชน เป็นทุนเดิม เราก็เหมือนอะ ยังไง เหมือนถูกหักหลัง มันก็เกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ ที่นี้ หลายเขต เขาเอารูปหาเสียงขึ้นกับผู้นำพรรคกับประยุทธ์ ผมไม่เอาขึ้นนะ ไปดูเลยป้ายหาเสียงผม ไม่มีรูปคู่กับประยุทธ์สักรูป เราไม่เอาประยุทธ์อยู่แล้ว และการที่เราเราคิดว่า อยากทำนโยบาย เศรษฐกิจให้ต่อเนื่อง เมืองไทยมันสะดุดมามากแล้ว ตอนนั้น เราอยู่กับไทยรักไทย เราก็เห็นว่า กลุ่มคุณสมคิดเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนพรรคไทยรักไทย หลาย ๆ นโยบายไม่ได้มาจากคุณทักษิณนะ แต่มาจากกลุ่มคนเดือนตุลา เช่น คุณจาตุรงค์ คุณหอมมิ่ง สนิทกันมาก และที่อ้วน ภูมิธรรม รวมทั้งคุณสมคิด เขาเป็นคนเก่งนะ เลยมาทำงานกับพรรคพลังประชารัฐเพราะว่าเขามาชวน เราเห็นเขาทำงานตั้งแต่กับพรรคไทยรักไทย เขาเก่งเราก็อยากทำงานเพื่อพัฒนาเท่านั้น” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ในมุมมองของนักการเมืองที่ถูกพรรคพลังประชารัฐดึงเข้ามาเป็นพวก เห็นว่าการได้เป็นทีม นักการเมืองพรรครัฐบาล คสช. พรรคมีโอกาสการทำงานการเมืองมากกว่าการเป็นนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน สถานะรัฐบาลสามารถทำงานการเมืองได้ นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคจึงได้รับประโยชน์ในการได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจรัฐในการอนุมัตินโยบายการเมืองที่อยากทำให้นำไปปฏิบัติได้จริง พรรคพลังประชารัฐครองอำนาจการเมือง ทรัพยากรเลือกตั้ง และตำแหน่งฝ่ายบริหารมีอำนาจจัดสรรงบประมาณรัฐ นักการเมืองที่สนับสนุนพรรครัฐบาลจึงที่มีโอกาสชนะเลือกตั้งและได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินนโยบายการเมือง อันจะเป็นผลงานการเมืองที่เอื้อให้นักการเมืองชนะเลือกตั้ง การเป็นนักการเมืองฝ่ายค้านจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงของนักการเมือง ภายใต้บริบทการเมืองที่อยู่ภายใต้รัฐบาลรัฐประหาร นักการเมืองต่างก็รู้ว่า หากตนอยู่กับพรรคฝ่ายค้านจะเสียเปรียบและถูกปราบปรามโดยรัฐ ซึ่งอาจทำประโยชน์ให้กับประชาชนได้น้อยกว่าการสนับสนุนพรรคการเมืองที่ครอบครองทรัพยากรรัฐ แน่แน่นอนว่าหากนักการเมืองอยากทำงานต้องอยู่กับพรรคพลังประชารัฐ การเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลจึงเป็นเงื่อนไขให้ตัดสินใจย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) กล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐใช้ทรัพยากรรัฐที่ครอบครองอยู่ได้แก่ อำนาจ งบประมาณ และกำลังคนในระบบราชการ สัญญาว่า พรรคจะสนับสนุนนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค

ในแง่ของการใช้นโยบายรัฐสร้างความนิยมในการเลือกตั้งให้พรรคผู้มีอำนาจ ช่วงใกล้เลือกตั้ง รัฐบาล คสช. อนุมัติเงินผ่านโครงการบัตรสวัสดิการให้แก่ประชาชน และปรับเปลี่ยนเงื่อนไขให้ผู้มีสิทธิ “กดเงินสด” ได้ นอกจากนี้ ฝ่ายรัฐบาลยังมีการวางแผนจะเปิดให้มีการลงทะเบียนรับสิทธิ์เพิ่ม หลังจากได้รัฐบาลใหม่มีทำหน้าที่ (Voice online, 2019) ทั้งที่มีคำวิจารณ์ว่า รัฐบาล คสช. โอนเงิน

เพื่อจูงใจผู้ลงคะแนนให้เอียงเอามาสนับสนุนฝ่ายตน นี่คือความพยายามดึงฐานนิยมจากมวลชนรากหญ้าให้หันมาขึ้นขอบนโยบายประชารัฐ และลี้มเลือนนโยบายประชานิยมของพรรคฝ่ายตรงข้าม และไม่ว่าจะเลือกตั้งครั้งใดก็จะสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐผ่านการเลือกตั้งเสมอ การโอนเงินเข้าบัตรสวัสดิการช่วงใกล้เลือกตั้งนี้ รัฐบาล คสช. ต้องการสร้างภาพลักษณ์ว่า หากเลือกพรรคพลังประชารัฐให้ได้เป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจะได้รับสิทธิ์ประโยชน์ผ่านนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งยังคงต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังจะมีการเปิดให้ลงทะเบียนใหม่เพื่อเพิ่มสิทธิ์อีกด้วย นี่คือการยุทธีการดึงเข้าเป็นพวกผ่านกลไกนโยบายและผลประโยชน์จากงบประมาณรัฐ ที่นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง

หากใช้กรอบคิดการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและผลประโยชน์ด้านงบประมาณ โดย Maria Josua อธิบายได้ว่า รัฐบาล คสช. ดึงฐานผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งรากหญ้า ซึ่งเคยขึ้นขอบนโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทยให้หันมาสนับสนุนนโยบายประชารัฐ ซึ่งเป็นแนวทางการเมืองที่พรรคพลังประชารัฐสนับสนุน นี่คือการวิธิตึงการสร้างฐานสนับสนุน ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการให้ประโยชน์ผ่านนโยบายด้านเศรษฐกิจ ผู้มีอำนาจใช้ทรัพยากรของรัฐเอื้อการเลือกตั้งสืบทอดอำนาจของตน ผู้ปกครองอำนาจนิยมจะอนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินนโยบายที่ฝ่ายตนเองจะเป็นผู้ได้ประโยชน์เอื้อให้ครองอำนาจการเมืองได้ยาวนาน และตัดลดงบประมาณพรรคผู้ต่อต้านลงเพื่อกำจัดคู่แข่งทางการเมือง กล่าวได้ว่า ระบอบอำนาจนิยมรักษาโครงสร้างการเมืองของตนด้วยการให้ประโยชน์การเมืองผ่านนโยบายเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ต้องการการสนับสนุนทางการเมืองและงบประมาณเพื่อดำเนินนโยบายสาธารณะอันจะเป็นผลงานการเมืองให้แก่พรรคการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาลสืบทอดอำนาจ ซึ่งสร้างความพึงพอใจต่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งให้ย้ายมาเป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจในระบอบอำนาจนิยม และเอื้อให้กลยุทธ์การดึงฐานมวลชนเข้าเป็นพวกสำเร็จ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณ ที่ชนชั้นนำพรรคพลังประชารัฐใช้เอื้อประโยชน์ในเลือกตั้งเพื่อการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของตนเอง ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ต่อมาชนชั้นนำอำนาจนิยมดึงนักการเมืองเข้าเป็นพวกด้วยการให้ผลประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ กล่าวคือ ชนชั้นนำอำนาจนิยมให้อภิสิทธิ์แก่นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ ใช้นโยบายรัฐบาล คสช. คือนโยบายประชารัฐรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ นโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อย่างที่พรรคอื่นไม่มี สำคัญคือผู้ที่สมัครพรรคพลังประชารัฐใช้หาเสียงคือ หากได้รับเลือกตั้ง รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เป็นรัฐบาลต่อเนื่อง ผู้สมัครจะผลักดันนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ ให้การขยายสิทธิ์ที่กว้างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) จากการให้อภิสิทธิ์แก่นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐทำให้

ผู้สมัครมีผลงานการเมือง ขณะเดียวกันนักการเมืองพรรคอื่นไม่มีผลงานใช้หาเสียง เพราะรัฐบาล คสช. ครองอำนาจรัฐและปิดกั้นการเมืองยาวนานกว่า 5 ปี นโยบายประชารัฐจึงทรัพยากรเลือกตั้งที่ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐมี แต่พรรคอื่นไม่มี

กลยุทธ์การดิ่งนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณคือ การสร้างภาพลักษณ์ให้นักการเมืองจากนโยบายรัฐบาล คสช. โดยใช้นโยบายสวัสดิการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครและชนชั้นนำอำนาจนิยมพรรคพลังประชารัฐจึงน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือทางการเมืองจากนโยบายการเมืองจึงจูงใจให้ผู้สมัครเลือกตั้งลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง ดังบทสัมภาษณ์ ดวงทิพย์ จินตะเวช ย้ำประเด็นสำคัญที่ว่า การหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐกำหนดยุทธศาสตร์การหาเสียงเลือกตั้งโดยให้ผู้สมัครใช้นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายเกษตรกร ไร่ละ 1,000 บาท ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาล คสช. ดำเนินมาแล้วทั้งสิ้น การที่พรรคกำหนดให้นักการเมืองใช้นโยบายประชารัฐหาเสียงจึงเท่ากับว่า รัฐบาล คสช. และพรรคพลังประชารัฐใช้สถานะรัฐบาลช่วยตั้งฐานเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้ผลงานนโยบายการเมืองครองอำนาจรัฐเอื้อผลเลือกตั้งของผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐที่ย้ายเข้าเป็นพวก ดังบทสะท้อนว่า

“เขาเคยเป็นรัฐบาล (พรรคพลังประชารัฐ-ผู้เขียน) มาก่อนแล้วคราวนี้ เมื่อก่อนก่อนที่เขาจะมาลงการเลือกตั้งจริง ๆ นโยบายของเขาแต่ละอย่าง ชาวบ้านชอบนะ ชาวบ้านชอบ ตัวนั้นก็ดี ตัวนี้ก็ดี แต่พอลงเลือกตั้งจริง กระแสมันตีกลับกันเลย นโยบายที่ชาวบ้านชอบที่สุดคือนโยบายบัตรสวัสดิการ เราอยากให้ชาวบ้านได้เพิ่มมาเป็น 200 300 400 เราคิดว่า อาจทำให้ชาวบ้านที่อยู่อำเภอเดชของเรา ที่ตอนแรกได้แค่ 1 หมื่นคน อาจเพิ่มบัตรขึ้นได้เพื่อประโยชน์ของชาวบ้าน เราอยากเข้าไปผลักดันตรงนี้ แล้วก็มีการไร่ละ 500 และไร่ละ 1,000 ต้องยอมรับว่าเกษตรอำเภอที่เดชอุดม เขาทำงานได้ดีมาก ชาวบ้านเราไม่เคยตกหล่นเลย น่าจะเท่าดีที่สุด เท่าจะดีที่สุด อยู่อำเภอเดชอุดมอยู่ลำดับต้น ๆ เดชขึ้นชื่อเรื่องเกษตรอินทรีย์เกษตรปลอดภัย นโยบายของรัฐบาลก็รู้ และคิดว่าเขาจะต่อยอด การที่เราได้เข้าไปอยู่กับพรรคฝ่ายรัฐบาล อาจทำให้เราดึงงบประมาณลงมาช่วยชาวบ้านในพื้นที่ได้มาก เพราะหลายนโยบายเขาทำอยู่แล้ว เราเข้าไปก็อาจจะมีการเสนอเพิ่ม” (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จากการให้ข้อมูลของดวงทิพย์ นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ จังหวัดอุบลราชธานี ที่ถูกดึงเข้าเป็นพวกสะท้อนให้เห็นว่า นโยบายประชารัฐมีแนวโน้มที่ช่วยให้ตนชนะเลือกตั้ง สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของพิเชษฐ์ ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ จังหวัดศรีสะเกษ สะท้อนถึงพรรคพลังประชารัฐที่ให้ผู้สมัครใช้นโยบายประชารัฐในการหาเสียงเลือกตั้ง

“ตัวพระองค์ ก็มีการติดต่อมาด้วย ก็ลองพูดคุยกับหัวหน้าทีม ที่มาการติดต่อมาเลยลองพูดคุยแล้ว ท่านก็พูดงานหรือนโยบายที่จะมีขึ้นในการหาเสียง เช่น บัตรสวัสดิการมันมีทั้งคนชอบและไม่ชอบ เราก็รู้หรือนโยบาย 30 บาท มันก็เป็นบัตร ตอนนี้เหลือแค่บัตรก็มี การปรับให้มีการดีขึ้น และมีการปรับหลายอย่าง และก็มีพรรคพวก หลายคนที่มาอยู่ในพรรคพลังประชาชน อะไรหลาย ๆ อย่างเลยตัดสินใจเลือกดู เลยได้มาลงพรรคนี้นี้ บริบทการเมืองในช่วงนั้น ตัวพี่เอง พ่อเป็นนักการเมืองมาก่อนก็จริง ตัวเราเองไม่ได้ทำงานการเมืองมาก่อน ทีนี้ เราก็ฟังผู้มีประสบการณ์มาก่อน คือพ่อเรา แก่ก็แล้วอะไรหลายอย่าง ก็ตัดสินใจจากพ่ออย่างที่เราชอบ ก็ชอบทุกพรรค อย่างเราคนรุ่นใหม่ก็สนใจพรรคคุณธนาร เพราะว่าการทำธุรกิจที่เขาทำ และมีเรื่องของกระแส เราก็ชอบ แต่ว่าพ่อก็แนะนำให้เลือกพรรคนี้นี้ ส่วนกระแสสังคมในตอนนั้น เขา (ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบท-ผู้เขียน) ไม่ได้หวังว่าใครจะมาเป็นผู้นำ แต่ว่าเขา ต้องการคนที่ทำงานเพื่อเขา เข้ามาแก้ไขปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตร อย่างข้าว ต้องได้ราคา เป็นหลัก นโยบายที่เขาสนใจคือ นโยบายพรรคต่าง ๆ ข้าวได้ประมาณนี้ ประมาณนี้ เราก็คิดว่าเขาจะช่วยให้ชีวิตของชาวบ้านดีขึ้น เราก็เลยเอาอันนี้ ดีกว่า เพราะว่า ออกนโยบายมาก็คือ สามารถต่อยอดของเดิมได้เลย หลังจากนั้นมันมีจากพรรคอื่น ๆ ตามมาคือมันดีทุกพรรคในแง่ของนโยบาย แต่ว่าพรรคเองก็ให้โอกาสเราด้วย เราก็เลยเข้ามาพรรคนี้นี้” (พิเชษฐ์ บุญเฉลียว, 3 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จากบทสัมภาษณ์นักการเมืองพรรคพลังประชาชนที่สอดคล้องกันข้างต้น กล่าวได้ว่า กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชนคือ พรรคกำหนดให้ผู้สมัครปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งแบบเดียวกัน ตามรูปแบบที่พรรคกำหนด ผู้สมัครต้องใช้นโยบายพรรคในการหาเสียง หรือเชื่อมโยงถึงการสนับสนุน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการหาเสียงต้องใช้นโยบายบัตรสวัสดิการ หรือนโยบายพรรคอื่นในมิติอื่น นำเสนอต่อผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง พรรคสนับสนุนเงินเพื่อใช้ในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัคร ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า ผู้สมัครที่ย้ายเข้าเป็นพวกพรรคพลังประชาชน คือผู้สมัครที่มีต้นทุนทางการเมืองน้อยจึงต้องการการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจเพื่อไม่ต้องใช้ทุนส่วนตัว ซึ่งเป็นการพึ่งพารัฐบาลคสช. เพื่อประโยชน์การเมืองส่วนตัว ผู้สมัครยังได้รับการช่วยเหลือจากเครือข่ายเลือกตั้งของรัฐบาลคสช. ที่ใช้อำนาจแทรกแซงกลไกรัฐให้เอื้อผลเลือกตั้ง ด้วยการให้เงินสนับสนุนเลือกตั้ง ผลงานจากนโยบายพรรคและเครือข่ายในช่วยหาเสียงระดับพื้นที่ ด้วยกลไกที่พรรคพลังประชาชนอำนวยความสะดวกให้ผู้สมัครในการหาเสียงทั้งหมดนี้ จึงสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนว่าตนสามารถเข้าสู่รัฐสภาได้โดยไม่ต้องลงทุนการเมืองมากเท่ากับอยู่กับพรรคเดิม พรรคพลังประชาชนปฏิบัติการสืบทอดโครงสร้างอำนาจ คสช. ผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์การดึง

เข้ามาเป็นพวก โดยใช้นโยบายการเมืองด้านเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือเอื้อผลเลือกตั้งและดึงฐานเสียงเลือกตั้งในพื้นที่ชนบทเข้ามาสนับสนุนตน

“ที่นี่ หลายเขตเขาเอารูปหาเสียงขึ้นกับผู้นำพรรคกับประยุทธ์ ผมไม่เอาขึ้นนะ ไปดูเลยป้ายหาเสียงผม ไม่มีรูปคู่กับประยุทธ์สักรูป เราไม่เอาประยุทธ์อยู่แล้ว พรรค (พรรคพลังประชาชน-ผู้เขียน) ก็สนับสนุนเรื่องเงินค่าเลือกตั้งคนละ 1 - 1.5 ล้าน ออกแบบการหาเสียงแบบระบบที่เรียกว่า Packet คือ การหาเสียงแบบรายภาค เหมือนเราอีสานได้ เราก็จะช่วยกัน การหาเสียงเราใช้กลไก หาเสียงโดยอาศัย อ.ส.ม. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นผู้ช่วยในการหาเสียง พรรคกำหนดให้นักการเมืองทุกคนต้องใช้รูปแบบการหาเสียงแบบเดียวกันหมด คือใช้นโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ ใ้อัตร์คนจน เราคิดว่าพื้นที่แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน จะให้ใช้พิมพ์เดียวกันทั้งหมด ในการหาเสียงไม่ได้ แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่าง เราจึงใช้วิธีของตัวเองหาเสียง โดยไม่พึ่งหัวหน้าสาย หรือสิ่งที่พรรคกำหนด ซึ่งผมเป็นอีกนักการเมืองคนหนึ่งที่เป็นพวกคือนะ (หัวเราะ) เขาเลยอาจไม่สนใจ” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ในทางเดียวกันผู้สมัครพรรคพลังประชาชนอีกคนหนึ่งสะท้อนว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคการเมืองโดยรัฐบาล คสช. นโยบายการเมืองที่เคยทำมาก่อนของรัฐบาล คสช. เป็นนโยบายที่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งชื่นชอบ ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนจึงใช้นโยบายรัฐบาล คสช. ปราศรียหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อสร้างความนิยม ดังนั้นผลงานการเมืองของรัฐบาล คสช. จึงเอื้อให้ฐานเสียงเลือกผู้สมัครพรรคพลังประชาชน และผู้สมัครจึงยอมถูกดึงเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชาชน

“ส่วนผู้ที่เป็นเดินเกมกลยุทธ์ศาสตร์พรรคผู้เดินเกมกลยุทธ์อย่างที่ผมบอก ก็มีคนที่สนใจว่าทำยังไงคนจะรู้จักมากที่สุด ทำยังไงจะหาเสียงได้ ให้ ส.ส. แต่ละคนลงพื้นที่พยายามเอา นโยบายของพรรคมาพูด แล้วการหาสมาชิกมาเพิ่ม ผู้สมัครส่วนหนึ่งที่จะทำให้คนรู้จักพรรคมากที่สุด นโยบายที่เราเลือกใช้ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปรับเบี้ยผู้สูงอายุ อ.ส.ม. เพราะเขาทำงานแต่เขาได้รับค่าตอบแทนน้อย พอผมลงพื้นที่เสร็จแล้ว ผมก็ถามทราบว่า กลุ่มพี่น้องตรงนี้ เขาก็เพิ่มงบประมาณ ให้ อ.ส.ม. เป็น 1,000 ที่สำคัญ คือการขยายบัตรสวัสดิการ” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชาชน อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

“เขา (พรรคพลังประชาชน-ผู้เขียน) เคยเป็นรัฐบาลมาก่อนแล้วคราวนี้ เมื่อก่อนก่อนที่เขาจะมาลงการเลือกตั้งจริง ๆ นโยบายของเขาแต่ละอย่าง ชาวบ้านชอบนะ ชาวบ้านชอบ ตัวนั้นก็ดี ตัวนั้นก็ดี แต่พอลงเลือกตั้งจริง กระแสมันตีกลับกันเลย นโยบายที่ชาวบ้าน

ชอบที่สุดคือนโยบายบัตรสวัสดิการ ที่เพิ่มมาเป็น 200 300 400 เราคิดว่า อาจทำให้ชาวบ้านที่อยู่อำเภอเดชของเรา ตอนแรกได้หมื่นคน อาจเพิ่มบัตรขึ้น เพื่อประโยชน์ของชาวบ้าน ก็มีโครงการไร่ละ 500 และไร่ละ 1,000 เกษตรอำเภอที่เดช เขาทำงานได้ดีมาก ชาวบ้านเราไม่เคยตกหล่นเลย น่าจะแทบดีที่สุด แทบจะดีที่สุดในยุคของผู้นำดัดต้น ๆ เดชขึ้นชื่อเรื่องเกษตรอินทรีย์เกษตรปลอดภัย นโยบายของรัฐบาลก็รู้ และคิดว่าเขาจะต่อยอด” (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

กลยุทธ์ดังกล่าวเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณ พรรคพลังประชารัฐในฐานะพรรครัฐบาลใช้อำนาจรัฐที่มีสร้างความน่าเชื่อถือไว้ว่า รัฐบาล คสช. สามารถบริหารจัดการงบประมาณให้นักการเมืองได้ดำเนินนโยบายที่ต้องการทำงานในพื้นที่เขตเลือกตั้งของตน ซึ่งเป็นรางวัลแก่ผู้ถูกดึงและย้ายเข้าเป็นพวกด้วยประโยชน์ด้านนโยบายและผลงานการเมืองที่เอื้อให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรพรรคพลังประชารัฐที่มีแนวโน้มชนะเลือกตั้ง หรือพรรคที่ได้เปรียบเพราะมีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่าพรรคอื่น การเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองจึงได้เปรียบผู้สมัครพรรคอื่นหากสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ ขณะที่นักการเมืองพรรคฝ่ายค้านเสนอโครงการอาจถูกตัดลดงบประมาณ ถึงขั้นไม่อนุมัติ หรือมีอุปสรรคในการทำงานการเมือง เพราะฝ่ายรัฐบาลไม่สนับสนุนนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน ก่อนเลือกตั้งรัฐบาล คสช. เป็นควบคุมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างฐานเสียงของตนผ่านนโยบายประชารัฐ พรรคพลังประชารัฐจึงมีผลงานการเมืองของรัฐบาล คสช. ที่เคยทำก่อนหน้านี้สร้างฐานเสียงให้ผู้สมัครของพรรค (เวียงรัฐเนติโพธิ์, 2565) พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกด้วยผลงานจากนโยบายพัฒนาการเมือง และการเป็นรัฐบาล คสช. ที่สร้างภาพลักษณ์ว่า รัฐบาลแตกต่างจากรัฐบาลชุดเก่า เป็นนโยบายเอื้อให้ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเลือกผู้สมัครในสังกัดพรรค ในการเลือกตั้ง นักการเมืองที่ถูกดึงได้รับการสนับสนุนเลือกตั้งและลงทุนการเมืองด้วยต้นทุนที่ต่ำ ทั้งได้รับการสนับสนุนเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. ที่ใช้ทรัพยากรรัฐเป็นสิ่งตอบแทนการเข้ามาเป็นพวก (Jatusripitak, 2022; Kanchoochat & Kongkirati, 2018; Nethipo, 2022) ผู้ที่สนับสนุนระบอบอำนาจนิยมจึงมีผลงานมีภาพลักษณ์เป็นนักปฏิรูป ผู้ปกครองอำนาจนิยมจึงใช้กลไกนโยบายการเมืองและงบประมาณ สนับสนุนการเลือกตั้งที่ตนเป็นผู้ควบคุมผลลัพธ์ให้เป็นผู้ชนะ (Josua, 2011; Lapegna, 2014)

ลักษณะนักการเมืองกลุ่มเป้าหมายของกลยุทธ์ดังกล่าวเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณคือกลุ่มนักการเมืองที่ต้องการสร้างผลงานการเมืองให้ตนเอง ผู้สมัครที่ถูกดึงกลุ่มนี้กังวลว่า พรรคฝ่ายประชาธิปไตยคือพรรคที่ถูกทำให้เสียเปรียบภายใต้การเลือกตั้งที่ คสช. เป็นผู้ร่างกติกา พวกเขาเห็นว่าสถาบันการเมืองและโครงสร้างการเมืองทั้งหมดหลังการรัฐประหารคือ การเมืองที่นำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เสรี การอยู่พรรคการเมืองเดิมอาจทำให้แพ้เลือกตั้ง เช่น กติกาเลือกตั้ง การแบ่งเขต

เลือกตั้ง การใช้บัตรใบเดียว และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 การเป็น ส.ส. พรรคฝ่ายค้าน โดยธรรมชาติของการเมืองคือ ฝ่ายทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ฝ่ายรัฐบาลคือผู้มีอำนาจกำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณ และจัดสรรตำแหน่งของฝ่ายบริหาร งานบริหารทั้งหมดนี้ อยู่ในอำนาจของฝ่ายรัฐบาล หากนักการเมืองต้องการสร้างผลงานให้ตนเอง การย้ายเข้าไปสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐมีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่าทุกพรรค และมีโอกาสการเลือกตั้งแน่นอน เป็นสาเหตุให้นักการเมืองที่ถูกดึงย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ด้วยเงื่อนไขนโยบายและงบประมาณรัฐ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีษะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุกิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐสะท้อนว่า

“อยากทำนโยบายเศรษฐกิจเมืองไทยให้ต่อเนื่อง เพราะมันสะดุดมามากแล้ว ตอนนั้น เราอยู่กับไทยรักไทย เราก็เห็นว่า กลุ่มคุณสมคิดเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนพรรคไทยรักไทย หลาย ๆ นโยบาย ไม่ได้มาจากทักษิณ แต่มาจากกลุ่มคนเดือนตุลา เช่น คุณจาตุรงค์ คุณหม่อมมิ่ง ผมและคุณหมอสุนิกันมาก และพี่อ้วน ภูมิธรรม รวมทั้งคุณสมคิด (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์-ผู้เขียน) เขาเป็นคนเก่งนะ เขามาทำงานด้านเศรษฐกิจให้พรรคพลังประชารัฐ แล้วสามารถขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจได้จริง พวกนโยบายประชารัฐมาจาก กลุ่มคุณสมคิดทั้งหมด ไม่ได้มาจากทหารหรือ ผมเลยมากับพรรคพลังประชารัฐ เพราะว่า เขามาชวน เราเห็นเขาทำงานตั้งแต่กับพรรคไทยรักไทย เขาเก่งเราก็อยากทำงานเพื่อพัฒนาเท่านั้น เราย้ายเพราะเขามาชวน หากมีแค่ 3 ปี. เราก็ไม่มาแน่ ๆ ที่เรามาเพราะอยากทำงานเท่านั้น” (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีษะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

พรรคพลังประชารัฐสืบทอดอำนาจการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการสนับสนุนงบประมาณและอนุมัติโครงการแก่ผู้สมัครที่ย้ายเข้ามาเป็นพวก สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการศึกษาพรรคพลังประชารัฐ และการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวกของ Maria Josua ที่ชี้ว่า ผู้ปกครองอำนาจนิยมสืบทอดอำนาจผ่านการบรรเทาความกดดันด้วยการสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจให้แก่ผู้ต่อต้าน (Josua, 2011) พรรคพลังประชารัฐรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช. ด้วยการใช้นโยบายการเมืองและงบประมาณในการดำเนินโครงการในพื้นที่แก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค ซึ่งนโยบายประชารัฐมีเป้าหมายที่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในชนบท กล่าวคือ รัฐบาล คสช. สัญญาว่าจะอนุมัติงบประมาณไปยังพื้นที่ที่ผู้สมัครรับผิดชอบ นักการเมืองขับเคลื่อนการเมืองในแนวทางการเมืองของรัฐบาล คสช. หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การดึงเข้ามาเป็นพวก จึงไม่ใช่กลยุทธ์ที่ให้ประโยชน์ต่อนักการเมืองโดยตรงเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการให้ประโยชน์เพื่อสร้างและรักษาฐานเสียงของนักการเมืองให้ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลับมาลงคะแนนให้นักการเมืองที่มีผลงาน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางอ้อมที่นักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ หวังผลให้เกิด

ในอนาคต ซึ่งคาดเดาไม่ได้ว่านักการเมืองจะยังคงอยู่กลับพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้งครั้งหน้าหรือไม่ ทั้งนี้การให้ประโยชน์ด้วยการสัญญาว่าจะสนับสนุนนโยบายการเมืองของนักการเมืองที่จะย้ายพรรค เป็นการให้ผลประโยชน์แก่นักการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในบางกรณีผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. ก็ไม่ได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ก่อนเลือกตั้ง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยงบประมาณหรือนโยบายจึงไม่ได้เป็นกลยุทธ์ที่ให้ประโยชน์แก่นักการเมืองทันทีทันใดเพียงด้านเดียว นักการเมืองที่แข่งขันผลักดันงานพัฒนาการเมืองในพื้นที่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลสืบทอดอำนาจ คสช. ได้รับอนุมัติงบประมาณและโครงการจากรัฐ สร้างความประทับใจแก่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ และกลับมาลงคะแนนเสียงให้นักการเมืองในการเลือกตั้งครั้งหน้า การทำงานในฐานะนักการเมืองพรรคพลังประชาชนมีผลงานในพื้นที่ ขณะเดียวกันเป็นการเอื้อผลงานการเมืองของตนในอนาคต กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยงบประมาณและนโยบายการเมืองจึงให้ประโยชน์แก่นักการเมืองในระยะสั้นและยาว เอื้อการรักษาโครงสร้างการเมืองของผู้มีอำนาจ นักการเมืองที่ต้องการผลงานหลายคนย้ายเข้าพรรคด้วยปัจจัยการทำงานการเมืองที่ต่อเนื่อง เพราะเห็นว่า การเป็นพรรครัฐบาลช่วยให้โครงการของพวกเขาเป็นจริง

4.3.5 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดเป่า ยัดคคีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง

ปฏิบัติการสืบทอดอำนาจเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก โดยกลวิธีการปิดเป่า ยัดคคีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ก่อนจะเข้าใจกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกนี้ ลักษณะนักการเมืองที่ตกเป็นเป้าหมายกลยุทธ์นี้ คือนักการเมืองที่มีจุดอ่อนด้านคคีความบางคนถูกยัดคคีความใช้เป็นเงื่อนไขต่อรองให้ย้ายเข้าเป็นพวก ช่องว่างทางคคีความจึงกลายเป็นเครื่องมือของชนชั้นนำอำนาจนิยมเอื้อกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกสืบทอดอำนาจเผด็จการผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ชนชั้นนำอำนาจนิยมใช้กลวิธีดึง ยัด และปิดเป่า คคีความให้ ฝ่ายถูกดึงเชื่อว่า หากย้ายเข้าเป็นพวกเดียวกันเผด็จการ โทษที่จะได้รับอาจลดหย่อนเบาบางลงบ้าง

เมื่อก้าวถึงการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 มักเห็นภาพว่าเป็นจุดเริ่มต้นรอยร้าวทางอุดมการณ์ทางการเมืองในการเมืองไทย จนนำมาสู่ความถดถอยแก่ระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง และเปลี่ยนมาเป็นการปกครองในระบอบเผด็จการทหาร พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา รัฐประหารรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จากนั้นแต่งตั้งตนเป็นรัฐบาลใช้ชื่อว่า คณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติ หรือ คสช. แทรกแซงกลไกรัฐ รวมถึงกระบวนการยุติธรรม รัฐบาล คสช. ใช้เป็นเครื่องมือปราบปรามฝ่ายเห็นต่าง (BBC, 2020a) เท่ากับว่าเป็นการข่มเหงผู้เห็นต่าง เพื่อไม่ให้รวมพลังต่อต้านการปฏิบัติการสืบทอดอำนาจการเมือง

ของรัฐบาลทหาร เมื่อบริบทการต่อต้านเจียบลง ชนชั้นนำอำนาจนิยมจึงวางแผนปฏิบัติการทางการเมืองเพื่อดิ่งนักการเมืองกลุ่มมีแผลเข้ามาเป็นพวก โดยใช้เงื่อนไขคดีความต่อรอง บีบบังคับ และให้เป็นรางวัลแก่นักการเมืองที่ผู้ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน

พรรคพลังประชาชนสู้บดอำนาจระบอบเผด็จการทหารผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดิ่งเข้ามาเป็นพวก โดยใช้คดีความต่อรองดิ่งนักการเมืองที่มีแผลเข้ามาเป็นพวก ภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ทหารกุมอำนาจการเมืองไว้อย่างเบ็ดเสร็จ และใช้อำนาจรัฐลงโทษผู้เห็นต่าง ที่เคลื่อนไหวต่อต้านทุกวิถีทาง ต่อมาทหารออกแบบปฏิบัติการสู้บดอำนาจผ่านกลไกรัฐธรรมนูญ และตัดกำลังฝ่ายเห็นต่างด้วยการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาแข่งขันและใช้กลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวกเพื่อสร้างฐานความนิยมให้ตนเองในการเลือกตั้ง กลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวกเอื้อให้รัฐบาล คสช. จัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสู้บดและรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองในระยะเวลายันสั้น ขณะที่กลยุทธ์ดิ่งเข้ามาเป็นพวก ทำลายความเป็นกลุ่มก้อนของพลังฝ่ายประชาธิปไตย กลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวกจึงให้ประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ดิ่งที่นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ และเอาเปรียบผู้เห็นต่าง โดยการใช้อำนาจรัฐที่ฝ่ายอื่นไม่มีปฏิบัติการดิ่งเข้ามาเป็นพวก

“พอมาก่อนเลือกตั้ง วิธีที่ใช้คือการเจรจาต่อรอง ในกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย เขาจะเอาเรื่องของคุณ นอกรเหนือจากคดีก็เป็นเรื่องทีและเรื่องทีนักการเมืองเหล่านั้น เป็นจุดอ่อน จุดวิตก ใครมีคดีความใครมีจุดอ่อน ใครมีแผล ทีลุ่มเสี่ยงต่อการจะถูกเล่นงาน เพราะฉะนั้นหลายคนหลายกลุ่มที่ออกจากพรรคพลังประชาชนไป แม้แต่คุณธรรมนัส เขาก็ใช้วิธีการใช้อำนาจ คสช. ก่อนหน้านั้นที่เข้มแข็ง เขาจะยื่นคำขอ ยื่นคำขาด แล้วก็คือคดีที่มีอยู่คุณก็จะต้องได้รับการลงโทษ อันนี้ เป็นเรื่องสำคัญของนักการเมืองที่มีคดี นักการเมืองที่มีแผลก็กลัว กลัว โดยเฉพาะคนที่อยู่ระหว่าง On process เขาก็ไปรับปากรับคำว่าจะช่วยคุณได้ เพราะฉะนั้น อันนี้เป็นพลังมาก ที่ทำให้นักการเมืองไหลไปอยู่กับเขาและเขาเองก็ทำให้เห็นด้วยสร้างความเชื่อมั่น แล้วคนรุ่นต่อไปสร้างความน่าเชื่อว่าจะขจัดปัดเป่าทุกอย่างให้ เขาก็ทำได้ สุดท้ายก็รอด พอเขาทำให้อย่างนั้นแล้ว รายอื่น ๆ ก็ไปอยู่กับเขาก็รอด นี่คือวิธีการเอาคดีความเข้าดิ่งมาเป็นพวก เอาจุดอ่อนมาต่อรอง” (สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ชนชั้นนำอำนาจนิยมพรรคพลังประชาชนสู้บดอำนาจอำนาจนิยมผ่านกลยุทธ์ดิ่งเข้ามาเป็นพวก ด้วยการใช้อำนาจต่อรอง/บีบผู้ถูกดิ่งให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน กล่าวคือ ผู้ดิ่งคือฝ่ายอำนาจนิยมที่มีอำนาจรัฐ ซึ่งใช้อำนาจรัฐแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมเพื่อกำจัดฝ่ายตรงข้ามระหว่างที่รัฐบาล คสช. มีการประกาศสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ กระนั้น คสช.

ได้ก้าวล่วงในพื้นที่อำนาจฝ่ายตุลาการ ซึ่งแทรกแซงการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. เข้ารับตำแหน่ง ซึ่งมีวาระ 7 ปี อันกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (iLaw, 2561d) อาจกล่าวว่า รัฐบาล คสช. และองค์กรอิสระ คือฝ่ายการเมืองเดียวกัน ผลก็คือรัฐบาล คสช. แทรกแซงกระบวนการยุติธรรมใช้เป็นเครื่องมือตึงนักรการเมืองที่มีจุดอ่อนด้านคดีความ โดยต่อรอง ชมชู่ และ บังคับ นักรการเมืองที่มีผลทางการเมืองย้ายเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์การตึงเข้าเป็นพวกด้วยการปิดเป่า ยัดคดีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ทั้งนี้ นักรการเมืองฝ่ายที่ถูกตึง และรัฐบาล คสช. ย่อมรักษาประโยชน์ของฝ่ายตน คำจูงกันและกันเพื่อผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับตอบแทน

ลักษณะคดีความที่รัฐบาล คสช. ใช้เป็นเงื่อนไขตึงนักรการเมืองที่มีผลเข้าเป็นพวก คดีความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจส่วนตัว หรือคนครอบครัวที่ใกล้ชิดกับนักรการเมืองกลุ่มเป้าหมาย คดีที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นส่วนหนึ่งในธุรกิจสีเทา คดีบุกรุกป่าไม้ ปลอมเงินกู้ธนาคาร บางคดีผ่านมานานแต่เพิ่งได้รับการร้องขึ้นมาในช่วงที่รัฐบาล คสช. มีอำนาจ หนักกว่านั้นรัฐบาล คสช. ชมชู่ให้นักรการเมืองย้ายมาเป็นพวกด้วยการยัดคดีความ ซึ่งนักรการเมืองต้องรับโทษจากข้อกล่าวหาที่ไม่สมเหตุผล (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ทศนีย์ บุรณุปกรณ์, 18 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ความแตกต่างกันที่ชนชั้นนำพรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การตึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคดีความ ผู้ตึงใช้กลวิธีการตึงเข้ามาเป็นพวกถูกตึงด้วย 1) การปิดเป่า หรือประนีประนอม 2) การยัดคดีความ และ 3) การลงโทษในการเลือกตั้ง กลยุทธ์การตึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขเชิงคดีความ รัฐบาล คสช. ใช้การชมชู่ให้นักรการเมืองผู้มีผลเข้าเป็นพวก ด้วยข้อเสนอว่าหากนักรการเมืองไม่ย้ายเข้าเป็นพวกจะถูกยัดคดีความ ดำเนินคดี จนแพ้เลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้งมาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. นักรการเมืองจะได้รับใบแดงในการเลือกตั้ง หรือตัดสิทธิความที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้เป็นโทษ ซึ่งเป็นผลของไม่ย้ายเข้ามาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) กล่าวได้ว่า กลยุทธ์การตึงเข้าเป็นพวกโดยเงื่อนไขคดีความมีวิธีการในกลยุทธ์ดังนี้

4.3.5.1 การปิดเป่าคดีความ

กลยุทธ์การตึงด้วยเงื่อนไขเชิงคดีความด้วยการปิดเป่าหรือประนีประนอม คือชนชั้นนำอำนาจนิยมเข้าหาผู้ต้องการตึงอย่างเป็นทางการเป็นมิตร ใช้วิธีการประนีประนอม/ต่อรอง ให้ผู้มีผลย้ายเข้าพรรค ผู้มีอำนาจเสนอเงื่อนไขว่า ถ้าย้ายเข้ามาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ คดีความที่อยู่ใน

กระบวนการยุติธรรมจะถูกทำให้เจ็บไป กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคติความโดยการ ประนีประนอมปิดเป่า จึงเป็นวิธีการต่อรองผู้มีแผลเข้าเป็นพวก แทนที่จะใช้การข่มขู่ หรือใช้กำลัง ล้อมบ้าน อย่างที่ผู้มีอำนาจใน คสช. เคยใช้ปราบปรามนักการเมืองฝ่ายเห็นต่างช่วงก่อนเลือกตั้ง (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ทศนีย์ บุรณุปกรณ์, 18 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองผู้มีแผลหรือมีคติความติดตัวก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นักการเมืองที่ ลงรับสมัครเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. จะใช้เงื่อนไขคติความที่อยู่ในกระบวนการตัดสินมาเป็นข้อ แลกเปลี่ยนให้นักการเมืองย้ายเข้ามาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ นักการเมืองพรรคเพื่อไทย สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาล คสช. บรรเทาความรุนแรงจากคติความ โดยมีข้อแลกเปลี่ยนให้ย้ายเข้ามา สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ

“ช่วงที่เราเข้ามา คุณพ่อมีหลายคติความติดตัว เพราะว่าเคยเป็น แกนนำ นปช. เคย เดินขบวน เคยต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยกับพี่น้องเสื้อแดง มีการเข้าออกคุกกว่า 5 ครั้ง จึงไม่ สามารถทำงานการเมืองได้อย่างปกติ ทางคุณแม่เองตอนนั้น ก็เป็น ส.ส. สมัย ครม. นายกรัฐมนตรี ก็มีคดีเรื่องที่เราพยายามจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ เรื่อง ส.ว. (พ.ศ. 2550) ที่ให้ ส.ว. มาจาก การแต่งตั้ง 50% และมาจากการเลือกตั้งอีก 50% ตอนนั้นก็มีคติความเรื่องนี้อยู่ คิดว่าคง ทำงานการเมืองไม่สะดวก” (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

“อย่างที่เรียนไปแล้วข้างต้น ช่องทางการดำเนินคดีไม่ว่าคดีใด คดีหนึ่ง อย่างมี ส.ส. ท่านหนึ่งแจ้งเรื่อง ตัวเลขในบัตรเครดิตไม่ครบ เหมือนว่าบัตรเครดิตเขา เขาแจ้งรายการชำนิดหนึ่ง แต่ว่าโดนยาและถูกถอดออกจากตำแหน่ง แต่เมื่อเทียบกับอีกฝั่งทำความผิดที่ ร้ายแรงกว่า ก็ไม่โดนอะไรเลย แล้วอีกฝั่ง ส่วนของสมาชิกพรรคเอง ตอนนั้นในช่วงของการ ประท้วงการเคลื่อนไหวของพี่น้องคนเสื้อแดง ส.ส. พรรคเพื่อไทย จะมีคติความเยอะ พอสสมควร อย่างคุณพ่อพี่น้ำคือ 20 คดีความ ซึ่งคดีที่หนักที่สุดคือ คดีก่อการร้าย ซึ่งโทษ สูงสุดคือประหารชีวิต ตอนนั้นก็ศาลชั้นต้นยกฟ้องไปแล้ว แต่ว่าเขาอุทธรณ์ต่อ ตอนนั้นก็มีหลาย คนที่เข้าร่วมกับพี่น้อง ก็จะไม่โดนคดีเกือบทุกคน บางคนเข้าคุกไปแล้ว ก็โดนยึดทรัพย์ โดนบี บังคับให้หลาย ๆ คนอยู่ประเทศไทยไม่ได้ ต้องหลีกภัยกันไปก็หลายคน ทำให้สมาชิกที่ถูกกระทำ แบบนี้ค่ะ เข้าต้องหนีเอาตัวรอด ต้องรักษาครอบครัวเอาไว้ ส่วนตัวพี่คิดว่า พฤติกรรมแบบนี้ มันเหมือนการเชือดไก่ให้ลิงดู จนไม่กล้าเคลื่อนไหว ช่วงก่อนเลือกตั้ง คสช. จะใช้อำนาจ ลักษณะนี้” (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองที่ต่อสู้เคลื่อนไหวทางการเมืองจนทำให้มีคดีความ รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจรื้อฟื้นคดีความของนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามตึงนักการเมืองที่มีคดีความเข้าเป็นพวก นักการเมืองย้ายเข้าพรรค จึงเป็นที่มาของปฏิบัติการตึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐด้วยยึด/ปิดเปาคดีความ

“เคยได้ยินมาบ้าง แม้กระทั่งคุณพ่อของพี่น้ำเอง ก็มีการใช้เงื่อนไขเรื่องคดีความเข้ามาเพื่อต่อรองแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะให้ย้ายพรรค พี่น้ำเคยได้ยินมาบ้าง ได้รับการยื่นข้อเสนอเหมือนกันว่า ถ้าย้ายไป ก็จะมีการพิจารณาเลื่อนโทษเป็นพิเศษ จำได้รับข้อเสนอนี้ แต่ว่าด้วยความที่เราเองก็ไม่อยากทรยศประชาชน เราต่อสู้มาขนาดนี้แล้ว ติดคุกมาแล้ว แล้วอยู่ดี ๆ เราจะไปร่วมกับเขา เพื่อที่จะให้ตัวเองรอด เหมือนเป็นเรื่องที่เราต่อสู้มาทั้งหมดมันจะคุ้มเปล่าก็ไม่ได้รับข้อเสนอ นั้น แต่ก็มีหลายท่านพูดตรงกันว่ามีการยื่นข้อเสนอลักษณะนี้ แล้วก็ แม้แต่ ส.ส. ที่หลายท่านที่ย้ายพรรค เขาก็ออกปากของเขาเองว่า เป็นเพราะได้รับข้อเสนอ ก็ต้องย้ายพรรค และต้องรักษาชีวิตทางการเมืองของตัวเองเอาไว้” (จिरาพร สินธุ์พร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

นักการเมืองที่ถูกตึงด้วยเงื่อนไขเชิงคดีความไม่ว่าจะเป็นการตึงด้วยการข่มขู่ หรือการประนีประนอมปิดเปาคดีความหลังเลือกตั้ง ผู้ถูกตึงต้องอยู่ในสภาวะความกดดัน กลัว และกังวลเรื่องความปลอดภัย และการทำงานการเมือง จนนักการเมืองหลายคนยอมจำนนต่อเงื่อนไขกลยุทธ์ตึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคดีความ เช่น กรณีไวพจน์ อาภรณ์รัตน์ (workpointtoday, 2562) และวิรัตน์ รัตนเศรษฐ (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ทั้งสองคนเคยสนับสนุนพรรคทักษิณ-ยิ่งลักษณ์ จนมีปัญหาเรื่องคดีความ แต่ภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 แต่ผู้มีอำนาจในพรรคพลังประชารัฐก็ไม่สามารถจัดการคดีความได้ จนนำมาสู่การดำเนินคดีในที่สุด (มติชนออนไลน์, 2564) การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ถูกถอดจากสมาชิกผู้แทนราษฎรภายหลัง ซึ่งทั้งสองคนถูกตึงให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐในเงื่อนไขคดีความ (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) กลยุทธ์การตึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการปิดเปา/ยึดคดีความเอื้อการรักษาโครงสร้างอำนาจรัฐบาล คสช. เป็นผลให้พรรคพลังประชารัฐได้รับความนิยมจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่เหนียวแน่นจากนักการเมืองที่มีคดีความและย้ายเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ

4.3.5.2 การยึดคดีความ

ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (competitive authoritarian) ผู้มีอำนาจเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองจากเผด็จการ เข้าสู่ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน ผู้มีอำนาจจัดตั้งพรรคการเมืองลงแข่งขันเลือกตั้ง โดยใช้กลยุทธ์การตึงเข้ามาเป็นพวกสร้างฐานเสียงให้พรรคของตน ทำให้สถาบันการเมืองไม่มีความเป็นเอกภาพ อ่อนแอ และไร้พลังขับเคลื่อนพรรค จากสมาชิกที่มีจุดยืนและ

อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน ผู้มีอำนาจใช้อำนาจรัฐที่ถือครองกำจัดการเมืองฝ่ายเห็นต่างด้วยการสร้างข้อหาทางคดีความที่ไม่สมเหตุสมผลเพื่อสร้างอุปสรรคให้นักการเมืองพรรคเห็นต่าง (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) เช่นเดียวกันกับ รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจรัฐที่ครองอยู่แทรกแซงสถาบันการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรม ปูทางให้พรรคปฏิบัติการสืบทอดอำนาจผ่านกลไกพรรคการเมืองและการเลือกตั้งอย่างมีเสถียรภาพ โดยใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคดีความ เพื่อกีดกันพรรคการเมืองฝ่ายเห็นต่างจากการเลือกตั้ง อันเป็นโอกาสที่จะทำให้ ผู้ปกครองอำนาจนิยมชนะเลือกตั้ง นำไปสู่การสืบทอดโครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเอาไว้

นักการเมืองพรรคเพื่อไทยชี้ว่า พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการยัดคดีความให้นักการเมืองย้ายเข้าเป็นพวก สอดคล้องกับสมคิด เชื้อคง นักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่ชี้ตรงถึงกระบวนการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการยัดคดีความว่า ก่อนเลือกตั้งพรรคพลังประชารัฐส่งนายทหารมาทาบทามให้ย้ายมาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐเอื้อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ด้วยการชูยัดคดีความ ทำให้กลัว โดยหวังให้สมคิดย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ดังที่ว่า

“เรามีหลายรูปแบบ เช่น คดี เขาใช้อำนาจมาเป่าคดีอันนี้ ก็จริง อันนี้ผมไม่เห็นด้วยจริง แล้วก็ยืนหยัดต่อว่าเขามาตลอด ทุกวันนี้ คสช. มันก็ยังใช้ ปฏิบัติการเหมือนเดิม แต่เรื่องจริง คสช. มันเอา รธน. มาคุ้มครองตัวเอง แต่เรื่องนี้ คสช. ก็ทำอย่างโจ่งแจ้งแต่คนไทย เราบางส่วนไม่ตระหนัก ว่าเราถูกคุมด้วยอะไร นักการเมืองพรรคเพื่อไทย ทำอะไร นิดทำอะไร หน้อยก็ไม่ได้ นี่เราเปิดตัวคุณอุ๊งอิ้ง (แพทองธาร ชินวัตร-ผู้เขียน) พรรคเพื่อไทย พอ ส.ส. ทำอะไรบ้าง ก็ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้จะเข้ามา ที่สัมผัสโดยตรงก็คือว่า มีผู้ใหญ่ ระดับเลขาธิการระดับประธานศาลฎีกามาประสาน กับ ส.ส. คนหนึ่งว่า อยากรู้เงินเท่าไร บังเอิญตอนนั้น เขามาทางไลน์ผมไม่ได้ แคปไว้ สุดท้าย ส.ส. คนนั้นก็ไม้ออก ส่วนเรื่องของการบีบเรื่องคดีก็มีหลายคนนะ ผมเชื่อว่าที่เขาไปบางส่วนบางคนก็มีเรื่องคดี ของผมก็มีโดน คดี ป.ป.ช. ผมก็บอก ไม่เป็นไร จะติดคุกติดตาราง ก็ไม่เป็นไร ทางเราไม่ได้ซีเรียส เพราะว่า เราถือว่าคดีทางการเมืองที่ผมโดนนะ มันเป็นคดีที่ทางการเมือง มันไม่ได้เป็นคดีทุจริต คอร์รัปชัน มันไม่ใช่คดีที่เราไปฆ่าใครตาย” (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

จากบทสัมภาษณ์ของ สมคิด เชื้อคง นักการเมืองพรรคเพื่อไทย กล่าวถึง พรรคพลังประชารัฐ ใช้การยัดคดีความการเมือง ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หลังจากที่ปฏิเสธการสนับสนุนรัฐบาล คสช. โดยการย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคดีความ ผู้ถูกดึงไม่เต็มใจย้ายพรรคนี้คือกลวิธีบีบบังคับให้นักการเมืองย้ายเข้ามาเป็นพวกด้วยการยัดคดีความ ดังที่ว่า

“กรณีคดี บอกชื่อไม่ได้ แต่บางคนมีคดีทุจริต ก็ได้เป็น ส.ส. ด้วย บางคนคดีตรงนี้ก็ ถูกเป่าหาย แต่ต้องเป็นคนไม่ดัง ถ้าคนไม่ดัง จะถูกเป่าหาย แต่ถ้าเป็นคนดังจะถูกเป่าหาย ไม่ได้ คุณธรรมนัส แรก ๆ ก็สนิทกัน เพราะคุณธรรมนัสเคยลง ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อพรรค เพื่อไทย ก็ถูกกันกับผมดี พอยึดอำนาจปั๊บ คุณธรรมนัส เขามีกลุ่มก๊วนเยอะมาก เยอะจริง ๆ แล้วเขาทำธุรกิจ ในฐานะองค์กรสีเทา ในฐานะที่เขาเคยทำมาหากิน กับเรื่องพวกนี้ คุณธรรมนัสถูกบีบจนต้องหนีไปอยู่ปัตตานีระยะเวลาประมาณ 1 ปี พอตกลงกันได้ว่า เฮ้ย ต้อง กลับมานะมาช่วย พอตกลงกันได้ คุณธรรมนัสก็มาช่วยการเมืองพรรคนี้ เบื้องต้นก็คือถูกบีบ มา เพราะเดิมที จะว่าไปแล้วคุณธรรมนัสเป็นคนของเพื่อไทยใหม่ก็เป็นนะ เพราะว่า คุณธรรมนัสก็เป็นคนเก่าคนแก่ ของเพื่อไทย เคยทำงานกับคุณไอซ์ กับคุณทักษิณ เพราะ ตอนเป็นท่านทักษิณ เป็นนายกเขา คุณไอซ์ (พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต-ผู้เขียน) จริง ๆ เขา ทำกองฉลากมาก่อน ภรรยาเขาทำกองฉลากมาก่อน แม่ยายเขา เจ้าแดง เป็นเจ้าแม่ ฉลากมา ก่อน เจ้าแดง เขาทำกองฉลากที่ยิ่งใหญ่ที่สุด พอได้คนนี้เป็นภรรยา เขาก็รวยขึ้น ที่ดิน มีนั้น มี นั้น มีนี่ สุดท้าย เขาก็มีอาชีพ ฉวัดเฉวียนอยู่ เขาอาจจะมีส่วนที่ไปคุ้มครอง กลุ่มนั่นกลุ่ม นี้ จึงต้องย้ายด้วยเหตุที่นั่นแหละ กรณีคุณไวพจน์ (พันตำรวจโทไวพจน์ อภรณ์รัตน์-ผู้เขียน) คือ คุณไวพจน์ คือต้องการมาฟังเรื่องคดีอื่น ไวพจน์ นึกว่าฝ่ายนี้จะเป่าให้ เป่าคดีให้ 6-7 เดือนกรณีคดีพญา ศาลตัดสินยื่น 4 ปี คุณไวพจน์ คิดว่าเขาไปกับกลุ่มเขาจะได้รับการ อนุเคราะห์เป่า คดีให้ พอดีไวพจน์ มีคดีอื่นประมาณ 45 ไร่ รู้ว่ามีศาลฎีกา เข้ามาคนก็ลง แต่ขนาดนั้น แต่เขาเตรียมให้ลูกลง ส.ส. ต่ออยู่แล้ว ไวพจน์ ไม่ได้กลัวคดีพญาเลย แต่กลัว คดีนี้แหละ เบื้องหลังมัน คดีตัดสิน 4 ปี คุณนิสิต ลินธูไพร ก็ไม่มา คดีศาลตัดสิน 53 ปี คดีรุก ป่าสงวน เขาเลยไม่มา ซึ่งสังคมไม่พูดกัน ทำไม คลช. ถึงเป่าคดีศาลฎีกาไม่ได้ เพราะว่า บาง จังหวัดบางศาลเขาก็เป่าไม่ได้ บางศาล ป.ป.ช. ศาลรัฐธรรมนูญ บางเรื่อง คลช. ก็ไม่กล้า เพราะมันเป็นคดีบุกรุกป่าสงวน ปารีณา บุกรุก 75 ไร่ ติดคุกทุกราย คิดว่า มาอยู่แล้ว คลช. ช่วยได้ แต่ก็ช่วยไม่ได้ แล้วอย่างแรมโบ้ ก็โดนคดีก่อการร้ายเขาก็เหลืออีกนาน ดึงระยะเวลา อีกนาน แรมโบ้ที่หนีไปเพราะคดี ส่วนที่สองอยากได้เงินเขา เป็นอย่างนั้น” (สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

เสกสกล อัตถาวงศ์ เป็นนักการเมืองที่มีบทบาทในกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง นปช. ผู้ทำงานใกล้ชิด สະท่อนว่า เสกสกลเป็นผู้ประสานงานกับขบวนการภาคประชาสังคมในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จนได้รับความนิยมในจากการทำงานกลายเป็นฐานเสียงสนับสนุนการทำงานการเมือง ที่หนาแน่น ทั้งยังเป็นผู้มีบุคลิกทำงานกับข้าราชการเป็นจนได้รับความเกรงขาม ในแง่หนึ่งเสกสกลมาจากแกนนำตนเสื้อแดงจึงมีความคุ้นเคยกับกลุ่มแกนนำและมวลชนเป็นอย่างดีจนได้ฉายาว่า “แรมโบ้

อีสาน” อาจกล่าวได้ว่า เสกสกลมีความโดดเด่นทางการเมือง มีคติความติดตัวจึงเป็นเป้าหมายของรัฐบาล คสช. ในการดึงเข้ามาเป็นพวก เพราะการมีแผลคติความคือจุดอ่อนให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐเพื่อไม่ได้ถูกดำเนินคดี

“สุภรณ์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นเสกสกล-ผู้เขียน) เป็นคนที่ปัญหาชาวบ้านก็จับเคลื่อนได้หลายเรื่องพอสมควร สุภรณ์ผลักดันให้เกิด MOU พอเป็น MOU มันทำให้เวลาไปพูดกับชาวบ้านแล้วเสียดั่ง แต่ว่าสุภรณ์เองก็มีข้อจำกัด แล้วที่ถามว่า ทำงานกับสุภรณ์เป็นยังไง โอเคความร่วมมือมีมือมันดี แต่อำนาจของสุภรณ์ ก็ถือว่ามียู่ ด้วยมันเป็นพรรคขนาดใหญ่ (พรรคเพื่อไทย-ผู้เขียน) ในขณะนั้น แล้วก็อาศัยว่าสุภรณ์มีข้อดีอย่างหนึ่งคือว่า เข้าถึงง่าย เวลาเรามีปัญหา หรืออยากได้อะไรเราสามารถเรียกได้เลย มันคือการเอาความใกล้ชิดขึ้นมาสร้างอำนาจให้กับพื้นที่ได้ อีกทั้งสุภรณ์เป็นคนขยัน เวลาที่ลากลงพื้นที่ไปทุกที่ไป พอไปแล้ว ในฐานะเลขาธิการฝ่ายการเมือง สุภรณ์ทำงานเป็น เวลาไป มันต้องมีรถนำขบวนเวลาไปใหญ่แล้วข้าราชการกลัว การทำงานกับข้าราชการมันต้องทำงานแบบสุภรณ์” (กฤษกร ศีลารักษ์, 13 มีนาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

ระบอบเผด็จการสืบทอดอำนาจการเมืองด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง โดยปราบปรามฝ่ายเห็นต่างที่ต่อต้านผู้ปกครองอำนาจนิยมให้แก่เลือกตั้ง โดยการใช้กลไกยุทธธรรมเป็นข้อแลกเปลี่ยนการสนับสนุนผู้มีอำนาจ (Varol, 2015) ลักษณะเด่นของเสกสกลเป็นจุดเด่นที่ทำให้เขาเป็นเป้าหมายปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ เนื่องจากเสกสกลเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เคยทำงานใกล้ชิดกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในฐานะแกนนำ นปช. ซึ่งผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งบางส่วน เป็นฐานเสียงที่เป็นที่มั่นของเสกสกล จุดอ่อนของเสกสกลคือ ช่วงเคลื่อนไหวเป็นแกนนำคนเสื้อแดงมีคติความที่ไปขัดขวางการประชุมที่ผู้นำอาเซียนที่พญา ในปี พ.ศ. 2552 ผู้มีอำนาจจึงใช้คติความดังกล่าวดึงเสกสกลเข้าเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ จนทำให้หลุดคดีด้วยเหตุผลที่ไม่สามารถยอมรับได้ พร้อมแต่งตั้งให้รับตำแหน่งทางการเมือง กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการยึดคติความ พรรคพลังประชารัฐสืบทอดระบอบอำนาจนิยม โดยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคติความ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของผู้มีแผลให้ยอมจำนนและย้ายเข้าพรรค รัฐบาล คสช. เสนอผู้ถูกดึงว่าหากย้ายเข้าพรรคเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ คติความที่ติดค้างในกระบวนการพิจารณาจะได้รับการช่วยเหลือให้หลุดพ้น และหากปฏิเสธ รัฐบาล คสช. จะยึดคติความให้รับโทษในกระบวนการยุติธรรมที่ยืดเยื้อ

4.3.5.2 การลงโทษในการเลือกตั้ง

รัฐบาล คสช. เป็นผู้ควบคุมกลไกรัฐปูทางให้พรรคพลังประชารัฐสืบทอดโครงสร้างการเมือง ในระบอบอำนาจนิยมเอาไว้ โดยการจัดตั้งพรรคการเมืองและการเลือกตั้งขึ้นมา การเลือกตั้ง 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งภายใต้สภาวะการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย สถาบันการเมือง ถูกควบคุมโดยรัฐบาล คสช. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นกติกาเมืองที่พรรคการเมืองที่แต่ละพรรค การเมืองต้องถูกควบคุม ทว่ากติกาการเมืองร่างโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งโดย คสช. ระบบเลือกตั้งใช้ระบบใหม่แบบจัดสรรปันส่วนผสมออกแบบมีเพื่อให้มีความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าเน้นพรรค สอดคล้องกับการใช้กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐ ที่ต้องการรวบรวมคะแนนเสียงให้ได้หวนกลับมาเป็นรัฐบาลสืบทอดอำนาจ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563)

กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยคดีความที่ลงโทษในการเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. ใช้กฎหมายเลือกตั้งและคณะกรรมการเลือกตั้งเป็น เงื่อนไขให้นักการเมืองพรรคคู่แข่งต้องแพ้ในการแข่งขัน ด้วยสาเหตุที่ไม่สมเหตุผล คือกลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยการลงโทษในการเลือกตั้ง เช่น กรณีของ สุรพล เกียรติไชยากร นักการเมืองพรรคเพื่อไทย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับใบสั่งในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การเลือกตั้งครั้งดังกล่าว สุรพลได้มีการทำบุญวันเกิดและใส่ซองทำบุญกับพระเป็นจำนวนเงิน 2,000 บาท ซึ่งต่อมาที่ประชุมใหม่ของคณะกรรมการเลือกตั้งได้ชี้ความผิดว่า สุรพล เกียรติไชยากร กระทำต่อกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 73 (2) ที่ว่า สัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด จนเป็นสาเหตุให้ผลเลือกตั้งที่ สุรพล เกียรติไชยากร เป็นผู้ชนะต้องแพ้ และต่อมาได้มีการเลือกตั้งใหม่สมาชิกพรรคอนาคตได้ที่นั่งไปแทน ผลการตัดสินของศาลปรากฏว่า ศาลตัดสินให้คณะกรรมการเลือกตั้งชดเชยค่าเสียหายการตัดสินความผิดแก่สุรพล เป็นจำนวนเงินกว่า 70 ล้าน ซึ่งผลสุดท้ายคือ สุรพล เกียรติไชยากร เป็นไม่ได้กระทำผิดอย่างที่ถูกล่ามโซ่ และเสียโอกาสที่จะได้รับการทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกตั้ง (ประชาชาติธุรกิจ, 2565a)

การใช้อำนาจคือการกีดกันเอาเปรียบผู้สมัครพรรคเห็นต่างด้วยการใช้กระบวนการทางกฎหมายทำให้เป็นผู้แพ้ และสร้างความได้เปรียบให้ผู้ปกครองอำนาจนิยมเพื่อรักษาโครงสร้างการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเอาไว้ (Varol, 2015) จากกรณีดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการเลือกตั้งที่แต่งตั้งจากรัฐบาล คสช. เป็นตัดสินความผิดจากข้อมูลที่ไม่เพียงพอ จนนำไปสู่ข้อสรุปที่สร้างความเสียหายทางการเมือง การลงโทษความผิดจากการเลือกตั้งของ กกต. ที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ผิดพลาด สร้างความเสียหายในการเลือกตั้ง และต้องชดเชยค่าเสียหายโอกาสแก่นักการเมืองพรรคเพื่อไทย อย่างไรก็ตาม เงินจำนวนดังกล่าวไม่สามารถชดเชยความสูญเสียทางการเมืองจากการที่ สุรพล

เกียรติยศยากไม่ได้ทำหน้าที่ตัวแทนประชาชนที่เลือกเขาเป็นตัวแทนในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าว ในทางตรงข้ามการให้ใบส้มแก่สุรพลซึ่งเป็นนักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่ต่อต้านรัฐบาล คสช. คือการลงโทษผู้เห็นต่างด้วยการทำลายภาพลักษณ์ และลงโทษในการเลือกตั้งโดยยึดคติความที่ไม่มี ความสมเหตุสมผล

กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกด้วยคติความ นักการเมืองที่เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์นี้คือ “นักการเมืองที่มีแผล” นักการเมืองที่มีแผลคือนักการเมืองที่มีคติความติดตัว รัฐบาล คสช. ใช้เป็นเงื่อนไขต่อรองให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ พรรคพลังประชารัฐรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ก่อนเลือกตั้งให้คงอยู่หลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ด้วยกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง เงื่อนไขของนักการเมืองการเมืองที่มีจุดเด่นแต่ละคน รัฐบาล คสช. ใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคติความโดยใช้กลวิธีการดึงที่แตกต่างกัน รัฐบาล คสช. จึงสืบทอดระบอบการเมืองของตน และพวกผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกโดยใช้คติความเป็นเงื่อนไขต่อรอง ช่มชู้ และบังคับ สร้างความกลัวให้นักการเมืองย้ายเข้ามาเป็นพวกเพื่อสืบทอดระบอบอำนาจนิยมและโครงสร้างอำนาจของรัฐบาล คสช.

4.4 บทสรุป

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์การเมืองที่มีเป้าหมายการดึงชัดเจนและไม่ดึงโดยไร้ทิศทาง เป้าหมายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ นักการเมือง กลุ่มนักการเมืองที่เป็นเป้าหมายสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้ดังนี้ นักการเมืองกลุ่มต่อต้าน กลุ่มอ่อนไหว และกลุ่มอ่อนแอ นักการเมืองทั้งสามกลุ่มนี้ เป็นนักการเมืองจากพรรคอื่น ที่พรรคผู้มีอำนาจต้องการดึงเข้ามาสร้างประโยชน์ให้การปกครองเผด็จการที่มีการเลือกตั้ง สร้างความชอบธรรมให้โครงสร้างอำนาจของชนชั้นปกครอง ลักษณะนักการเมืองคือ เป็นผู้ทำงานเก่ง มีฐานเสียงสนับสนุนพื้นที่ หนาแน่น และเป็นผู้มีทรัพยากรพร้อมเลือกตั้ง นักการเมืองกลุ่มนี้จะถูกดึงผ่านปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวก ซึ่งกลยุทธ์การดึงจะสอดคล้องกับกลุ่มของนักการเมืองทั้งสามกลุ่มซึ่งมีบริบทและปัจจัยแวดล้อมที่ต่างกัน อันเอื้อให้ผู้มีอำนาจเข้าถึงเงินนำไปสู่ปฏิบัติการทางการเมืองเพื่อการดึงเข้ามาเป็นพวก

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐเอื้อเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีกลุ่มเป้าหมายการเมืองคือ นักการเมืองกลุ่มที่มีจุดอ่อนอันเป็นช่องทางให้ผู้มีอำนาจดึงเข้ามาเป็นพวก และมีจุดยืนทางการเมืองซึ่งเป็นฝั่งตรงกันข้ามกับผู้มีอำนาจ ทำให้พวกเขาเป็นกลุ่มนักการเมืองที่ต้องปราปรามเพื่อไม่ให้สั่นคลอน ทั้งด้วยกลยุทธ์ที่ดึงด้วยการประนีประนอม และการใช้การช่มชู้ และบังคับ ลักษณะนักการเมืองกลุ่มที่สองคือ นักการเมืองที่อ่อนไหวแปรเปลี่ยนความต้องการของตนเองไปตาม

เงื่อนไข และข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เป็นกลุ่มที่มีฐานเสียงที่มั่นคง ทำงานต่อเนื่อง และมีทรัพยากรพร้อมในการเลือกตั้ง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชนที่ใช้ในการเอื้อเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ได้แก่ 1) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง กล่าวคือ ผู้มีอำนาจสร้างบริบทการเมืองที่ตนเป็นผู้ปกครองสถาบันและกลไกรัฐ และออกแบบและควบคุมโดยตนเอง ออกแบบโครงสร้างการเมืองที่ตนได้ประโยชน์ และสร้างความเป็นสถาบันในโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นทางการผ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ทั้งยังใช้เครือข่ายการเมืองจากระบบราชการ ที่ผู้ตั้งควบคุมก่อนเลือกตั้งให้รางวัลกับผู้ย้ายเข้ามาเป็นพวก 2) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน ต้องเป็นผู้สมัคร ส.ส. ในนามพรรค หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคจะได้รับการแต่งตั้งให้รับตำแหน่งระดับรัฐมนตรี ผู้ช่วยรัฐมนตรี และตำแหน่งอื่น ๆ ที่ได้รับรับค่าตอบแทน เพื่อแลกกับความจงรักภักดีจากผู้ที่เคยต่อต้านจะมอบให้ฝ่ายตั้ง 3) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน กล่าวคือภายใต้บริบทการปกครองอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง ผู้ตั้งเป็นฝ่ายการเมืองที่มีผู้สนับสนุนจากการรวบรวมกลุ่มทุนในโครงสร้างการเมืองก่อนการเลือกตั้งเข้ามาเป็นพวก และให้กลุ่มทุนผูกขาดผลประโยชน์ทางการเมือง จากนั้นทุนจากมอบส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ผูกขาดได้คืนสู่ผู้ปกครองอำนาจนิยม จากนั้นเงินดังกล่าวจะกลายมาเป็นทรัพยากรของผู้มีอำนาจที่ใช้ตอบแทนนักการเมือง ที่ต้องการให้เข้ามาเป็นพวก การจ่ายเงินมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) เงินก้อน 2) เงินเดือน และ 3) เงินงบประมาณ ซึ่งเป็นรูปแบบการตอบแทนการย้ายเข้าเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน แก่นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรค 4) กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ กล่าวคือผู้มีอำนาจครองทรัพยากรรัฐตั้งแต่ก่อนเลือกตั้ง และพัฒนานโยบายเศรษฐกิจที่เอื้อให้ตนได้หวนกลับมาเป็นรัฐบาล นโยบายพรรค รัฐ ด้วยการสร้างการจดจำต่อผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ทั้งนี้นโยบายการเมืองดังกล่าวได้นำไปปฏิบัติจนสร้างค่านิยมต่อนโยบาย ผู้มีอำนาจพรรคพลังประชาชนจึงใช้นโยบายดังกล่าวเป็นเงื่อนไขจูงใจให้นักการเมืองยอมย้ายเข้ามาในพรรค โดยให้อภิสิทธิ์ใช้ชื่อนโยบายในการหาเสียง ทั้งนี้ยังให้รางวัลโดยการให้งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการในพื้นที่ที่นักการเมืองย้ายพรรครับผิดชอบด้วย และสุดท้าย 5) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดป่า/ยัดคตีความ กล่าวคือผู้มีอำนาจแทรกแซงกระบวนการและสถาบันด้านความยุติธรรม เอื้อการรักษาโครงสร้างอำนาจตนเอง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดป่า/ยัดคตีความ มีเป้าหมายตักนักการเมืองที่มีคตีความ จนกลายเป็นกลยุทธ์ของรัฐบาล คสช. ที่ใช้ตักนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ตารางที่ 3 ตารางสรุปกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก และกลุ่มนักรการเมืองผู้ถูกดึง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก	เครื่องมือ	บริบทแวดล้อม/เงื่อนไข นักรการเมืองที่ถูกดึงแต่ละกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง	เครือข่ายสนับสนุนเลือกตั้ง ระบบราชการ เครือข่ายข้าราชการ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น การข่มขู่ไม่สนับสนุนเครือข่ายในการทำงานการเมือง หากไม่ย้ายเข้าสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ การกลั่นแกล้งในการทำงานการเมืองของเจ้าหน้าที่รัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นแก่นักรการเมืองที่ไม่สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ	<ul style="list-style-type: none"> ■ นักรการเมืองที่ไม่มีเครือข่ายการทำงานการเมือง ■ นักรการเมืองที่มีฐานเสียงเลือกตั้งที่มั่นคง ■ เคยทำงานการเมือง ■ มีทรัพยากรเลือกตั้งพร้อมเลือกตั้ง ■ มีประโยชน์ต่อโครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำ โดยไม่ต่อต้าน
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง	<ul style="list-style-type: none"> ■ ตำแหน่งการเมือง 	ภาพลักษณ์ทางการเมืองให้ตนเอง
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน	การจ่ายเงินมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) เงินก้อน 2) เงินเดือน และ 3) เงินงบประมาณ	มีปัญหาทางการเงิน ต้นทุนน้อยในการเลือกตั้ง ต้องการแรงสนับสนุน
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ	นโยบายประชารัฐ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินนโยบายที่นักรการเมืองอยากทำให้พื้นที่	ภาพลักษณ์การทำงานการเมืองของตน ต้องการเป็นนักรการเมืองฝ่ายรัฐบาลเพื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินนโยบาย
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดป่า ยัดคดีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง	<ul style="list-style-type: none"> ■ กระบวนการยุติธรรม ศาล คดีความ ■ การช่วยเหลือให้หลุดจากคดีความ ■ การลงโทษในการเลือกตั้ง 	นักรการเมืองที่อ่อนแอ และนักรการเมืองที่ต่อต้าน ที่มีช่องว่างทางคดีความ สร้างอุปสรรคและปรับให้ผู้สมัครพรรคเห็นต่างเป็นผู้แพ้

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

บทที่ 5

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ผลต่อระบบการเมือง และการเลือกตั้งของไทยในอนาคต

การศึกษาเรื่องพรรคพลังประชาชนและการเมืองของการดึงเข้ามาเป็นพวก เพื่อสืบทอดอำนาจการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง โดยใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก ด้วยการให้จุดอ่อนของนักการเมืองที่ต้องการดึง สร้างเป็นเงื่อนไขต่อรอง/บังคับให้ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวก และใช้ทรัพยากรที่เหนือกว่า ตลอดจนอำนาจทางการเมืองที่ควบคุมกลไกรัฐ และระบบราชการในการให้คุณให้โทษ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ในบทข้างต้น ในบทสรุปที่จะอภิปรายต่อไป นี้ เนื้อหาในประกอบด้วย 2 ส่วนคือ คือสรุปผลการศึกษา และข้อสังเกตต่อผลลัพธ์ของการดึงเข้ามาเป็นพวกต่อระบบการเมืองไทย และการวิเคราะห์การเลือกตั้ง หากพรรคพลังประชาชนใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในการสร้างและรักษาโครงสร้างอำนาจของรัฐบาล คสช. รายละเอียดดังนี้

5.1 กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

จากการศึกษาพรรคพลังประชาชนรัฐเป็นกลไกช่วยใช้ผู้มีอำนาจรักษาระบอบเผด็จการ คสช. โดยใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก ชนชั้นนำดั่งนักการเมืองฝ่ายอื่นเข้ามาสนับสนุนตนเองด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก กลวิธีที่เผด็จการดึงคือ ชนชั้นนำอำนาจนิยมจัดจุดอ่อนผู้เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก ผู้ปกครองใช้จุดอ่อนผู้ถูกดึง เป็นเงื่อนไขประนีประนอม/บังคับ ให้มาเป็นพวก (Josua, 2011) บริบทการเมืองไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผู้มีอำนาจสร้างการเมืองที่ตนเองควบคุมได้ผ่านสถาบันการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พลเรือนจัดตั้งพรรคการเมืองสนับสนุนแนวทางรัฐบาล คสช. ทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกันจนกลายเป็นช่องว่างให้พรรคการเมืองโดยพลเรือนกลายเป็นพรรคสนับสนุนโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ผ่านกลไกเลือกตั้งโดยใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์นี้ให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ กลวิธี ที่แต่ละปัจเจกบุคคลเผชิญอยู่ภายใต้เงื่อนไขของตนเอง แต่กระนั้น กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจะแตกต่างกันก็ตาม แต่เป้าหมายสำคัญของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ ความชอบธรรมของระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ให้คงอยู่ยาวนานและต่อเนื่อง (Gandhi, 2008)

ภายใต้บริบทการเมืองระบอบอำนาจนิยมในเจอร์แดน Maria Josua ศึกษาผู้ปกครองอำนาจนิยมที่ใช้ประชาธิปไตยปิดบังความไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้ปกครองผูกขาดอำนาจการเมืองโดยปกครองในวิถอำนาจนิยมเพื่อจัดการกับพลังต่อต้านที่ลุกฮือ อย่างขบวนการแรงงานที่ออกมาประท้วงได้สำเร็จ โดยการใช้นโยบายตอบสนองความต้องการของผู้เรียกร้อง ขบวนการเหล่านี้จึงอ่อนกำลังในการต่อต้านลง เพราะผลประโยชน์ได้รับการตอบสนอง ข้อสังเกตคือ กลุ่มแรงงานอื่นที่ไม่ได้มีปัญหากับ

ยังคงต้องอยู่ในสถานะของผู้เสียเปรียบเพราะข้อจำกัดในการออกมาต่อต้าน (Josua, 2011) ภายใต้การเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้มีอำนาจยังสร้างความชอบธรรมด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก การศึกษาครั้งนี้ จึงใช้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการเมืองจอร์แดน เป็นกรอบมองพรรคพลังประชาชนรัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยตั้งสมมติฐานว่า ชนชั้นนำอำนาจนิยมไทยภายใต้ระบอบการเมืองหลัง การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา จนถึงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาล คสช. ปฏิบัติการรักษา และสืบทอดโครงสร้างการเมืองผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็น พวก นำมาสู่การตั้งคำถามวิจัยว่า พรรคพลังประชาชนรัฐดึงนักรการเมืองฝ่ายตรงเข้ามาเป็นพวกเพื่อรักษา ระบอบเผด็จการด้วยกลยุทธ์แบบใด? ใช้เครื่องมือใด? และปฏิบัติกรอย่างไร? โดยใช้กรอบคิดกลยุทธ์ ดึงเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ของ Maria Josua เป็นกรอบวิเคราะห์

บริบทการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่ควบคุมโดยชนชั้นนำ ซึ่งจัดตั้งพรรคเพื่อรักษา และสืบทอดโครงสร้างการเมืองก่อนเลือกตั้งให้คงอยู่หลังเลือกตั้ง พรรคการเมืองลักษณะนี้คือ ภายใต้ ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (Gandhi, 2008) การใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกสร้างพรรค การเมืองของผู้มีอำนาจ (Josua, 2011) วิเคราะห์ปฏิบัติการเลือกตั้งโดยพรรคพลังประชาชนรัฐที่ชนชั้น นำไทยรักษาโครงสร้างอำนาจรัฐบาล คสช. ผ่านพรรคการเมืองด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อ ควบคุมผลลัพธ์การเลือกตั้ง เมื่อนำกรอบแนวคิดการดึงเข้ามาเป็นพวกโดย Maria Josua มาอธิบาย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพบว่า ยังมีบางส่วนกลยุทธ์ที่ไม่ครอบคลุมอธิบายกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก กรณีการเมืองไทยภายใต้รัฐบาล คสช. และพรรคพลังประชาชนรัฐ งานศึกษาบทบาทของสถาบัน ยุติธรรมภายใต้ระบอบอำนาจนิยม วิเคราะห์ลักษณะกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในระบอบอำนาจ นิยมอธิบายว่า ผู้ปกครองอำนาจนิยมใช้กลไกกฎหมายและคดีความปฏิบัติการดึงนักรการเมืองฝ่ายตรง ข้ามเข้ามาเป็นพวก (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) กล่าวได้ว่า รัฐบาล คสช. ใช้กล ยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยปิดเป้า/ยึดคดีความ และสร้างความกลัว ถูกลงโทษ ในระหว่างการ เลือกตั้ง เป็นเงื่อนไขขี้นักการเมืองให้ย้ายเข้ามาเป็นมาสนับสนุนพรรคที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. คือ พรรคพลังประชาชนรัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

การเลือกตั้งทั่วไปของไทย ในปี พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชาชนรัฐรักษาและสืบทอดโครงสร้าง อำนาจรัฐบาล คสช. ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อผลเลือกตั้งเพื่อได้จัดตั้งรัฐบาลผสมที่ไร้ เสถียรภาพ งานศึกษานี้ค้นพบว่า พรรคพลังประชาชนรัฐใช้กลยุทธ์การดึงนักรการเมืองเข้ามาเป็นพวกโดย ใช้เครื่องมือใดดังต่อไปนี้ดึงนักรการเมืองเข้ามาเป็นพวก 1) เครือข่ายการเมือง 2) ตำแหน่งทาง การเมือง 3) เงิน 4) นโยบายและงบประมาณ และ 5) คดีความ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกส่งผลให้ พรรคพลังประชาชนรัฐสร้างฐานเสียงเพื่อได้รับความนิยมในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ผู้เขียนวิเคราะห์ความเป็นพลวัตรของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และผลของการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในบริบทแวดล้อมการเมืองที่เปลี่ยนระบบเลือกตั้งใหม่มาเป็นบัตรสองใบ ในการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าของไทย โดยใช้ผลการศึกษายาใต้กรอบคิดเรื่องกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง พ.ศ. 2562 วิเคราะห์สถานการณ์ต่อพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งมีนัยถึงความอ่อนแอ หรือเข้มแข็ง ของโครงสร้างการเมืองที่ผู้นำทหาร คสช. ต้องการรักษาไว้ ลำดับการนำเสนอเนื้อหา งานศึกษาผลการเปลี่ยนระบบเลือกตั้งต่อการเมืองและการเลือกตั้งของไทยที่กำลังมาถึงมีแต่่น้อย ผู้เขียนจึงใช้งาน The Choices of Electoral Systems in Thailand's Turbulent Times, 1997-2021 (Siripan N., 2022) เป็นฐานวิเคราะห์การเมืองไทยภายใต้ระบบเลือกตั้งใหม่ที่กำลังมาถึงในอนาคต

เนื้อหาของบทนี้แบ่งเป็น 6 ส่วน 1) การเมืองในรัฐสภาหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองพรรครัฐบาล กระบวนการเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการเมืองไทย 2) บริบทการเมืองและกระบวนการเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง 3) การย้ายพรรคของนักการเมือง พ.ศ. 2544 และการดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 4) การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 5) ผลลัพธ์ของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกต่อระบบการเมืองไทย และ 6) บทสรุป

5.2 บริบทการเมืองและกระบวนการเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง

การเลือกตั้งและพรรคการเมืองคือ กลไกสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง พรรคผู้นำอำนาจนิยมใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวก ด้วยตำแหน่งทางการเมือง คือกระจายผลประโยชน์เพื่อหวังเปลี่ยนให้ผู้ต่อต้านให้หันมาสนับสนุน (Gandhi, 2008) ชนชั้นนำไทยสนับสนุนรัฐประหาร โดยให้รัฐบาล คสช. เป็นฝ่ายปฏิบัติการ ย้อนกลับโครงสร้างการเมืองในอดีต แก้ไขผลลัพธ์ทางการเมืองที่ไม่เป็นไปตามคาดหมายให้กลับมาเป็นโครงสร้างการเมืองไทยที่มีผู้ปกครองเป็นทหาร จัดตั้งพรรคการเมืองสนับสนุนการเลือกตั้งของตนเอง นำมาสู่การใช้พรรคการเมืองและการเลือกตั้งรักษาอำนาจการเมืองด้วยการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ส่งผลให้บริบทการเมืองหลังการเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองกับผู้มีอำนาจการเมืองไร้เสถียรภาพ จนนำมาสู่การแก้ไขระบบเลือกตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (Siripan N., 2022)

5.2.1 บริบทการเมืองที่นำไปสู่การแก้ไขระบบเลือกตั้ง พ.ศ. 2564

บริบทการเมืองที่ผู้ปกครองอำนาจนิยมควบคุมโครงสร้างและสถาบันการเมือง สถาบันการเมืองถูกบิดเบือนเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่ชนชั้นนำเป็นได้ประโยชน์เอาไว้ ต่อมาผู้ปกครองอำนาจนิยม จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาสนับสนุนตนเองในการเลือกตั้ง พรรคที่สนับสนุนผู้มีอำนาจจะใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก โดยใช้รางวัลและลงโทษต่อนักการเมืองที่ดึงเข้ามาเป็นพวกให้นักการเมืองยอมย้ายเข้าพรรคผู้สนับสนุน ลักษณะการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น เป็นผลให้สถาบันการเมืองที่เป็นกลไกในระบอบประชาธิปไตย ถูกลดทอนคุณค่าเป็นสถาบันปกป้องผลประโยชน์ของผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (Gandhi, 2008)

ในการเมืองไทย พ.ศ. 2557 ทหารรัฐประหารและแทรกแซงระบบการเมือง ระบบราชการ และปกครองโดยใช้กฎหมาย แต่งตั้งตนเองเป็นผู้ปกครองรัฐบาล คสช. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชนในระดับชีวิตประจำวันผ่านนโยบายการเมือง เช่น โครงการประชารัฐ บัตรสวัสดิการ และโครงการนาแปลงใหญ่ (Kanchoochat & Kongkirati, 2018; Nethipo, 2022; มัณฑนา นกเสวก, 2562) รัฐบาล คสช. ใช้ช่วงเวลาหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เข้าควบคุมและเปลี่ยนโครงสร้างการเมือง โดยออกแบบกติกาการเมืองผ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เพื่อปฏิบัติการสืบทอดอำนาจ พลเรือนจัดตั้งพรรคสนับสนุนการรัฐบาล คสช. จนพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองเพื่อสนับสนุนรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 สนับสนุน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่อเนื่อง (Jatusripitak, 2022) กติกาการเมืองที่ร่างโดยรัฐบาล คสช. และสภาที่มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. ทำให้พรรคการเมืองเก่าอ่อนแอ เพราะอยู่ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่ส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนได้ ผู้มีอำนาจควบคุมบริบทการเมืองให้เป็นการเมืองที่ไม่เสรี สร้างบริบทการเมืองที่ปูทางให้พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองจากพรรคอื่นเข้ามาเป็นพวก ผู้มีอำนาจสร้างเงื่อนไขการเมืองจูงใจนักการเมืองก่อนจะดึงเข้ามาเป็นพวก ผู้มีอำนาจสร้างบริบทการเมืองที่เอื้อต่อปฏิบัติการดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาล คสช. ใช้ข้ออ้างเรื่องความสงบเรียบร้อย ความกินดีอยู่ดีของประชาชน และการบริหารงานการเมืองที่ไม่ทุจริต เพื่อควบคุมผู้ต่อต้านให้อ่อนแอด้วยการใช้กฎหมายลงโทษและรวมศูนย์ที่ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. ซึ่งหวังสร้างสายสัมพันธ์กับข้าราชการระดับท้องถิ่น ส่วนกลาง และภูมิภาค เพื่อพัฒนาเป็นเครือข่ายการเมืองที่เอื้อการเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐ

นอกจากนี้ รัฐบาล คสช. ยังแทรกการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 จัดให้มีการทำประชามติในปีเดียวกันเพื่อรับรองความชอบธรรมให้โครงสร้างการเมืองที่ออกแบบโดยรัฐบาล คสช. ซึ่งต้องการให้โครงสร้างของสังคมไทย หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล คสช. จึง

จัดตั้งพรรคการเมืองลงแข่งขันเลือกตั้ง ในบริบทการเมืองรัฐบาล คสช. เป็นผู้ควบคุมได้ ผลก็คือ รัฐบาล คสช. รักษาและสืบทอดโครงสร้างการเมืองของตนได้อย่างที่ปรารถนาผ่านการเลือกตั้งและ พรรคการเมือง (Nethipo, 2022; Siripan N., 2022)

5.2.3 สภาวะไร้เสถียรภาพ ระบบเลือกตั้งใหม่ และความน่าจะเป็นทางการเมือง

บริบทการเมืองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อบอวนด้วยความวุ่นวายทางการเมืองในรัฐสภา เป็นผลจาก ความไร้เสถียรภาพของรัฐบาลพรรคพลังประชารัฐ รัฐสภาจึงเสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งใหม่ ซึ่งในอดีตการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งทั้ง องคาพยพ เกิดขึ้นในการเมืองไทยมาแล้ว 2 รอบ ได้แก่ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2540 และครั้งล่าสุดคือ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ทั้งสองครั้งเป็นการเปลี่ยนระบบเลือกตั้งครั้งใหญ่ในประเทศไทย (Siripan N., 2022) ท่ามกลางบริบทแวดล้อมการเมืองที่พรรคพลังประชารัฐรักษาโครงสร้างการเมืองเดิมได้ ด้วยการจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามเข้ามาสนับสนุนพรรค (Nethipo, 2022; Siripan N., 2019) นำมาสู่ภาวะความไร้เสถียรภาพของรัฐบาล ส่งผลต่อการคาดเดาทิศทางพรรคร่วมรัฐบาลได้ยาก และการควบคุมกลุ่มการเมืองภายในพรรคพลังประชารัฐก็ยาก เช่นกัน นำมาสู่ความท้าทายของโครงสร้างอำนาจการเมืองของชนชั้นนำ จากพรรคร่วมรัฐบาล ฝ่าย ค้าน รวมถึงสมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาล (BBC, 2563; กรุงเทพธุรกิจ, 2563; ประชาชาติธุรกิจ, 2565b) ทั้งนี้มีความถดถอยของความนิยมต่อพรรคพลังประชารัฐของนักการเมืองภายในพรรค จากการ บริหารการเมืองและการบริหารพรรค จนนำมาสู่การเรียกร้องให้แก้ระบบเลือกตั้งใหม่ เพื่อเปิดทางให้ โครงสร้างการเมืองและการเลือกตั้งที่รัฐบาล คสช. ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทการเมือง

การเปลี่ยนระบบเลือกตั้งใหม่ในการเมืองไทย เริ่มต้นจากการประชุมรัฐสภาเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2564 เพื่อขอให้มีการแก้ไขระบบเลือกตั้งใหม่ จากความในมาตรา 3 ซึ่งทุกฝ่ายให้ ความเห็นชอบ รวมถึงนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2564) การยอมรับ ระบบเลือกตั้งใหม่แก้ไข พ.ศ. 2564 ของนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ ที่ได้รับสัญญาณให้เห็นด้วย กับข้อเสนอ สะท้อนถึงการประเมินการเมืองของชนชั้นนำพรรคพลังประชารัฐ ที่ว่าระบบเลือกตั้งใหม่ แบบใช้บัตร 2 ใบเป็นผลดีต่อพรรคมากกว่าผลเสีย เพราะระบบเลือกตั้ง 2 ใบสร้างความมี เสถียรภาพให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่เข้ามาเป็นรัฐบาล ดังนั้นจึงต้องการใช้ระบบเลือกตั้งใหม่ สร้างความมั่นคงในรัฐบาลให้กับตนเอง การต้องคอยเอาใจพรรคเล็กร่วมรัฐบาล ที่มีเพียง 1 ที่นั่ง ให้ สนับสนุนไว้วางใจรัฐบาลซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้ต้นทุนของพรรคพลังประชารัฐเพิ่มขึ้น เพื่อจะลดต้นทุน ดังกล่าว จึงต้องแก้ไขระบบเลือกตั้งใหม่ที่ใช้บัตรคู่ขนาน (Siripan N., 2022)

การที่ชนชั้นนำพรรคพลังประชารัฐยอมให้มีการแก้ไขระบบเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นความพยายามจัดการระบบเลือกตั้งเพื่อจัดการปัญหากระบวนการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ ควบคุมได้ยาก ดังนั้นการแก้ไขระบบจึงเป็นความต้องการสร้างเสถียรภาพให้โครงสร้างการเมืองของตน ทว่าผลประโยชน์ทางการเมืองอาจย้อนกลับมาทำลายผู้มีอำนาจ เพราะระบบเลือกตั้งแบบ 2 ใบ พรรคใหญ่ได้เปรียบการยอมรับเพื่อเปลี่ยนระบบเลือกตั้งคือการถอยกลับเพื่อรักษาประโยชน์ทางการเมืองของรัฐบาลพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งยังคงมีกลไกการเมืองที่ยังไม่ครบวาระ เอื้อให้พรรคพลังประชารัฐได้เป็นรัฐบาลต่อเนื่อง ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งยังคงมีอำนาจเลือกนายกรัฐมนตรีคนนอกได้ ในแง่การควบคุมการเลือกตั้งและพรรคการเมือง รัฐบาลพรรคพลังประชารัฐมีกฎหมายพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เป็นเครื่องมือควบคุมคู่แข่งการเลือกตั้ง และคณะกรรมการเลือกตั้งที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล คสช. อำนาจรัฐ ระบบราชการ และเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น รัฐบาล คสช. ยังคงควบคุมภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. อยู่แต่ตั้ง พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) (Kanchoochat & Kongkirati, 2018) กลไกทั้งหมดนี้ อาจทำหน้าที่ช่วยให้โครงสร้างอำนาจเก่าของรัฐบาล คสช. คงอยู่ได้ แม้ว่าการเลือกตั้งในอนาคตเกิดขึ้นภายใต้บริบทระบบเลือกตั้งใหม่ซึ่งใช้บัตรสองใบ (Siripan N., 2022)

ขั้นตอนการลงความเห็นร่างรัฐธรรมนูญข้อเสนอแก้ไขระบบเลือกตั้ง เสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยยกเพื่อให้แก้ไขระบบเลือกตั้งใหม่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้ เสียงในสภามีทั้งหมด 472 คะแนน มีเสียง ส.ส. 323 คะแนน ส.ว. 149 คะแนน ไม่เห็นชอบ 33 คะแนน งดออกเสียง 187 คะแนน (Trisuwan, 2021) ในจำนวนนี้เป็นสมาชิกฝั่งรัฐบาล ส่วนทางฝั่งสมาชิกวุฒิสภาที่สนับสนุนผู้นำรัฐบาล คสช. ได้แตกเป็นสองฝั่งทั้งรับและไม่รับ เช่นเดียวกันพรรคฝ่ายค้านที่มีทั้งรับและไม่รับด้วยเหตุผลที่ต่างกัน กระนั้นกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปลี่ยนระบบเลือกตั้งใหม่ พ.ศ. 2564 สะท้อนให้ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าที่แต่ละพรรคคำนวณมาแล้วว่า พรรคอยู่ตำแหน่งใดจะได้เปรียบ หรือเสียเปรียบภายใต้สถานการณ์การเมืองที่อ่อนไหว (Siripan N., 2022)

ในทางปฏิบัติระบบเลือกตั้งใหม่ใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ จะเปลี่ยนบริบทการเมืองดังต่อไปนี้

- 1) พรรคขนาดใหญ่ได้เปรียบในระบบเลือกตั้งที่ใช้บัตร 2 ใบ มากกว่า ระบบเลือกตั้งแบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว กล่าวคือ ระบบเลือกตั้ง 2 ใบมีการเพิ่มเขตเลือกตั้งแต่เดิม 350 เป็น 400 เขต (Siripan N., 2022) ส่งผลให้พรรคการเมืองที่มีจำนวนผู้สมัครในพรรคจำนวนมาก กระจายผู้สมัครเพื่อลงรับเลือกตั้ง ได้มากกว่าการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่เขตถูกตัดลดเหลือ 350 เขตจนนำมาสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งในระบบเลือกตั้งที่แก้ไขใหม่ครั้งนี้จะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวลง เพราะเขตเลือกตั้งมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น กว่า 50 เขต จาก พ.ศ. 2560 ที่มีเพียง

350 หมายความว่า ปัญหาที่ตามมาจากการแบ่งเขตเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรมคือ นักการเมืองไม่ต้อง แออัดจนล้นจากสภาวะเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนผู้สมัคร ซึ่งเอื้อต่อปฏิบัติการกลยุทธิ์การดึงเข้ามา เป็นพวกของพรรคพลังประชาชน จนนักการเมืองต้องไปหาสังกัดพรรคใหม่ ที่พร้อมส่งพวกเขา ลงสมัครรับเลือกตั้ง มากกว่าจะอยู่พรรคการเมืองเดิม 2) พรรคขนาดเล็ก พรรคขนาดกลาง และพรรคที่ จัดตั้งขึ้นมาใหม่ มีโอกาสชนะเลือกตั้งน้อยกว่าการเลือก พ.ศ. 2560 ภายใต้ระบบจัดสรรปันส่วนผสม ที่มีฐานการคำนวณคะแนนที่ไม่สอดคล้อง ซึ่งให้รางวัลต่อพรรคการเมืองที่ได้สมาชิกในระบบเขตน้อย เดิมคะแนนในระบบบัญชีรายชื่อที่มาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการเลือกตั้งของประชาชน กล่าวคือ ระบบเลือกตั้งใหม่นี้ เน้นให้พรรคการเมืองแข่งขันกันที่ระบบเขตที่ว่าพรรคการเมืองขนาดเล็ก ที่มีต้นทุนทางการเมืองต่ำ ไม่สามารถเข้ามาสู่สนามแข่งขันภายใต้ระบบเลือกตั้งใหม่ได้ เนื่องจาก ต้นทุนทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น ความปรารถนานี้เกิดจากปัญหาความไร้เสถียรภาพของรัฐบาลผสมพรรค พลังประชาชน

ระบบเลือกตั้งใหม่ใช้บัตร 2 จำนวนที่หนึ่งมีผลต่อการเมืองในพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ ประการแรก การเปลี่ยนระบบเลือกตั้งใช้บัตร 2 ใบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น 500 คน แบบเขต 400 คน และบัญชีรายชื่อ 100 คน ทำให้มีการแข่งขันในระบบเขตเข้มข้นขึ้น ทั้งนี้ พรรคเล็กที่มีทุนทางการเมืองน้อยจะเสียเปรียบ พรรคขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรเลือกตั้งที่เหนือกว่า และมีความพร้อมในด้านทรัพยากรเลือกตั้ง พรรคเหล่านี้จะสามารถเอาชนะพรรคเล็ก พรรคเล็กจึง เกิดได้ยากภายใต้ระบบเลือกตั้งที่ใช้บัตรสองใบ (Siripan N., 2022) เช่น พรรคพลังประชาชน พรรค เพื่อไทย พรรคขนาดเล็ก เช่น พรรคชาติไทย พรรคเสรีรวมไทย เป็นต้น นอกจากนี้ พรรคขนาดกลาง ก็เสียเปรียบเช่นกัน เช่น พรรคก้าวหน้า พรรคภูมิใจไทย เป็นต้น

ประการที่สอง พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจะเปลี่ยนจากเลือกผู้สมัครในการ เลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาเป็นการเลือกพรรค พรรคที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลสูงจะได้รับเลือก ด้วยความ ต้องการสร้างความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อันเป็นผลจากความถดถอย ภายใต้ บริหารงานของรัฐบาลพรรคพลังประชาชนบริบทเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ถดถอย ความ ต้องการผู้แก้ไขปัญหาปากท้องพัฒนาเศรษฐกิจ ความทรงจำในช่วงพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง ทำ ให้หลายคนลงคะแนนให้พรรคเดิม พรรคที่มีผลงานการเมืองในอดีต ได้รับความนิยมจากนโยบายที่ เคยทำได้จริง มีแนวโน้มที่จะได้รับการเลือกตั้งสูง (Siripan N., 2022) ปัจจัยดังกล่าว นำมาสู่ ปรากฏการณ์ไหลเข้าไหลออกของนักการเมือง กล่าวคือ นักการเมืองที่เสื่อมความนิยมต่อพรรคเดิม ลาออกจากพรรคเก่า และหาสังกัดใหม่ ที่ส่งเสริมให้ตนเองชนะเลือกตั้ง

ประการที่สาม พรรคขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีฐานเสียงหนาแน่นลักษณะพรรคท้องถิ่นนิยมยังคงรักษาฐานเสียงในพื้นที่ได้ เช่น ชาติไทยพัฒนา ภูมิใจไทย และพรรคประชาธิปัตย์ ที่ครองใจผู้ใช้สิทธิภาคใต้อย่างยาวนาน การเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้เล่นในการเลือกตั้งที่แพ้ในระบบเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 แบบจัดสันปันส่วนผสม คือ พรรคพลังชล พรรคประชาธิปัตย์ อาจพลิกกลับมาเป็นผู้ชนะในพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงเก่า แต่ในพื้นที่อื่นพรรคขนาดกลางและขนาดเล็กเอาชนะพรรคใหญ่ได้ยาก เนื่องจากพฤติกรรมเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิชื่นชอบพรรค นโยบายพรรคเป็นพรรคที่ปฏิบัติจริง ทำให้พรรคที่เคยมีผลงานต่อเนื่องและเกิดผลจริงดึงดูดนักการเมืองเข้ามาในพรรคได้ ซึ่งพรรคใหญ่ที่เคยเป็นรัฐบาลเท่านั้นถึงจะมีคุณสมบัติดังกล่าว การเลือกตั้งในอนาคตจึง เป็นการต่อสู้ระหว่างพรรคใหญ่ คือ พรรคพลังประชารัฐและนโยบายประชารัฐ และพรรคเพื่อไทย นโยบายประชานิยม ผู้ใช้สิทธิจึงเลือกพรรค ที่มีแนวโน้มว่าได้เป็นรัฐบาล และเลือกผู้สมัครเดิมที่ทำงานในพื้นที่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นกฎของการเลือกตั้ง 2 ใบให้เลือกได้ทั้งคนและพรรค ไม่นับรวมเหมือนกับการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ทั้งนี้พรรคเล็กที่เคยมี 1 ที่นั่งอาจจะสูญหายจากรัฐสภาจากการใช้ระบบเลือกตั้งสองใบด้วย (Siripan N., 2022)

5.2.2 บริบทการเมือง ความท้าทายต่อพรรคพลังประชารัฐ

ระบบเลือกตั้งแบบจัดสันปันส่วนผสม (MMA) ที่ใช้ในการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อผลเลือกตั้งเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่ตนได้ประโยชน์ ทำให้รัฐบาลไร้เสถียรภาพ ซึ่งนำมาสู่การแก้ไขระบบเลือกตั้งใหม่ เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้น ประการแรก ชนชั้นนายอมถอยเพื่อรักษาประโยชน์ทางการเมืองที่ตนเองจะได้รับ ทั้งนี้ผลการเลือกตั้งอาจไม่เป็นตามความคาดหมายของผู้มีอำนาจพรรคพลังประชารัฐ เนื่องมาจากบริบทการเมืองที่เปลี่ยนแปลง นี่คือข้อบ่งชี้สำคัญว่า พรรคพลังประชารัฐไม่ได้ควบคุมกลไกเลือกตั้งให้รองรับผลการเลือกตั้งของตนได้เช่นเดิม ช่องทางการแก้ไขปัญหาคือ การแก้ไขระบบเลือกตั้งใหม่ ซึ่งอาจนำมาสู่ความล้มเหลวในการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองระบบเลือกตั้งใหม่ครั้งหน้า และทำให้พรรคเพื่อไทยพลิกกลับมาเป็นผู้ชนะ (Siripan N., 2022) ประการที่สอง พรรคพลังประชารัฐไม่ได้ผูกขาดทุนทางการเมืองเพียงผู้เดียวอีกต่อไป หากแต่มีคู่แข่งสำคัญคือพรรคภูมิใจไทย เพิ่มขึ้นมาในสนามเลือกตั้งอีกพรรคหนึ่ง ที่เพิ่มความดุเดือด ที่ใช้นโยบายเสรีกัญชาสร้างและรักษาฐานคะแนนนิยมของพรรค ทั้งยังเป็นพรรคร่วมรัฐบาลที่ช่วยเสริมภาพลักษณ์พรรค เป็นที่รู้จักของผู้ใช้สิทธิที่กว้างขึ้น พรรคพลังประชารัฐจึงไม่ได้มีคู่แข่งชั้นแค่พรรคสนับสนุนนโยบายประชานิยม คือพรรคเพื่อไทย แต่ยังมีคู่แข่งคนสำคัญอีกคนคือ พรรคภูมิใจไทย นโยบายเสรีกัญชา ที่ปฏิบัติจริง ทว่ายังอยู่ในขั้นตอนการแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าเป็นนโยบายที่ให้โทษ (iLaw, 2565) และประการสุดท้าย การทำลายตนเองของเครือข่ายการเมืองและนักการเมืองในพรรคพลังประชารัฐ กล่าวคือ นักการเมืองที่

ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ หลายคนขณะเลือกตั้ง ภายหลังได้รับเลือกตั้ง ถูกคิดบัญชีย้อนหลังจากคดีความในอดีต เช่น กรณีของ ปารีณา ไกรคุปต์ ถูกเพิกถอนสิทธิจากการครอบครองที่ดินป่าสงวน ชัดต่อหลักจริยธรรมนักการเมือง (BBC, 2022a) วิรัช รัตนเศรษฐ์ กรณีการสร้างสนามฟุตบอลให้โรงเรียน เป็น ส.ส. พรรคเพื่อไทย (MGR online, 2564) และล่าสุดคือ กรณี ชนม์สวัสดิ์ อัศวเหมม มีความผิดในเรื่องคดีเงินอุดหนุนวัดปากน้ำ (tnews, 2565) สะท้อนให้เห็น การทำลายตนเองของนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ผู้มีอำนาจใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกตึงนักการเมืองเข้ามาในพรรคเพื่อเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และภายหลังกลุ่มการเมืองเหล่านี้ ต่างสั่นคลอนระบอบการปกครองของผู้มีอำนาจ เนื่องจากผลประโยชน์ และความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งระหว่างสมาชิกพรรค และผู้นำพรรค (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2021) ขณะเดียวกัน การถูกคิดบัญชีย้อนหลังจากคดีความ สะท้อนถึงการแก้ไขปัญหาความที่ล้มเหลวของผู้มีอำนาจใน คณะคสช. ที่ไม่สามารถจัดการปัญหาความได้ จนนำมาสู่การดำเนินคดีตามกฎหมาย ขณะเดียวกันความของนักการเมืองบางกลุ่มที่ไม่มีชื่อเสียงมาก ได้รับการสะสางแล้ว เช่น เสกสกล อัตถาวงศ์ จุริพร สินธุ์พร (BBC, 2022b) ปัจจุบันได้ย้ายสังกัดพรรคใหม่ทั้งสองคน การทำลายตนเองของเครือข่ายการเมืองในพรรคพลังประชารัฐ ในแง่หนึ่งคือการลดความน่าเชื่อถือของผู้มีอำนาจในพรรคต่อผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และอีกแง่หนึ่งลดความนิยมต่อพรรคในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งในอนาคตความนิยมต่อพรรคพลังประชารัฐจึงเสื่อมและถดถอยเป็นผลให้ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐจะได้ที่นั่งในสภาน้อยลง

จากบริบทการเมืองที่กล่าวข้างต้น เนื้อหาในส่วนต่อไปนี้จะเป็นการวิเคราะห์บริบทการเมืองระบบเลือกตั้งที่เปลี่ยนใหม่แบบใช้บัตรเลือกตั้งสองใบคู่ขนาน ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงบริบทการเมืองไทย และหากพรรคพลังประชารัฐยังอยู่ในการเลือกตั้ง ใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่รัฐบาล คสช. เป็นฝ่ายได้เปรียบทางการเมืองเอาไว้ เช่นในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เนื้อหาส่วนต่อไปนี้จะประกอบด้วย ผลการศึกษา ซึ่งนำผลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกับบริบทการเมืองหลังการเลือกตั้งด้วยระบบเลือกตั้งบัตรใหม่ใบสองใบ ที่ผู้มีอำนาจไม่ได้กุมกลไกเลือกตั้งเหมือนเดิม จะด้วยการประเมินทิศทางการเมืองที่ผิดพลาด หรือความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ การทำลายภาพลักษณ์ของเครือข่ายการเมืองในพรรคที่ส่งผลต่อ การลาออกจากพรรคและความนิยมต่อประชาชนที่มีต่อพรรค ภายใต้บริบทการเมืองที่นำเสนอข้างต้นและระบบเลือกตั้งใหม่แก้ไข พ.ศ. 2564 ที่กำลังมาถึง กลยุทธ์และเครื่องมือในการดึงเข้ามาเป็นพวกจึงถูกท้าทาย ดังจะกล่าวต่อไปนี้

5.2.2.1 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมือง ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

ภายหลังรัฐบาลทหาร คสช. ยึดอำนาจรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี พ.ศ.2557 หลังจากนั้นไม่นานนักปี พ.ศ. 2562 ผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. สร้างความสัมพันธ์กับภาคส่วนที่มีบทบาทในการควบคุมสังคม ประกอบด้วย ระบบราชการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และนักการเมือง รัฐบาล คสช. ดึงกลุ่มนักการเมืองและสร้างเครือข่ายการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจการปกครอง การบริหารโดยรัฐบาล คสช. ผู้มีอำนาจตอบสนองต่อโครงสร้างการเมืองที่ คสช. เป็นผู้ออกแบบผ่านกลไกการเมือง รัฐธรรมนูญ กฎหมาย และการเลือกตั้ง ระบอบการเมืองภายใต้การควบคุมรัฐบาล คสช. จึงสะท้อนโครงสร้างการเมืองที่ผู้มีอำนาจออกแบบไว้ ภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เสร็จสิ้นลง ที่พรรคพลังประชารัฐขึ้นมาเป็นรัฐบาลและเสนอชื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรัฐบาล คสช. เป็นรัฐบาลต่อเนื่องหลังการเลือกตั้ง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขเครือข่ายการเมือง เอื้อการหาเสียงในระดับพื้นที่ของผู้สมัคร ผู้มีอำนาจควบคุมการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครในสังกัดพรรค จนกล่าวได้ว่า พรรคการเมือง เป็นสนามต่อรองผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นนำและปัจเจกที่เข้าในพรรค นำมาสู่ความสถาบันของพรรคการเมืองที่ต่ำ (Ezrow & Frantz, 2011) ระบอบเผด็จการที่มีการเลือกตั้งจึงยอมเปิดพื้นที่การแข่งขันทางการเมือง เพื่อดึงนักการเมืองพรรคอื่นเข้ามาสนับสนุนระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ผลก็คือ การเมืองไม่สามารถเปลี่ยนกลับเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยได้ (Gandhi & Lust-Okar, 2009)

หากใช้วรรณกรรมข้างต้นเป็นกรอบวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่จัดตั้งโดยพลเรือนและสนับสนุนผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. พรรคพลังประชารัฐและรัฐบาล คสช. จึงเป็นตัวแทนของกันและกันทางการเมือง พรรคพลังประชารัฐจึงได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองหลายกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. เช่นเดียวกับกับ ระบบราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งกลุ่มเหล่านี้สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐในระดับพื้นที่เลือกตั้ง ช่วงก่อนจัดตั้งพรรคพลังประชารัฐรัฐบาล คสช. เป็นผู้ถือครองอำนาจรัฐและเป็นกลุ่มที่สนับสนุนพรรคพลังประชารัฐอย่างเปิดเผย เช่น การให้สิทธิพิเศษกับผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐในการใช้ใช้นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คสช. ในการหาเสียงเลือกตั้ง การใช้มาตรา 44 แบ่งเขตเลือกตั้งให้สอดคล้องกับฐานเสียงของผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ รัฐบาล คสช. ลงพื้นที่ในฐานะรัฐบาลใช้โอกาสหาเสียงเลือกตั้งให้พรรคพลังประชารัฐจนสร้างเงื่อนไขเครือข่ายการเมืองในระบบราชการที่สนับสนุนพรรค จูงใจให้นักการเมืองเข้ามาเป็นผู้สมัครในพรรคพลังประชารัฐ บริบทแวดล้อมการเมืองเอื้อให้ผู้ถูกดึงย้ายเข้าพรรคผู้มีอำนาจ คือ

แนวทางการเมืองของผู้อำนาจได้รับการยอมรับและมีเครือข่ายสนับสนุน ทั้งยังเป็นโครงสร้างการเมืองที่เป็นทางการที่อยู่ในรัฐธรรมนูญ ทั้งระบบเลือกตั้ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง การได้เป็น ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล เงื่อนไขรับรองว่า พรรคพลังประชารัฐจะชนะเลือกตั้ง ทั้งหมดนี้ เป็นปัจจัยที่นักการเมืองผู้ถูกดึง ย้ายเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นักการเมืองย้ายเข้าพรรค เพราะไม่มีเครือข่ายการเมือง ผู้มีอำนาจครองทรัพยากรนี้อยู่ เครือข่ายการเมืองดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกลไกการหาเสียงให้ผู้สมัครในระดับพื้นที่ ได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน หรือหน่วยเล็กกว่านั้นคือครัวเรือน เครือข่ายการเมืองเหล่านี้สามารถเข้าถึงระดับตัวบุคคลได้ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

การเลือกตั้งภายใต้ระบบเลือกตั้งใหม่แก้ไข พ.ศ. 2564 ภายใต้บริบทการเลือกตั้งใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ พรรคการเมืองขนาดใหญ่ได้เปรียบ พรรคร่วมรัฐบาลคือคู่แข่งสำคัญ และพรรคพลังประชารัฐไร้เอกภาพ และถูกท้าทายด้วยกลุ่มการเมืองทั้งภายในและภายนอกพรรค การเลือกตั้งบัตรสองใบคู่ขนาน หากพรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์เลือกตั้งการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขกลุ่มการเมืองถูกท้าทาย การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เครือข่ายการเมืองในระบบราชการมีบทบาทสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง บริบทเลือกตั้งในระบบใหม่ใช้บัตรสองใบ ลงคะแนนเสียงแยกทั้งคนและพรรค เครือข่ายการเมืองของผู้อำนาจจะอ่อนแอ ความอ่อนของเครือข่ายการเมืองสนับสนุนผู้มีอำนาจ เป็นผลจาก 1) การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโควิดของรัฐบาลที่ล่าช้าและด้อยประสิทธิภาพ จนนำมาสู่การทำงานที่ล่าช้าและด้อยประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา การประสานงานกับหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข และกรุงเทพมหานคร (TDRI, 2021) อีกทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) ที่เคยทำหน้าที่เคาะประตูบ้านแทนผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง ได้รับค่าตอบแทนที่ไม่สอดคล้องกับภาระงานที่ทำในช่วงโควิด จนนำมาสู่การเรียกร้องให้รัฐบาลจ่ายค่าตอบแทนในจำนวนที่มากขึ้น สะท้อนความไม่พอใจของ อ.ส.ม. ต่อรัฐบาล ปัญหาความไม่ลงรอยในการทำงานในการประสานงานในระบบราชการทั้งในการบริหารจัดการโควิดและภาคส่วนอื่น นำมาสู่สภาวะย่ำแย่ในการบริหารเศรษฐกิจ ประชาชนทุกระดับชั้นได้รับผลกระทบต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจึงเสื่อมความนิยมต่อพรรคพลังประชารัฐ คณะกรรมการผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐจึงลดลงมาด้วย กลุ่มการเมืองและนักการเมืองหลายคนเริ่มย้ายออกจากพรรค ได้แก่ อุดตม สาวนายณ, สนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์, สุพล พองงาม ย้ายไปพรรคสร้างอนาคตใหม่ที่เป็นพรรคใหม่รวมอดีตนักการเมืองพรรคพลังประชารัฐหลายคนในพรรค ถือเป็นพรรคคู่แข่งสำคัญของผู้มีอำนาจเช่นกัน (ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565) นพ. ภูมิรินทร์ ลีธีระประเสริฐ ที่ย้ายกลับพรรคเพื่อไทย (สยามรัฐออนไลน์, 2564) ทั้งความขัดแย้งภายในพรรค เช่น กรณิ ธรรมนัส พรหมเผ่า นฤมล ภิญโญสินวัฒน์ ที่

ได้ขับกลุ่มนักการเมืองในกลุ่มนี้ออกจากพรรคจำนวนกว่า 20 ที่นั่ง (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) นักการเมืองที่ต้องออกจากพรรคเพราะเงื่อนไขเชิงกฎหมาย ความขัดแย้งทางการเมืองภายในพรรคดังกล่าว ทำให้เครือข่ายการเมืองในระบบราชการและกลุ่มการเมืองภายในพรรคพลังประชารัฐถูกตัดตอนจนอ่อนแอ บริบทการเมืองระบบการเลือกตั้งภายใต้บัตรสองใบ ทำให้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกถูกท้าทายและไม่ยั่งยืน

5.2.2.2 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งการเมืองเป็นวิธีการจูงใจนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจ เป็นกลยุทธ์ดึงผู้ต่อต้านให้สนับสนุนพรรคอื่น ให้เข้ามาสนับสนุนพรรคตนในการเลือกตั้ง ผู้ที่ประสานประโยชน์ระหว่างพรรคผู้มีอำนาจและนักการเมืองเมือง ชนชั้นนำฝ่ายดึงเข้ามาเป็นพวก (elite co-optation) (Vincenzo Bove & Mauricio Rivera, 2015) พรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงเป็นพื้นที่ต่อรองประโยชน์ทางการเมืองของชนชั้นนำทางการเมืองมากกว่า เป็นสถาบันที่รักษาคุณค่าประชาธิปไตย (Gandhi, 2008) ผู้ปกครองอำนาจนิยมที่ยอมรับ การเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองเป็นช่องทางใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกเอื้อเลือกตั้ง (Josua, 2011) ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ในประเทศไทย พบว่า ผู้มีอำนาจใช้ตำแหน่งทางการเมืองเป็นรางวัล ซึ่งเป็นลักษณะของกลยุทธ์เลือกตั้งพรรคพลังประชารัฐ

บริบทการเมืองและการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจดึงนักการเมืองมาเป็นผู้สมัครสังกัดพรรค เพื่อสนับสนุนโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช. ด้วยกลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก ภายหลังเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาลพรรคพลังประชารัฐไร้เสถียรภาพต้องจัดตั้งรัฐบาลผสมหลายพรรคและไร้ความเป็นเอกภาพ ทำให้โครงสร้างอำนาจการเมืองประกอบด้วยหลายกลุ่มการเมืองและพรรคที่มารวมตัวกัน ความไร้เสถียรภาพภายในพรรครัฐบาลและการปรับและปลดคณะรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง (BBC, 2021) และมีการกระจายตำแหน่งสำคัญในรัฐสภา ได้แก่ ประธานสภาให้แก่พรรคร่วมรัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์ แทนที่จะเป็นนักการเมืองจากพรรครัฐบาล การแบ่งสรรตำแหน่งทางการเมืองให้พรรคร่วมรัฐบาล สะท้อนให้เห็นถึงการให้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อให้พรรคร่วมสนับสนุนและยอมอยู่ใต้อาณัติของผู้มีอำนาจ คสช. กลุ่มอำนาจเก่า การจัดสรรผลประโยชน์การเมือง เป็นรางวัลตอบแทนจึงเป็นปัจจัยทำให้กลุ่มการเมืองและชนชั้นนำยังสนับสนุนซึ่งกันและกัน เมื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเหล่านี้ถูกสั่นคลอน ผลก็คือรัฐบาลสืบทอดอำนาจจะไร้เสถียรภาพและเกิดความขัดแย้ง สถานะนี้ถูกเรียกว่ามังกรสองหัวในพรรคพลังประชารัฐ ที่มีผู้มีอำนาจ 2 ฝ่าย ได้แก่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ และพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2021) ทั้งสองฝ่ายต่างต้องการเป็นผู้ควบคุมพรรคพลังประชา

รัฐ กลุ่มการเมืองที่สังกัดพลเอกประยุทธ์และพลเอกประวิตรผลักดันทำทนายอำนาจ และสิ้นคลอน
 รัฐบาลพรรคพลังประชารัฐอยู่เสมอ (ประชา บุรพาวิณี, 2565) กล่าวได้ว่า กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็น
 พวกโดยใช้เครือข่ายการเมือง คือดาบสองคม เมื่อผู้มีอำนาจให้สัญญาว่าจะแต่งตั้งผู้ถูกดึงเข้าพรรค
 โดยใช้ตำแหน่งทางการเมืองเป็นข้อแลกเปลี่ยน หากผู้มีอำนาจไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับนักการเมือง
 นักการเมืองจะผลักดันทำทนายผู้มีอำนาจที่เป็นผู้ดึง ชำร่ายกว่านั้น นำมาสู่ความไม่ลงรอยระหว่างผู้มี
 อำนาจด้วยกันเอง พรรคที่รักษาและสืบทอดโครงสร้างอำนาจเดิมจะถูกสิ้นคลอนและอ่อนแอจนยุบตัว
 เองไปในที่สุด

การปรับคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้งหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 สะท้อนถึงปัจจัยที่ทำให้กลุ่ม
 การเมืองและผู้มีอำนาจภายใต้โครงสร้างการเมืองรัฐบาล คสช. ยังคงอยู่ด้วยกัน คือผลประโยชน์ทาง
 การเมือง รัฐบาล คสช. ใช้ทรัพยากรรัฐเอื้อผลการเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐ โดยให้สัญญากับ
 นักการเมืองว่า หากย้ายเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ พรรคจะได้เป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง
 พ.ศ. 2562 อย่างแน่นอนตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ จึงอยู่ในอำนาจการจัดการของรัฐบาล คสช.
 ชุดเดิม ในทางปฏิบัติตำแหน่งทางการเมืองมิได้มีเพียงพอ ให้นักการเมืองที่ย้ายเข้าเป็นพวกทุกคน
 อำนาจในการแต่งตั้งอยู่ที่กำกับของรัฐบาล คสช. ซึ่งสามารถแต่งตั้งใครก็ได้ เมื่อผลประโยชน์ทาง
 ตำแหน่งการเมือง ที่ผู้มีอำนาจให้สัญญาไว้ไม่ได้สามารถจัดการได้อย่างที่สัญญาก่อนเลือกตั้ง ความ
 ขัดแย้งจึงเกิดขึ้นผลที่เกิดในรัฐบาล จนไร้ออกภาพสร้างรอยร้าวจนนักการเมืองพรรคไม่ลงรอยกัน
 หลายครั้งปะทุและนำไปสู่ความขัดแย้งกันเองในหมู่ชนชั้นนำที่ครองอำนาจการเมือง นักการเมือง
 ลาออกจากพรรคพลังประชารัฐบางกลุ่ม จัดตั้งพรรคเพื่อมาแข่งขันกับผู้มีอำนาจที่เคยสนับสนุน
 นักการเมืองบางคนย้ายกลับพรรคการเมืองเดิมที่เคยสังกัด และกลับมาเล่นการเมืองหลังจากถูกข่มขู่
 จากกลไกเชิงคติความไม่ให้งงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เช่น นายอมรเทพ สมหมาย นางมาลินี อิน
 ฉัตร และนพ.ภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

บริบทการเมืองภายใต้ระบบเลือกตั้งใหม่ที่หันมาใช้บัตรสองใบ พรรคพลังประชารัฐมีโอกาส
 น้อยที่จะชนะเลือกตั้งในระบบบัตรสองใบ ในระบบเลือกตั้งนี้ เป็นผลให้นักการเมืองและพฤติกรรม
 การเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเปลี่ยนให้การสนับสนุน พรรคที่มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกตั้งและมี
 โอกาสได้เป็นรัฐบาล (Siripan N., 2022) ขณะเดียวกันพรรคพลังประชารัฐจึงจะได้ที่นั่งน้อยลง อัน
 เนื่องมาจากสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองที่ย้ายเข้าเป็นพวก และกลุ่มซึ่งเคยร่วมงาน
 กับในรัฐบาลพรรคพลังประชารัฐ พ.ศ. 2562 ที่ผิดหวังต่อการร่วมงานกับพรรคผู้มีอำนาจที่บริหาร
 จัดการการเมืองผิดพลาด รวมศูนย์อำนาจมากเกินไป และไม่ได้จัดสรรตำแหน่งทางการเมืองอย่างที่
 เคยให้สัญญากับนักการเมืองที่ผู้มีอำนาจไปดึงเข้ามาเป็นพวก ประกอบกับบริบทการเลือกตั้งครั้ง
 ถัดไปเปลี่ยนมาใช้ระบบเลือกตั้งใหม่แบบบัตรสองใบ ซึ่งพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะได้ประโยชน์ หาก

พรรคพลังประชารัฐยังคงใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งด้วยตำแหน่งทางการเมืองจะค่อยประสิทธิภาพลงเป็นอย่างมากที่เป็นเช่นนั้นเพราะความสามารถของพรรคพลังประชารัฐในการดึงผู้สมัครจะลดลง พรรคไม่ได้อยู่ในสถานะรัฐ ครองทรัพยากรเลือกตั้งอีกต่อไป เพราะในระบบเลือกตั้งใหม่พรรคการเมืองขนาดใหญ่จะได้ประโยชน์ ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งถัดไปคือพรรคเพื่อไทย

ข้อสังเกตสำคัญในการเลือกตั้งครั้งนี้คือพรรคพลังประชารัฐใช้กลไกการเมืองอื่นสนับสนุนการเลือกตั้งของพรรค ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภา (สว.) ที่ยังไม่ครบวาระ คณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) องค์การอิสระที่มาจากแต่งตั้งจากรัฐบาล คสช. ก่อนการเลือกตั้ง ในโครงสร้างอำนาจเดิมภายใต้ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง เป็นกลไกทำให้พรรคพลังประชารัฐยังคงรักษาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมเอาไว้ อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งภายใต้ระบบเลือกตั้งบัตรสองใบในครั้งถัดไป บริบทการเลือกตั้งจะมีการเปลี่ยนแปลงก็คือ การเลือกตั้งมีแนวโน้มอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจซึ่งอ่อนแอ เหมือนครั้งยังคงเป็นรัฐบาล คสช. ที่ยึดอำนาจการเมืองมาจากรัฐบาลพลเรือน ซึ่งไม่ได้ความว่าผู้มีอำนาจจะไม่ใช้กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้งครั้งถัดไป พรรคพลังประชารัฐยังคงใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกดึงผู้สมัครเข้ามาสังกัดพรรคเช่นเดิม แต่ไม่สามารถดึงผู้สมัครได้มากเท่ากับการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (iLaw, 2562d)

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมืองโดยพรรคพลังประชารัฐ จึงถูกท้าทายด้วยระบบการเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ ในการเลือกตั้งครั้งนี้หากพรรคพลังประชารัฐยังคงเข้าสู่รัฐสภากลุ่มการเมืองในพรรคจะถูกกลดบทบาท โดยพรรคพลังประชารัฐจะใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกระดับพรรคการเมืองเพื่อจัดตั้งรัฐบาลผสมดั้งเดิมเช่นเดียวกับการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และหากเป็นดังวิเคราะห์ข้างต้น ตำแหน่งทางการเมืองจะไม่เพียงพอต่อการมอบรางวัลให้กับคนที่ย้ายเข้ามาสนับสนุนผู้มีอำนาจ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมืองของพรรคพลังประชารัฐในบริบทการเลือกตั้งใบสองใบจึงถูกท้าทาย จนนำไปสู่ความล้มเหลวของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งครั้งถัดไป อย่างไรก็ตามก็เป็นผลลัพธ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้

5.2.2.3 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณ ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

Josua เสนอว่าระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้งขึ้นนโยบายและงบประมาณรัฐบรรเทาแรงต่อต้าน ด้วยการแก้ไข้ปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนไม่ให้ลุกลามบานปลาย ซึ่งเรียกว่าการดึงฐานมวลชน การเปลี่ยนผู้ต่อต้านให้สนับสนุนด้วยการให้ผลประโยชน์ผ่านนโยบายการเมือง ที่กลุ่มเรียกร้องต้องการ (Josua, 2011)

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 การรัฐประหารเกิดขึ้นในเมืองหลวงของประเทศไทย ท่ามกลางกระแสความเห็นต่างทางการเมืองกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งสนับสนุนกองทัพให้รัฐประหารเพื่อปฏิรูปการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย อีกฝ่ายเห็นต่อต้านรัฐบาลทหารที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากการรัฐประหารเป็นต้นมา ทำให้การเมืองคือ การแย่งชิงพื้นที่ทางอุดมการณ์ระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหาร การเลือกตั้งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่ยอมให้เลือกตั้ง (Siripan N., 2019; ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) ช่วงใกล้เลือกตั้ง รัฐบาลคสช. อนุมัติเงินผ่านโครงการประชารัฐ ชี้ว่า รัฐบาล คสช. ต้องการสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนเพื่อได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้พรรคสนับสนุนผู้มีอำนาจและแนวนโยบายประชารัฐ (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

บริบทการเมืองไทยผู้มีอำนาจใช้นโยบายประชารัฐในระดับท้องถิ่นกระจายผลประโยชน์เพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ลงคะแนน โครงการอื่น ๆ เช่น นาแปลงใหญ่ (มณฑลนา นกเสวก, 2562) ร้านธงฟ้าประชารัฐ บัตรสวัสดิการ (บุรฉัตร จันทร์แดง et al., 2019) เป็นเครื่องมือสร้างภาพลักษณ์ของพรรคให้ได้รับคะแนนจากผู้ใช้สิทธิ์ และเพื่อกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือ ผู้มีอำนาจใน คสช. ให้สัญญาว่า นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคจะได้รับงบประมาณสนับสนุนในการทำงานการเมืองในพื้นที่ อีกทั้งยังมีภาพลักษณ์นโยบายการเมืองที่เป็นผลงานการเมือง คสช. เอื้อให้ผู้สมัครชนะเลือกตั้งอีกด้วย การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 บริบททางการเมืองเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐได้เป็นรัฐบาลต่อ ทำให้ผู้สมัครย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ เพราะการเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีโอกาสได้รับงบประมาณมาทำงานในพื้นที่มากกว่าพรรคฝ่ายค้าน

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการให้ประโยชน์ด้านนโยบายและงบประมาณ คือการให้ผลประโยชน์ทางนโยบายการเมืองและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อผลงานการเมือง ที่สร้างและรักษาฐานเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร อันจะผันเป็นคะแนนสนับสนุนพรรคผู้มีอำนาจให้ได้รับเลือกตั้ง (Josua, 2011) พรรคพลังประชารัฐใช้เงื่อนไขด้านผลประโยชน์เชิงนโยบายและงบประมาณดึงนักการเมือง ที่มีจุดอ่อนเข้ามาเป็นพวก กล่าวคือ ผู้มีอำนาจใช้นโยบายประชารัฐที่ปฏิบัติจริงจังจนนักการเมืองผู้มีจุดอ่อนด้านผลงานการเมือง เข้าเป็นพวก ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายการดึงด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขนโยบายกลุ่มนี้ มีต้นทุนในการแข่งขันสูง กล่าวคือคู่แข่งสำคัญในเขตเลือกตั้งเดียวกัน มีผลงานดีกว่า หรือเป็นที่รู้จักมากกว่า แต่เป็นนักการเมืองพรรคอื่น และถ้าย้ายมาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ (ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) พรรคมีศักยภาพพุดหนุนงบประมาณให้ดำเนินโครงการในพื้นที่ของผู้สมัครได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานการเมืองในอนาคตของผู้ย้าย

นักการเมืองที่ต้องการสร้างผลงานจึงย้ายเข้าเป็นพวกพรรคพลังประชาชน นอกจากจะได้ผลงานการเมืองโดยไม่ต้องใช้ความพยายามและต้นทุนการเมืองที่สูงมาก และยังได้รับรางวัลจากการย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนคือ ได้เงินทอง ส่วนแบ่ง และผลงานการเมืองให้ประชาชนในพื้นที่ประทับใจเพื่อสร้างคะแนนนิยมในการเลือกตั้งได้อีกด้วย

บริบทการเมืองและการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นภายใต้ระบบเลือกตั้งด้วยบัตรสองใบ ต่อการใช้กลยุทธ์การเมืองด้วยการดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินงบประมาณและนโยบายการเมืองของพรรคพลังประชาชน การดำเนินงานการเมืองในแนวทางพรรคพลังประชาชนเช่นก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมืองถูกทำลาย เนื่องจากระบบเลือกตั้งสองใบ พรรคการเมืองขนาดใหญ่เป็นผู้ได้เปรียบ ทั้งในระบบเขตและในระบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชาชนบริหารที่ผิดพลาด จนนำมาสู่ภาวะความขัดแย้งของคนในพรรค และการจัดการปัญหาการเมืองภายในพรรคไม่ได้ หลายคนย้ายออกจากพรรคตั้งที่ยกตัวอย่างแล้วข้างต้น เมื่อย้ายออกจากพรรค ทำให้สภาวะความเป็นไปได้ที่จะชนะเลือกตั้งจึงน้อยลง นโยบายการเมืองที่หาเสียงไว้หา นโยบายไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ความเชื่อมั่นจึงลดลง อีกทั้งความผิดพลาดในการบริหารนโยบายยังแสดงให้เห็นว่า ปฏิบัติการเลือกตั้งครั้งหน้า พรรคพลังประชาชนมีแนวโน้มจะแพ้สูง อีกทั้งยังมีความทำลายจากพรรคร่วมรัฐบาลคือพรรคภูมิใจไทยที่ใช้นโยบายกัญชาเสรีที่ปฏิบัติจริง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้นโยบายการเมืองจึงมีประสิทธิผลต่ำ และถูกทำลาย พรรคพลังประชาชนอาจไม่ได้นักการเมืองจากการใช้กลยุทธ์การดึงด้วยเงื่อนไขดังกล่าว เนื่องด้วยความระบอบเลือกตั้งที่พรรคใหญ่ได้เปรียบ ความเป็นไปได้ที่จะหวนกลับมาใช้นโยบายประชานิยม ของพรรคเพื่อไทย กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกรักษาโครงสร้างอำนาจคณะทหารโดยพรรคพลังประชาชนจึงไม่ยั่งยืน และถูกทำลายจากพรรคที่สะสมทรัพยากรทางการเมือง ในช่วงที่เข้ามาสนับสนุนผู้มีอำนาจ บริบทการเลือกตั้งภายใต้การเลือกตั้งสองใบจะสันคลอนโครงสร้างการเมืองของผู้มีอำนาจอย่างรุนแรง

5.2.2.4 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

การดึงเข้ามาเป็นพวกกลยุทธ์ทางการเมืองสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจมักใช้แนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจการเมืองเพื่อความมั่นคงของประเทศเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นเงื่อนไขในการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงิน สร้างฐานคะแนนนิยมต่อพรรคผู้มีอำนาจได้รับสนับสนุนเป็นวงกว้าง (mass co-optation) ด้วยการดึงนักการเมืองและกลุ่มทุนธุรกิจเข้ามาเป็นพวกผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยม สร้างบริบทการเมืองเอื้อผู้ปกครองอำนาจนิยมในจอร์แดน (Josua, 2011)

บริบทการเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. ควบคุมการเมืองและจัดตั้งพรรคการเมืองและใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ด้วยการจ่ายเงินเป็นรางวัลแก่ผู้ถูกดึงย้ายเข้าเป็นพวก จนทำให้พรรคพลังประชารัฐชนะการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 กล่าวคือ บริบทการเมืองก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 รัฐบาล คสช. ควบคุมระบบการเมืองทั้งระบบ พรรคพลังประชารัฐจัดตั้งขึ้นมาสนับสนุนผู้มีอำนาจจึงได้เปรียบพรรคอื่น รัฐบาลรัฐประหารใช้อำนาจและทรัพยากรรัฐสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พรรคพลังประชารัฐก่อตั้งจากการรวมกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มทุน ทั้งยังได้รับยอดบริจาคกลุ่มทุนมากกว่าพรรคอื่น (ฐานเศรษฐกิจ, 2562) พรรคพลังประชารัฐจึงมีศักยภาพในการแข่งขันมากกว่าคู่แข่งที่ด้อยกว่า พรรคพลังประชารัฐจึงมีเงินทุนจำนวนมาก ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคใช้เงินบริจาคใช้จ่ายในกิจกรรมรณรงค์หาเสียงระดับพื้นที่ ผู้สมัครระดับเขต ซึ่งจ่ายเป็นรูปแบบเช็คเงินสดแก่ผู้สมัครเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) และการใช้เงินเสนอให้นักการเมืองพรรคสนับสนุนทักษิณและยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นักการเมืองพรรคอื่น ที่มีจุดอ่อนทางการเงินให้ย้ายเข้าเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ (Jatusripitak, 2022; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยเพื่อรักษาโครงสร้างการเมือง คสช. โดยพรรคพลังประชารัฐ ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ทำให้นักการเมืองถูกดึงให้ย้ายพรรค การย้ายพรรคเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของระบบเลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสม ที่ไม่ต้องการให้พรรคใหญ่ชนะขาด ด้วยการลดที่นั่งของผลเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสมกับคะแนนเสียงที่พรรครับ ขณะเดียวกันเป็นระบบเลือกตั้งที่ให้รางวัลแก่พรรคเล็กที่ไม่จำเป็นต้องชนะเลือกตั้งขาดทุกเขต แต่ได้ที่นั่งเป็นรางวัลตอบแทน ระบบเลือกตั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อให้โครงสร้างการเมืองก่อนการเลือกตั้งยังคงอยู่ในการเมือง (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2561b) ระบบเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ไม่ได้เป็นกลไกเปลี่ยนบริบทการเมืองเป็นประชาธิปไตยแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีความหมายต่อการรักษาโครงสร้างการเมืองของชนชั้นนำ (Siripan N., 2019; เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐจึงใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกเพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจที่ชนชั้นนำได้ประโยชน์เอาไว้หลังการเลือกตั้ง

ภายใต้บริบทการเลือกตั้งบัตรสองใบ พรรคพลังประชารัฐยังคงมีแนวทางการเมืองสนับสนุนให้โครงการประชารัฐเป็นแนวทางพัฒนาการเมืองเช่นเคย ดังนั้นหมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่งนักการเมืองและภาคเอกชนที่เป็นกลุ่มทุนผูกขาดยังเหนียวแน่น สายสัมพันธ์นี้ทำให้นักธุรกิจยังคงสนับสนุนทางการเมืองให้พรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งเช่นเดิม พรรคจึงมีเงินในการดำเนินกิจกรรมเลือกตั้งในอนาคต ทว่าบริบทผู้เลือกตั้งเปลี่ยนไป กล่าวคือ แนวโน้มของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงมาสู่การตัดสินใจเลือกพรรคที่นโยบายการเมืองมากขึ้น อีกกลุ่มหนึ่งคือคนรุ่นใหม่

ไม่เห็นด้วยกับการเมืองที่ใช้เงินเข้าสู่อำนาจ และต้องการเปลี่ยนการเมืองเข้าสู่ระบบประชาธิปไตย ขณะที่พรรคพลังประชารัฐยังคงดำเนินแนวทางการเมืองเช่นเคย ผู้ถูกดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินกลุ่มเดิมที่เป็นกลุ่มอ่อนแอครั้งนี้ ได้รับเงินจากการสนับสนุนในรอบแรกการพึ่งพาการเงินจากผู้มีอำนาจจึงอ่อนคลายลง เงินไม่ได้เป็นผลต่อนักการเมืองกลุ่มที่ถูกดึงกลุ่มเดิม ที่เป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ทว่าเงินมีผลต่อนักการเมืองที่ต้องการเงินสนับสนุนเลือกตั้งในรอบใหม่ กล่าวคือพรรคพลังประชารัฐสูญเสียสมาชิกพรรคบางกลุ่มจากความขัดแย้งภายในพรรค เช่น กลุ่มของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า และนักการเมืองในกลุ่มกว่า 30 คน (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) และทำให้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงินจะยังคงเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองของชนชั้นนำการเมืองในการดึงนักการเมืองให้เข้ามาสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งในอนาคต ระบบเลือกตั้งมีผลต่อการตัดสินใจของนักการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย เพราะพรรคพลังประชารัฐถูกท้าทายจากหลายด้าน ความท้าทายจากกลุ่มการเมืองภายในพรรค พรรคร่วมรัฐบาล และพรรคคู่แข่งสำคัญอย่างพรรคเพื่อไทย

5.2.2.5 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกการปิดเป้า ยึดคติความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ภายใต้ระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

ผู้มีอำนาจใช้เครือข่ายการเมืองทั้งในและนอกระบบราชการเป็นเงื่อนไขบังคับหรือประนีประนอมให้นักการเมืองย้ายมาเป็นผู้สนับสนุนพรรคที่ตนจัดตั้งขึ้น ตลอดจนการใช้กระบวนการเชิงกฎหมายสร้างเงื่อนไขปิดกั้นฝ่ายเห็นต่างให้ไม่สามารถแข่งขันกับพรรคผู้มีอำนาจได้อย่างเสรีหรือภายใต้บริบทที่ผู้มีอำนาจในการบังคับ (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคติความเอื้อการรักษาระบบอำนาจนิยมผ่านกลไกเลือกตั้งและพรรคการเมือง พรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยคติความเพื่อใช้เป็นเงื่อนไขต่อนักการเมืองเข้ามาในพรรค หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 คสช. เน้นเปลี่ยนโครงสร้างการเมือง โดยแต่งตั้งพวกพ้องตนเข้ารับตำแหน่งในองค์กรอิสระ สถาบันยุติธรรม และหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรม การแต่งตั้งพวกพ้องให้รับตำแหน่งสำคัญในสถาบันยุติธรรมนี้ ผู้ปกครองอำนาจนิยมแทรกแซงสถาบันยุติธรรมเอื้อปฏิบัติการทางการเมืองให้ตน กลับมาเป็นผู้นำทางการเมืองอีกครั้งหลังการเลือกตั้ง ด้วยการใช้กลไกเชิงกฎหมายกลั่นแกล้งผู้เห็นต่างให้รับโทษจากคติความที่ไม่สมเหตุผล (Jatusripitak, 2022)

รัฐบาล คสช. ใช้เครือข่ายระบบราชการในระดับพื้นที่เข้าถึงนักการเมืองช่วงก่อนเลือกตั้ง กระบวนการเข้าถึงคือ การให้ตำรวจในพื้นที่เข้าตรวจค้น หรือการเข้าไปถามถึงความเห็นในการแข่งขันเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จะลงรับสมัครเลือกตั้งใหม่ ถ้าลงจะสังกัดพรรคใด จึงถามถึงนักการเมือง

จะเข้ามาเป็นผู้สมัครพรรคพลังประชาชนให้ได้หรือไม่ ด้วยข้อเสนอแลกกับการลดหย่อนคดีความ ที่เป็นเงื่อนไขของนักการเมืองที่มีจุดอ่อนด้านคดีความ ให้ตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก นักการเมืองเมืองจึงต้องตอบตกลงเพื่อแลกกับความปลอดภัย โดยย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนด้วยความไม่ยินดี กล่าวคือ ทหารใช้กำลังและอาวุธสร้างสภาพแวดล้อม ที่นำไปสู่การตัดสินใจย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน ในบางกรณีที่เป็นกรณีดังกล่าวเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขคดีความ แต่ไม่ต้องการให้ย้ายเข้าพรรค คือผู้มีอำนาจสร้างเงื่อนไขใจให้ถอนตัวจากการเลือกตั้ง เช่น การข่มขู่ถึงความปลอดภัยต่อนักการเมือง และผู้ใกล้ชิด ทั้งยังข่มขู่ในเรื่องของอุปสรรคในการเลือกตั้ง (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ทศนีย์ บุรณุปกรณ์, 18 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน)

การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชาชนชนะเลือกตั้งด้วยการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการสร้างบริบทเอื้อต่อการตัดสินใจย้ายเข้าเป็นพวก โดยการให้ประโยชน์/ยัดคดีความ นักการเมืองให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชน อย่งไรก็ดี ภายหลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จบลงนักการเมืองที่มีคดีความเป็นเงื่อนไขหลายคนได้รับเลือกตั้งและเป็นนักการเมืองพรรคพลังประชาชน และถูกตัดสินความผิดจากกระบวนกรยุติธรรม สะท้อนให้เห็นว่า กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกมีความเป็นพลวัตร ในบางพื้นที่ผู้มีอำนาจไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงกลไกการเมืองเพื่อตอบสนองเป้าหมายการเมืองของตนได้

ภายใต้ระบบเลือกตั้งด้วยบัตรสองใบ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดเป่า/คดีความ ในการเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชนมีความเข้มข้นน้อยลง การใช้ความรุนแรง บังคับ/ข่มขู่ นักการเมืองให้ย้ายเข้ามาสนับสนุนพรรคมากขึ้น การจัดการปัญหาคดีความของนักการเมืองมีประสิทธิภาพต่ำ ที่เป็นหลังการเลือกตั้งนักการเมืองยังคงถูกลงโทษจากคดีความตามมาในภายหลัง ผลก็คือความนิยมต่อพรรคพลังประชาชนลดลง ทั้งในแง่ของนักการเมืองที่อยู่ในสังกัดพรรคและผู้ลงคะแนนเสียง ที่เปลี่ยนไปเลือกพรรคอื่น อย่งไรก็ดี การถูกดำเนินคดีของนักการเมืองหลังจากการย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนด้วยการดึงเข้ามาเป็นพวก สะท้อนถึงความล้มเหลวของผู้มีอำนาจไม่สามารถให้ความคุ้มครองต่อนักการเมืองที่มีคดีความให้ได้รับข้อยกเว้นทางกฎหมายเป็นกรณีพิเศษอย่างทีกล่าวอ้าง ภายใต้บริบทการเมืองที่ใช้ระบบบัตรเลือกตั้งสองใบ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดเป่าคดีความโดยพรรคพลังประชาชน จึงด้อยประสิทธิภาพ นักการเมืองที่มีจุดอ่อนทางคดีความหลายคนได้รับโทษและอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 แต่ยังเป็นบทเรียน สะท้อนว่า ผู้มีอำนาจไม่สามารถจัดการปัญหาของนักการเมืองทุกคนได้ กลยุทธ์การย้ายเข้า

เป็นพวก เป็นเพียงกลยุทธ์ของผู้มีอำนาจในการแสวงหาการสนับสนุนในการเลือกตั้ง ข้อสังเกตสำคัญต่อกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้งระบบใหม่คือ ผู้มีอำนาจอาจใช้ความรุนแรงข่มขู่ให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรค หรือกล่าวได้ว่ามีการใช้ความรุนแรงในการเลือกตั้งสูงขึ้น ซึ่งเป็นพลวัตของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่ถูกท้าทาย

และดังนั้น พรรคพลังประชาชนใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อการเลือกตั้ง เพื่อรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองของชนชั้นนำ คสช. ผ่านกลไกเลือก ผลก็คือการเมืองหลังการเลือกตั้งไร้เสถียรภาพ ยากต่อการควบคุมเป็นผลให้ชนชั้นนำต้องการจัดการปัญหา ความไร้เสถียรภาพนี้ ด้วยการจัดระบบเลือกตั้งใหม่ แต่ทว่าบริบทการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ผู้มีอำนาจไม่สามารถควบคุมกลไกเลือกตั้งได้เช่นเดิม พรรคการเมืองอื่นสามารถแข่งขันกับพรรคผู้มีอำนาจได้ความนิยมก่อนนโยบายการเมืองของพรรคผู้มีอำนาจถูกท้าทาย จนนำมาสู่ผลที่เกิดต่อกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่ไม่ยั่งยืนที่สำคัญกว่านั้นคือ พรรคการเมืองที่ควบคุมทิศทางการเมืองจากการใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกได้ผลประโยชน์ในระยะสั้น แต่มีต้นทุนการเมืองสูงในระยะยาวจึงมีความเป็นไปได้ที่พรรคพลังประชาชนจะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เลือกตั้งให้สอดคล้องกับระบบเลือกตั้งแบบบัตรสองใบ

ตารางที่ 4 กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ผลต่อระบบการเมือง และการเลือกตั้งในไทย

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMA) ต่อระบบการเมืองไทย หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMP) ระบบใหม่ แก้ไข พ.ศ. 2564 ต่อระบบการเมืองไทย
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้เครือข่ายการเมือง	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง ▪ นักการเมืองกลุ่มการเมือง และพรรคร่วมรัฐบาล ต่อรองตำแหน่งทางการเมือง กับผู้มีอำนาจ และได้ให้นักการเมืองที่ขาดทักษะการบริหารที่เหมาะสมกับตำแหน่ง 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ใช้เครือข่ายการเมืองเพื่อการเลือกตั้ง ▪ เครือข่ายการเมืองเสื่อมความนิยมต่อพรรค ▪ บางกลุ่มการเมืองยังเหนียวแน่น ▪ กลุ่มอ่อนแอ ยังคงพึ่งพาทรัพยากรการเมืองจากพรรคพลังประชาชน
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมืองเป็นรางวัล	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง ▪ พรรคพลังประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การต่อรองตำแหน่งการเมืองลดน้อยลง

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMA) ต่อระบบการเมืองไทย หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMP) ระบบใหม่ แก้ไข พ.ศ. 2564 ต่อระบบการเมืองไทย
	<p>นักการเมือง กลุ่มการเมือง และพรรคการเมืองระดับต่อรอง ตำแหน่งการเมืองที่สำคัญ กับผู้มีอำนาจ ผลคือนักการเมืองที่รับตำแหน่งขาดทักษะการบริหาร ในตำแหน่งที่ต่อรองมาได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกระดับพรรคการเมือง มีเป้าหมายเพื่อจัดตั้งรัฐบาลผสมเข้มข้นกว่า พ.ศ. 2562 ■ การดึงปัจเจกด้วยการใช้เงินแบบเก่า
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการใช้นโยบายและงบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> ■ นักการเมืองพรรคพลังประชาชนและพรรคการเมืองระดับต่อรองได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการพัฒนาในระดับท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ■ พรรคพลังประชาชนใช้นโยบายประชานิยม หาเสียงเช่นเคยได้ผลในระดับต่ำ เพราะมีคู่แข่งจากพรรคการเมืองที่ใช้ นโยบายแข่งขันเช่นกัน นโยบายเสรีกัญชาพรรคภูมิใจไทย ■ งบประมาณมีความไม่แน่นอน เพราะพรรคพลังประชาชนมีโอกาสได้เป็นรัฐบาลต่ำ กลไกเลือกตั้งเปลี่ยน
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการให้เงิน	<ul style="list-style-type: none"> ■ นักการเมืองถูกดึงเข้าพรรคพลังประชาชนได้รับเงินจากผู้มีอำนาจ ในการเลือกตั้ง ใช้จ่ายส่วนตัว และเงินเดือน ■ นักการเมืองสนับสนุนพรรคชนชั้นนำในการเลือกตั้ง ค้ำจุนโครงสร้างการเมืองที่เหลื่อมล้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการใช้เงินเพื่อการเลือกตั้งเช่นเดิม แต่เงินอาจไม่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายพรรค เพราะการบริหารการเมืองของพรรครัฐบาลล้มเหลว ทำให้ภาพลักษณ์นักการเมืองในการเลือกตั้งถูกมองในเชิงลบ
กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกด้วยการปิดปาก/ยัดคดีความ	<ul style="list-style-type: none"> ■ นักการเมืองบางคน หลุดจากคดีความที่อยู่ในกระบวนการพิจารณา ได้รับข้อยกเว้น และได้รับการคุ้มครองจากผู้มี 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การใช้คดีความการเมืองต่อรองให้ย้ายพรรคประสิทธิผลต่ำ ผู้มีอำนาจล้มเหลวในการจัดการปัญหาปิดปากคดีความ ปัญหา

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชาชน	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMA) ต่อระบบการเมืองไทย หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	ผลของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในระบบจัดสันปันส่วนผสม (MMP) ระบบใหม่ แก้วไข พ.ศ. 2564 ต่อระบบการเมืองไทย
	<p>อำนาจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ บางคดีผู้มีอำนาจไม่สามารถจัดการได้ เพราะส่งผลต่อภาพลักษณ์และสันคลอนระบอบการเมืองของผู้มีอำนาจได้ 	<p>ทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีแนวโน้มการยึดคติเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเพิ่มการใช้ความรุนแรงในการบังคับให้นักการเมืองย้ายเข้าเป็นพวก

ที่มา: จัดทำโดยผู้เขียน

5.3 การย้ายพรรคของนักการเมือง พ.ศ. 2544 และการดึงเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ก่อนจะเข้าใจกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกที่ทำให้ให้นักการเมืองให้ย้ายเข้าพรรคสนับสนุนผู้มีอำนาจในระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน ผู้มีอำนาจลดทอนกำลังของผู้คู่แข่ง ผลคือสถาบันการเมืองอ่อนแอปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาคือ นักการเมืองย้ายพรรค การย้ายพรรคของนักการเมืองยังสะท้อนถึงระบบและเงื่อนไขของพรรคการเมืองที่ทำให้มีนักการเมืองย้ายออกได้อีกด้วยการย้ายพรรคของนักการเมืองไทยเหมือนเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้ทั่วไป การเลือกตั้งที่มีนักการเมืองย้ายพรรคและส่งผลต่อการเมืองหลังเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

การย้ายพรรคของนักการเมืองทั้งสองช่วงภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2560 ทั้งสองครั้ง เป็นการย้ายพรรคของนักการเมืองครั้งใหญ่ การย้ายพรรคของนักการเมืองทั้งสองครั้งยังเป็นการย้ายพรรคที่พรรคการเมืองไทยอยู่ภายใต้ระบบพรรคการเมืองที่ต่างกันภายใต้ พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

บริบทการเมืองในห้วง พ.ศ. 2540 การเมืองที่อิทธิพลของพรรคสนับสนุนข้าราชการทหารได้รับความนิยมน้อยลง การเมืองเข้าสู่ห้วงการเปลี่ยนผ่านที่ นักการเมืองและเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น ผันรวมกับกลุ่มทุนเพื่อเข้าสู่อำนาจการเมือง ข้าราชการทหารซึ่งเป็นฝ่ายอำนาจเดิมไม่ยอมรับนักการเมืองและกลุ่มทุน ขณะที่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งสนับสนุนนักการเมืองที่มาจากท้องถิ่น นักการเมืองที่ใกล้ชิด และเป็นนักการเมืองที่มีงาน ช่วงนั้นเองการพัฒนาเศรษฐกิจดำเนินไปควบคู่กับ

การพัฒนาทางการเมือง กลุ่มธุรกิจสั่งสมทุนจากการประกอบกิจการ และนำเงินที่ได้บริจาคแก่พรรคการเมือง การบริจาคเงินของกลุ่มทุนเป็นช่องว่างทำให้กลุ่มทุนได้รับอภิสิทธิ์ตำแหน่งทางการเมืองโดยไม่ต้องลงสมัครรับเลือกตั้ง กลุ่มทุนเข้ามามีบทบาททางการเมืองของพรรคการเมือง โดยการบริจาคเงินแก่พรรค จำนวนเงินบริจาคยังเป็นตัวชี้วัดอิทธิพลทางการเมืองที่ทุนมีต่อพรรคการเมืองนั้นได้ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินบริจาคจากกลุ่มทุนธุรกิจมากที่สุดได้แก่พรรคเพื่อไทย พรรคเพื่อไทยจึงเป็นพรรคการเมืองที่มีเงินทุนพรรคมากที่สุด (Siripan N., 2006) ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พรรคการเมืองและกลุ่มทุนเป็นกลุ่มที่สนับสนุนกันและกัน กลุ่มทุนประกอบธุรกิจและแบ่งผลกำไรสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อให้ตนเข้าสู่อำนาจการเมือง ขณะที่ฝ่ายข้าราชการทหารที่มีอำนาจการเมือง ปฏิเสธการสนับสนุนจากกลุ่มนักการเมืองและเครือข่ายการเมืองระทั่งถึงกลุ่มทุนจึงเป็นกลุ่มการเมืองคนละขั้วกับข้าราชการทหารกลุ่มอำนาจเก่า

หลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ปราบปรามการที่ตามมาคือ นักการเมืองจากหลายพรรคย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยซึ่งเป็นพรรคที่มีทรัพยากรการเงินในการเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่น ข้อมูล ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 นักการเมืองจากหลายพรรคย้ายเข้าพรรคเพื่อไทย นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยมีจำนวน 117 คน ในการย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยครั้งนั้น มีนักการเมืองที่สอบผ่านทั้งหมด 87 คน และสอบตก 30 คน (Siripan N., 2006) กล่าวได้ว่า พรรคไทยรักไทยเป็นพรรค ที่นักการเมืองย้ายเข้าและชนะเลือกตั้งมากที่สุดในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 แม้เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งใหม่ แต่มีกลุ่มนักการเมืองย้ายเข้าพรรคเป็นอันดับหนึ่ง กลุ่มนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคไทยรักไทยมีทั้งนักการเมืองเก่าซึ่งเคยทำงานการเมืองกับพรรคอื่นมาก่อนย้ายเข้าพรรค และนักการเมืองรุ่นใหม่ จนได้จำนวนที่นั่งมากกว่า 248 ที่นั่งในรัฐสภา

การย้ายพรรคของนักการเมืองหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีสาเหตุหลัก 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก ความทะเยอทะยานของนักการเมืองที่ต้องการการยอมรับจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเป็นส่วนหนึ่งในคณะรัฐมนตรี การเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลทำให้นักการเมืองมีความหวังในการทำงานการเมืองมากกว่าการเป็นนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน ประการต่อมา จำนวนทุนของพรรคที่สนับสนุนเลือกตั้งมีผลในการจูงใจให้นักการเมืองย้ายพรรค พรรคการเมือง ทำหน้าที่เป็นนายทุนให้นักการเมือง โดยการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อหาเสียงเลือกตั้ง นักการเมืองที่ทรัพยากรเลือกตั้งน้อยจึงเลือกที่จะย้ายเข้าพรรคที่สามารถสนับสนุนการเลือกตั้งของตนมากกว่าพรรคที่มีทรัพยากรเลือกตั้งน้อย นักการเมืองจึงย้ายออกจากพรรคที่มีแรงจูงใจต่ำ และย้ายเข้าพรรคที่ให้อำนาจ (rewards) ตอบแทนทางการเมือง มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นรัฐบาล อีกทั้งเป็นพรรคการเมืองที่มีฐานสัมพันธ์ของระบบ บริบทการเมืองการพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้พรรคเพื่อไทยเติบโตด้วยการได้เงินสนับสนุนพรรคจากบริษัทในเครือของ ดร. ทักษิณ ชินวัตร จน

พรรคเพื่อไทยมีทุนทางการเมืองเหนือกว่าพรรคอื่นในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ต่อมานักการเมืองจึงย้ายเข้าพรรค ซึ่งเป็นการแข่งขันเลือกตั้งที่ดุเดือด พรรคการเมืองสนับสนุนนักการเมืองซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีโอกาสชนะเลือกตั้งสูง การสนับสนุนเงินในการเลือกตั้งแก่นักการเมืองจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการให้นักการเมืองสนับสนุนพรรค แต่พรรคต้องการให้นักการเมืองสร้างความตราตรึงแก่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ซึ่งจะเป็นผลให้พรรคได้รับคะแนนเสียงจากผู้เลือกตั้งและได้เป็นรัฐบาล พรรคไทยรักไทยจึงรวมนักการเมืองที่สนับสนุนทักษิณ ชินวัตร เข้ามาในพรรคให้พรรคได้เป็นรัฐบาล ดังนั้นการย้ายพรรคไม่ต่างจากการย้ายบริษัทหากผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่ได้รับมีจำนวนน้อย พนักงานย่อมย้ายไปทำงานกับบริษัทที่ให้ค่าตอบแทนมากกว่าบริษัทเดิม (Siripan N., 2006)

กล่าวได้ว่า ทรัพยากรเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นแรงจูงใจให้นักการเมืองการย้ายเข้าพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 นักการเมืองและเครือข่ายการเมืองระดับท้องถิ่นจากพรรคการเมืองอื่นจึงย้ายเพราะมีทรัพยากรเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่น ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่นักการเมืองย้ายเข้าพรรคและได้รับเลือกตั้งมากที่สุด ประกอบกับบริบทการเมืองในช่วงที่ประชาชนตระหนักถึงประชาธิปไตยโดยตัวแทน พรรคการเมืองที่มีทรัพยากรเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่น มีโอกาสเลือกตั้งจึงมีความดึงดูดให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรค มากกว่าพรรคที่มีทรัพยากรเลือกตั้งน้อย ทรัพยากรของพรรคในการเลือกตั้งจึงเป็นภาพลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึงศักยภาพของพรรคที่จะชนะการเลือกตั้ง ข้อสังเกตประการสำคัญคือ พรรคไทยรักไทยมิได้เป็นพรรคที่ครองอำนาจรัฐก่อนเลือกตั้ง (incumbent) แต่พรรคเติบโตจากการสนับสนุนของกลุ่มทุนที่เป็นผู้ก่อตั้งสำคัญ นอกจากนี้ การเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ยังเป็นการเลือกตั้งในสภาวะเปลี่ยนผ่านทางการเมือง ซึ่งข้าราชการและพรรคการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลในต่างจังหวัดไม่ได้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ดังนั้นนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคไทยรักไทยจึงมีโอกาสชนะเลือกตั้ง ด้วยทรัพยากรเลือกตั้งของพรรคที่มีเหนือกว่าพรรคอื่น พรรคมาจากการเลือกตั้งโดยกติกาที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่าง คือรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งพรรคไทยรักไทยได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มข้าราชการทหารที่เป็นกลุ่มอำนาจรัฐกลุ่มเก่า หากแต่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทุนและนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคจึงทำให้พรรคชนะเลือกตั้ง พ.ศ. 2544

การดึงเข้ามาเป็นพวกคือยุทธศาสตร์การรักษาและสร้างฐานสนับสนุนทางการเมืองของผู้ปกครอง ด้วยการดึงนักการเมืองที่มีโอกาสชนะเลือกตั้งเข้ามาในพรรคผู้มีอำนาจ เป็นกลยุทธ์ดึงนักการเมืองในสภาวะการเมืองระบอบอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง การแข่งขันเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรมและเข้าข้างผู้มีอำนาจ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ นักการเมืองย้ายพรรคเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาเฉพาะกิจ เพื่อสนับสนุนระบอบอำนาจนิยม ก่อนการเลือกตั้ง การดึงเข้ามาเป็นพวก จึง

เป็นกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วยพรรคการเมือง ของผู้ปกครองอำนาจนิยมที่ยอมรับการเลือกตั้ง (Ezrow & Frantz, 2011; Gandhi, 2008; Gandhi & Przeworski, 2006)

การเมืองไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบปลอดภัยแห่งชาติหรือรัฐบาล คสช. สถาปนาตนและพรรคพวกเข้าเป็นผู้ปกครอง ท่ามกลางบริบทการเมืองที่อ่อนแอทางการเมือง ซึ่งอยู่ในห้วงกระบวนการสืบราชสันตติวงศ์อันเป็นประเด็นที่ส่งผลถึงผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและสถานะทางอำนาจของกลุ่มชนชั้นนำกลุ่มนิยมเจ้ารวมถึงกองทัพ สาเหตุต่อมาคือพรรคการเมืองฝ่ายสนับสนุนอดีตนายกทักษิณ ชินวัตร คือพรรคเพื่อไทยซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ใช้งานในเมืองและชนบทหนาแน่น และการเมืองนอกรัฐสภาของขบวนการเคลื่อนไหวที่เรียกว่า กลุ่มคนเสื้อเหลือง กลุ่มคนเสื้อแดงทั้งสองกลุ่มขัดแย้งกันในเชิงอุดมการณ์และผลประโยชน์ทางการเมืองนำไปสู่สถานการณ์การเมืองที่ต่างฝ่ายต่างตั้งเครียดและจบลงด้วยการความรุนแรงทางการเมือง กองทัพใช้เหตุผลความไม่เรียบร้อยทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้การรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (Kanchoochat & Kongkirati, 2018)

การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เป็นจุดเริ่มต้นการรวมศูนย์อำนาจการเมืองกลับคืนให้ชนชั้นนำและกองทัพกลับมามีบทบาททางการเมืองในฐานะรัฐบาลอีกครั้ง รัฐบาลทหาร คสช. วางรากฐานทางการเมืองเพื่อคืนโครงสร้างอำนาจให้เอื้อต่อการปกครองโดยชนชั้นนำและทหาร ด้วยการแต่งตั้งให้ข้าราชการทหารผู้ซึ่งผู้มีอำนาจสามารถวางใจและควบคุมได้เข้ารับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ส่วนการปกครองสังคมรัฐบาลทหาร คสช. ใช้กฎหมายควบคุมและปิดกั้นการเมือง ถอดนักการเมืองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งออกจากตำแหน่ง ด้วยกฎหมายพิเศษมาตรา 44 ภายหลังจากการเมืองที่ถูกถอดถอน กลับมาเป็นผู้สนับสนุนพรรคผู้มีอำนาจในการเลือกตั้งด้วยตนเอง หรือส่งเครือญาติเป็นผู้สมัคร (Chotanant, 2564) นักการเมืองท้องถิ่นยังเคลื่อนไหวทางการเมืองในส่วนที่เป็นกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ร่วมงานบุญประจำปี งานศพ และงานบวช นอกจากนี้ยังมีการใช้งบประมาณส่วนตนในการสนับสนุนกิจกรรมในพื้นที่แต่ นักการเมืองขาดเครื่องมือการเมืองที่สำคัญในการสร้างความนิยมคือ การสร้างฐานเสียงสนับสนุนจากผลงานด้านนโยบาย หรือการดึงงบประมาณจากรัฐบาลส่วนกลางเข้ามาดำเนินโครงการพัฒนาในระดับพื้นที่ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นถูกควบคุมโดยรัฐบาลทหาร คสช. ทว่าผู้ที่สนับสนุนกลับได้รับการคุ้มครองและสนับสนุนทางการเมืองจากผู้มีอำนาจ

รวมไปถึงอดีตนักการเมืองระดับชาติพรรคเพื่อไทยที่ต่อต้านการรัฐประหาร ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง ทหารติดตามสร้างความวุ่นวายในการใช้ชีวิตประจำวันจนถึงช่วงก่อนเลือกตั้ง รวมทั้งในกระบวนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ทั้งยังมีการใช้คดีความให้ถูกลงโทษในการหาเสียงเลือกตั้ง

รัฐบาล คสช. ใช้กลไกคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นกลไกในการลงโทษนักการเมืองผู้เห็นต่างให้ได้รับความผิดในการเลือกตั้ง กรณีการถูกตัดสิทธิด้วยเงื่อนไขการได้ใบเหลือง ใบส้ม และใบแดง ในการเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติธุรกิจ, 2565a) (จิราพร สินธุไพร, 24 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ทศนีย์ บุรณุปกรณ์, 18 ธันวาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สมคิด เชื้อคง, 14 พฤศจิกายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; สุทิน คลังแสง, 31 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) รัฐบาล คสช. บังคับใช้กฎหมายควบคุมการเลือกตั้งที่กำลังมาถึงในอนาคต ให้พรรคการเมืองแข่งขันด้วยอุปสรรคโดยสร้างเงื่อนไขให้พรรคการเมืองจัดตั้งยาก แต่ยุบง่าย ด้วยเงื่อนไขความสามารถคุณสมบัติพรรคการเมืองที่สูงที่กำหนดเป็นพระราชบัญญัติพรรคการเมืองที่มาจากคณะกรรมการร่างกติกเลือกตั้งโดย คสช. ทั้งองค์ประกอบ (iLaw, 2560b) ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่มีเนื้อหาเอื้อต่อการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองก่อนการเลือกตั้ง โครงสร้างการเมืองของ คสช. ให้คงอยู่เป็นโครงสร้างอำนาจการเมืองหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 การเลือกตั้งครั้งดังกล่าวเป็นการเลือกตั้งเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ระบอบการเมืองโดยชนชั้นนำและทหารเป็นโครงสร้างการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง แทนที่จะเป็นเลือกตั้งที่สร้างประชาธิปไตยในการเมือง กล่าวได้ว่า การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน (competitive authoritarian) พรรคพลังประชารัฐจึงเป็นพรรคที่ได้รับ การสนับสนุนจากกลุ่มที่ถือครองอำนาจรัฐ กลุ่มเก่า หรือ คสช. จนทำให้พรรคมีสถานะเป็นพรรคการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. กลุ่มการเมืองที่มีอำนาจก่อนเลือกตั้ง เป็นพรรคการเมืองที่ดิง นักการเมืองที่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (Kongkirati, 2019a; Nethipo & Yen, 2020; Siripan N., 2019) นักการเมืองจากหลายกลุ่มหลายพรรคย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ และสนับสนุนผู้มีอำนาจในการเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. ให้การสนับสนุนนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคด้วยการให้ความคุ้มครองด้านคดีความ และสนับสนุนทรัพยากรในการเลือกตั้ง พรรคประชารัฐจึงสนับสนุนให้ผู้นำทหารกลับมาเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง ทั้งนี้ นักการเมืองของพรรคใช้นโยบายประชารัฐผลงานการเมืองของรัฐบาลทหารขณะที่เป็นรัฐบาลหาเสียงเลือกตั้งได้ (ดวงทิพย์ จินตะเวช, 9 เมษายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีษะเกษ, 20 มิถุนายน 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน; ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี, 30 ตุลาคม 2564 สัมภาษณ์โดยผู้เขียน) บริบทการเมืองที่นักการเมืองถูกดึงเข้าเป็นพวกรัฐบาลทหาร คสช. คือนักการเมืองได้รับทรัพยากรเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. ที่ครองอำนาจรัฐ สนับสนุนเลือกตั้งของตนเองได้ ส่วนนักการเมืองพรรคที่ต่อต้านรัฐบาล คสช. นักการเมืองถูกควบคุมโดยการใช้อำนาจเชิงกฎหมายลงโทษในการเลือกตั้งด้วยการใช้กลไกคณะกรรมการเลือกตั้ง

ความแตกต่างของปรากฏการณ์การย้ายพรรคของนักการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2540 ซึ่งมีนักการเมืองย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยจำนวนมาก และการดึงเข้ามาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ที่นักรการเมืองถูกดึงเข้าพรรคพลังประชารัฐคือ พรรคเพื่อไทยและพรรคพลังประชารัฐมีสถานะทางการเมืองต่างกัน กล่าวคือภายใต้การเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บริบทการเมืองในช่วงนั้น การเมืองแข่งขันด้วยการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม พรรคการเมืองที่มีทรัพยากรเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่นจึงได้รับความสนใจและมีนักรการเมืองย้ายเข้าจำนวนมาก ซึ่งก็คือพรรคเพื่อไทย นักรการเมืองมีอำนาจตัดสินใจว่า จะย้ายเข้าพรรคการเมืองใด โดยไม่มีผู้ใช้อำนาจรัฐควบคุมหรือชี้นำการตัดสินใจ ภายใต้บริบทการแข่งขันทางการเมืองในกติกาเลือกตั้งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ปรัชญาการณการย้ายพรรคของนักรการเมืองจึงเป็นแนวโน้มและแรงจูงใจที่พรรคไทยรักไทยเป็นผู้ชนะเลือกตั้ง เป็นการย้ายพรรคในบริบทการเมืองประชาธิปไตย เหตุผลของการย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยของนักรการเมืองคือ พรรคไทยรักไทยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากกลุ่มทุนมากกว่าพรรคอื่น อาจกล่าวได้ว่า พรรคไทยรักไทยมีทรัพยากรเลือกตั้งที่อาจทำให้พรรคชนะเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่น นักรการเมืองจึงย้ายเข้าพรรคมาก ส่วนการดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคดึงนักรการเมืองเข้ามาเป็นพวก โดยใช้อำนาจและกลไกรัฐดึงนักรการเมืองให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ บริบทการเมืองในหลังการปกครองโดย รัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. ใช้กลไกการปรับทัศนคติติดตามนักรการเมือง และยื่นข้อเสนอให้นักรการเมืองย้ายเข้าพรรคด้วยเงื่อนไขปิดกั้น ยัดคตีความ และการลงโทษในการเลือกตั้ง รัฐบาล คสช. ใช้กลยุทธ์การดึงการดึงเข้ามาเป็นพวกดึงนักรการเมืองที่ต้องการให้เข้ามาเป็นผู้สมัครของพรรคพลังประชารัฐ

ปรากฏการณ์ย้ายพรรคของนักรการเมืองเข้าพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 และพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 กล่าวได้ว่ามีลักษณะร่วมคือ พรรคการเมืองทั้งสองพรรคมีทรัพยากรเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่นในการเลือกตั้ง จึงทำให้พรรคมีโอกาสชนะเลือกตั้งมากกว่าพรรคอื่น ลักษณะที่ทำให้การดึงเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และการย้ายพรรคของนักรการเมืองในครั้งอื่นคือ ภายใต้บริบทการเมืองก่อนเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. คือผู้ครองอำนาจรัฐและสร้างกลไกการเมืองเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐชนะเลือกตั้ง ในแง่นี้จึงกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่มีอำนาจรัฐสนับสนุนการเลือกตั้ง กล่าวให้ถึงที่สุดคือ การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐ ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และการย้ายพรรคการเมืองของนักรการเมืองภายใต้บริบทเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงแตกต่างกัน ทั้งในเชิงกระบวนการและลักษณะของพรรคการเมืองที่นักรการเมืองย้ายเข้าพรรค

ความแตกต่างระหว่างการย้ายของนักรการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ที่ย้ายเข้าพรรคเพื่อไทย และการดึงเข้ามาเป็นพวกที่นักรการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 คือบริบทที่นักรการเมืองการย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 พรรคเพื่อไทย

ไม่ได้อยู่ในสถานะรัฐและทรัพยากรรัฐก่อนเลือกตั้ง (incumbent) ทรัพยากรการเมืองและเลือกตั้งของพรรคมาจากการสนับสนุนของกลุ่มทุนธุรกิจผู้ก่อตั้งพรรค บริบทการเมืองช่วงดังกล่าวบทบาทการเมืองของผู้บริหารฝ่ายครองอำนาจรัฐกลุ่มเดิมอ่อนแอ ช่วงเปลี่ยนผ่านอำนาจการเมืองจากกลุ่มข้าราชการทหารมาสู่ นักการเมืองระดับชาติและนักการเมืองเจ้าพ่อท้องถิ่นที่เข้าสู่การเมืองด้วยการเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยจึงเป็นพรรคการเมืองที่มีแนวโน้มที่จะชนะเลือกตั้ง เพราะมีทรัพยากรการเมืองมากกว่าพรรคอื่น ประกอบด้วยบริบทการเมืองที่ทหารอ่อนแอเป็นโอกาสของนักการเมืองได้รับการเลือกตั้งและนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยก็ชนะเลือกตั้งมากกว่าสอบตก

บริบทการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. ควบคุมกลไกการเมืองอย่างเบ็ดเสร็จและสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ภายลักษณะของพรรคพลังประชารัฐจึงเป็นพรรคเดียวกันกับรัฐบาล คสช. ที่ควบคุมการเลือกตั้ง นักการเมืองย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ แตกต่างจากการย้ายเข้าพรรคเพื่อไทยของนักการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 พรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ หรือรัฐบาล คสช. พรรคพลังประชารัฐใช้ทรัพยากรของรัฐ เอื้อการหาเสียงผู้สมัครของพรรคให้ได้รับความนิยมนชนะเลือกตั้ง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การเมืองไทยปกครองโดยรัฐบาลคณะรัฐประหาร บริบทการเมืองถูกปิดกั้น ประชาชนไร้ซึ่งเสรีภาพในการวิจารณ์รัฐบาลทหาร การเมืองจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล คสช. ที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการ รัฐบาล คสช. สถาปนาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่เป็นผู้ได้เปรียบด้วยผ่านรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นมาเป็นกติกาการเมือง ต่อมาพรรคการเมืองชื่อพรรคพลังประชารัฐก่อตั้งขึ้นปรากฏว่าสมาชิกรัฐบาล คสช. สมัครเป็นสมาชิกตามมาด้วยการแทรกแซงพรรคของผู้มีอำนาจในรัฐบาล คสช. และใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกตึงนักการเมืองจากกลุ่มการเมืองอื่นเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค ขณะที่รัฐบาล คสช. เป็นผู้ครองอำนาจรัฐ หลังการรัฐประหารใช้ทรัพยากรสร้างความนิยมทางการเมืองแก่พรรคพลังประชารัฐ และใช้คดีความ การข่มขู่ และการลงโทษในการเลือกตั้ง ตอรองให้นักการเมืองย้ายเข้าพรรคมาเป็นพวก ซึ่งในปฏิบัติการดึงเข้าเป็นมาพวกพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคของรัฐจากบริบทการเมืองที่ผู้มีอำนาจครองทรัพยากรรัฐ ซึ่งพรรคเพื่อไทยไม่มี ประเด็นนี้เองทำให้การย้ายพรรคของนักการเมือง พ.ศ. 2540 และการย้ายพรรคใน พ.ศ. 2562 มีลักษณะที่แตกต่างกันดังที่กล่าวข้างต้น

5.4 การดึงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกคือกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมในการครองอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช. ในการเลือกตั้ง ทั่วไปของไทย พ.ศ. 2562 นักการเมืองที่มีฐานเสียงหนาแน่นของหลายพรรคได้รับเงื่อนไขให้ย้ายเข้าพรรคพลังประชารัฐ ตารางต่อไปนี้ ยกตัวอย่างนักการเมืองที่ถูก

พรรคพลังประชารัฐตั้งเข้าเป็นพวก สถานะทางการเมือง สังกัดพรรค และกลยุทธ์ที่พรรคพลังประชารัฐใช้ตั้งเข้าเป็นพวก

ตารางที่ 5 ตัวอย่างนักการเมืองที่พรรคพลังประชารัฐตั้งเข้าเป็นพวกในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562

นักการเมือง และลักษณะที่ถูกตั้ง	สังกัดพรรคเดิมก่อน เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดพรรค เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดปัจจุบันพรรค หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	กลยุทธ์ที่พรรค พลังประชารัฐใช้ตั้ง เข้ามาเป็นพวก
สุทิน คลังแสง	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วยเครือข่ายการเมืองและข่มขู่ในการหาเสียงเลือกตั้ง
นิสิต สิ้นสุไพร	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วยการปิดปากคดีความการเมือง
เสกกล อัดถาวงค์	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> พรรคพลังประชารัฐ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำนายกรัฐมนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> เทิดไทย 	<ul style="list-style-type: none"> กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วยการใช้คดีความข่มขู่ให้ย้ายพรรค และตำแหน่งทางการเมือง
สมคิด เชื้อคง	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วยคดีความเลือกตั้ง ข่มขู่ลงโทษในการเลือกตั้ง
ทัศนีย์ บุรณุปกรณ์	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อไทย 	กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วยเงื่อนไขการใช้คดีความ ข่มขู่ให้ถอนตัวจากการแข่งขันเลือกตั้ง
ธรรมนัส พรหมเผ่า	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> พลังประชารัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> เศรษฐกิจไทย 	กลยุทธ์การตั้งเข้าเป็นพวกด้วย

นักการเมือง และลักษณะที่ถูกตั้ง	สังกัดพรรคเดิมก่อน เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดพรรค เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดปัจจุบันพรรค หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	กลยุทธ์ที่พรรค พลังประชาชนใช้ดึง เข้ามาเป็นพวก
				เงื่อนไขการใช้คดี ความ
ไวพจน์ อาภรณ์รัตน์	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ลูกชายลงพลัง ประชาชนแทน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เงื่อนไขการใช้คดี ความ
ทักษิณ บวรณูปกรณ์	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วยการ ข่มขู่ให้ไม่ลงสมัคร รับเลือกตั้ง ▪ ใช้คดีความ เป็น เงื่อนไขข่มขู่
นักการเมืองท้องถิ่น ถูกถอดถอนจาก คำสั่ง คสช. ตาม มาตรา 44	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน ▪ ก้าวไกล ▪ เพื่อไทย ▪ ภูมิใจไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เงื่อนไขการใช้คดี ความ จากการ ดำรงตำแหน่ง นักการเมือง ท้องถิ่น ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย ตำแหน่งทาง การเมือง การ สนับสนุนเงินใน การเลือกตั้ง
รณฤทธิ์ชัย คานเขต	ภูมิใจไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เครือข่ายการเมือง สนับสนุนเลือกตั้ง
ดวงทิพย์ จินตะเวช	ชาติไทยพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชาชน ▪ สร้างอนาคตไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ภูมิใจไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เครือข่ายการเมือง

นักการเมือง และลักษณะที่ถูกตั้ง	สังกัดพรรคเดิมก่อน เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดพรรค เลือกตั้ง พ.ศ. 2562	สังกัดปัจจุบันพรรค หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562	กลยุทธ์ที่พรรค พลังประชาชนใช้ตั้ง เข้ามาเป็นพวก
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ สนับสนุนการเงิน ▪ นโยบายการเมือง และงบประมาณ ในการเลือกตั้ง
พิเชฐ บุญเฉลียว	มาตุภูมิ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชารัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ยังไม่ประกาศ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เครือข่ายการเมือง ▪ สนับสนุนการเงิน นโยบายการเมือง และงบประมาณ ในการเลือกตั้ง
ผู้สมัครพรรคพลัง ประชารัฐ สงวนชื่อ จ. ศรีสะเกษ	ประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชารัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เพื่อไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย ตำแหน่งทาง การเมือง
ผู้สมัครพรรคพลัง ประชารัฐ สงวนชื่อ จ. อุบลราชธานี	เพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ พลังประชารัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สร้างอนาคต ไทย 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลยุทธ์การดึงเข้า เป็นพวกด้วย เครือข่ายการเมือง ▪ เงิน สนับสนุน เลือกตั้ง ▪ งบประมาณ

ที่มา: จัดทำโดยผู้เขียนรวบรวมจากข้อมูลการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากตารางที่ 5 ชี้ให้เห็นได้ว่า พรรคพลังประชารัฐดึงนักการเมืองจากพรรคเก่า นักการเมืองที่ดึงเข้าพรรคได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละพื้นที่เขตเลือกตั้ง ความสำคัญของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเน้นที่ตัวบุคคลมากกว่าพรรค กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ที่ไม่ได้ต้องการผู้ชนะเนื่องจากผลลัพธ์เลือกตั้งเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยาก เป้าหมายของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงสัมพันธ์กับระบบเลือกตั้งที่ต้องการให้ทุกคะแนนเสียงถูกนับรวม เป็นคะแนนเสียงของพรรคที่ผันเป็นที่นั่งในสภาของทุกพรรค กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกจึงเป็นการรวบรวมนักการเมืองเข้ามาในพรรคให้ได้มากที่สุด

เพื่อให้พรรคฝ่ายอำนาจนิยมได้รับคะแนนรวมมากกว่าทุกพรรค กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกจึงเป็นการดึงนักการเมืองที่มีฐานเสียงเป็นทุนเดิมเข้ามาในพรรคพลังประชาชน ที่จัดตั้งเป็นพรรคใหม่ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง และหวนคืนเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

นักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 หลังการเลือกตั้งจบลง บางคนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บางคนได้รับการปิดปากตีความ ลงโทษในการเลือกตั้ง มีนักการเมืองที่ถูกดึงเข้าพรรคพลังประชาชนย้ายออกจากพรรค ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งกำลังจะมีการเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นว่า พรรคพลังประชาชนเป็นพรรคเฉพาะกิจ ที่ผู้จัดตั้งใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อสร้างพรรคโดยใช้ระยะเวลาอันสั้น สมาชิกพรรคจึงมีความรู้สึกผูกพันกับพรรคต่ำ พรรคพลังประชาชนที่เป็นฝ่ายบริหารหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 บริหารงานไร้ประสิทธิภาพ ล้มเหลวในการบริหารจัดการโควิด ทำให้ภาพลักษณ์ของพรรคต่อผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เป็นไปในทิศทางที่ลดลง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับพรรคพลังประชาชนคือ นักการเมืองย้ายออกจากพรรค อันจะเป็นผลให้ในการเลือกตั้งในอนาคต พรรคพลังประชาชนอาจเป็นพรรคที่ได้ที่นั่งน้อยกว่าพรรคที่เคยร่วมรัฐบาล หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่กลายเป็นคู่แข่งสำคัญของพรรคพลังประชาชน คือพรรคภูมิใจไทย และพรรคการเมืองใหม่คือ พรรคสร้างอนาคตไทย และพรรครวมไทยสร้าง ที่นักการเมืองพรรคพลังประชาชนย้ายเข้าจำนวนหนึ่ง

ตารางที่ 6 จำนวนนักการเมืองที่พรรคพลังประชาชนดึงเข้ามาเป็นพวกเมื่อเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

กลุ่มนักการเมืองที่พรรคพลังประชาชนดึงเข้ามาเป็นพวก	ผลเลือกตั้ง			
	จำนวนรวมแต่ละกลุ่ม	แพ้ระบบเขต	ชนะระบบเขต	คะแนนรวมที่แต่ละกลุ่มได้รับเพื่อคำนวณบัญชีรายชื่อ
นักการเมืองระดับชาติที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2554	83	52	31	2,426,294
นักการเมืองที่มีเครือข่ายอุปถัมภ์	15	11	4	421,565
นักการเมืองท้องถิ่น (มีข้อมูลเฉพาะกลุ่มชนะเลือกตั้ง)	32	-	32	1,072,759
คะแนนเลือกตั้งจากการดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก	131	63	68	3,920,618

ที่มา: จัดทำโดยผู้เขียน ปรับปรุงข้อมูลจาก iLaw, ประชาไท, คณะกรรมการการเลือกตั้ง รายงานผลการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2562

จากตารางที่ 6 จำนวนนักการเมืองที่พรรคพลังประชารัฐดึงเข้ามาเป็นพวก ได้ว่านักการเมือง นักการเมืองระดับชาติที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 ถูกพรรคพลังประชารัฐดึงเข้าเป็นพวกจำนวน 83 คน ชนะเลือกตั้ง 31 และแพ้ 52 คน และเป็นกลุ่มที่ได้รับคะแนนทั้งสิ้นรวม 2,426,294 เสียง สะท้อนให้เห็นว่า การดึงเข้าเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐไม่ได้สำเร็จ เนื่องจากมีผู้สมัครที่แพ้ เลือกตั้งมากกว่าชนะ ต่อมากลุ่มที่สอง นักการเมืองที่มีเครือข่ายอุปถัมภ์ พรรคพลังประชารัฐดึงเข้ามา เป็นพวกทั้งหมด 15 คน แพ้เลือกตั้ง 11 และชนะ 4 คน นักการเมืองท้องถิ่น (มีข้อมูลเฉพาะกลุ่มชนะ เลือกตั้ง) ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด 32 เขต เป็นนักการเมืองที่ย้ายเข้าพรรคและชนะมากที่สุดเป็นอันดับ แรก สะท้อนที่ว่า นักการเมืองท้องถิ่นที่มีฐานเสียงหนาแน่นคือ เป้าหมายกลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวก ของพรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ซึ่งได้คะแนนรวมกว่า 1,072,759 เสียง รองจาก นักการเมืองระดับชาติ ในภาพรวมกลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก 131 คน และชนะในระบบเขต 68 เขต แพ้ 63 เขต กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวกจึงประสบความสำเร็จในการเอื้อ ให้ระบบเลือกตั้งที่รัฐบาล คสช. ออกแบบไว้ช่วยให้พรรคได้ที่นั่งมากกว่าที่ควรได้รับ ความสำเร็จใน การเลือกตั้งของพรรคพลังประชารัฐในการสืบทอดโครงสร้างอำนาจการเมืองของ คสช. จึงเป็น ปฏิบัติการที่มีความต่อเนื่องจากรัฐบาล คสช. เป็นรัฐบาลใช้อำนาจรัฐบิดเบือนกติกาเลือกตั้ง สร้าง เงื่อนไขในรัฐธรรมนูญ และสร้างการเลือกตั้งที่ไม่เท่าเทียม บริบทการเมืองทั้งหมดนี้เอื้อให้พรรคพลัง ประชารัฐใช้กลยุทธ์การดึงเข้าเป็นพวก ซึ่งระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมที่ไม่ต้องการผู้ชนะ ขาดแต่เป็นระบบเลือกตั้งที่ให้รางวัลแก่ผู้แพ้ ดังนั้นเงื่อนไขการเมืองภายใต้การปกครองโดยรัฐบาล คสช. จึงปูทางให้พรรคพลังประชารัฐรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ด้วยกลยุทธ์การดึงเข้า มาเป็นพวกในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

5.5 ผลลัพธ์ของกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกต่อระบบการเมืองไทย

จากการศึกษาเรื่องพรรคพลังประชารัฐและการดึงเข้ามาเป็นพวก สามารถสรุปปฏิบัติการสืบทอดโครงสร้างอำนาจการเมืองของรัฐบาล คสช. โดยพรรคพลังประชารัฐ ด้วยกลยุทธ์ดึงเข้ามาเป็น พวก โดยใช้จุดอ่อนของนักการเมืองผู้ถูกดึง สร้างบริบทเอื้อปฏิบัติการการดึงเข้ามาเป็นพวก อันเป็น การสะท้อนยุทธศาสตร์การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ผ่านพรรคการเมือง และการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ในประเทศไทย ทั้งนี้ยังทราบถึงปฏิบัติการกลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวก ในการเลือกตั้งภายใต้ระบอบอำนาจนิยมที่มีการแข่งขัน กลไกเลือกตั้งเป็นสถาบันจัดการความขัดแย้ง ทางการเมืองของชนชั้นนำเพื่อไม่ให้สันคลอนอำนาจของผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยม การเลือกตั้ง ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่โปร่งใส ปราศจากกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ กลไกรัฐอยู่ภายใต้ การควบคุมของรัฐบาลทหาร พรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้มีอำนาจใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเอื้อ ผลการเลือกตั้งที่ออกแบบเพื่อรองรับการสืบทอดอำนาจ โดยสถาบันการเมือง บริบทการเมืองเช่นนี้

ทำให้พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือการเมืองของผู้ปกครองอำนาจนิยมเท่านั้น ความหมายของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมจึงแตกต่างกัน หากแต่การเลือกตั้งทำให้การเปลี่ยนผ่านการถือครองอำนาจรัฐปราศจากความรุนแรงและอ้างถึงความชอบธรรมที่เชื่อมโยงประชาชน ภายใต้บริบทการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย รัฐบาล คสช. ควบคุมการเลือกตั้ง โดยออกแบบให้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเป็นกลยุทธ์การเลือกตั้งของพรรคที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. ให้ชนะเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจสร้างเงื่อนไขบริบทการเมืองให้เอื้อต่อการรักษาระบอบอำนาจเดิมที่ตนได้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม แม้บริบทการเมืองที่ชนชั้นนำเอื้อประโยชน์ตนเองก็ตามการสร้างระบอบประชาธิปไตยยังคงเกิดขึ้นได้ ผ่านการใช้ระบบเลือกตั้งเปลี่ยนให้ชนชั้นนำกลายเป็นผู้แพ้ได้ ด้วยการโดดเดี่ยวฝ่ายอำนาจนิยมให้เป็นผู้แพ้ อย่างที่เกิดขึ้นในอินโดนีเซีย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) แต่ไม่ได้เกิดขึ้นกับการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย ที่นักการเมืองสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคสีบอดและรักษาโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช.

ปัจจัยที่ทำให้เปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย มีข้อเสนอเพื่อเปลี่ยนผลการเลือกตั้งในระบอบอำนาจนิยม เพื่อออกจากการเมืองในระบอบอำนาจนิยมที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้ ประการแรก ภายใต้บริบทหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ที่นักการเมืองการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นผู้มีอิทธิพล และนักธุรกิจในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการเอื้อให้พรรคพลังประชารัฐได้รับการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จากการย้ายเข้าเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐค้ำจุนโครงสร้างการเมืองโดยชนชั้นนำ ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการศึกษา การสนับสนุนโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมของชนชั้นนำ เป็นโครงสร้างการเมืองหลังการเลือกตั้งสร้างความสูญเสียทางโอกาส แก่นักการเมืองและประชาชนภายใต้โครงสร้างอำนาจการเมืองนี้ นักการเมืองที่เข้าไปเป็นพวก ภายใต้ความไม่แน่นอนทางการเมืองมีความเป็นไปได้ที่ว่า พรรคผู้มีอำนาจใช้อิทธิพลทางการเมืองควบคุมการตัดสินใจของนักการเมืองในพรรค การเข้าเป็นพวกผู้มีอำนาจ ทำให้ผู้สมัครขาดความเป็นอิสระซึ่งลดขีดความสามารถของตนเอง ดังนั้นเพื่อให้โครงสร้างการเมืองกลับเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตย ให้ประชาชนได้มีเสรีภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา นักการเมืองที่ถูกดึงต้องไม่สนับสนุนการเมืองอำนาจนิยม ด้วยการโดดเดี่ยวพรรคผู้มีอำนาจ พรรคการเมืองที่มีแนวทางการเมืองอำนาจนิยมก็จะอ่อนแอจนต้องยุบพรรคไป ซึ่งเคยเกิดขึ้นในการเมือง เช่น พรรคสหประชาไทย พรรคเสริมพลังคสิลา พรรคสหภูมิ พรรคชาติสังคม ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจนต้องยุบพรรคไปในที่สุด (ชัยวัฒน์ สารสมบัติ, 2529; ธงไชย แสงประดับ, 2517)

ประการที่สอง กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกส่งผลให้ระบอบการเมืองภายใต้การเลือกตั้งไร้เสถียรภาพ ฝ่ายบริหารอ่อนแอ การเมืองแบบเล่นพรรคเล่นพวกเข้มข้น (Ezrow & Frantz, 2011)

กล่าวคือ พรรคที่ต้องการชนะเลือกตั้งหวังเพียงผลทางการเมืองในระยะสั้น จึงใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวก นักการเมืองที่ถูกดึงมาจากหลายกลุ่มหลายพรรค พรรคที่ใช้กลยุทธ์นี้สมาชิกมีความแตกต่างและไร้เอกภาพสูง ที่สำคัญคือการไม่ยึดโยงกันทางอุดมการณ์ทางการเมือง การเกาะเกี่ยวของนักการเมืองมีปัจจัยจากผลประโยชน์ที่ได้รับระหว่างผู้ดึงและผู้ถูกดึง เมื่อผลประโยชน์การเมืองที่ยึดโยงกลุ่มการเมืองไม่ได้รับการเติมเต็ม หรือไม่เป็นตามความที่อีกฝ่ายหนึ่ง ผู้มีอำนาจก็จะถูกสั่นคลอน ดังนั้นพรรคการเมืองต้องมีความเป็นสถาบันทางการเมือง และความเป็นปึกแผ่น มีความเป็นเอกภาพ และสนับสนุนการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง อันจะทำให้ระบอบการเมืองที่ประชาชนมีเสรีภาพเติบโตและงอกงาม จากพรรคการเมืองที่มีฐานความเป็นตัวแทนประชาชนด้วยการนำเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อเป็นทางเลือกให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินและสร้างระบอบประชาธิปไตย (Huntington, 2006)

ประการที่สาม สถาบันด้านความยุติธรรมต้องเป็นอิสระในและยึดมั่นในหลักการ และไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจ (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) สถาบันศาลกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้มีอำนาจในการรักษาโครงสร้างอำนาจการเมืองที่ชนชั้นนำและฝ่ายการเมืองที่ศาลสนับสนุนได้ประโยชน์ (Jatusripitak, 2022) สถาบันที่ทำหน้าสร้างความยุติธรรม และองค์กรอิสระทางการเมือง ต้องเป็นสถาบันที่สร้างบรรทัดฐานทางการเมือง โดยไม่ถูกรอบงำจากคณะหรือบุคคล เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของเป้าหมายการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สถาบันยุติธรรมต้องสร้างความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายให้เท่าเทียม และตัดสินความผิดอันสอดคล้องกับการกระทำของฝ่ายกระทำโดยไม่เอินเอียง และปัจจัยสุดท้ายกระบวนการได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญที่โปร่งใส ต้องโปร่งใส กระบวนการได้มาที่ตรวจสอบได้ ทุกฝ่ายในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกติการ่วมกัน รวมถึงมีการทำประชาคมภายใต้เงื่อนไขการให้เสรีภาพทางความคิดและการแสดงความคิดเห็นอันเป็นที่มาของการสร้างความชอบธรรมของกฎหมายที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ภายใต้สภาวะการเมืองที่ไร้ที่เสรีภาพ การเลือกตั้งถูกควบคุม และตัวแสดงทางการเมืองที่เห็นต่างจากรัฐถูกปิดกั้น หากเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งไม่ยอมรับ โครงสร้างอำนาจของระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย การเมืองจะเข้าใกล้ความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

5.6 บทสรุป

การศึกษางานศึกษานี้พยายามทำความเข้าใจปฏิบัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ของพรรคพลังประชารัฐที่ใช้กลยุทธ์การดึงเข้ามาเป็นพวกเพื่อได้รับคะแนนนิยมและจัดตั้งรัฐบาลหลังเลือกตั้ง เพื่อรักษาโครงสร้างการเมืองที่ตนเองได้ประโยชน์เอาไว้ งานศึกษาการเมืองไทย พ.ศ. 2562 หลายชิ้นให้ภาพพรรคพลังประชารัฐเป็นพรรคที่ใช้กลยุทธ์การดึงนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกรักษาและสืบทอด

ระบอบอำนาจนิยม ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อเสนอข้างต้น ทว่างานศึกษาเหล่านั้น ขาดภาพเชิงลึกใน ระดับปฏิบัติการ ที่เห็นถึงกระบวนการดิงนักรการเมืองในระดับปัจเจก และชี้ให้เห็นว่าพรรคพลัง ประชากร เป็นพรรคปฏิบัติการสืบทอดและรักษาระบอบอำนาจนิยม คสช. โดยใช้กลยุทธ์ดิงเข้ามา เป็นพวก ลักษณะสำคัญของกลยุทธ์การดิงเข้ามาเป็นพวก 5 ประการ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การดิงเข้าเป็น พวกด้วยเครือข่ายการเมือง (2) กลยุทธ์การดิงเข้าเป็นพวกด้วยตำแหน่งทางการเมือง (3) กลยุทธ์การ ดิงเข้าเป็นพวกด้วยเงิน (4) กลยุทธ์การดิงเข้าเป็นพวกด้วยนโยบายและงบประมาณ ที่สอดคล้องกับ แนวคิดกลยุทธ์การดิงเข้าเป็นพวกของ Maria Josua ที่ผู้เขียนใช้เป็นกรอบวิเคราะห์ (Josua, 2011) ถึงอย่างนั้นกรอบคิดดังกล่าวมีข้อจำกัดซึ่งไม่สามารถอธิบาย การใช้อำนาจรัฐในการดิงนักรการเมืองที่มี จุดอ่อนด้านคติความของพรรคพลังประชากรในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 โดยรัฐบาล คสช. ผู้เขียนจึง วิเคราะห์และชี้ให้เห็นว่า รัฐบาล คสช. ใช้อำนาจ ทรัพยากร และสถาบันการเมืองที่ยึดมาจากรัฐบาล พลเรือนปูทางให้พรรคพลังประชากรได้กลับมาเป็นรัฐบาล ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของรัฐบาล คสช. ในการ รักษาโครงสร้างการเมืองในระบอบอำนาจนิยมเอาไว้หลังการเลือกตั้งคือ (5) กลยุทธ์การดิงเข้าเป็น พวกด้วยการปิดป่า/ยัดคติความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้อำนาจทาง กฎหมายเพื่อกั้นกั้วฝ่ายตรงข้ามที่เกิดขึ้นในการเมืองที่ปกครองด้วยระบอบตรงข้ามกับ ประชาธิปไตย (Ginsburg & Moustafa, 2008; Varol, 2015) อาจกล่าวได้ว่า พรรคพลังประชากรดิง นักรการเมืองเข้ามาเป็นพวก โดยใช้สถานะรัฐบาลที่ครองอำนาจรัฐแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมให้ เอื้อต่อการรักษาและสืบทอดอำนาจโครงสร้างการเมืองของรัฐบาล คสช. ผ่านปฏิบัติการดิงเข้ามาเป็น พวกโดยพรรคพลังประชากรในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ปฏิบัติการดิงเข้ามาเป็นพวกโดยพรรคพลังประชากรในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีลักษณะ ต่างจากการย้ายพรรคของนักรการเมืองที่เคยเกิดขึ้นกับพรรคไทยรักไทย กล่าวคือ เหตุผลที่ นักรการเมืองย้ายพรรคคือ พรรคที่ย้ายเข้ามามีทรัพยากรเลือกตั้งเหนือกว่าพรรคอื่นในการแข่งขัน เดียวกัน มีแนวโน้มที่จะชนะเลือกตั้ง เช่น ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทย มีนักรการเมือง ย้ายเข้าจำนวนมาก เพราะกลุ่มทุนสนับสนุนพรรคและนักรการเมือง ทั้งยังมีบริบทการเมืองที่ ข้าราชการทหารซึ่งเป็นฝ่ายอำนาจเก่าอ่อนแอ นักรการเมืองและการเลือกตั้งจึงตัวเลือกที่ทำให้ผู้ใช้สิทธิ์ เลือกตั้งนิยมต่อนักรการเมืองที่เป็นตัวแทนใกล้ชิดและทำงานการเมือง เพราะผู้ใช้สิทธิ์ให้ความสำคัญ กับนักรการเมืองในฐานะผู้ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์การเมืองมากยิ่งขึ้น (Siripan N., 2006)

บริบทการเมืองพรรคพลังประชากรสนับสนุนรัฐบาล คสช. ขณะที่รัฐบาล คสช. ควบคุมการ เลือกตั้งผ่านการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. 2560 ที่มีเนื้อหาให้อำนาจรัฐบาล คสช. แต่งตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้ง เปลี่ยนกติกาเลือกตั้งใหม่ กำหนดเขตเลือกตั้งเอาเปรียบพรรคอื่น บริบท

การเมืองนี้ รัฐบาล คสช. ฝ่ายการเมืองที่ใช้อำนาจรัฐดิ่งนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกพรรคพลังประชารัฐ กลไกรัฐภายใต้รัฐบาล คสช. ปูทางให้รัฐบาล คสช. กลับมาครองอำนาจรัฐหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เพื่อหลีกเลี่ยงแรงกดดันจากการเมืองบนท้องถนน พรรคพลังประชารัฐจึงมีสถานะเป็นพรรคโดยรัฐ หรือพรรคการเมืองโดยรัฐบาล คสช. (Siripan N., 2019) อำนาจรัฐจึงเป็นความแตกต่างของการดิ่งนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกของพรรคพลังประชารัฐ และพรรคอื่นในการเมือง ได้แก่การย้ายพรรคของนักการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 ซึ่งพรรคที่มีนักการเมืองย้ายเข้าจำนวนมาก ไม่ได้ครองอำนาจรัฐเหมือนพรรคพลังประชารัฐ

กลวิธีที่ผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยมสร้างความชอบธรรมทางการเมืองคือ ชนชั้นนำอำนาจนิยมใช้กระบวนการปรับทัศนคติเพื่อเข้าพูดคุยกับนักการเมือง และหาจุดอ่อนของนักการเมืองที่เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์ดิ่งเข้าเป็นพวก ผู้ปกครองใช้จุดอ่อนผู้ถูกดิ่งเป็นเงื่อนไขต่อรอง/บังคับ ให้มาเป็นพวก ซึ่งพรรคพลังประชารัฐใช้กลยุทธ์หลายด้าน สอดคล้องตามแนวคิดการดิ่งเข้ามาเป็นพวก โดย Maria Josua ที่เสนอว่า ระบอบอำนาจนิยมสืบทอดอำนาจด้วยกลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวก ที่ไม่ได้มีรูปแบบกลยุทธ์แบบเดียวที่ตายตัว หากแต่รูปแบบกลยุทธ์การดิ่งเข้ามาเป็นพวก (co-optation) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ กลยุทธ์ที่ผู้ปกครองใช้อำนาจนิยมนำไปกับผู้ต้องการดิ่งเข้ามาเป็นพวก ใช้ซึ่งแน่นอนว่าปัจเจกที่ถูกดิ่งมีจุดอ่อนต่างกัน สาระสำคัญของกลยุทธ์การดิ่งเข้าเป็นพวกคือการสร้างความชอบธรรมในการครองอำนาจของผู้ปกครองในระบอบอำนาจนิยม โดยใช้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับจุดอ่อนของนักการเมือง 1) รัฐบาล คสช. ใช้เครือข่ายการเมือง ในระบบราชการ ส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่นสนับสนุนและข่มขู่ให้นักการเมืองให้ย้ายเข้าเป็นพวก 2) ตำแหน่งทางการเมือง 3) เงิน 4) นโยบายการเมืองและงบประมาณ และกลยุทธ์สุดท้ายที่แตกต่างไปจากงานของ Maria Josua เป็นลักษณะการใช้อำนาจรัฐดิ่งนักการเมืองเข้ามาเป็นพวกคือ 5) การปิดเป้า ยัดคตีความ และลงโทษในการเลือกตั้ง ซึ่งทำให้เห็นว่า พรรคการเมืองและโครงสร้างอำนาจระบอบอำนาจนิยมโดยรัฐบาล คสช. อ่อนแอ พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกรักษาและสืบทอดอำนาจของผู้ปกครองอำนาจนิยม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Adrián, L. (2019). Strength in Expectation: Elections, Economic Performance, and Authoritarian Breakdown [Article]. *Journal of Politics*, 81(2), 552-570.
<https://doi.org/10.1086/701723>
- Andersson, T., & Liff, R. (2018). Co-optation as a response to competing institutional logics: Professionals and managers in healthcare. *Journal of Professions and Organization*, 5(2), 71-87. <https://doi.org/10.1093/jpo/joy001>
- Berge, B. v. d., Poguntke, T., Obert, P., & Tipei, D. (2013). *Measuring Intra-Party Democracy. [electronic resource] : A Guide for the Content Analysis of Party Statutes with Examples from Hungary, Slovakia and Romania* [Electronic Non-fiction]. Springer Berlin Heidelberg.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b1962800&site=eds-live>
- Bertocchi, G., & Spagat, M. (2001). The Politics of Co-optation. *Journal of Comparative Economics*, 29(4), 591-607.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147596701917342>
- Brooker, P. (2014). *Non-democratic regimes* (3rd ed.) [Non-fiction]. Palgrave Macmillan. [Record #346 is using a reference type undefined in this output style.]
- Chotanan, P. (2564). The Relations Between State and Local Government under the Context of Decentralization during The National Council for Peace and Order (2014-2019) วารสารการบริหารปกครอง (*Governance Journal*), ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564), 42-76.
- Ezrow, N., & Frantz, E. (2011). *Dictators and Dictatorships Understanding Authoritarian Regimes and their Leaders*. Sheridan Books.
- Gandhi, J. (2008). *Political Institutions Under Dictatorship*. Cambridge University Press
- Gandhi, J., & Lust-Okar, E. (2009). Elections Under Authoritarianism. *Annual Review of*

Political Science, 12(1), 403-422.

<https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060106.095434>

Gandhi, J., & Przeworski, A. (2006). COOPERATION, COOPTATION, AND REBELLION UNDER DICTATORSHIPS. *ECONOMICS & POLITICS* 18, 1-26. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.2006.00160.x>

Geddes, B. (1999). Authoritarian Breakdown: Empirical Test of a Game Theoretic Argument. *Paper prepared for presentation at the annual meeting of the American Political Science Association, Atlanta,.*

Geddes, B. (2005). Why parties and elections in authoritarian regimes? *Annual Meeting of the American Political Science Association*, 456-471.

Geddes, B., Wright, J., & Frantz, E. (2018). *Why Parties and Elections in Dictatorships? In How Dictatorships Work: Power, Personalization, and Collapse* Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316336182.006>

Gerschewski, J. (2013). The three pillars of stability: legitimation, repression, and co-optation in autocratic regimes. *Democratization*, 20, 13-38. <https://doi.org/10.1080/13510347.2013.738860>

Ginsburg, T., & Moustafa, T. (2008). *Rule by law the politics of courts in Authoritarian Regimes*. Cambridge University Press.

Head, J. (2016). *Thai referendum: Why Thais backed a military-backed constitution*. Retrieved 26 September 2022 from <https://www.bbc.com/news/world-asia-37013950>

Holdo, M. (2019). Cooptation and non-cooptation: elite strategies in response to social protest. *Social Movement Studies*, 18(4), 444-462. <https://doi.org/10.1080/14742837.2019.1577133>

Huntington, S. P. (2006). *Political order in changing societies* [Non-fiction]. Yale University Press.

Jatusripitak, N. (2022). *The Politics of Giving: Patterns and Evolution of Patronage and Electoral Networks in Thailand*. Northwestern University.

Josua, M. (2011). *Co-optation as a Strategy of Authoritarian Legitimation Success and Failure in the Arab World*. Retrieved 30 April 2020 from

<https://ecpr.eu/filestore/paperproposal/9214dc5a-87f7-4466-ad42-3654f0d3f347.pdf> [Record #339 is using a reference type undefined in this output style.]

Kongkirati, P. (2019a, 23 MAR 2019). *Palang Pracharat Party: can old tricks win in a new political landscape?* พรรคพลังประชารัฐ: การเมืองเก่าภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่. Retrieved 15 เมษายน 2563 from <https://www.newmandala.org/palang-pracharat-party-can-old-tricks-win-in-a-new-political-landscape/>

Kongkirati, P. (2019b). *Why Thailand's generals fail to co-opt elections* การเลือกตั้งไทย 2562: เดินหน้าประเทศไทยสู่ระบอบอำนาจนิยมครั้งใหม่ที่ขลุ่ยหลัก. Retrieved 16 มกราคม 2563 from <https://www.newmandala.org/why-thailands-generals-fail-to-co-opt-elections/>

Lapegna, P. (2014). "The Problem with 'Cooptation'". *Political Sociology Section American Sociological Association*, 20(1), 7-10. http://asapoliticalsoc.org/wp-content/uploads/2015/02/F14-Poli-Soc-newsletter_final-newsletter-2.pdf#page=7

Levitsky, S., & Way, L. A. (2002b). Elections Without Democracy: The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*, 13 (2): , p. 51-65.

Levitsky, S., & Ziblatt, D. (2018). *How democracy die*. Penguin Random House.

Linz, J. J. (2000). *Totalitarian and Authoritarian Regimes*.

LoGerfo, J. (1996). Attitudes toward Democracy among Bangkok and Rural Northern Thais: The Great Divide [research-article]. *Asian Survey*, 36(9), 904-923. <https://doi.org/10.2307/2645538>

Marquez, X. (2017). *Non-democratic politics : Authoritarianism, dictatorship, and democratization* [Bibliographies Non-fiction]. Palgrave.

McCargo, D., Alexander, S. T., & Desatova, P. (2017). Ordering Peace: Thailand's 2016 Constitutional Referendum [research-article]. *Contemporary Southeast Asia*, 39(1), 65-95. <https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjrs&AN=edsjrs.44683885&site=eds-live>

Montesano, M. J. (2001). THAILAND IN 2000 Shifting Politics, Dragging Economy,

- Troubled Border [research-article]. *Asian Survey*, 41(1), 171-180.
<https://doi.org/10.1525/as.2001.41.1.171>
- Nethipo, V. (2022). Clientelism under the NCPO Regime: New Networks in the Old Pattern. . *Journal of Social Sciences* 52 No. 1 (2022), 36-63. .
<http://www.library.polsci.chula.ac.th/journal2>
- Nethipo, V., & Yen, C. (2020, 2 APR 2020). *Co-optation in Thailand's 2019 election*. Retrieved 25 เมษายน 2563 from <https://www.newmandala.org/co-optation-in-thailands-2019-election/>
- Neto, O. A., & Cox, G. W. (1997). Electoral Institutions, Cleavage Structures, and the Number of Parties [research-article]. *American Journal of Political Science*, 41(1), 149-174. <https://doi.org/10.2307/2111712>
- Nishizaki, Y. (2006). The Domination of a Fussy Strongman in Provincial Thailand: The Case of Banharn Silpa-Archa in Suphanburi [research-article]. *Journal of Southeast Asian Studies*, 37(2), 267-291.
<https://doi.org/10.1017/S0022463406000555>
- Phaiboolnanthaphong, D., Thabsuwan, S., Prachyapruitand, T., & Soeheng, N. (2019). Development Establishment Existence and Adjustment of Political Parties Founded by Local Politician Groups. *Journal of MCU Buddhapanya Review* 4 No.2 May-August 2019.
- Phongpaichit, P., & Piriyaangsan, S. (1996). *Corruption and democracy in Thailand* (2nd ed. ed.) [Non-fiction]. Silkworm Books.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cab05085a&AN=chu.b1458307&site=eds-live>
- Reuter, O. J., & Robertson, G. B. (2015). Legislatures, Cooptation, and Social Protest in Contemporary Authoritarian Regimes. *The Journal of Politics*, 77, 235-248.
<https://doi.org/10.1086/678390>
- Riggs, F. W. (1966). *Thailand: The Modernization of Bureaucratic Polity*. East-West Center Press
- Samudavanija, C.-A. (1982). The Thai Young Turks. In (pp. 2). Institute of Southeast Asian Studies.

- Sartori, G. (1997). *Comparative constitutional engineering : an inquiry into structures, incentives and outcomes*. New York University Press
- Schedler, A. (2006). *Electoral authoritarianism : The dynamics of unfree competition* [Non-fiction]. Lynne Rienner Publishers.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b1738413&site=eds-live>
- Siripan N., S. (2006). *Thai political parties in the age of reform* [Non-fiction Government documents]. Institute of Public Policy Studies.
- Siripan N., S. (2019). Electoral integrity and the repercussions of institutional manipulations: The 2019 general election in Thailand. *Asian Journal of competitive politics*, 5(1), 52-68. <https://doi.org/10.1177/2057891119892321>
- Siripan N., S. (2022). The Choices of Electoral Systems in Thailand’s Turbulent Times, 1997-2021. *Political Science and Public Administration Journal*, Vol.13 No.2 (July-December 2022)
- Tierney, S. (2012). *Constitutional referendums : the theory and practice of republican deliberation* (1st ed.) [Non-fiction]. Oxford University Press.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b1947140&site=eds-live>
- Trisuwan, H. (2021, 10 September 2021). *Constitutional amendments : Parliament returns to two ballots 149 S.W. voted in favour of the constitutional amendment for Term 3*. Retrieved 9 November 2022 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-58510872>
- Varol, O. O. (2015). Stealth Authoritarianism [article]. *Iowa Law Review*, 100(4), 1673-1742.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edshol&AN=edshol.hein.journals.ilr100.53&site=eds-live>
- Yin, R. K. (2013). *Case Study Research Design and Methods* (Fifth ed.). SAGE.

ภาษาไทย

Arpasaengphet, J. (2022). ผู้มีบุญในอีสานซีซั่นสอง (23) – “ดีเจต้อย” กับสายเลือดผู้มีบุญ 2445.

- Retrieved 2 ตุลาคม 2565 from <https://theisaanrecord.co/2022/05/12/holy-man-rebellion-season-2-thai-23/>
- BBC. (2018a). พรรคพลังประชารัฐ : ใครเป็นใครในผู้ร่วมก่อตั้ง. Retrieved 15 มกราคม 2563 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-45691152>
- BBC. (2018b). ส.ว. เฉพาะกาล กับฉายา "ทายาท คสช.". Retrieved 17 พฤศจิกายน 2564 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-45859938>
- BBC. (2019a, 15 กรกฎาคม 2019). 5 ปี คสช. : พล.อ. ประยุทธ์ อ้างผลงาน ฟันฟูเกียรติคุณ-ความสงบให้แก่ประเทศ. Retrieved 3 พฤศจิกายน 2565 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-48986979>
- BBC. (2019b, 4 มิถุนายน 2019). ตั้งรัฐบาล : มติประธาธิปไตยจับขั้วตั้งรัฐบาลกับ พปชร. <https://www.bbc.com/thai/thailand-48508615>
- BBC. (2020a, 22 พฤษภาคม 2020). 6 ปีรัฐประหาร : เปิดสถิติคดีการเมือง-ละเมิดสิทธิภายใต้ "ระบอบ คสช." จากยุคอำนาจนิยม ถึง อำนาจกลายรูป. Retrieved 4 พฤษภาคม 2565 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-52755912>
- BBC. (2020b, 9 กรกฎาคม 2020). พลังประชารัฐ : กลุ่ม "4 กุมภาพันธ์" ลาออกจากสมาชิก พปชร. แต่ยังไม่ทิ้งเก้าอี้ รมต. ไม่คิดตั้งพรรคใหม่. Retrieved 1 เมษายน 2564 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-53344161>
- BBC. (2021). ธรรมเนียมสืบทอด : อดีตรัฐมนตรีที่ถูกปลดกับอนาคตที่ "อาจจะไปสร้างบ้านใหม่". Retrieved 21 กุมภาพันธ์ 2565 from <https://www.bbc.com/thai/58503274>
- BBC. (2022a, 2 มีนาคม 2022). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ ร่าง พ.ร.บ. พรรคการเมือง และ ร่าง พ.ร.บ. เลือกตั้ง ที่กำหนดอนาคตการเมืองไทย. Retrieved 16 พฤษภาคม 2565 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-60497877>
- BBC. (2022b, 18 เมษายน 2022). แรมโบ้อีสาน : 5 เรื่องพลิกผันของ เสกสกล อัตถาวงศ์. <https://www.bbc.com/thai/thailand-61005967>
- BBC. (2562). ผลเลือกตั้ง 2562: กต. แลกผลเลือกตั้ง 100% คะแนนมหาชนของ พปชร. พุ่งเป็น 8.4 ล้านเสียง. Retrieved 22 กุมภาพันธ์ 2563, from <https://www.bbc.com/thai/thailand-47730271>
- BBC. (2563, 9 กรกฎาคม 2563). พลังประชารัฐ : กลุ่ม "4 กุมภาพันธ์" ลาออกจากสมาชิก พปชร. แต่ยังไม่ทิ้งเก้าอี้ รมต. ไม่คิดตั้งพรรคใหม่. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-53344161>
- iLaw. (2557a, 27 ตุลาคม 2557). คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ: แม่น้ำสายที่ห้าสู่รัฐธรรมนูญ

- ใหม่. Retrieved 25 พฤศจิกายน 2563 from <https://ilaw.or.th/node/3299>
- iLaw. (2557b). รู้จัก สนช.และการเดินทางของกฎหมายใน สนช. Retrieved 17 พฤศจิกายน 2564 from <https://ilaw.or.th/node/3350>
- iLaw. (2559a). ประชาชาติเคนยา: รับร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อออกจากยุคเผด็จการและความรุนแรง. Retrieved 4 ตุลาคม 2565 from <https://ilaw.or.th/node/4180>
- iLaw. (2559b). ประชาชาติศรีลังกา-บังกลาเทศ: ลงคะแนนต่ออายุเผด็จการภายใต้กฎหมายพิเศษ. Retrieved 29 กันยายน 2565 from <https://ilaw.or.th/node/4181>
- iLaw. (2559c). ประชาชาติสวีตเซอร์แลนด์: ประชาชาติที่มาจากเจตจำนงของพลเมือง. Retrieved 7 ตุลาคม 2565 from <https://ilaw.or.th/node/4225>
- iLaw. (2559d). ประชาชาติอียิปต์: ร่างรัฐธรรมนูญ 3 ครั้งใน 5 ปี เลือกตั้งแล้วได้ผู้นำไม่ดีเลยต้องเชื่อมโยงทหาร. Retrieved 28 กันยายน 2565 from <https://ilaw.or.th/node/4188>
- iLaw. (2560a). ทำความรู้จัก 'ผู้คุมกฎการเลือกตั้ง' กับลูกเล่นที่มากกว่าเดิม. Retrieved 24 ตุลาคม 2565 from <https://ilaw.or.th/node/4623>
- iLaw. (2560b, 16 ตุลาคม 2564). พ.ร.ป.พรรคการเมืองฯ "ตั้งพรรคยาก ยุบพรรคง่าย ห้ามประชานิยม". Retrieved 5 พฤษภาคม 2564 from <https://ilaw.or.th/node/4654>
- iLaw. (2561a, 30 พฤศจิกายน 2561). เลือกตั้ง 62: การแบ่งเขตการเลือกตั้ง โดย คสช. Retrieved 30 ตุลาคม 2565 from <https://ilaw.or.th/node/5046>
- iLaw. (2561b). เลือกตั้ง 62: พรรคการเมืองต้องเจอปัญหาอะไรบ้างก่อนการเลือกตั้ง. Retrieved 2 กันยายน 2565 from <https://ilaw.or.th/node/5008>
- iLaw. (2561c). "มาตรา 44" ครบ 200 ฉบับ ใช้ทุกประเด็นปัญหาแบบตามใจชอบ. <https://ilaw.or.th/node/5041>
- iLaw. (2561d, 15 พฤษภาคม 2565). สี่ปี คสช. ใช้มาตรา 44 + สนช. เข้ายึดองค์กรอิสระได้เบ็ดเสร็จตามใจ. <https://ilaw.or.th/node/4808>
- iLaw. (2561e). สี่ปี คสช. ปฏิรูปคอร์รัปชัน ตั้งหลายกลไกแบบ 'บนลงล่าง' ทำโดยทหารไม่ตรวจสอบทหารเอง. <https://ilaw.or.th/node/4807>
- iLaw. (2562a). เลือกตั้ง 62: 81 พรรคการเมืองในสนามเลือกตั้ง เกินครึ่งเป็นพรรคตั้งใหม่. Retrieved 29 เมษายน 2564 from <https://ilaw.or.th/node/5181>
- iLaw. (2562b, 29 มกราคม 2562). เลือกตั้ง 62: 'พรรคพลังประชารัฐ' ตัวแปรในการสืบทอดอำนาจ คสช. Retrieved 22 พฤษภาคม 2565 from <https://ilaw.or.th/node/5119?fbclid=IwAR2VCmD5eKHf1yTWnXO7C-BtbfGcCUGgp9W7uSAwaS1RUZcz5mclfDuAly8>

- iLaw. (2562c). เลือกตั้ง 62: เปิดรายชื่อ 13 นักการเมืองท้องถิ่นพันตรวจสอบทุจริตหันหนุนพลังประชาชน
รัฐ. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2564 from <https://www.ilaw.or.th/node/5116>
- iLaw. (2562d, 13 มีนาคม 2562). เลือกตั้ง 62: แต้มต่อ ส.ส.พลังชุด อย่างน้อย 47 ที่นั่ง กลเกมสืบ
ทอดอำนาจที่ไม่ยากสำหรับพลังประชาชนรัฐ. Retrieved 4 เมษายน 2564 from
<https://www.ilaw.or.th/node/5212>
- iLaw. (2565, 20 เมษายน 2565). นโยบาย "เสรีกัญชา" คืบหน้าไปแค่ไหน? Retrieved 10
พฤศจิกายน 2565 from <https://ilaw.or.th/node/6125>
- isranews. (2563). เช็กชื่อกลุ่มทุน บ.ประชารัฐฯ 'ธูปาปน' เบอร์หนึ่งหุ้นใหญ่ 'บิกเอกชน-สื่อ' คว้า
ขาดทุน25ล. Retrieved 4 พฤษภาคม 2564 from
<https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/85968-isranewss00-85968.html>
- komchadluek online. (2561). "รัฐธรรมนูญตีไหนมาเพื่อพวกเรา" ??? Retrieved 25 ตุลาคม 2022
from <https://www.komchadluek.net/scoop/352831>
- Matichon online. (2562 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562). วิฤตไทยรักษาชาติ จับตาพท.เอาอย่างไรกับ 150
เขตที่(อาจ)หายไป. matichon.co.th/election-2019/news_1365389
- Matichon TV. (2021). "อิสรภาพเราสิ้นสุดแล้ว" เจาะใจ "ทัศนีย์" ต้องขึ้นศาลทหาร-ติดคุก เพราะ
รณรงค์ไม่รับรธน.60:Matichon TV. Retrieved 26 พฤศจิกายน 2564 from
<https://www.youtube.com/watch?v=9eLSNFiNBys>
- MGR online. (2564, 20 ธันวาคม 2564). ศาลฎีกาพิพากษาครั้งแรก คดี "วิรัช รัตนเศรษฐ์" ทุจริต
ก่อสร้างสนามฟุตบอล เจ้าตัวให้การปฏิเสธพร้อมสู้คดี.
- pitvfanpaeg. (2019). "รัฐธรรมนูญอาญาพิช" : อดีต ปัจจุบัน และอนาคตรัฐธรรมนูญไทย : รศ.ดร.
สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. https://www.youtube.com/watch?v=Ul4L_WzTw2U
- PPTV Online. (2561, 23 พฤศจิกายน 2561). "กลุ่มบ้านริมน้ำ ชบ "พลังประชาชน" พร้อมหนุน
"ประยุทธ์" ชิงนายกฯ. Retrieved 28 ตุลาคม 2565 from
<https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99/93712>
- Ramsey, A. (2016). *Thailand referendum: fears over fair vote as military cracks down on dissent*. Retrieved 26 September 2022 from
<https://www.theguardian.com/world/2016/aug/03/thailand-referendum-fears-over-fair-vote-as-military-cracks-down-on-dissent>
- Spring. (2561, 28 มิถุนายน 2561). 'สุริยะ' ลั่นสนับสนุน พล.อ.ประยุทธ์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกสมัย.

- Retrieved 16 มกราคม 2563 from <https://www.springnews.co.th/politics/296061>
- TDRI. (2021, 11 กรกฎาคม 2021). ประเมินผลงานกลางเทอมรัฐบาลประยุทธ์ 2: การควบคุมการระบาดของโควิด-19 และการบริหารจัดการวัคซีน. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from <https://tdri.or.th/2021/07/report-2years-prayut-cabinet2/>
- Thai pbs news. (2559). ศาลทหารไม่ให้ประกัน "บุญเลิศ-ทัศนีย์" ซ้ำไม่มีเหตุให้เปลี่ยนคำสั่งเดิม. Retrieved 26 พฤศจิกายน 2564 from <https://news.thaipbs.or.th/content/254743>
- Thai pbs news. (2562). ต่วน ! มติ 61 เสียง "ประชาธิปไตย" ร่วมรัฐบาลพลังประชารัฐ. Retrieved 22 กุมภาพันธ์ 2563 from <https://news.thaipbs.or.th/content/280612>
- ThaiPublica. (2018). พปชร. จัด “โต๊ะจีน” ระดมทุน 600 ล้าน “คลัง – ททท.” ปฏิเสธ ชื่อโต๊ะ. Retrieved 18 มกราคม 2565 from <https://thaipublica.org/2018/12/hot-issue-social-media-2018-051/>
- Thairath. (2565). เขาอยากอยู่ยาว. Retrieved 7 ตุลาคม 2565 from <https://www.thairath.co.th/news/politic/2495842>
- thestandard. (2021, 24 มิถุนายน 2564). รัฐธรรมนูญยาพิษต้องแก้ หลังวางกลไกแก้ยาก จิรายุ ชี้นายกฯ มาจาก ส.ว. ต้องปิดสวิทช์ ส.ว. ไปพร้อมกัน. Retrieved 7 พฤศจิกายน 2564 from <https://thestandard.co/parliament-debate-charter-draft-24062021-4/>
- tnews. (2565, 31 ตุลาคม 2565). ป.ป.ช. ชี้มูลค่าความผิด เอ๋ ชนม์สวัสดิ์ ตุกริตเงินทอนวัดสมุทรปราการ 100 ล้าน. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from <https://www.tnews.co.th/social/social-news/577032>
- Voice online. (2019, 16 กุมภาพันธ์ 2019). บัตรคนจน ... ลูกเล่น คสช. อัดเงินปีละกว่า 4 หมื่นล้านบาท ชื่อใจรากลูญา. Retrieved 28 เมษายน 2564 from <https://voicetv.co.th/read/iexyWrZ>
- workpoint today. (2562a). เลือกตั้ง 62 / ส.ว. 250 คน มีที่มาอย่างไร ? Retrieved 17 พฤศจิกายน 2564 from <https://workpointtoday.com/250%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%84%E0%B8%A3/>
- workpoint today. (2562b). พปชร. แจงกต.แล้วได้เงินโต๊ะจีนกว่า 622 ล้าน ยืนยันไม่มีหน่วยงานรัฐ. <https://workpointtoday.com/%E0%B9%81%E0%B8%88%E0%B8%87%E0%B8%8>

- [1%E0%B8%81%E0%B8%95-
%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B9%84%E0%B8%94%
E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%88/
workpointtoday. \(2562\). “พ.ต.ท.ไวพจน์” พัน ส.ส.กำแพงเพชร-ต้องโทษจำคุกคดีลี้ภัยประชุม
อาเซียน. Retrieved 1 ตุลาคม 2565 from
<https://workpointtoday.com/%E0%B8%95%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0%B8%9E%E0%B8%A5-%E0%B8%AD-%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2/>](https://workpointtoday.com/%E0%B8%95%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0%B8%9E%E0%B8%A5-%E0%B8%AD-%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2/)
- เผด็จ ข้าเลิศสกุล. (2020, 12 ตุลาคม 2020). รัฐประหาร รสช. โดย พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ เปิดบันทึก
รัฐบาลอังกฤษหลังปิดลับ 27 ปี. Retrieved 6 พฤศจิกายน 2565 from
<https://www.bbc.com/thai/thailand-54499015>
- เลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์. (2019). พรรคสามัญชนเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการประชาชน. Retrieved 2 กันยายน
2564 from <https://prachatai.com/journal/2019/11/85121>
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2565). อุปถัมภ์คำใคร : การเลือกตั้งไทยกับประชาธิปไตยก้าวถอยหลัง (พิมพ์ครั้งที่
1. ed.) [Non-fiction]. มติชน.
- เอกจิต สว่างอารมย์. (2559). การศึกษาวาทกรรม “ประชามติ” ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรีผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
<https://repository.nida.ac.th/handle/662723737/3781>
- เอกพลณัฐ ฌัฐพัชรนันท์. (2019). การเมืองเสื้อสีกับการศึกษาขบวนการได้กลับตามจารีตการศึกษา
ขบวนการทางสังคมและการเมือง ; The Colored-shirt Politics and the Study of
Counter-movement in the Tradition of Social and Political Movement Study
[article in journal/newspaper]. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social
Sciences, Chiang Mai University.*
[https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?dir
ect=true&db=edsbas&AN=edsbas.ACF5CE1F&site=eds-live](https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsbas&AN=edsbas.ACF5CE1F&site=eds-live)
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2563). กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน (ตระกูลคุณปลื้ม) กับการเลือกตั้ง 24 มีนาคม
2562. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา(Vol. 8 No. 1 (2563): มกราคม - มิถุนายน 2563
) . <http://ojslib3.buu.in.th/index.php/poleco/article/view/7271>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). ภูมิใจไทย” ตอบรับ “พลังประชารัฐ” เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาล มุ่งแก้ปากท้อง
(คลิป). Retrieved 22 กุมภาพันธ์ 2563 from

<https://www.thairath.co.th/news/politic/1577595>

ไทยรัฐออนไลน์. (2564, 17 พฤศจิกายน 2564). “หมอมูมินทร์” ทิ้ง พลังประชารัฐ เตรียมกลับซบเพื่อ
ไทย จับตาศิษย์เก่าตามมาอีก. Retrieved 4 พฤศจิกายน 2565 from

<https://www.thairath.co.th/news/politic/2243681>

ไทยรัฐออนไลน์. (2565, 19 มกราคม 2565). ด่วน มติ กก.บห.-ส.ส. ชับ “ธรรมนัส” พร้อม 20 ส.ส. พัน
พรรคพลังประชารัฐ. Retrieved 4 พฤศจิกายน 2565 from

<https://www.thairath.co.th/news/politic/2291672>

กรุงเทพธุรกิจ. (2563, 31 มกราคม 2563). ยื่นแล้ว! 6 พรรคฝ่ายค้าน ยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจ 6
รัฐมนตรี. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from

<https://www.bangkokbiznews.com/politics/864451>

กรุงเทพธุรกิจ. (2565, 10 กุมภาพันธ์ 2565). “วิรัช” แห้ว! ศาลฎีกายกคำร้องขอถอนคำสั่งหยุดปฏิบัติ
หน้าที่ คดีฟุตบอลฉาว. Retrieved 7 มีนาคม 2565 from

<https://www.bangkokbiznews.com/politics/987692>

จักรกริช สังขมณี. (2554). ย้อนคิดว่าด้วยชีวิตทางการเมืองของชาวบ้าน : การเมืองในชนบทที่มากกว่า
การเลือกตั้งและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม [Non-fiction]. วารสารสังคมวิทยา
มานุษยวิทยา : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554).

<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cab00000&AN=chu.b1926377&site=eds-live>

จันจิรา ดิษเจริญ. (2563). วงจรอุบาทว์ในการเมืองไทย The Vicious Cycle in Thai Politic. การ
ประชุมวิชาการระดับชาติด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ครั้งที่ 2 หัวข้อ “คลี่-คลาย-ญาติ-
เคลื่อนไหว”, ณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ชัยวัฒน์ สารสมบัติ. (2529). ทหารกับพรรคการเมืองการเลือกตั้ง (2500-2526) จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย].

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2530). ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1. ed.) [Non-fiction].
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2524). การเลือกตั้ง พรรคการเมือง รัฐสภา และคณะทหาร. บรรณกิจ.

ฐานเศรษฐกิจ. (2562). ทุนการเมือง ‘พลังประชารัฐ’ ยังอู้ฟู. Retrieved 5 พฤษภาคม 2564 from

<https://www.thansettakij.com/content/politics/399575>

ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565). “สร้างอนาคตไทย”เปิดตัว“สุพล ฟองงาม”เป็นขุนพลอีสานวันอาทิตย์นี้.

<https://www.thansettakij.com/politics/510913>

- ณสดมภ์ ธิติปรีชา. (2560). ระบบเลือกตั้งและการจัดการเลือกตั้ง: เป้าหมายและผลลัพธ์ทางการเมืองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ธงไชย แสงประดับ. (2517). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบพรรคการเมืองไทย ศึกษาเฉพาะกรณีพรรคเสรีมนังคศิลา กับ พรรคสหประชาไทย (*The comparative study of the Thai political parties case study: The Serimanangkasila and The United Thai People Parties*) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ธนบรรณ อุ่ทองมาก. (2560). รัฐบาลทหารไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 [Theses Non-fiction Government documents, CU Library.
- นิติ เอียวศรีวงศ์. (2563, 22 มกราคม 2563). นิติ เอียวศรีวงศ์ / เผด็จการซ่อนรูปที่สิ้นกลิ่น. Retrieved 23 มกราคม 2563 from https://www.matichonweekly.com/column/article_267230
- บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ. (2563). การเมืองไทยร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม ed.) [Non-fiction]. สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2018). พลังประชารัฐ ไม่ใช่พรรคแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ถูกมองว่าเป็น "พรรคร่างทรงทหาร". Retrieved 23 เมษายน 2563 from https://www.bbc.com/thai/features-45781649?fbclid=IwAR2uOLXvTafMLwgsaSrAYRGtKFKsXXj_lLpjpC_sZurxq_Dva8hb_gB5Os_8
- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, & สัญญา เคนาภูมิ. (2019). นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. วารสารรัชต์ภาคย์, 13(31), 1-13.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2555). การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง : วาทกรรม อำนาจ และพลวัตชนบทไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1. ed.) [Non-fiction]. ฟ้ายเดียวกัน.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2563). *When we vote* : พลวัตการเลือกตั้งและประชาธิปไตยในอาเซียน (พิมพ์ครั้งแรก ed.) [Non-fiction]. มติชน.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ, & วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. (2561). ระบอบประยุทธ์ การสร้างรัฐทหารและทุนนิยมแบบช่วงสั้น. วารสารฟ้ายเดียวกัน 16 (2):, 7-41.
- ประชา บูรพาวิถี. (2565, 24 กรกฎาคม 2565). ผ่าซุ้มปากน้ำ “เอ๋ ชนม์สวัสดิ์” ลูกรัก “ประวิตร” สายตรง “วงศ์สุวรรณ”. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from

<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/1017075>

ประชาไท. (2018a). เปิดประวัติ 24 แกนนำพรรคพลังประชารัฐ ทีมงานรัฐบาล คสช. ฟรี. Retrieved 28 เมษายน 2564 from <https://prachatai.com/journal/2018/09/78912>

ประชาไท. (2018b). ‘กลุ่มสามมิตร’ คือใคร? ‘ประวิตร’ ซี้หนุ ‘ประยุทธ์’ นั่งนายกก็เรื่องของเขา.

Retrieved 5 พฤษภาคม 2564 from <https://prachatai.com/journal/2018/07/77682>

ประชาชาติธุรกิจ. (2565a, 22 เมษายน 2565). ค่าโง่โง่ กกต. ส่งเว่ย 70 ล้าน ติดกับดักรัฐธรรมนูญ คสช. Retrieved 1 พฤษภาคม 2565 from <https://www.prachachat.net/politics/news-915430>

ประชาชาติธุรกิจ. (2565b, 8 พฤศจิกายน 2565). ประยุทธ์ ทุบโต๊ะกลาง ครม. ส่งพรรคร่วมรัฐบาลพักรบ. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from

<https://www.prachachat.net/politics/news-1112759>

ผู้จัดการออนไลน์. (2562, 28 มิถุนายน 2562). “แรมโบ้” หลุดคดี-แกนนำเสื้อแดงน้ำท่วมปากไม่พูดความจริง!? Retrieved 5 พฤษภาคม 2564 from

<https://mgronline.com/politics/detail/9620000061421>

พรรคเพื่อไทย. (2021). เปิดโปง "ประชามติอัปยศ" : ทศนิยม บูรณุปกรณ์. Retrieved 27 พฤศจิกายน 2564 from <https://www.youtube.com/watch?v=HLN1LeeRyaY>

พรรคภูมิใจไทย. (ม.ป.ป.). ข้อมูลพรรค. Retrieved 2 ตุลาคม 2565 from

<https://bhumjaithai.com/>

พิชามญชุ์ ศรีรักษาสินธุ์, & ไพลิน ภูจินาพันธ์. (2563). มาตรา 44 เครื่องมือในการครองอำนาจนำ ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.). วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563), 171-188.

พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2562, เสาร์ 13 - ศุกร์ 19 เมษายน 2562). ปัญหาพลวัต: ของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง๒๕๖๒(๓): พรรคพลังประชารัฐ โขติช่วงเพียงชั่วคราว หรือเปล่งประกายยาวนาน. ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360°, 50.

<https://mgronline.com/daily/detail/9620000035901>

ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ. (2562). ความร่วมมือในการออกแบบนโยบายสาธารณะ: ศึกษากรณีนโยบายประชารัฐเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา. รัฐศาสตร์สาร, 40(1), 83-133.

มติชนสุดสัปดาห์. (2563). ‘ประยุทธ์’ ถึงกับโวย “ดูให้ดีขึ้นหน่อย!” หลังเห็นชื่อน้องสาวแกนนำเสื้อแดง นั่งสำนักนายกฯ. Retrieved 1 มิถุนายน from https://www.matichonweekly.com/hot-news/article_344586

มติชนออนไลน์. (2561). ‘ชวน ชูจันทร์’ ผู้ก่อตั้งพรรคพลังประชารัฐ ยืนยันไม่ใช่พรรคคนอमीของ คสช.

Retrieved 28 เมษายน 2564 from

https://www.matichon.co.th/politics/news_863658

มติชนออนไลน์. (2564). อัยการเตรียมยื่นฟ้อง "วิรัช รัตนเศรษฐ์" ทูจริตสนามฟุตบอล ฟังผอ.-พวกร่วม

สนับสนุน. Retrieved 12 สิงหาคม 2564 from [https://www.matichon.co.th/news-](https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2867355)

[monitor/news_2867355](https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2867355)

มัทนา นกเสวก. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมชนบท : กรณีศึกษาโครงการนาแปลงใหญ่

ในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา [Theses Non-fiction Government

documents].

[https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?dir](https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b2284715&site=eds-live)

[ect=true&db=cat05085a&AN=chu.b2284715&site=eds-live](https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b2284715&site=eds-live)

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/70398>

ราชกิจจานุเบกษา. (2560a). พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๐,. Retrieved 12 ตุลาคม 2565 from

https://www.ect.go.th/ect_th/ewt_dl_link.php?nid=3120

ราชกิจจานุเบกษา. (2560b). พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐.

Retrieved 13 ตุลาคม 2565 from

<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/105/1.PDF>

ประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี, (2562). **ลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/176/T_0001.PDF

ลิขิต อีระเวคิน. (2553). การเมืองการปกครองของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขปรับปรุง ed.) [Non-fiction].

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณภา ตระสังขะ. (2564). อ่านรัฐธรรมนูญ 2560 (พิมพ์ครั้งที่ 1. ed.) [Non-fiction]. สำนักงาน

สัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภชัย แสนยุติธรรม. (2537). บทบาททางการเมืองของทหาร: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดตั้งพรรคสามัคคี

ธรรม (2533-2553) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2560). รัฐธรรมนูญใหม่ประกาศใช้ แต่ “ผู้ต้องหาประชามติ” กว่า

104 ราย ยังถูกดำเนินคดี. Retrieved 26 กันยายน 2565 from

<https://tlhr2014.com/archives/3924>

ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2015). การสัมมนา

ประจำปี 2548 เรื่อง "ชนกิจการเมือง" ชนกิจการเมือง, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชัย ศรีสุทธิยากร. (2562). กกด. ม. 44 : เชิงอรรถการเมืองไทย พ.ศ. 2556-2561 (พิมพ์ครั้งที่ 1. ed.) [Non-fiction]. มุลินีเพื่อการศึกษาระชาธิปไตยและการพัฒนา (โครงการจัดพิมพ์คบไฟ).

สยามรัฐออนไลน์. (2564, 17 พฤศจิกายน 2564). หมอภูมิรินทร์" ทิ้ง "พลังประชารัฐ" กลับรังเดิม "พท." ดึง"มาลินี-อมรเทพ"ไปด้วย จับตาศิษย์เก่าทยอยกลับอีก. Retrieved 10 พฤศจิกายน 2565 from <https://siamrath.co.th/n/298458>

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2561a). การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยเปรียบเทียบ : เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ซิลี อาร์เจนตินา ตุนิเซีย ไนจีเรีย ยูเครน และโปแลนด์ (พิมพ์ครั้งที่ 1. ed.) [Non-fiction Government documents]. สถาบันพระปกเกล้า.
<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b2206815&site=eds-live>

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2561b). ระบบเลือกตั้งเปรียบเทียบ. สยามปริทัศน์.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2562). สุรชาติ บำรุงสุข / การควบคุมโดยพลเรือน 2019 : รากฐานของการปฏิรูปกองทัพ. Retrieved 5 พฤษภาคม 2564 from https://www.matichonweekly.com/column/article_172390

หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2021, 27 กันยายน 2021). พลังประชารัฐ ร้าว แต่ยังไม่แตก ทางแยกของประยุทธ์-ประวิตร ในภาวะ "มังกรสองหัว". Retrieved 6 พฤศจิกายน 2564 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-58703178>

หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2560). การเมืองวัฒนธรรมของการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ธรรมศาสตร์].

หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2564). แก้ไขรัฐธรรมนูญ: รัฐสภาผ่านวาระ 2 ใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ รื้อจำนวน ส.ส. ใหม่. Retrieved 9 พฤศจิกายน 2565 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-58320259>

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2559). อนาคตสังคมไทยภายใต้อำนาจตุลาการ *The Future of Thai Society under Judicial Power* [article]. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/view/64690/53064>

สัมภาษณ์

กฤษกร ศิลารักษ์. (13 มีนาคม 2564, 13 มีนาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้ง

เข้ามาเป็นพวก [Interview].

คำพอง เทพาคำ. (20 มีนาคม 2564, 20 มีนาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้ง

เข้ามาเป็นพวก [Interview]. อุบลราชธานี;

จิราพร สินธุ์ไพร. (24 ธันวาคม 2564, 24 ธันวาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้ง

เข้ามาเป็นพวก [Interview].

ดวงทิพย์ จินตะเวช. (9 เมษายน 2564, 9 เมษายน 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้ง

เข้ามาเป็นพวก [Interview]. ร้านตวง Caffe' & Farm

ทัศนีย์ บุรณุปกรณ์. (18 ธันวาคม 2564, 18 ธันวาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการ

ตั้งเข้ามาเป็นพวก [Interview].

ผู้ลงคะแนนแก่พรรคพลังประชารัฐ อำนาจเจริญ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนแก่พรรคพลัง

ประชารัฐ [Interview]. อำนาจเจริญ;

ผู้ลงคะแนนแก่พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี. (2564, 7 ธันวาคม 2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

ตัดสินใจลงคะแนนเสียงแก่พรรคพลังประชารัฐ [Interview]. อุบลราชธานี;

ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ศรีสะเกษ. (20 มิถุนายน 2564, 20 มิถุนายน 2564). พรรคพลัง

ประชารัฐและการเมืองของการตั้งเข้ามาเป็นพวก [Interview]. ศรีสะเกษ;

ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ อุบลราชธานี. (30 ตุลาคม 2564, 30 ตุลาคม 2564). พรรคพลัง

ประชารัฐและการเมืองของการตั้งเข้ามาเป็นพวก [Interview]. อุบลราชธานี;

พิเชษฐ์ บุญเฉลียว. (3 พฤศจิกายน 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้งเข้ามาเป็นพวก

[Interview]. ออนไลน์;

รณฤทธิชัย คานเขต. (24 มีนาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้งเข้ามาเป็นพวก

[Interview]. ยโสธร;

สมคิด เชื้อคง. (14 พฤศจิกายน 2564, 14 พฤศจิกายน 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของ

การตั้งเข้ามาเป็นพวก [Interview]. ที่ทำการพรรคเพื่อไทย เขต 10 อุบลราชธานี;

สุทิน คลังแสง. (31 ตุลาคม 2564, 31 ตุลาคม 2564). พรรคพลังประชารัฐและการเมืองของการตั้งเข้า

มาเป็นพวก [Interview].

หทัยรัตน์ พหลทัฬห. (2020). พฤษภาฯ เลือด ปี'53 (12) – บทเรียนชีวิตจากอดีตนักโทษการเมือง จ.

อุบลราชธานี. Retrieved 27 ตุลาคม 2565 from

<https://theisaanrecord.co/2020/05/13/ten-years-after-april-may-2010-12-thai/>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจันจิรา ดิษเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	วันศุกร์ ที่ 24 พฤศจิกายน 2538
สถานที่เกิด	อุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY